

ПОЛ

ДОХЪРТИ

ВЪЗХОДЪТ
НА

АТОН

СЪСТАВЕНА ОТ Д-Р ДИМИТЪР ДИМИТРОВ

trivno

ПОЛ ДОХЪРТИ ВЪЗХОДЪТ НА АТОН

Превод: Александър Бояджиев

chitanka.info

Осемнайсетата династия (1550–1323 г. пр.Хр.) отбелязва може би най-високия връх на древната египетска империя както в границите ѝ, така и извън тях. Тя е период на величие, разцвет и триумфираща победоносна политика. Но тя е и време на големи промени и бурни събития, особено в последните години от царуването на Аменофис III и внезапното възшествие на престола на Великия еретик Ехнатон, когато различните религиозни идеологии са в свиреп сблъсък, а над страната е надвиснала мрачна заплаха от страна на империята на хетите. Това е периодът, в който се развива действието в последната шеста книга от поредицата „Египетски загадки“.

ГЛАВНИ ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

ФАРАОНИ

Секененра, Яхмос (Ахмозе), Тутмос I, Хатшепсут (Хатусу) — войнолюбиви фараони от Осемнайсетата династия (1550–1323 г. пр.Хр.), които полагат основите на великата империя на Древен Египет.

ЦАРСКИЯТ ДВОР НА АМЕНОФИС III

Аменофис (Аменхотеп) III, Великолепния — фараон на Египет в продължение на трийсет и девет години, когато царството на Двете земи достига апогея на своята мощ.

Тийи^[1] — Велика царица и Царска съпруга на Аменофис III: родена в Египет като дъщеря на Тюйа и Хюйа^[2] от град Ахмин.

Престолонаследник Тутмос — очевидно предполагаем наследник на Аменофис III.

Принц Аменофис (Аменхотеп IV), по-късно Ехнатон (Ехнейот) и с тронно име Неферхеперуре — наричан също Забуления, Великия еретик, Уродливия, Плашилото. Познат в историята като Ехнатон, по-малък син на Аменофис III и Тийи.

Ситамон — дъщеря на Аменофис III и царица Тийи.

ЧЕДАТА НА КАП (ЦАРСКИТЕ ЯСЛИ)

Хоремхеб (Харемхаб) — генерал.

Рамзес — първи приятел на Хоремхеб.

Хюйи^[3] — първи царедворец (дипломатически пратеник по време на събитията).

Майа — Царски ковчежник по време на събитията.

Мерире — Главен жрец през периода.

Пентжу — Царски лекар.

ЦАРСКИ ДВОР (НА ЕХНАТОН)

Ехнатон/Аменофис IV — фараон.

Нефертити/Нефернефруатен — Велика царица и съпруга на Ехнатон, дъщеря на Ай.

Мекетаатон, Меритаатон, Анхеспаатон, Тутанкатон (по-късно Тутанкамон) — деца на Ехнатон.

Хийа^[4] — митанийска принцеса, една от второстепенните съпруги на Ехнатон.

ГРУПАТА ОТ АХМИН

Ай^[5] — първи министър на Ехнатон, баща на Нефертити и на Мутноджмет, брат на царица Тийи.

Мутноджмет^[6] — по-малка дъщеря на Ай.

Нахтмин/Минахт — полубрат на Ай.

ДРУГИ СЛУЖЕБНИ ЛИЦА

Хотеп (Амон Хотеп) — първи министър, близък приятел и главен архитект на Аменофис III.

Рахимере — кмет на Тива.

Бек и Ути — Царски художници/скулптори.

Туту — шамбелан^[7].

[1] В други транскрипции Тий, Тие, Тийе, Тийа, Тия, Тайе. — Бел.прев. ↑

[2] В други транскрипции срещани също като Туя и Яя; мумиите им са намерени в неразграбена гробница в Долината на царете и заедно с мумията на Сети I се смятат за най-добри образци на балсамирането. — Бел.прев. ↑

[3] В други транскрипции Хуи. — Бел.прев. ↑

[4] В други транскрипции Кия. — Бел.прев. ↑

[5] Според други източници — Ея. — Бел.прев. ↑

[6] Също Мутноджемет. — Бел.прев. ↑

[7] Висш придворен сановник, който се грижи за вътрешния ред. — Бел.прев. ↑

ПРЕДИСЛОВИЕ

Осемнайсетата династия (1550–1323 г. пр.Хр.) отбелязва може би най-високия връх на древната египетска империя както в границите ѝ, така и извън тях. Тя е период на величие, разцвет и триумфираща победоносна политика. Но тя е и време на големи промени и бурни събития, особено в последните години от царуването на Аменофис III и внезапното възшествие на престола на Великия еретик Ехнатон, когато различните религиозни идеологии са в свиреп сблъсък, а над страната е надвиснала мрачна заплаха от страна на империята на хетите.

Бях особено щастлив да получа достъп до този старинен документ, за който според свидетелствата на една по-близка до нас епоха се твърди, че е „искрената и пълна изповед“ на Маху — човек, живял в самото око на бурята. Шеф на полицията при Ехнатон и при приемниците му, Маху изпъква като особено зловеща фигура. Работата му е да отговаря за сигурността, ала зад тази длъжност в действителност се крият множество грехове. Изповедта му от този документ е в пълно съответствие с данните от други археологични източници, намерени в Тел ел Амарна и в собствената му гробница, останала незаета завинаги. Като проникателен наблюдател на епохата си Маху е човек, чиято ръка винаги е била много близо до меча (вж. историческата бележка в края на книгата).

Изглежда, че Маху е писал изповедта си доста след буреносните години, които бележат края на Осемнайсетата династия. Той си води дневници, които преписва по-късно — вероятно по време на съвсем краткото царуване на Рамзес I (около 1307 г. пр.Хр.). Шестстотин години по-късно, през VII в. пр.Хр., оригиналният документ на Маху е преведен на демотичното (народното) писмо, а в периода на римското владичество от него е направен нов препис на смесица от латински и общогръцкото койни^[1]. Изповедта му, която реших да публикувам като трилогия, отразява различните периоди в последвалите преводи и допълнителни поправки. Например: Тива е гръцкият вариант на

„Уасет“^[2], а някои други собствени имена (без да споменавам йероглифите) се дават с различни тълкувания от отделните преводачи и преписвачи.

За жалост изповедта на Маху не хвърля светлина върху някои спорни проблеми от онова време. Ето някои от тях: Каква е точната продължителност на царуването на Аменофис III? Позволява ли той на сина си да бъде пълновластен регент до своята смърт? Колко дълго царува Ехнатон в действителност? Въпреки това разказът на Маху вдъхва нов живот на онези кървави борби, които разкъсват Египет преди около 3 500 години. Той пълнокръвно описва превъзможващите всякакви трудности амбиции на древни мъже и жени от една империя, потънала отдавна в мрака на времето.

[1] Език на основата на атическите наречия, появил се през IV и III в. пр.Хр. — Бел.прев. ↑

[2] По-нататък в книгата — Град на скиптѣра. — Бел.прев. ↑

ПЪРВА ГЛАВА

*Здравейте, божества ужасни,
които хващате и унищожавате сърцата!*

Глава 27: Книга на
мъртвите^[1]

*Изпивал съм магичната им сила.
Сега привиквам духовете им.
Препускат мислите ми — рой свирепи колесници,
жадуващи за вихъра на боя.
Добре познавам този вкус на кръв.
Пред мен се струпват техни Ка^[2],
освободени от Света подземен
и петимни да ме преследват.
За вече отишлите си оттук говоря,
потънали във Вечната тъма —
изял ги е Унищожителят —
душите им са сякаш късове месо, нахвърляни в казан.
От мрака, разпокъсан от звездите,
сред спомени и образи се връща име
и все едно че стъпва на подвижен пясък
или наднича в маранята на пустинята.
Стоя и гледам как пристигат всички,
но не познавам ничие лице и тяло.
Безкрайно много имена, души и мисли —
орляк от спомени, дошли от толкова далече.*

*Откривам само теб, Рамзесе — царю на Две земи,
Превъплъщение на Хор, Носителю на Двойната
корона,
Пазителю на Диадемата, всесилни фараоне...
О, знаеш го добре, защото беше с нас
духът ти още отначало.
Сега изслушай моя химн за теб:
„Небесните селения са тъмни
и светилата са угаснали;
колоните им се разклащат
и тракат костите на всички богове.
Земята е притихнала в нозете ти.
И този свят отново вижда
как идва фараонът ни
с великата си мощ.
Защото Той е Цар на мъдростта
и Господар на живите.“*

Аха! Добре че огънят е стъкнат. Защото плявата на годините изгаря в огъня. Е, кой съм аз? Да, аз съм Маху — бивш главен стратег на фараоните, приятел на фараоните, който сега живее сам в малко, но представително обиталище край Нил, оградено с палмови дървета. Над зелената роба на короните им разпознавам в мъглата неясните привидения на планини. Много тайни знаят онези планини. Те пазят за себе си истината за Единствения, чието име не може да бъде изречено. Както и за всичко останало, да, за всичко останало.

Започнах изповедта си в деветнайсетия ден на ахет — сезона на разливите, когато високите и силни води на Нил вливат живот в Черните земи. Сириус бе преминал високо в източния небосклон, за да се скрие заедно с проблясващите бели петна на свещената птица ибис. Колко много спомени! Писарите на фараона също се бяха появили и отминали, както и Очите и ушите на фараона: с очи на кобра и с клюнестия си нос той ми прилича на пълководеца Рамзес — тънки устни, извити винаги в принудена и самодоволна усмивка. Не беше ли гримаса? Дори сега духът на Рамзес стои в сенките заедно с

останалите, следейки всичко и всички със събраните си, вечно играещи очи.

Бяха ми осигурили вече храна, калемни за писане, мастилница и мастило, папирусови свитъци, рогов нож и камък за заостряне и заглаждане. Вече бяха намерили и дневниците, които си водех през годините; те щяха да ми послужат за освежаване на паметта. Бях длъжен да запиша всичко така, както се бе случило. Искане да получат изповедта ми, за да стане притежание на фараона, но само след отвяване на плявата от миналото, така че да остане зърното от онези славни дни на Великолепния — Аменофис III, с дебелия корем и масивни бедра, лъщящи от пот и благоухания. Аменофис Великолепния, Повелител на Двете земи и Носител на Божествените пера, който е прегърнал похотливо собствената си дъщеря, разположила се в скута му с провесени встрани дълги нозе и размахваща син лотос в едната ръка и камшик със сребърна дръжка в другата. До него е царица Тийи с дребното си лице и необуздания си нрав, в чиито сънища основен посетител е нейният загадъчен бог. Аха, ето го и Майа, противния гладкокож ковчезник с благоуханни одежди и с лице, гримирано по-обилно от лицето на всяка хесета, момиче от храма. Майа, който обича да се облича в женски премени и е вечно ухилен и мазен, с ласкателен език и изменчиво сърце. Устните му бяха пълни, влажни и червени, сякаш току-що бе смукал кръв, а подигравателно присвистата му уста бе винаги готова да запее възхвала на собствената си особа: *Когато започнах, бях много добър, за да стигне до надписа на собствената му гробница: Когато свърших, бях блестящ.* Сенките сменят местата си, за да се появи лекарят Пентжу — колкото лукав, толкова и опасен. Зад него е Хюйи, гордост на фараона, следван от прославения воин Хоремхеб — набит здравеняк с ъгловато безстрастно лице и поглед на свирепа пантера. Рамзес ли? Ами да. Рамзес е винаги в сянката на Хоремхеб. Къде са останалите? Спокойно, ще се появят. Нефертити, или „Прекрасната дойде“. Тя пристъпва както винаги с леко изнесена назад разкошна глава и с необичайно сините си очи, вглеждащи се изпод тежки клепачи. След нея идва дъщеря ѝ Анхсенамон, която е не по-малко красива и също толкова вероломна и опасна. Анхсенамон носи напоена с благоухания перука, превързана със златна панделка; очите ѝ с цвят на трънкосливка са оградени с дебел слой тъмен туш; на хубавия ѝ врат

има сребърна огърлица, а обшитите със сърма и мъниста поли припляскват предизвикателно върху чувствено окръглените ѝ бедра при всяка крачка. На единия ѝ крак се вижда сандал с позлатена горница, а другия сандал тя носи в ръка с безпомощно изражение на лицето. После идва кроткият и нежен Тутанкамон^[3] с невинни черни очи и засмяно момчешко лице. А след всички и над всички, свъсен като буреносен облак, се вижда Еретика! Забуления, чието име не бива да се произнася. Всички те идват при Маху и откъде ли би могъл да започне Маху, ако не от самото начало?

Родил съм се като негодно зърно, изхвъркнало от утробата на майка ми, което било толкова твърдо и грубо оформено, че тя умряла след по-малко от месец, както е казано в обичайния за случая доклад. Баща ми Сеострис, знаменосец на мезаите, не бил у дома по време на раждането ми. Може ли да не знаете кои са мезаите? Спомагателни военни подразделения от Юга. Преди много години — било е в сезона на скакалеца — те решили да свържат съдбата си с египтяните, които по това време били във война по суша и море срещу хиксосите — варвари, превърнали град Аварис в делтата на Нил в своя твърдина, заплашвайки да накарат цял Египет да клекне под тежкия им боздуган. Били толкова неблагоприятни и дръзки, че предводителят им пратил послание до тогавашния фараон със заръката да накара хипопотамите в своите води да млъкнат, понеже ревът им нарушавал сладките му сънища в Аварис.

Храбрият Секененра отвърнал на предизвикателството с безжалостна война, но паднал в битка. Синът му Яхмос продължил борбата, преминавайки като огън през стърнище. Премазал хиксосите и изпепелил всичко по пътя си. Варакосаните бойни морски съдове на египтяните унищожили защитните сили на хиксосите по течението на Нил, а войските на Яхмос превзели Аварис и го изравнили със земята. Предшествениците ми мезаи воювали в редовете на египетските войски; помощта им била зачетена по достойнство и двата народа се заклели един друг с пакт за вечно приятелство.

Баща ми си останал мезай и в мига, в който хвърлил семето си. Воин по рождение, той не се занимаваше с мен. Спомените ми за него са смътни: як мъж с бръсната глава, облечен с кожена пола и връхна къса дреха, обут с цели походни обуца, препасан с военен ремък и с окачен колчан със стрели на гърба. Горд със службата си за фараона,

той получил Златна огърлица за воинска доблест едновременно със Сребърни пчели^[4] за храброст, след като избил врагове в пряк ръкопашен двубой на бойното поле. Още пазя тежкия златен гердан и малката брошка с изображение на рояк пчели. Спомням си го да ми показва своя хопеш, извития меч, с който се е сражавал срещу Хората с деветте лъка — всички неизброими неприятели на фараона, които завиждат на Египет за несметните му богатства и не откъсват лакомото си око от плодородните земи и хубавите градове.

От време на време баща ми идваше да ме види, но винаги пътъом. Той клякаше и се вглеждаше в мен със студените си очи, присвити винаги от постоянното виране в жегата и прахта на Червените земи. Бях самотен, откакто се помня. Живеех при сестрата на баща ми Изития — жилеста жена със сурови черти, остър поглед и хаплив език. Нямаше деца. Мъжът ѝ бе заминал някъде на Север по търговия и бе забравил да се върне. Ала бе оставил Изития в доста добро материално положение като собственица на представителна извънградска къща, опасана с висок дебел зид. Спомням си как играех на стъпалата пред входните порти, украсени със сини и охрено червени палмети^[5].

Твърде рядко излизах вън от градината. Обикновено стоях на покрива недалеч от хамбарите, облегат на решетестата преграда, вдигната по парапета за по-голяма сигурност. Не мога да кажа, че Изития се безпокоеше особено много за мен. Тя беше студена жена. Единственото същество, към което бе привързана, бе грозната салукска хрътка Сет — свиреп пес, обучен на всевъзможни команди. Породата му бе рядкост в онези времена. Той неизменно следваше Изития, стиснала ветрилообразната си палка мухогонка. Леля ми ненавиждаше мухите и мишките. Всяка дупка и всяка пукнатина, от която можеха да се появят вредни гризачи или насекоми, плътно се запушваха и се омазваха с котешка лой. Спомням си я седнала в любимото ѝ кресло с висока облегалка и с резбовани като лапи на пантера крака с мухогонката в ръка. Креслото бе като естествено продължение на стопанката си — самата Изития приличаше досущ на пантера с тясно присвити очи и изтеглена напред брадичка. Никога не ме удряше, но понякога ме сграбчваше и ме разтърсваше. Тя имаше свой личен живот. Клиентите ѝ идваха само нощно време — най-често жени с молби за различни лекарства, но понякога и мъже. Тогава до

слуха ми долитаха приглушени викове и звуци от бой, но не мога да кажа дали причината бе болка или удоволствие.

Слугите на Изития бяха шемшу — лични роби, които носеха нашийник с посочващ статута им йероглиф — папиурсова рогозка, навита на пръчка. Страхът им от леля ми бе равен на моя — както от острия ѝ език, така и от постоянно размахваната палка мухогонка. Имаше и неколцина роби — бекоу, пленени по време на война, които бяха принуждавани да работят в градините, а за отплата живееха в сайванти, негодни дори и за добитъка. Веднъж двама от тях избягаха. Баща ми тръгна след тях и ги залови, но те така и не се върнаха. Власт над тях имаше Апи, който беше уедпоу — управител, тъп като вол и също толкова предан.

Несъмнено Изития бе богата. В трезорите ѝ имаше съдини, оформени като вази и пълни с разни масла и мехлеми. Всичко бе прибрано в плътно затворени сандъчета с абаносов фурнир и сребърен варак. Не мога да кажа дали баща ми дори подозираше истината за сестра си и дали се досещаше за притаения силен страх, който бе насадила у мен. Понякога нощем и обикновено преди някой предвещаващ зло ден Изития заставахе в портика^[6] и цитираше смразяващи кръвта стихове от „Книга на мъртвите“. Оградена от казани над горящ огън, тя пръскаше в околния мрак масла и всевъзможни сухи треви, а Апи стоеше в сянката зад нея. Вдъхващият ужас глас на Изития подемаше в нощта:

Махни се! Отстъпи!
Дръпни се, страшно нещо.
При нас не идвай.
Не вземай от магията ми.
Махнете се, дошли от юга крокодили.
Върнете се, любители на бедност, дим и
изпражнения!
От отвращение ми се повдига!

Една нощ дори я съзрях в градината — клечеше над тава с разжарени дървени въглища и току-що хвърлени отгоре треви с вдигната нагоре пола, а устата ѝ мълвеше страшни проклетия.

Практикуваше хек — магията на мрака. Затова живееше в постоянен ужас от аатару — онези зли духове от Запад. Само боговете знаеха какво бе скрито в миналото ѝ, а душата ѝ сигурно бе натежала от много злини и нечистотия. Рядко се обръщаше към мен, освен когато ми цитираше мъдрости за нуждата от спокойствие и сигурност.

Доста по-късно от дневниците ѝ разбрах, че бившият ѝ съпруг е бил офицер. Може би просто се е страхувала от хаоса, съпътстващ всяка война. Понякога се опитвах да я питам за майка ми, но тя ми нареждаше с бърза и пресилена усмивка да не нарушавам спокойствието ѝ. Когато я питах за раждането ми, скачаше като котка, подгонила някое злощастно мишле:

— Родил си се между дваисет и третия и дваисет и седмия ден, така че трябва да се пазиш винаги от змии и крокодили.

Сега си давам сметка колко права е била! Питах я кой бог ми е покровител. Коя божествена сила е бдяла над раждането ми? Тя доближаваше лице до мен и ми отговаряше с подигравателна печал: „Какви чудни въпроси задаваш, Маху. И отговорът им е странен: никой бог.“ Да, колко права се оказа отново!

Редно е спомените ми да са изпълнени със свежи ухания от чиста къща с бани, тоалетна с керамична облицовка и спални с приятни декоративни изображения. Въздухът там бе наситен с аромат на хвойна, кайсия и кедър, както и на много тамян — прекрасното благоухание на боговете, — изгарян в лъжици, чиито дръжки бяха резбовани като човешки ръце до лакътя. Храната бе обилна — натрупана щедро в тръстикови чинии. Но така и не мога да си спомня нищо мило и приятно. Нито веднъж не ни гостуваха деца. Образованието ми беше съмнително. Първият изписан от мен йероглиф беше себхет — затвор, оградено с високи дувари място досущ онова, което представляваше животът ми в момчешките години. Баща ми идваше от дъжд на вятър и ни отвеждаше с леля ми през Нил в Некропола.

— Това е Уасет — пошепваше баща ми. — Градът на фараона. А от тук можеш да видиш... — и ми изреждаше храмовете, но аз не го слушах. Защото единственото, което чувствах, бе удоволствието от близостта му. Накрая екипажът се приготвяше за акостиране в Големия пристан, над който се извисяваха острият връх, наречен по името на мрачната богиня Мерецегер, както и острите скални зъбери, чийто

цвят се променяше толкова рязко със залеза. Те се издигаха над Града на мъртвите, Долината на знатните, Долината на царете и всички останали места, където почиваха мъртвите.

Най-после излизахме от града, за да поемем по скалистата и осеяна с ронещи се камъни пътека към Долината на знатните. На входа ѝ ни поздравяваше стопанинът на Некропола с жезъл, чийто връх бе оформен като кръговиден анх — символа на живота. Спътници от двете му страни бяха по един жрец с маски на Анубис, които стопанинът представи като Уабс, или Чистите. Те ни поведоха към гробницата на баща ми — дом на вечността, в който бе намерил подслон трупът на майка ми, а след време щеше да приеме баща ми, Изития и моя милост. Там видяхме неголяма стела със следното послание:

*Великата чародейка я очисти и пречисти.
Тя призна греховете си и беше опростена.
Поклон на теб, Озирисе,
на теб, който чуваш всички наши думи
и снемаш греховете ни.*

За първи път видях нещо, свързано ясно и точно с майка ми. Баща ми коленичи и посочи думите: *Ма а Хероу*. Попита ме:

— Маху, знаеш ли какво казват те?

— Не, господине.

Баща ми се усмихна, което се случваше рядко.

— Те означават: *Гласът ти да казва истината*. Е, Маху, ти ще казваш ли истината?

— Да, господине — несъмнено това бе първото обещание в моя живот, но и първото, което никога не спазих. — Мама беше ли...?

— Майка ти бе добра жена — баща ми ме хвана за ръка, може би за първи път в живота ми, заобиколи от другата страна на корубестата стела и прочете следното от „Книга на мъртвите“: „Не съм се отнасяла зле с хората. Не съм отнемала млякото от устата на младенци.“

Хвърлих кос поглед към Изития, тя изви очи. Под написаното имаше рисунка на душата на майка ми, претегляна на Везните на истината. Леля ми не пропусна възможността да произнесе с голямо

удоволствие имената на демоните, също представени там, които чакаха в пълна готовност да сграбчат душата на покойника, ако везните отсъдят, че е грешник: Хранещият се със сенки, Костотрошачът, Гълтачът на кръв, Унищожителят на сенки... Понечих да стисна ръката на баща ми, но той ме тласна леко встрани. После се изправи и разроши черната ми коса с думите:

— Недей да тъжиш, Маху. Майка ти е в Полята на блажените, а над нея бди великият Озирис! — и ме поведе към малкия храм с колони отпред. Стопанинът на Некропола дръпна печата от вратата. Почакахме малко, за да запалят факли, и баща ми ме въведе гордо в малко преддверие. — Маху, това е нашият Дом на вечността. Погрижили сме се добре за него.

Стените на неголямото помещение бяха покрити със сцени от събитията в живота на баща ми: срещата с фараона при награждаването му със Сребърни пчели, баща ми на лов в пустинята, подкарал колесницата си към стадо антилопи, баща ми приклеknал сред тръстиките, дебнещ с готов бумеранг и чакащ да порази великолепно нарисуваните водни птици, които излитаха стремглаво при приближаването му. Имаше и други, по-затрогващи сцени: майка ми, гъвкава и грациозна, го маже с благоухание или сипва вода в шепите му.

Излязохме от преддверието и минахме по тесен коридор, чиито стени бяха изрисувани със сцени, представящи отвеждане на души в Абидос^[7], поклонение на богове и отдаване на приношение от чинии с плодове над разпалени мангали. На входа на погребалната камера баща ми се спря и поговори с жреците, за да се увери, че жрецът на Ка е казал молитвите и е направил възлияние пред боговете в годишнината от смъртта на майка ми. Накрая влязохме в погребалната камера, в която имаше четири саркофага. Отляво бе саркофагът на майка ми — тъмночервен, покрит с цитати от „Книга на мъртвите“. Бях омаян и почти хипнотизиран от очите на Уаджет^[8], изрисувани под капака на саркофага. Забравих за всичко останало, доближих се и притиснах буза към студения камък. Баща ми бе приковал в мен очи, пълни със сълзи. Понечих да легна — исках да остана да спя до гроба на майка ми. Баща ми ме привдигна и ме изведе навън.

Докато пътувахме обратно през Нил, баща ми настоя да му кажа истината. Чувствам ли се добре? Доволен ли съм?

— Да, господине.

— Не се ли радваш, че живееш в земите на Томери — послужи си той със старото наименование на Царството на двете земи, родния Египет.

— Доволен съм, тате.

— Е, синко, тогава какво те безпокои?

Очите на леля ми, същински обсидиан^[9], срещнаха моя поглед, но подслонът на майчиния гроб ми даде сили.

— Чувствам се самотен, татко.

Баща ми се разсмя и разроши косата ми. Помислих, че отново няма да ми обърне внимание, но когато прекосявахме крайречния пазар, той спря и ми купи маймунка — мъничко чевръсто същество с дяволити оченца, което се вкопчи в мен, притисна се и закрещя шумно. Леля ми измърмори нещо като шега, че отсега нататък ще има две маймуни в дома си, но това не помрачи радостта ми. Бях повече от очарован. Кръстих маймуната Бес — на името на грозния домашен бог, и почти не забелязах кога баща ми си бе отишъл. Бес обсебваше цялото ми внимание. За минути се превърна в мой брат. В къщата на леля ми слугите приеха новия член на домакинството с добродушна насмешка. Купих на Бес малък шал и сребърен медальон с медните дебени^[10], които бях успял да спестя. В интерес на истината не го направих сам. Възрастната прислужница Деди отиде на пазара вместо мен. Тя беше бекоу — робиня перачка, която по неведоми пътища бе научила много неща за маймуните. Бес стана най-голямото удоволствие в моя живот. Беше неописуем лакомник: само ароматът на печена патица или на месо, сготвено с кромид и чесън, го довеждаше до неистово лomotене, а резен от пъпеш го караше да танцува от радост. Бес ме следваше навсякъде. Сигурно затова леля ми го намрази.

— Събира мухите — отсичаше тя. Ала маймуната много бързо се научи да се пази от ветрилообразната ѝ палка срещу мухи.

Помня ясно онзи съдбовен ден, в който Деди пълнеше купата на водния часовник. Бес подскачаше насам-натам в скута ми. Деди се обърна към мен и започна да се смее; пълното ѝ лице се покри с бръчици, а очите ѝ искряха весело. Станах и я прегърнах; казвам го, защото тя бе сред малкото хора, които се осмелявах да докосна. Тя спря работата си, остави долу кърчага с вода и ми отвърна с гальовната

си усмивка. Чух лек тропот и се обърнах. Бес прелетя като светкавица през входната врата, за да грабне подхвърлено отвън парче пъпеш. Изкресях и се втурнах след него, но той грабна пъпеша и офейка. Бях стигнал почти до вратата на двора, когато мъчителен писък, последван от ниско ръмжене, накара стомаха ми да се обърне. И вече знаех какво се бе случило. Някой бе пуснал грамадната салукска хрътка Сет. Бес висеше от челюстите ѝ. Ловджийският пес го разтърсваше така, както котката тръска уловена мишка; по каменната настилка капеше кръв. Ръцете на Бес висяха отпуснати, главичката му бе изкривена косо встрани, а малкият медальон проблясваше в постоянно разширяващата се локва кръв. Кошмарна гледка с едно адско изчадие, което разкъсваше малкото телце като парцал, напоен с кръв. Виковете ми оглушиха всичко живо околоръст. Притичаха слуги, водени от Апи, който сграбчи нашийника на Сет и го примъкна встрани, но дори не направи опит да измъкне Бес от челюстите му. Деди ме прегърна. Отблъснах я и погледнах нагоре. Леля ми гледаше със студения си поглед през зарешетения прозорец. Деди правеше опити да ме успокои, но аз бях неутешим. Тя се втурна нанякъде с шляпащи сандали; след малко се върна, носейки трупчето на Бес, увито в зелена кърпа с брокатен кордон. Погребахме го под сянката на една смоковница. Тогава плаках за пръв и последен път. Деди ме взе в люлката на ръцете си; лицето ѝ бе посивяло от безпокойство. Бях живял само осем лета. Очите ми бяха приковани в прясно изкопаната пръст. Деди дори намери малък анх — кръстния знак на живота, който забодя в черната земя.

— Тя е толкова жестока — прошепна тя. Знаех много добре какво искаше да каже. Късчето пъпеш до отворената врата, чакащата салукска хрътка, втораченият в мен хищен поглед на Изития... — Открай време е такава.

Нещо жегна паметта ми. Разтърси ме силна тръпка, все едно някой ме потопи в студена вода. Вече се стъмваше. Деди ме поведе навътре в градината; стигнахме под хубава върба, чиито клони се свеждаха над бълбукация край нея поток. Деди коленичи, разрови земята, извади светло чирепче и прокара късите си пръсти по необичайните знаци върху него.

— Мога да чета — пошепна тя. — Все пак съм... не, вече не съм, но някога бях от Тоноутър — така наричаха царството Пунт, Земята на

тамяна, далечната Индия. — Бащата на твоя баща ме плени отдавна, още като девойка, и ме доведе тук във Времената на глада. Но мога да чета.

— Какво е казано там? — попитах.

— „Мерет, махни се от мен. Нека духът ти не ме преследва.“

— Майка ми се казваше Мерет... Изития ли го е оставила тук, както подхвърли днес пъпеша?

Деди се разсмя и зарови обратно чирепчето:

— Майка ти идваше често тук и затова Изития зарови заклинанието под дървото. Беше жестока към нея така, както е жестока и към теб.

Долових някакъв шум и се обърнах. Изплашена, Деди измърмори нещо и се изправи; нямаше нищо освен шепота на клоните в сгъстяващата се мрачина. Нищо ли? Помислих си го и аз, но на сутринта Деди бе заминала нанякъде и повече не я видях. Леля ми ме остави да тъжа сам за Бес и Деди. Гневът ми бързо охладня. Реших да прикрия чувствата си и се смесих с прислугата. Дойде и отмина ахет — сезонът на разливите, последван от перет — времето на сеитбата и поклъването; не закъсна и шему, когато слънцето грее жарко и всички слуги воюват с вредните насекоми и животинки, от които гъмжи цялата къща. Точно това бе най-омразното време за леля ми: мухите се носеха като черни облаци, а плъховете дебелееха, ала оставаха все така бързи. Обичах съпътстващата суматоха и общото объркване и правех всичко, за да ги засилвам. Намерих трупче на плъх, раздут от погълнатата отрова; скрих го във варосаната тоалетна с варовикова седалка, поставена около дупка над тухлени съдове, пълни с пясък. Разрових надълбоко и зарих плъха с пясък. Минаха цели два дни, преди леля ми да разбере какво бе привлякло пълчищата мухи към ужасната воня. Не изтече много време и успях да се снабдя с известно количество отрова. Скрих една охранена и натъпкана с отровата мека патица близо до колибата на Сет.

— Какво нещастие! — завайкаха се след малко слугите. — Хрътката сигурно е изяла някоя примамка за плъхове!

Леля ми оплака песа, а аз излязох още същата вечер с чистата си ленена риза, заставах под върбата и прошепнах някои неща на Деди и Мерет.

Кончината на салукската хрътка отбеляза не само началото на куп беди за леля ми, но и собственото ми освобождение от нея. След два дни в къщата пристигна пращен и потънал в пот пратеник, носещ картуша^[11] на фараона. Въведоха го в преходно помещение, за да го поочистят, но още докато един от робите миел краката му, той изрекъл тихо носената вест: баща ми бе умрял. Неотдавна го бяха повишили в чин на полкови командир на ескадрона от колесници. Отмъщението на Анубис, който охраняваше гробниците в Долината на знатните. Банда изкусни крадци и осквернители на гробове проникнали и в една от най-богатите гробници през съседния храм. Похитителите не се посвенили да задигнат златните покрития от лицата на мумиите, от пръстите на ръцете и краката им, амулетите от вратовете им и даже позлатените съдини с благовония. После допълнили богохулното си деяние, запалвайки няколко детски мумии като факли, за да си светят. Не успели да обуздаят огъня, димът излязъл през отвора за проветряване и вдигнал тревога. Грабителите побягнали в Червените земи и баща ми се втурнал да ги преследва.

— Като ястреб — допълнил пратеникът, — спускащ се към плячката си.

Грабителската банда била многобройна и успяла да намери убежище в някакво скално гнездо с изворна вода. Баща ми ги затворил в обсаден кръг. Подпомогнат от обитателите на пясъците, заповядал мястото да се щурмува. Крадците, които оцелели след атаката, били набити на колове и подпалени. Неколцина били отведени в Тива за публично наказание, а баща ми се върнал горд с поредната си победа. Бил ранен съвсем леко от стрела, одраскала врата му. Острието ѝ обаче носело змийска отрова: баща ми издъхнал още преди да стигнат до Тива независимо от усилията на полковия лекар.

Не бях никак изненадан, когато след по-малко от месец се озовах в Кап — Царския дом за обучение, намиращ се на Носа на газелата в огромния дворец Малгата^[12]. Дворецът бе истински бисер — дом на веселието, дворец на ослепителния Атон, построен от Великолепния Аменофис III за собствено удоволствие. Бе разположен непосредствено под хълмовете на запад, така че вечер потъваше в умиращите лъчи на слънцето. Бе наистина впечатляваща царска резиденция, но тъй като бях едва на девет години, не си давах сметка за истинското му великолепие. Децата са странни същества! За мен

единствено важен бе фактът, че напусках леля си! Щях да живея на ново място, а то бе школата, посещавана от престолонаследника Тутмос, син на фараона, както и от подбрани потомци на важни висши служители. Пребиваването ми там бе последната почит на фараона към баща ми. Едва по-късно успях да разбера, че леля Изития е използвала голяма част от влиянието си в двореца, за да ме изпрати там.

Домът за обучение се намираше в задната част на двореца. Днес, когато се връщам мислено назад, мога да си позволя поне една кисела усмивка. Бях попаднал в най-прекрасния дворец под слънцето и получих предварителна представа за живота в Големия дом и прилежащата към него територия на Озирис.

Надзирателят в дома за обучение се казваше Уени — възрастен воин и едновременно писар с топчесто лице, дебели месести устни и очи с надвиснали клепачи. В долната мека част на едното му ухо висеше златна халка; по пръстите и китките му имаше евтини бижута. Приличаше на обикновен дебел глупак, но се оказа лукав и безмилостен човек с пъргави нозе въпреки тлъстините си. Бе бивш накута, тоест един от отряда „момчета с яки ръце“ — елитна пехотна единица, известна също като „Леопардите на Изтока“. Ветеран, награждаван с най-високите отличия, той винаги носеше Златна огърлица и Сребърни пчели за убити пет митанийци в ръкопашен двубой, чиито пениси бил отрязал като доказателство.

Леля Изития изрично настоя да се убеди, че съм запознат с репутацията на Уени, когато ме теглеше из дворцовите градини, като ме щипеше и шепнеше порой грубости и обиди по мой адрес. Неизменно повтаряше за отрязаните пениси на митанийците. Когато го видях за първи път, Уени погледна към долната част на тялото ми, все едно се канеше да отреже и моя член. Бе седнал на пейка във вътрешния двор и неговият шемшу — личен роб, държеше разтворен чадър срещу обедното слънце. Сграбчвайки ме за рамото, той ме обърна към себе си и ме огледа внимателно с тежкия си поглед.

— Познавах баща ти — осведоми ме той и погледна към леля Изития: — А ти можеш да си вървиш.

Изития се изпари мигновено. Не си взе сбогом, а аз дори не погледнах към нея. След малко отклоних поглед встрани и бях награден с удар по ухото.

— Аз съм този — приведе се Уени, напред, — който ще ти позволи да гледаш встрани! — после свъсеното му лице поомекна и той ме погали. — Изития е зловна кучка, никога не съм я харесвал! Говорят, че е вкарала без време майка ти в гроба. А сега отивай да разопаковаш нещата си.

В Кап бяха събрани двайсет и четири момчета — синове на приятели на Великолепния или деца на Царските украшения — наложниците му. Най-личното момче бе престолонаследникът Тутмос — на дванайсет години, висок, с очи и лице на граблива птица в ловен полет. Бяхме разделени на четири отделения по шестима. Тутмос не бе при нас вечерта, когато се видях с Децата на Хор, както се наричаше моето отделение. Всички носехме печат с означение „НА“ — йероглифите на ястреб и на жезъл, гравирани върху медна плочка, която висеше на връв около вратовете ни. Без мен бяха общо петима: момчетата, които по-нататък станаха мои приятели, съперници и врагове. Хоремхеб, Хюйи, Пентжу, Майа и Рамзес; винаги си мисля за нас като за шестимата. Всички бяхме горе-долу на една възраст. Несъмнен лидер беше Хоремхеб — свадлив, с горящ поглед и издадена долна устна и брадичка. Още момче, той имаше мускулести бедра и широк гръден кош и кожа, малко по-светла от тази на останалите. Рамзес пък ми приличаше на ястреб с бърз взор, клюнест нос и тънки безкръвни устни. Хюйи си беше Хюйи — миловиден и с елегантна фигура, но арогантен. Стоеше винаги прав, с разкрачени крака и ръце на ханша. Когато за първи път ме видя, ме огледа от глава до пети с нескрито веселие. Пентжу ми напомняше мангуста — винаги бдителен, с тясно лице и с остри черти под рошава и доста светла коса. Майа беше пухкав, пълничък и все засмян; още тогава с нещо напомняше момиче. Всички носехме дълги ленени ризи, препасани с пояс, само Майа си я връзваше като момиче. Даже мажеше краката си с масло и ги обуваше в елегантни сандали. Няколко седмици след мен към отделението се присъедини още едно момче — Мерире. От самото начало той бе лицемерно копеле със самодоволно лице и мнителен поглед.

За вечеря имаше зърнени трици с ангиная, последвани от каша от грис. Спомням си тази вечеря, защото се почувствах изведнъж много приятно: хранех се спокойно без вторачения поглед и облещените очи на леля Изития.

— Яж бързо — изръмжа Хоремхеб и гребна част от кашата ми от паницата. — Ако се помайваш още малко, ще я изям цялата.

Колко жестоки могат да бъдат децата. Тези около мен бяха ненаситни и безмилостни като глутница прегладнели хиени. След като се нахранихме, бе свикан съвет за разглеждане на моя случай.

— Всеки от нас има прякор — изрече тихо Хюйи, поставил пръст на устните си. — Какъв ще бъде твоят?

После представи всеки от останалите. Хоремхеб беше Главен скорпион; Рамзес — Сянка на змия; Пентжу — Фалшив лекар; Майа — Хесета, танцьорка, а Мерире — Намусен жрец. Хюйи се бе задоволил с Благородник плебей.

— Вече го знам — прошепна Рамзес и килна леко глава встрани. — Я го погледнете! Челото му е изпъкнало, а устата му стърчи напред — и ме чукна с пръст по носа. — Прилича на песоглавец.

Оттук насетне щях да бъда Павиан от Юга. Скоро научих първия урок в дома за обучение — златното правило на всички политици: бъди лукав и жесток като останалите, бъди безмилостен и никога не проси милост, защото слабостта събужда агресия. Редовното ни обучение започваше всеки ден в зори. Уени ни събуждаше и ни подгонваше към ледените води в канала. После, без да обръща внимание на времето, ни караше да бягаме голи обратно; обличахме се набързо и изяждахме приготвената ни храна — овесена каша и подсладен хляб. През цялото време Уени и подчинените му жреци от местния храм ни цитираха пословици:

— Не прекалявай с храната. Не злоупотребявай с алкохол. Обуздай лакомията си — вчерашното ядене и пиене няма да потушат днешния глад или да утолят днешната жажда.

После започваха занятията. Овладявахме тайните на калема и дъската за писане, на червеното и черното мастило. Учихме се да пишем най-напред върху острака — неголеми плочи от счупени глинени съдове или варовик, — преди да ни допуснат до гладко протритите папируси. Изучавахме Кеменит, или Компендия^[13], и описвахме с много подробности колко славно е да бъдеш писар. Овладявахме езика на Тот и славословехме с празни думи Шешет — повелителката на тръстиковия калем за писане.

Учителите ни определено вярваха в старата пословица: „Ухото на всяко момче е на гърба му: то чува добре, но само когато яде бой.“

В нашето отделение нямаше нито едно приятелство, а единствените по-близки отношения се бяха установили между Хоремхеб и Рамзес. Всички ни наказваха поравно дори и по маловажен повод. И до днес си спомням как ме биха за първи път, след като Майа ме подкокороса да съчиня следната поемка:

*И аз я прегърнах —
краката и бяха широко разтворени.
Почувствах се мигом мъжага от Пунт —
потънал в ухания...*

Наказаха ме, защото йероглифът за „прегръдка“ бе еднакъв с йероглифа за „вагина“. Прекалено интелигентният жрец с остър и проникателен поглед реши, че подигравката ми е по негов адрес. Винаги отвърщах с мяра според мярата. Майа обичаше много сандалите си, а аз ядох повторно пердах за това, че се измъкнах през нощта от леглото и ги омазах обилно със земно масло.

Времето минаваше. Интересът ни към момичетата растеше, естествено, от ден на ден, макар че нито един от нас не се бе похвалил с някакъв успех, с изключение на Пентжу. Той твърдеше, че бил чел нещо по въпроса; тъй като бе сръчен във всичко, измайстори набързо дървени кукли на мъж и жена с движещи се ръце и глави; задвижваше ги в близка прегръдка, предизвиквайки смутени усмивки от страна на Майа и бурен кикот от останалите. Уени разкри деянието и ни наказа, но не за играчката, а за „измъкване от помещенията“ в глуха нощна доба, както го формулира той, за палене на огън съвсем наблизко (опасен акт) и пиене на силно пиво. Той ни наложи „полеви порцион“ — страховито наказание за млади момци, които се събуждат като прегладнели чакали и живеят само с мисълта за ядене. Минутите, през които пълнехме стомасите си, бе единственото кратко време, когато млъквахме, наведени над тръстиковите кошнички с късове пилешко месо, приготвено със зехтин, сос от чесън и с гарнитура от нахут и кимион. Хоремхеб взе решение за справедливо възмездие и направи опит за кражба на хляб от дажбата на друго отделение. А когато Уени разкри и това деяние, всички изядохме по шест удара с тръстикова

пръчка. После той ни уведоми за отмяната и на „полевия порцион“, така че прекарахме дълга седмица само на сух хляб и вода.

Не само бяхме вече по-големи, но и станахме още по-лукави и коварни; нарастваше и несъгласието ни да приемаме повече властта на Уени. Пентжу умееше да поддържа нивото на гнева и озлоблението ни. Бързо забравихме, че той бе измайсторил куклите или че Рамзес бе реалният извършител на кражбата на хляба. Но Уени стана наш смъртен враг. По някое време Хоремхеб получи като подарък от свой роднина от Делтата джуджето Данга. Съгласно правилата Уени трябваше да се противопостави, но като войник от старата школа бе суеверен и много внимаваше с джуджето — яко и набито малко човече, което така и не порасна по-високо от рамото ми, а главата и лицето му почти не се виждаха, скрити от черна сплъстена коса. Данга не можеше да спи при нас, така че трябваше да се нареди някак си отвън; по време на уроците и игрите ни той полягаше като куче в сянката на стената. Хоремхеб даваше винаги мило и драго за джуджето, за него то бе единственото живо същество, към което проявяваше съчувствие: отделяше му храна и по нещо за пиене, ала за сметка на принудително намаляване на нашите всекидневни дажби. Хоремхеб свика „съвет“, както го наричаше той; джуджето се бе настанило с кръстосани крака до него. Маслените лампи бяха угасени, луната бе показала целия си лик, а останалите в помещението вече спяха, когато ние седнахме в отвъдния ъгъл и се заслушахме в звуците на двореца.

— Гладен съм — изръмжа Хоремхеб, — а също и джуджето.

— Всички сме гладни — прошепна Хюйи.

— За това е виновен Уени — отсъди Пентжу дрезгаво.

— Откъде можем да намерим малко храна? — попита Мерице.

Джуджето измърмори нещо с гърлен шепот. Хоремхеб вдигна глава с наострени уши. Данга повтори думите си. Хоремхеб се усмихна и потупа стомаха си.

— Умирам от глад — наблегна отново. — И съм готов на всичко за парче *печена гъска!*

Тогава не схванах какво имаше предвид, но след два дни научих. Уени имаше една гъска — Сему, посветена на Амон. Бе много досадна и агресивна птица, която само замърсяваше двора с курешки и налиташе да кълве. Така и не разбрах какво точно стана, но гъската изчезна, а от самодоволната усмивка по лицата на Хоремхеб и Рамзес

стана ясно, че имат пръст в извънредното събитие. Джуджето също изведнъж грейна от очевидно голямо, но външно необяснимо щастие. Уени едва не полудя от гняв, а по съвсем разбираеми причини подозренията му бяха насочени към отделението на Хор.

По същото време дойде Собек — син на много влиятелен големец от Тива, който търгувал с тамян от Пунт и с кедрово дърво от Ливан. Станах му кръстник, като го нарекох Сексуалния Собек, защото беше още съвсем млад, но винаги готов да задиря момичетата. Новодошлият успя някак си да спечели благоволението на Хоремхеб дотам, че тарторът на отделението ни да го включи в покушението срещу гъската. Така или иначе обвинението на Уени бе насочено към цялата ни група. Съдебното заседание, което той проведе срещу нас, се състоя посред бял ден в съсипващата жегата на слънцето. Присъстваше и престолонаследникът Тутмос в качеството му на най-важната персона в Кап. Беше облечен в къса униформена туника и държеше в ръка бродирано ветрило с опознавателни знаци. Всички бяхме съблечени до голо, включително джуджето. Уени се спираше пред всеки, подушвайки устата и ръцете му за някаква следа от мазнина или каквото и да е готвене, но „престъпниците“, както ги определи той, се оказаха достатъчно хитри, макар и отчасти: бяха се измили много добре, но за жалост бяха забравили за рошавата коса на джуджето. Уени врхлетя върху него като гладен лешояд. Подуши го и го удари силно по лицето:

— Престъпник! Крадец! Убиец! — после го помъкна от редицата на строените и го блъсна към Тутмос за повторна проверка. Принцът потвърди обвинението: джуджето миришело на печена гъска! — Кажи ми имената на съучастниците ти — разпореди се Уени.

Джуджето, почти луднало от страх, само врътна глава в знак на отрицание, но с това влоши още повече положението си. Уени замахна отново и Данга не успя да сдържи урината си. В краката на надзирателя се образува малка локва. Той побесня и сграбчи дребосъка за косата, запрати го към една пейка и го натисна да легне по очи. Вдигна пръчката и се приготви да я стовари с все сила върху джуджето. Хоремхеб понечи да протестира, но Тутмос му даде знак да остане в редицата. Уени се обърна със заплашителен жест. Китките и глезените на джуджето бяха притиснати от помощниците на Уени. Пръчката висеше във въздуха недвусмислено.

— Господарю! — викнах.

Уени се извърна към мен:

— Какво има, Маху? Ти ли си виновникът?

Ето това бе единственият път, когато можех смело да кажа истината.

— Не, господарю.

— Тогава защо се обаждаш?

Наведох се и коленичих в прахта:

— Господарю, джуджето е невинно.

— Какво?

— Аз му дадох гъшата мас.

Уени забрави за джуджето; пристъпи към мен и грубо ме изправи на крака.

— Не съм ял от гъската — заекнах, — нито пък джуджето. Както всички знаят, леля ми Изития приготвя всякакви лекарства и най-различни мазила. Тя ми даде гърненце с гъша мас — погладих кичура си коса, отметнат встрани, който бе свидетелство както за младостта ми, така и за присъствието ми тук като един от възпитаниците на Кап. — Помага за косата — посочих към джуджето. — Дадох на Данга малко от нея...

Уени закова в мен присвитите си очи и попита:

— И къде е тази гъша мас?

— В същото гърненце, в моя сандък.

Уени направи знак на един от помощниците си, който се завтече към спалното помещение да провери. Затворих очи, чувствайки вперените в мен погледи на останалите. Джуджето скимтеше от страх. Тутмос бе засмукал горната си устна, сякаш за да сдържи самодоволната си усмивка. А аз се молах да намерят гърненцето с гъшата мас, след което преминах към молитва против лош късмет: „Умри, ти, който идваш тук от мрака, ти, който припълзяваш с обърнат нос и лице, извърнато назад.“

— Господарю, той казва истината.

Отворих очи. Уени държеше малкото глинено гърне, помирисвайки го подозрително.

— Ползвал ли си го? — дръпна той джуджето и го изправи да седне на пейката.

Джуджето ме погледна бързо, кимна и промърмори нещо, което Уени не успя да разбере.

— Слагал си е от маста на косата — поясни Хоремхеб. — Тя пропъжда мухите...

Уени отиде с бързи и големи крачки до Хоремхеб и го удари по лицето.

— Ще се обаждаш само когато те заговорят — процеди той и се обърна към мен, измервайки ме с хладно и пресметливо изражение, но гневът се бе изтеглил от лицето му: — Добре, бива си те — измърмори и продължи: — И името ти пасва: Маху, Павиана от Юга — после задъвка горната си устна и се разпореди: — Джуджето може да се изправи! — погледът му все още бе вторачен в мен. — А сега всички бегом надолу до водата, за да поплувате. После може да се нахраните.

Той се отдалечи бързо, последван от Тутмос и придружаващите го наставници. А ние приседнахме в прахта. Поне за мен бе наистина необходимо, тъй като краката ми още трепереха. След малко бяхме поведени до канала, където се измихме. Никой не проговори, преди да се приберем. Стоях прав до леглото си и се бършех, мислейки повече за изкусителните миризми, които се носеха от печката във вътрешния двор. Хоремхеб и Рамзес се приближиха едновременно. Хоремхеб протегна дясната си ръка.

— Песоглавецо от Юга, няма да го забравя!

Стиснах ръката му, както и ръката на Рамзес и с това приключи всичко. В него ден научих два изключително важни и полезни урока: как да печеля приятели и как да оцелявам. Оттогава изчезнаха всички дребни и ненужни жестокости, а аз стигнах до собствена житейска философия: да не се правя на много умен, за да не дразня равните с мен, нито на прекалено глуповат, за да не дразня учителите ми. Щях да бъда единствено Маху, който живее сам за себе си и крачи само по собствения си път. Хоремхеб не забрави никога тази случка, както и Уени. Веднага след въпросния ден установих, че занапред ще бъда за всички обект на специално внимание, но намерих успокоение в пословицата, която научих в класната стая: „Не вярвай нито на брат си, нито на който и да е приятел, както и не търси близък спътник или съдружник, защото всички те са ненужни.“ Тя бе от *Поученията на цар Аменемес*^[14] и се оказа особено подходяща за моя случай. Досега винаги бях реагирал по вътрешен подтик, като не се доверявах никому,

и продължих да спазвам това правило; бях печелил и печелех приятели или поне съюзници, без да си създавам врагове.

Добих опит и постигнах успехи в изучаването на свещенослужителската и йероглифната писменост, приготвянето на папируси и извършването на пресмятания — особено с нилометъра^[15]. Заедно с всички се запознавах с върховите постижения в теологията, с традициите в почитането на боговете и в многообразните храмови култове. А всичко това се събираше около и в Амон Ра — мълчаливия бог на Тива, който с течение на много години се бе слял и отъждествил с Бога слънце, за да се превърне в наше време във върховното божество на Египет. Бяхме обучавани за мистериите, включени в ритуалите на Озирис, за подробностите от пътуването през Ам Дуат, тоест Отвъдното, или Долния свят, а също за особеностите на разликата между Ка и Ба — душата и духа. Цялата тази бъркотия не представляваше и не означаваше нищо за мен. Боговете бяха също толкова сухи, прашни и скучни, колкото сметките за определяне стойността на едно ките злато или един дебел мед.

Жените обаче бяха нещо съвсем различно. Годишите минаваха и заедно с тях се бяха променили и телата ни. Вече не играехме на кегли, прескочикобила или теглене на въже; повишаваше се интересът ни към боя с тояги, борбата и бокса — всичко, в което изразходвахме част от енергията, вряща у нас. Разбира се, Уени пръв забеляза промяната: преструваше се, че не вижда потните ни набези под дърветата и из храсталаците с прислужниците и момичетата от кухните, които минаваха през вътрешния ни двор, понесли гърнета или кани, люлеейки бедра и поглеждайки лукаво към нас. Да, Уени се опитваше да ни помогне със съвети, но отношението му към жените бе събрано без остатък в пословицата, която повтаряше мрачно и с горчивина: „Да поучаваш жена, е все едно да държиш торба с пясък, разпрана и от двете страни.“ Бе очевидно, че преживяванията и опитът му с жените не са били от щастливите! Човек със сигурност можеше да се обзаложи, че никога не бе имал божията благословия да окамене, зърнал лика на жени като Тийи, Нефертити и Анхсенамон. Веднъж повторих пред Нефертити споменатия съвет на Уени, при което тя избухна в кикот и ми отвърна: „Ах, Маху, не си струва да поучаваш една истинска жена. Тя винаги е добре осведомена.“

Но ето и един съвет от Уени, който Собек пренебрегна и се изложи на смъртна опасност: „Никога, никога не си позволявайте каквато и да е връзка с *Пер Хе Нрет* — царския харем, с която и да е от наложниците, независимо каква е и откъде е! Всяка от тях принадлежи на Великолепния и е едно от Свещените царски украшения!“

Слушах много внимателно. Постепенно Великолепния нахлуваше все по-стремително във всекидневните ни уроци, и то не само с името и титлите си, но и като реална власт, докато принц Тутмос стъпваше все по-здраво на краката си и авторитетът му на царстваща особа растеше от ден на ден сред младите мъже в Кап.

Случи се така, че първият ми набег навън постави началото на една от онези нишки, които по-късно щяха да омотаят целия ми живот. Бях излязъл с една прислужница от кухнята — голяма сладурана с панделка със синци на главата. Бяхме се озовали дълбоко в овощните градини, когато тя внезапно скочи и пошепна, че сигурно вече са забелязали отсъствието ѝ. С огорчение и изненада я загледах как изчезва като сянка между дърветата. Останах да лежа известно време. Нищо не намекваше за приближаващо се зло, както ни бяха предупредили жреците на календара за настъпващия ден. На тази дата, казваха те, хората са подвластни на Червенокосия бог Сет. Затова бяха отменени заниманията в училище и всички други дейности. Очертаваше се пълна скука от зори до мрак. Затова реших да се поразходя из овощната градина и така за първи път стигнах близо до Павилиона на мълчанието. Бях чувал за него в разговорите в спалното помещение и на учебния полигон, но не им бях обърнал особено внимание. Той се намирал на известно разстояние от царската резиденция. Впрочем ставаше дума не точно за павилион, а за двуетажна къща, надничаща зад варосана стена. От наблюдателната си позиция различих финикови палми, смоковници и една разновидност на терпентиновото дърво. Имаше прокопан канал от Нил за поливане на тревата, градините и участъците с лековити растения. Припълъзах по-близо, движейки се безшумно между дърветата, за да разбера, че павилионът има само един вход — двойна врата от здраво дърво със стърчащи колове, боядисана в блестящо черно.

Доближих вратата и внезапно замръзнах на място. Пазеха я наемници от Куш в окичени с ресни кожени поли и презрамни ремъци с медни капси. Бяха най-малко дванайсетина; част от тях бяха

въоръжени с хопеш^[16], втъкнат в платнен пояс, а други — с копия и щитовете, носещи опознавателните знаци на полковите подразделения с имената на Изида и Птах. Патрули от по неколцина стрелци обикаляха наоколо с тежки, двойно огънати нубийски лъкове в ръцете и остроъбни стрели в колчаните, повесени на гърбовете им. Всички бяха с украшенията за глава на ивици в бляскаво синьо и златисто, покриващи мястото от челото до тила; бяха отличени до един със Златната огърлица за воинска доблест и със Сребърните пчели за храброст. Дори от кътчето, където се бях свил, можех да забележа, че лицата на всички са обезобразени. На един му липсваше око, друг имаше дълбок белег, спускащ се във врата му, на трети бузата бе сбръчкана, а окото — изтекло от страшен пожар.

Слънцето бе пробило през вече редеещата мараня. Тъкмо смятах да се връщам, когато чух вик на момче, което си играеше във вътрешния двор отвъд. Забелязах и дълбоко изритите следи от колела на кола, водещи към входната порта. Силно озадачен, клекнах и се вслушах. Отново се разнесе същият вик. Начаса в главата ми нахлуха спомените от къщата на леля Изития. Дали не бях станал неволен свидетел на същото? Момче, което си играе само, но пазено от възрастни?

Върнах се при другарите си в спалното помещение. Разказах им какво съм видял, ала те свиха рамене озадачени. Само Рамзес се усмихна лукаво и самодоволно, потривайки клюнестия си нос, все едно знаеше някаква тайна, но държеше да не я споделя. Хюйи измърмори нещо за предпазливост, понеже Павилионът на мълчанието бе забранена територия. Потърсих Уени и го намерих да се припича на слънце, подпрял гръб на стената, със стомна с тъмно пиво в скута — все по-често срещана гледка. Вече не се страхувахме от него така, както когато бяхме малки момчета. Пък и той бе остарял — движенията му бяха станали по-бавни, понякога заваляше думите, все по-често имаше нужда от помощта на подчинените си... Попитах го за Павилиона на мълчанието, а той се поизправи, отпи от стомната с пиво и понечи да се развика, но нещо го спря и само сви рамене.

— Или скоро, или малко по-късно — промърмори той.

— Какво „скоро или по-късно“? — настоях. Уени се вторачи в мен с леко провиснала долна челюст. — Кой е там? — попитах отново.

Уени примигна и преглътна с усилие. После огледа вътрешния двор и притули носа си с едната ръка.

— Забуления — леко размаза той произнесените звуци.

— Защо е забулен?

— Защото е грозен като тебе!

— А кой е той?

Уени се задоволи с една усмивка и ме отпъди. Любопитството ми се разбуди отново. Кое бе това момче, което живееше в самота, защото е грозно? Защо имаше следи от колела? Ами обезобразените лица на стражите? Много рано на следващото утро и дълго преди да съмне, на осемнайсетия или деветнайсетия ден от сезона на разлива се измъкнах тихомълком от спалното помещение и заех позиция недалеч от Павилиона на мълчанието. Стражата бе лесно различима на ярката светлина от напоените със смола факли, забити в земята. Играещите пламъци осветяваха добре както щръкналите колове по входната порта, така и грозните рани по лицата на онези, които я пазеха. Зачаках.

Двойната порта бе отворена, за да пропусне бавно излизаща покрита кола, теглена от четири боядисани в червено и бяло вола с венци, окачени на роговете им. Предвождаха ги двама кушитски стрелци с лък, а на седалката имаше кочияш. В колата бе поставен нещо като наос — преносим молитвен кът. Различих не само дървената му рамка, но и очертанията на нечия фигура, скрита зад падащите завеси от най-фина ленена материя. В колата искряха гърнета със запален тамян, вдигайки уханни облаци пушек. След нея вървеше ескорт и цялото шествие изви на изток и се насочи към реката. Сподирих ги. След малко колата спря до неголяма горска поляна.

Денят вече светлееше от ярките лъчи на изгряващото слънце. Откъм стърчишката на колата бе сложена подвижна стълба и някой дръпна завесата на наоса встрани. Показа се фигурата на човек, чиято глава и лице бяха скрити под ленена маска, а тялото бе високо и неестествено слабо, с необичайно издължени крака и ръце. Който и да бе, нямаше никакво украшение, с изключение на защитен наръкавник с декоративни сребърни кабари. Забелязах хлътналите му гърди и рязко издадения напред корем. Докато слизаше тромаво, с нещо ми напомни движенията на паяк. Човекът не носеше сандали, така че видях също толкова слаби стъпала, чиито пръсти изглеждаха точно като пръстите

на маймунски крак. Нима такъв беше Забуления? Той се обърна с гръб към мен и приседна с кръстосани крака върху възглавници в кървавочервено, които бяха поставени от стражата заедно с две гърнета с горящ тамян — по едно вляво и вдясно. Той се завъртя към изгряващото слънце с приведена глава. Нисък и мелодичен глас запяхимн, който един ден щеше да ехти из цял Египет, разтърсвайки из основи неговите богове:

*О, ти прекрасен, вдигнал се над хоризонта!
О, ти, чиято светлина целува всичко по земята за
живот!
Бъди преславен!
Безбройни юбилеи имаш ти, Върховен и Единствен!*

Бях приклепнал като прикован на мястото си. Останалите от свитата се бяха свили в полукръг зад него; външният му вид безспорно бе странен, ала гласът бе силен и плътен, при това човекът пееше прочувствено и завладяващо, с неочаквана за това хилаво тяло страст. Дали Забуления не бе някой от поклонниците на Атон — Слънчевия диск, който се радваше на постоянно нарастваща популярност сред заможните знатни личности в Тива? Видях как булото бе смъкнато назад от лицето му. Запромъквах се между дърветата, заобикаляйки във фланг стражата, за да намеря по-удобно място, откъдето се вижда по-добре. Наместих се под един зелен дъб. А хърбавият велможа вдигна глава, откривайки лице с издължена брадичка, тесни очи и тънък нос над плътни червени устни; високите му скули подсилваха ефекта от тесните очни процеци. Колкото и да бе необикновено, това лице имаше странна хубост. Главата се сведе отново надолу и химнът продължи:

*О, ти, пристигнал тук от милион години,
поддържащ всичко живо по земята,
долавящ пукването на цвета и мириса на лотоса,
възхвалям само тебе.*

Химнът бе подет от ескорта с ниско монотонно пеене, последвано от тишина. Онова, което върлинезият голедец държеше в скута си, се оказа синя водна лилия. Преместих се по-близо. Той се обърна наляво и даде знак на командира на ескорта. След няколко тихо изречени думи се върна към мечтателното си съзерцание. Слънцето се изкачваше бързо нагоре, заливайки горската поляна с пробягваща светлина. Тъкмо се канех да се оттегля, когато почувствах острия връх на нещо във врата ми. Едноок кушит бе насочил към мен копие само на десетина сантиметра от лицето ми. От двете му страни имаше по един въоръжен със стрела и лък, чиито тетива бяха опънати до краен предел. Гледах ме с безизразни очи. Чувствах, че не мога да кажа и дума. Бях силно изплашен както от тях, така и от рязко прекъснатата тишина. Кушитът се приведе, стисна ме за рамото и ме изправи на крака. Носех само препасник на слабините и ленен шал върху раменете. Той го смъкна и изрече тихо нещо на спътниците си на език, който не разбрах. Опипаха препасника ми.

— Нямам никакво оръжие — успях да заекна аз.

— Вземете го с вас! — нареди Забуления, докато се връщаше към колата. Седна на мястото си, преносимата стълба бе вдигната и необикновеното шествие пое към Павилиона на мълчанието.

Следвах ги бавно с увитото около врата ми въже. Кушитът, който придърпваше края на въжето, не беше груб: държеше се с мен като към домашен любимец, който има нужда сегиз-тогиз да бъде връщан в правия път. Стигнахме до Павилиона на мълчанието и невидими ръце като по сигнал отвориха черната порта. Озовах се в правоъгълен вътрешен двор, преполовен от канал, а в средата му тихо припляскваше водата на неголям фонтан. Нямахше градина, но навсякъде се виждаха кошници, пълни с току-що откъснати цветя, чийто аромат изпълваше въздуха и привличаше работливите пчели. Фасадата на къщата отговаряше на изискванията за ранга на всеки благородник: имаше портик с колони от ливански кедр с изящно изобразена хералдика и други опознавателни знаци и символи. Колата спря точно пред красиво оформените стъпала. Забуления слезе и веднага хлътна в къщата, следван от странната си свита. Сега той се движеше доста по-свободно и не толкова тромаво, а с естествена лекота и с достойнство, все едно осъзнаваше недъгавостта си и бе

решил да покаже недостатъците си, а не да ги крие. Пазачът ми сведе очи към мен:

— Е, какво, да те разпънем ли на кръст? — но въпреки грозните рани и грубия блясък на единственото му око изненадваща усмивка раздвижи сурово очертаната му уста. — Кажи, маймунчо, какво да правим с теб? — успях да прикрия страха си и го погледнах с широко отворени очи. — Маймуните трябва да си стоят по дърветата.

— Но една маймуна може да гледа и в царя — дръзнах да му отговоря.

Кушитът се разсмя и ме тупна съвсем леко по ухото. После развърза въжето от врата ми и ме побутна към стъпалата. В къщата бе приятно хладно, стените бяха варосани в резедаво, по тях не се виждаха никакви рисунки, с изключение на ред красиви орнаменти в линия към пода и към тавана. Видях събраната прислуга — не повече от четири-пет мъже и жени. И те бяха с обезобразени лица. В Тива сигурно щяха да останат без работа като негодни носорози, както наричаха там мъжете и жените, загубили носа и ушите си като наказание за извършено от тях престъпление. Обикновено ги прокуждаха в някое прашно село или друго общо поселище; дори ги заточаваха и в малки оазиси из каменистите клисури на Червените земи. Тези тук обаче бяха добре охранени и облечени, посрещайки дошлите, както се полага. Свалиха ми шала и препасника. Един слуга донесе съд с вода. Цялото ми тяло бе внимателно измито и намазано с масло, след което устните и дланите ми бяха почистени с подсолена вода. С две думи, минах през пречистване като жрец, който се подготвя за влизане в светая светих на някой храм. Вързаха ми чист препасник и ми облякоха лека хладна ленена роба, след което стегнаха необичайно дълги сандали на стъпалата ми. Накрая ме въведоха във вътрешно помещение — изискано красива стая, чийто таван носеха четири колони, оцветени в зелено и червено. Тук стените бяха покрити с чудесни рисунки. В средата на помещението имаше огнище, а в отсрещния край се виждаше подиум със спусната сива завеса. Някой ме бутна леко напред, след като завесата бе дръпната. Забуления бе седнал на възглавници с гръб към стената, а отпред му бе сложена малка маса. Бутнаха ме отново, за да коленича и да допра чело до земята пред подиума.

— Не е нужно. Не е нужно да го прави — думите бяха изречени бавно и с тих глас, след което чух: — Нека гостът ми дойде при мен.

Изкачих се по откритите стъпала. Забуления вдигна глава, откривайки причудливо изтеглените си встрани очи; въпреки че погледът им беше сякаш леко замайващ, всичките ми страхове изчезнаха. Изведнъж спрях да се боя от паякообразните пръсти, неестествено дългите ръце или корема, издут под лепената роба с бродерия. Всичко бе събрано в тези очи, изпълнени със силни чувства, все едно Забуления се канеше да запее един от химните както на горската поляна. Чувствените му устни бяха леко разтворени; виждаше се върхът на езика му, докато ме оглеждаше внимателно съвсем отблизо като съдия, който преценява колко струвам, и се опитва само с един поглед да разбере какъв съм в действителност. Усмихна се, леко наклонен на една страна; с елегантно движение на дългите си пръсти посочи възглавниците от другата страна на масата:

— Няма ли да е по-добре, ако седнеш?

Наредените гърнета и дълбоки чинии бяха пълни с малки късчета току-що опечено месо от патица, сосове, растителни подправки и тънки резени хляб. В чашите бе сипано вино, а не пиво. Когато го вкусих, се разкашлях и се дръпнах назад. Забуления се разсмя учтиво.

— Най-доброто — рече тихо той — от богатата земя на Ханаан. Там земята била черна и толкова плодородна, че давала по две реколти в годината. Хайде, яж! — веднага посочи към съвсем наскоро приготвената тръстикова кошница пред себе си. Не се страхувах, но бях внимателен. Сам ми сервира от храната, избърсвайки леко пръстите си със салфетка. — Вече си очистен, както следва — наведе се той през масата и успях да видя за първи път съвсем отблизо чертите на лицето му. На главата му бе сложено украшението в сини и златисти ивици; от меката част на едното му ухо висеше сребриста перла, а окаченият на врата му медальон с изображения на цветя стигаше до гърдите му. На лявата му ръка проблясваше пръстен със символа на Слънчевия диск. — Много си плах — измърмори той с присвити очи, сякаш имаше късогледство, — но все пак не толкова, че да не дебнеш и слухтиш.

— Не съм дебнал никого — преглътнах бързо залька си.

— Тогава какво правеше там?

— Бях само любопитен.

— Знаеш ли кой съм?

— Забуления.

— И защо съм забулен?

— Защото според тях си грозен.

— Мислиш ли, че съм грозен?

— Не, господине.

— Добре, а знаеш ли наистина кой съм?

Поклатих глава отрицателно.

— Казвам се Аменофис. Втори син съм на Великолепния и на обичната му съпруга царица Тийи, Господарката на двореца.

Направих опит да скрия обзелото ме притеснение, като вдигнах чашата си с вино и отпих.

— Никога ли не си чувал за мен? Родил съм се точно такъв — продължи той със спокоен и равномерен глас — и съм бил оставен в Царските ясли, но много далеч от Кап. Мислиш ли, че съм прекалено необикновен? Нямам си истинско име. Чисто и просто съм Забуления... Или оня, който се спотайва в тъмното — рязко прекъсна обзелия го нещо като унес и попита: — А ти кой си?

— Маху, син на Сеострис. Павиана от Юга. Наричат ме още Грозника.

Бях заговорил по-високо, отколкото исках. Чух шум иззад завесата: стрелците с лък от Куш стояха въоръжени по местата си в готовност. Но Забуления вдигна дългите си пръсти с обърната напред длан — знак за спокойствие. Загледа се в мен с мрачно лице и сериозно изражение в немигащите си очи, а после се разсмя с дълбоки гърлени звуци, след което отметна назад глава и избухна в силен смях, пляскайки с длани.

— Маху Грозника и Песоглавеца от Юга! — той взе къс патешко месо, натопи го обилно в растителен сос, наведе се през масата и го сложи внимателно в устата ми. — Маху, Павиане от Юга, харесваш ми. Знам, че си питомец на Кап. Разкажи ми повече за себе си.

Трябваше да изпълня заръчаното. Разбъбрих се като птиче, кацнало на клон — за леля Изития, за баща ми и за последвалите години в Кап, както и за Хоремхеб, Рамзес и всички останали. Забуления бе обърнал леко главата си встрани, сякаш чуваше трудно. Спря да се храни, докато слушаше внимателно, а от време на време ме

прекъсваше внезапно с някой въпрос. Когато млъкнах, се облегна назад на възглавниците с опряна глава на стената, поклащайки леко чашата с вино в дланите си.

— Мразя пивото — погледна ме изпод тежките си клепачи. — Знаеш ли на колко години съм?

— Почти на моите.

— И по-точно?

— Около четиринайсет.

— Маху, бил ли си с жена?

— Да — признах.

Той отново се приведе напред, но този път на лицето му бе изписано по-скоро раздразнение.

— Но не и през миналата нощ, нали? — прозвуча доста сприхаво гласът му. — Е, преди малко мина през пречистване... — той се загледа внимателно в ленената завеса, сякаш търсеше потвърждение от някого зад нея. След това се отпусна и се разсмя с висок глас. — А аз не мога да бъда с жена — вгледа се той надолу към масата. — Казват, че просто не мога — и направи движение към слабините си. — Проклятие на боговете. Маху, кой е любимият ти бог? — почувствах изкушение да спомена Атон, Слънчевия диск. — Кажи ми, кой е? — вдигна глава с любопитство в погледа.

— Нямам бог — като че сами излязоха думите от устата ми, след като помислих, че най-добре за мен ще бъде, ако кажа истината.

— Нито един от многото? — пресегна се той и ме погали по бузата. — Сигурен ли си, Маху? Нито Сет или Монту? Изида или Птах? А защо нямаш бог? Ако повториш думите си в Дома за обучение...

— Ще ям бой — отговорих му направо, тъй като виното се бе качило вече в главата ми: лицето ми бе пламнало, а езикът ми бе станал по-дебел и по-тежък.

— И така, нямаш свой бог? — примига Забуления. После извади малко красиво ковчеже от смокиново дърво, общито с медни ленти, със златни и сребърни инкрустации в ъглите, постави го внимателно на масата и отвори капака. — Маху, ето ги боговете — извади малко статуи на всички големи божества на Египет, но... без глави: Озирис, Изида, Анубис, унищожителя Сет, войнолюбеца Монту. — Нищо повече от джунджурии! — претегли в ръката си две от статуйките. —

Гипс и камък. Знаеш ли, че онези ми се присмиват? — само за миг лицето му се промени. Сега не бе приятно с щръкналата напред уста и полузатворените, пламнали очи. — Говоря за бръснатите тикви. За онези малоумници жреците, които са казали на баща ми да ме отдели от останалите. Ето защо съм тук, Маху — хвърли той статуйките в ковчежето.

Изкушавах се да го попитам за това, което бях видял днес сутринта на горската поляна, но предпочетох да замълча. Изведнъж настроението му се промени:

— Хайде, изяж всичко пред себе си.

Пристъпих към изпълнение на заръката му, докато той пълнеше чашата ми. Тази странна личност с внезапноменящи се настроения започваше да ме плаши. От време на време разговаряше с мен открито и едва ли не като равен с равен, но после млъкваше рязко и се обръщаше встрани, сякаш до него седеше някой, когото не виждах. Хранеше се бързо, но внимателно и прилично, обърсвайки устни с пръсти, които почистваше веднага със салфетка. Питаше много и задаваше въпросите си бързо. Влизал ли съм в Дома на войната? Какво чувствам и какво правя, когато лягам с момиче? Кои от момичетата са ми приятели? Ходил ли съм някога на гости у леля ми? Той изпадаше в много лошо състояние на духа при всяко споменаване на жреците. А аз се борех с дрямката и с неопределеното усещане за потиснатост. Когато свършихме да се храним, Забуления се облегна на стената.

— Маху, да ти кажа ли една тайна? Брат ми Тутмос има добро сърце — махна с пръст към мен. — Доволен съм, че го уважаваш. Скоро ще си тръгнеш — завъртя пръстена на ръката си, — защото приближава времето, когато идва майка ми. Ще ѝ кажа за теб, но ще я помоля да не го споделя с баща ми. Великолепния — промени се гласът му, пропит от дълбок сарказъм — не обича никак да чува името ми. Ако навремето бяха изпълнили желанието му, щяха да ме удавят веднага в Нил. Майка ми е била на друго мнение. Тя казва, че съм докоснат от боговете. С нея имаме свои тайни...

— Но ти не вярваш в боговете, нали?

— Вярно е — каза тихо Забуления. — Поне засега е точно така. А ти, Маху, вярваш ли в магии?

— Знам някой и друг номер.

Забуления се изкикоти, но мигом затули уста с пръсти.

— Е, сега е най-добре да си тръгваш — свали той ръка от устата си, а после я протегна и прокара пръст по устните ми. — Маху, днес те видях и ти желая доброто, Павиане от Юга. Някой ден пак ще се срещнем.

[1] Преводът е от френски и е на Йордан Ватев в „Книга на мъртвите на древните египтяни“. С, Наука и изкуство, 1982. — Бел.прев. ↑

[2] Ка в египетската митология е едно от проявленията на душата, духът покровител, духовният двойник на всеки човек. — Бел.прев. ↑

[3] Според други източници — Тутанхамун. — Бел.прев. ↑

[4] Древноегипетско воинско отличие. — Бел.прев. ↑

[5] Рисувано, скулптурно или бродирано украшение, представляващо стилизиран палмов лист. — Бел.прев. ↑

[6] Външна галерия с покрив и колонада. — Бел.прев. ↑

[7] Местност около Тива с древно поселище, превърнато във впечатляващ погребален комплекс с култ към бога Озирис. — Бел.прев. ↑

[8] Кобра — възплъщение на богинята Буто. С изображение на кобра е украсена и короната на фараона, популярна с латинизираното название „уреус“. — Бел.прев. ↑

[9] Минерал, образуван от бързо изстинала лава, наричан още вулканично стъкло. — Бел.прев. ↑

[10] Разплащателно средство в новото Тиванско царство, представлява навита златна, сребърна или медна нишка, която се срязва съобразно желаната тежест и се ползва за еталонна теглилка с десет подразделения (ките) от по девет грама. — Бел.прев. ↑

[11] Кръгла или елипсовидна опознавателна емблема на фараона и на някои висши сановници с различна направа, носеща име или някакъв символ. — Бел.прев. ↑

[12] Също и Малката. — Бел.прев. ↑

[13] Компендий или компендиум (лат.) е съкратено изложение на някоя наука. — Бел.прев. ↑

[14] Свитък с наставления на фараона Аменемес I (1991–1962 г. пр.Хр.) към сина му, състоящ се от кратко въведение и 15 строфи,

изпълнени с песимизъм заради нравите и порядките на дворцовия живот. — Бел.прев. ↑

[15] Стълб с числови деления за измерване дълбочината на водата в река Нил. — Бел.прев. ↑

[16] Къс меч, извит като ятаган — често използвано оръжие в Древен Египет. — Бел.прев. ↑

ВТОРА ГЛАВА

*О, Озирисе! Аз съм синът ти Хор и
откликвам
на твоите нужди.
Ето, могъщите треперят,
когато от Дуат те виждат да излизаш
с грамаден нож в ръка.*

Глава 174: Книга на мъртвите

Макар и кратка, срещата ми със Забуления беше поразителна. Питам се дали ще се случи нещо, но никой не отвори и дума за тайната ми визита, нито пък получих съобщение от Павлилона на мълчанието. Срещата ми съвпадна с факта, че Децата на Кап (въпреки че вече бяхме младежи) бяха все по-често включвани в живота на двореца Малгата, тъй като престолонаследникът Тутмос навлезе в периода на възмъжаване. Думите на Забуления събудиха интереса ми към родителите му, които досега бях зървал отдалеч; вече се вслушвах жадно в слуховете. Старият Уени, който ставаше все по-зависим от гърнето с пиво, беше чудесен извор на всякакви истории, стига да бе още трезвен. Тъй като хенкет — пивото от ечемик, бе престанало да го задоволява, той се прехвърли на сернет — тъмно плътно пиво, което скоро отвеждаше човек в компанията на богинята на пиянството Хатор. Често ходех при него в сянката на една маслинова горичка близо до усойния водоем, за да си говорим. Той прилягаше, притиснал гръб към някое дърво, и поставяше в скута си кошница, пълна с чеснови наденици или печено пиле с гъст сос от целина.

— О, да — преглъщаше, като ми намигаше, — Великолепния няма как да не е благословен от Амон, след като има харем —

произнесе неуверено думите *Пер Хе Нрет* — Дом на жените. — В него има принцеси от всички народи под слънцето — премлясна той. — Митанийки, хетитки, вавилонки, нубийки, либийки... И от възможно най-хубавите, за да задоволяват всяка възможна негова прищявка. Но истинската власт... Ще ти кажа къде стои истинската власт: в ръцете на съпругата му, Великата царица, Господарката на дома, Божествената Тийи.

— Тя откъде е?

— Не е чуждоземна. Фараоните се женят винаги за чужди принцеси, но Великолепния е бил очарован от нея още в дните на своята младост. Хубавицата Тийи — тръсна глава той. — Маху, тя е била наистина прелестна. О — мигом се запъна, — още е такава: дребна, но с безупречно тяло, странна червеникава коса и великолепно бадемови очи. Ако беше котка, щяха да светят в тъмното.

Направих му знак да млъкне. Наистина е странна промяната, която може да настъпи в отношенията между ученик и учител. Уени ставаше все по-зависим от мен. Останалите го дразнеха или му се подиграваха, но аз разговарях по-внимателно с него и използвах подаръците от леля Изития, за да му купя някоя и друга кана с пиво. Изпълнявах поръчките му за това или онова. С годините растеше и хитростта ми. Станах лукав като мангуста: все повече си служех с него, за да научавам още и още за Малгата. Веднъж Хоремхеб ме учуди и стресна. Бях подхвърлил шеговита забележка за един сановник при двора. Тарторът на групата ни се приведе, за да върже сандала си, ала някак си твърде близо до мен и прошепна:

— Песоглавецо от Юга, внимавай какво говориш. И дърветата имат уши.

Запомних много добре това предупреждение.

— Какво още за господарката Тийи? — върнах Уени към разказа му.

— Господарката Тийи — поклати глава пиански той. — Щедра на ласки е Великата съпруга на царя и Любимка на Нехбет. Тя е от Ахмин, на стотици километри на север в деветия ном^[1] на Египет, където се прекланят пред бога на мъжката плодовитост Мин. Там е била жрица. Говори се — приближи той лице към мен, — че е умела в изкуството на любовта от цяла армия проститутки.

— А харемът? — настоях аз.

— Повече за показ, отколкото за друго — Уени махна с ръка, все едно гонеше муха, — макар да върви слух, че вкусовете на Великолепния се променят и се развиват с напредване на възрастта. Той обича да гледа как някои от жените му танцуват, докато други го галят.

— Ами децата на Великолепния?

Уени бе достатъчно хитър, за да разкрие някой притулен скандал.

— Ами ти знаеш за принц Тутмос — погледна ме с крайчеца на окото си, — а има и няколко дъщери — после се взря в мен със замъглен поглед и обърна разговора към скорошното ми влизане в Дома на войната. — Моите дни ще свършат, а твоите ще започнат — добави той мрачно. — Ще ми бъде мъчно, когато си тръгваш, умното ми гъсоче! — разбира се, последното бе намек за изчезването на онази гъска.

Около два месеца след срещата ми със Забуления Тутмос събра всички и обяви, че остава в Големия дом при нас, но постъпва в Дома на войната под надзора на мъдрия Хотеп — близък приятел и съветник на баща му. Хотеп беше същинска легенда за човек без благородническа титла от Атрибис в Делтата, който се бе издигнал твърде високо в Царския кръг. Той надзираваше всички строителни работи на Великолепния от Голямата зелена вода до отвъд Третия праг — храмове, статуи, олтари, дворци и обелиски, издигнати до един за славата на Амон Ра и сина му Аменофис Великолепния. След седмица пристигна Хотеп. Висок, със слабо лице с черти на патриций, той сигурно бе минал отвъд шейсетото си лято. Бе облечен като жрец, с обръсната глава и без нито едно украшение. Придружаваше го полковник Пера на подразделението на Марианноу (Храбреците на царя), преведено от Полка на Сет, който се оказа едър млад мъж с набито тяло и грубовато лице на професионален атлет и борец. Той щеше да ни бъде учител и наставник във военното изкуство. Уени бе оставен встрани на обичайната му пейка и му бе разрешено да пие пиво. Хотеп ни събра във вътрешния двор и се качи на една пейка след кратка церемония. Държеше в дясната си ръка малко ветрило, с което барабанеше непрекъснато по бедрото си. Известно време стоя изправен, оглеждайки поред всички ни.

— Аз — започна той с убедителен глас — съм наистина безупречен писар. Първият, който пресметна всичко в Томери. Вече

съм записан в божествените книги. Изучавах казаното от Тот. Успях да проникна в тайните на боговете и овладях всичките им мистерии. Бяха ми обяснени подробностите на всичко, свързано с тях. Надзиравах изработването на статуите и лично отговарях да има прилика с образа на царя, издялан върху камъка. И никога не повтарях вече направеното. Така че изобщо не е имало друг като мен от основаването на Двете земи — мъдрият Хотеп направи пауза, усмихвайки се. — Заклел съм се пред Маат, богинята на правдата. Винаги говоря истината. И защо казвам всичко това? Вие сте чедата на Кап. Скоро ще постъпите на служба при Божествения. Ще работите в Дома на веселието, а волята на Божествения ще бъде удоволствие за вас. Ако следвате напътствията ми, ще се радвате на истинското му благоразположение. Разбирате ли?

Коленичихме пред него и се поклонихме с най-голямо уважение, притискайки чело в прахта.

— Добре тогава! — слезе от пейката Хотеп.

После полковник Пера ни нареди да станем и ние изпълнихме бързо заповедта му. Хотеп се разходи пред редицата ни, спирайки от време на време, за да заговори някого от нас. Застана и пред мен и ме чукна леко по бузата с ветрилото си:

— Ти си Маху, синът на Сеострис.

— Да, господарю.

Денят бе горещ; слънцето се бе вдигнало нависоко, а и бяхме заети с обичайните упражнения, преди да пристигне Божият отец. Бях потънал в прах и чувствах как поредното ручейче пот се стича по лицето ми.

— Баща ти бе добър войник.

— Да, господарю.

— И си племенник на Изития с прословутата ѝ мухогонка — зърнах израза на цинично забавление в погледа му и се запитах дали и той не е бил сред клиентите на леля ми и „ключ“ за приемането ми сред питомците на Кап. Хотеп се приближи съвсем до лицето ми и прошепна тихо: — Песоглавеца Маху, момчето, което познава добре пътищата около двореца и умее да се промъква между дърветата като сянка... — изстинах и на мига си спомних за думите на Хоремхеб. Хотеп ме шляпна отново по лицето и провери: — Е, Маху, имаш ли да кажеш нещо?

— Този, който плюе към небето — цитирах пословицата, — ще намери плюнка на главата си.

Хотеп се ухили и попита отново:

— Значи няма какво да кажеш, така ли?

— Присъствието ви тук е чест за мен, още повече че благоволихте да ми обърнете внимание.

Усмивката му изчезна.

— О, Маху! Бъди спокоен, отдавна си прицел на вниманието ми.

Той спря и пред Собек, който бе до мен. Този път заговори по-високо. Собек бе станал хубавец с чаровна усмивка, атлетично тяло и златист тен, по когото въздишаха всички момичета, а и Майа, копнеец за него като нещастно влюбена прислужница.

— Собек — подхвана Хотеп и мигом проумях, че всъщност говори на мен, — знаеш ли онази история за Вавилон?

— Коя история, господарю? — притесни се другарят ми.

— За царския харем. Когато царят умре, го погребват в дълбоко изкопана яма. Онези, които са му служили отблизо, за да го последват към Далечния хоризонт, сами изпиват отрова под звуците на сляп арфист, който също потегля с покойния на Запад... — Хотеп ме погледна бързо. Продължих да се вирам право напред. Полковник Пера се бе върнал по редицата, за да поговори с Хоремхеб. Хотеп продължи: — Не може да не си чувал тази традиция, нали, Собек? Затова, ако искаш да бъде запазено приятелството ти с всеки дом, в който си влязъл било като гост, било като брат и приятел, каквото и да сториш, никога не се доближавай до жените — и той почука Собек по гърдите. — Запомни това, което ти казах.

— Да, господарю.

След като ни освободиха, дръпнах Собек настрани:

— Предупреждаваше те.

— Не, заплашваше ни — засмя се той. — И мен, и теб.

— Значи трябва да внимаваме — сграбчих го за рамото, но не махнах ръката си дори след като той ме погледна. — Сред нас има шпионин!

— А ти как си го разбрал? — трепнаха игриво клепачите на Собек. — Какво ли са научили за теб? — тупна ме той шеговито по бузата и се отдалечи.

Оттук нататък започнах да се вглеждам с безпокойство в останалите. Собек дори не помисляше да крие любовните си подвизи, но Хотеп намекна ясно за нещо повече от пореден флирт с някое момиче от кухнята. В моя случай нещата стояха различно. Мислех си, че никой не знае за срещата ми със Забуления. Тогава си спомних за притаяването ми на горската поляна. Но по какъв начин Забуления е можел да знае за присъствието ми там? Дали той и хората от ескорта му имат толкова зорки погледи? Или е бил предупреден, че някой го наблюдава? В онова утро, когато ме отведоха в Павилиона на мълчанието, всичко бе вече подготвено, сякаш самият той ме бе чакал.

Идването на Хотеп донесе и други промени — нещо като ускоряване на темпото, отмервано от барабанен бой. Чедата на Кап винаги бяха част от празничните тържества — Заминаването на Озирис, Деня на опиянението, Опет, Празника на долината и Фестивала на хубавата среща. Всеки път тези изключително важни чествания бяха свързани в представите ни с много храна — кръгли, триъгълни или дълги самуни хляб с изобилие от яйца, масло и мляко, сочни пъпеши, нарове и ароматно грозде, прясно изпечено месо от газела или сърна, придружено от най-фините вина — Иреп Нефер или Иреп Маа. Не спирахме да ядем и да пием, докато коремите ни не се издуеха до пръсване; дегустирахме всички вина, обилно подправени с мед, есенции, смирна и масло от шамфъстък. Всеки път преяждахме с обилната плячка от царските кухни. Спирахме само за да повторим стиховете, които бяхме научили от Уени като заръка към Богинята на опиянението:

*Сега да пеем и за Златната Хатор —
владетелка на тюркоаза.
Изпращай наслаждения и радост на Царя на Двете
земи;
пази го — той живее в истината.
Обогати го в Изтока на небесата,
сполука дай му чак до хоризонта
и нека да живее в милиони празненства.*

Пеехме това всеки път, полюлявайки се на място, макар че при церемониите Божествения обикновено оставаше нейде в далечината и едва ли ни чуваше — обикновено на борда на царския си кораб „Ослепителната мощ на Атон“. Виждахме само пищните му ярки одежди за празненства и веселба. Понякога до него стоеше или седеше на трона господарката Тийи с проблясващи тежки украшения и скъпоценни камъни по гърдите, китките и нозете. Случваше се да зърнем короната на фараона в синьо, бяло и червено или на съпругата му — слънчев диск между рогата на Хатор, с дълги пера и с нападащата кобра (уреус): всичко се сливаше в смайващо ослепителна картина на слава и бързо преминаващи цветове.

Гледахме това великолепие така, както наблюдавахме звездите — винаги там и винаги красиви, но много далечни. Хотеп промени всичко това. Той искаше да ни втълпи, че не само сме част от преминаващата слава, но и че сме били родени, за да ѝ служим. Водеше ни на добре замислени обиколки из огромния дворец Малгата — в погребалния храм на Великолепния, в прекрасното пристанище в Бикет Абу, построено по негова заръка за луксозния плавателен съд на господарката Тийи. Посещавахме добре обработваните царски градини и даже самия дворец, преливащ от ярки и живи цветове по керамичните подове, по които бяха изобразени народите, паднали в плен под сандала на фараона. Навсякъде се виждаха думите Анх и Са — Живот и Щастие. Над вратите или прозорците величествено бяха разперени оцветените криле на пазителката — Богинята лешояд Нехбет. Разбира се, навсякъде се виждаха сцени, в които Великолепния смазваше враговете си, носещ се като Бога на войната срещу неприятелите си. Той бе представен като беснеещ Сфинкс, под чиито безпощадни лапи се гърчеха от страх татуирани либийци, нубийци с пръстени по ушите, сирийци във веещите се свои роби или шешну — бедуините. Хотеп беше мъдър човек. Всяка седмица неизменно ни водеше на обиколки из дворците, за да видим славата и да отпием от мощта на Египет. Точно за това трябваше да живеем, а когато се налагаше — и да умрем. Подготвяхме се и за влизане в Дома на войната. Полковник Пера бе строг и взискателен учител. Подготвителните ни занимания завършиха, последвани от още по-суров тренировъчен период. Според полковник Пера службата в името на Бога на войната Монту трябваше да се превърне в постоянна наша

храна, в непрекъснато желание и в самия смисъл на живота ни. Той ни строяваше за преглед и ни караше да маршируваме в най-голямата горещина по обед само по препасник, като винаги започваше с един цитат от „Сатири на занаятите“^[2].

— Войникът — крещеше той — трябва да се налага като черга, за да излязат от него всички нечистотии и недостатъци. Трябва да изпълнява всички заповеди и да не знае почивка, докато не постигне мисията си. През пустиня или планина, през блато или река трябва да носи хляба и водата си на гръб като магаре. Да не подвива крак и да спи с едно отворено око, а когато срещне враг, да се бие като звяр, хванат в капан, да освирепее, да се превърне цял в оръжие срещу противника. Ако ли се разболее или изнемощее, нека стане храна за лешоядите. Такава, уважаеми мои, е участва на войника. Но запомнете, че тя има и друга страна. Името на храбреците никога няма да бъде забравено, славата, с която кичат фараона ни, ще е слава и за потомците им. Запомнете, че служите в името на фараона — великолепен войник и потомък на друг великолепен войник.

— Ооох — пошепна Собек, — ако още веднъж чуя същата реч, ще я науча наизуст!

— Дядото на Божествения — продължаваше полковник Пера почти с рев — имаше яки мишци, бе ненадминат стрелец с лък и затова славата го съпътстваше неотменно. Такъв бе и бащата на Божествения, на този, комуто сега служим, който е повелител на Двете земи и кара всички хора по земята да треперят от страх в нозете му. И защо? — закричи той покрай редицата ни, удряйки ни с тръстиковото бастунче, което всеки офицер носеше. — Заради мощта на Египет, заради славата на полковете му и силата на войските му! Когато тръгваме на война, ние сме като разярени пантери, дебнещи лъвовете и горди орли в полет. Вие ще станете част от тази слава.

Ала за нас славата си оставаше мираж. Ден след ден правехме изнурителни преходи на бегот в жегата, която сякаш извираше от отвъдното. Веднъж трябваше да стигнем без хляб и вода до отдалечен лагер в Червените земи. Друг път ни вдигнаха от сън в тъмна доба и марширувахме до Голямата река, където ни натовариха на военен шлеп, ала вместо да прекосим и да акостираме, ни наредиха да скочим в студената бързотечна река въпреки крокодилите и хипопотамите и да доплуваме отсреща. Още не мога да забравя този страх и ужас! Собек

ми помагаше през цялото време, ала течението бе много силно. Когато се развидели и докато още треперехме в мокрите си дрехи, видяхме, че отнасят встрани джуджето Данга, което бе настояло да придружи господаря си Хоремхеб. Цялото бе подуто и посиняло. Хюйи пусна шега за проклятието на свещената гъска на Уени. Никой не се засмя. Хоремхеб го погледна и от този миг Хюйи стана негов смъртен враг. Тарторът на групата ни умело прикри мъката си и обяви, че случилото се е част от неизбежните рискове на обучението ни, ала от Рамзес по-късно узнах, че бил направил богато приношение в дом за покойници и поставил статуя на своя верен Данга в Некропола. Никой повече не спомена нищо за джуджето и за ужасната му съдба.

Полковник Пера запази същата невъзмутимост. Обучението ни обаче стана още по-сурово. Овладявахме боя с боздуган, брадва и хопеш. Прекарвахме дълги часове на полигона за стрелба, за да свикнем да боравим добре с двойния кушитски лък. Понякога се сражавахме по сандали, друг път — боси. Когато бе студено, воювахме както голи, така и само по препасник. В горещия сезон полковник Пера ни принуждаваше да надяваме тежки сирийски ризници с плътно притегнати кожени ръкави. Някои просто не бяха скроени за войници. Майа, Пентжу и Мерире бяха безнадеждно неспособни да посветят живота си на воинското изкуство. Полковник Пера непрестанно ги наказваше и обиждаше, докато Уени — постоянен наблюдател на заниманията ни на сянка и с пиво в ръка — искрено се забавляваше със страданията на другарите ми. Колкото до моя милост... Добре, ще кажа, че бях безразличен към оръжията. Не обичах да си служа с тях, не обичах да ме раняват. Докато Хоремхеб например бе роден за тази професия. Бе невероятно умел стрелец с лък и безупречен с оръжията за ръкопашен бой. Тренировките допълнително го закалиха, мускулите му станаха от стомана и цялата му фигура излъчваше мощ и нечовешка сила. Не го притесняваше нищо — нито горещината на обедното слънце, нито хапещият студ на пустинните нощи. Да, той бе мъж, роден с дъха на Монту. Рамзес не му отстъпваше в нищо, но бе похитър и с малко по-чевръсти крака. Разбира се, далеч не всеки лелееше в сърцето си мечтата да стане воин. Мерире искаше да бъде жрец, Майа и Хюйи се надяваха да постъпят в Дома на писарите, а Пентжу бе роден за лекар. Винаги засмян и шегуващ се, Собек копнееше само за едно: да бъде надзирател на Царския харем. И въпреки това бяхме

достатъчно добри като бойно отделение. Престолонаследникът се присъедини към нас, тъй като Кап позапуса след няколко загадъчни смъртни случая и заминавания по служба или напускане; останахме едва осемнайсет питомци, като отделението на Хор под предводителството на Хоремхеб и Рамзес буквално затъмни другите. Тутмос ми напомняше през цялото време за Забуления, но не толкова заради прилика в лицето или стойката, а заради спокойния и пресметлив поглед в очите. Тайно се питах дали Забуления ще ми прати някакъв хабер? Или чакаше аз да отида при него? Докато тънех в догадки и предположения, той дойде сам при нас.

Тутмос ни навестяваше само сутрин веднага след задължителния ни крос. Винаги го придружаваше полковник Пера. Ала една заран без излишно показно великолепие пред портите се разнесе рог от раковина и колата на Тутмос бавно въведе в двора вече познатата ми носилка с копринено покривало, зад което прозираше фигура на седнал човек. Следваше я свитата от кушитски наемници, предвождани от едноокия мъж, който ми смигна свойски. Поздравът му не убягна от вниманието на другарите ми, ала нямаше време за излишни въпроси, защото всички проследихме удивени как Тутмос скочи на ритлите на колата, отметна покривалото и стори нещо наистина странно: макар да бе поголемият брат и наследник на престола, той се поклони на Забуления, който все още седеше в стола си като в трон. След това се обърна към нас с вдигнати ръце:

— Вижте моя обичен брат — не го назова с името му, Аменофис, същото като на баща им.

Изръкопляскахме, поклонихме му се и не показахме изненадата си. Аменофис остана седнал, с открито лице. Това лице и тялото му сега бяха малко по-окръглени; кичур от червеникавата му коса бе спуснат встрани и надолу над лявото ухо. Да, лицето бе все същото, с неестествена хубост — с високи скули, издадена напред чувствена уста и раздалечени очи с форма на бадеми, които искряха като сирийско вино. Той не помръдна, но погледът му обхващаше всички ни без изключение: спря се на мен и слаба усмивка сбръчка леко лицето му. По някое време вдигна ръка с разперени дълги пръсти и направи знак да продължим. Пера не пропусна да се разкрещи на всинца ни да започнем тренировката. Заехме се да изпълним заповедта му, а Забуления не напусна трона си, вгледан внимателно в нас.

Приключихме малко преди обяд и останахме под сянката на дърветата, за да пийнем разводнено пиво и да хапнем сух хляб. Тутмос отиде при брат си в колата, приседна на импровизирано столче за крака и се залови да го храни със собствената си ръка между разговори и шеги. Дълбока и тежка тъга притисна сърцето ми. Поглеждах от време на време към нещото, за което винаги бях мечтал, съзнавайки, че няма да го постигна никога. Бях готов да разменя всеки поискан ми срок от моя живот за възможността да бъда при тях в колата, да се шегувам, да бъда част от нещо, да бъда приет и обичан. Изправих се до половината си ръст. Собек, който явно ме бе наблюдавал, сграбчи ръката ми.

— Песоглавецо, сядай долу. Не влизай в клетката на пантерата.

Аз го отблъснах и се скарахме. Прекъсна ни Пентжу, който държеше да ни разкаже неприлична история за момичета от храма, които, прегладнели за мъже, взели да се задоволяват взаимно.

Забуления остана до края на деня и започна да идва всяка сутрин. След много години сподели, че баща му се съгласил много неохотно с искането на втория му син да посещава Кап и да влезе в Дома на войната. Понякога идваше и Хотеп и сядаше на стол до колата. Въпреки че винаги се отнасяше към Забуления внимателно и с голямо уважение, интересът му бе насочен преди всичко към нас и към ударите, които си разменяхме. Всъщност той преценяваше колко струваше всеки от нас, за да избере и да потвърди пътя, по който щяхме да поемем. Хюйи бе набелязан за Дома на пратениците в други страни, Майа бе избран за Дома на писарите, а Пентжу — за Дома на живота, докато Хоремхеб, Рамзес и Собек бяха напълно подходящи за Дома на войната. Хотеп сподели това с нас, докато седяхме по земята и дишахме тежко, а потта застиваше приятно по телата ни. Той сновеше помежду ни и от време на време приклякваше, за да пошепне някому съветите си. Само при мен не спря нито веднъж. Не знаех какво планираше за мен, но и не ме интересуваше. Бях засегнат, че Забуления дори не направи опит да ме поздрави, да ме приветства или да каже добра дума; аз пък не се осмелявах да споделя с другарите си за по-ранната ми среща с него.

В уединението на спалното ни помещение, докато обсъждахме случилото се през деня, се възцари пълно съгласие само по един въпрос, макар че аз не се включих с мнение: Забуления е изрод.

— Може би харесва млади мъже, а? — ухили се Мерире, като погледна към Майа и премигна кокетно като момиче. — Сигурно затова идва да гледа изпотената ни млада плът.

— Наистина ли мислиш така? — попита Хоремхеб. — Наблюдавах го и благодарих на боговете, че го има Тутмос.

Рамзес кимна в знак на съгласие.

— Не, пошегувах се — гласът на Мерире се сниши до шепот: — Според мен Забуления е явен знак за гнева на боговете.

На свой ред Пентжу заяви, че необичайният вид на Забуления се дължи на майка му, която била уплашена от паяци или скорпиони, докато била бременна. Хюйи направо се питаше какво впечатление ще прави принцът на пратениците на египетските съюзници при посещенията им в двора. Докато Собек, който беше по-прагматичен, се чудеше дали Забуления не е резултат от пристрастеността на майка му към някое омайно биле. Разбира се, тези мнения и становища се споделяха шепнешком. Нито един от нас не би се осмелил да го каже в присъствието на полковник Пера или още по-зле — пред Тутмос. Само двамина не се обадиха — Майа и аз. Не го забравих.

Военното обучение и полевата подготовка продължиха цели пет сезона. Забуления присъстваше неизменно дори в царските обори, където трябваше да привикнем с конете — хубави животни със загладен косъм, подбрани за ескадроните от колесници на Египет. Правехме обичайните приношения на Решеф и Астартата — божества на Сирия, която бе родина на тези бързи и елегантни воители, както и на Сутех — египетския Повелител на конете. Много обичах тази част от подготовката. Не се боях от конете, дори от онези, които бяха вече белязани с кръвта на войната — горди и високомерни с извитите си шии, издути ноздри и присвити назад уши. Изучавахме подробно всичко за оръдията на бойния гняв и слава на Египет — и коня, и колесницата. Полковник Пера ни набиваше в главите, че трябва да се научим как да ги свързваме едно с друго, а след това да ги ползваме като цяло, включвайки себе си: колесничар, колесница и коне — най-страховитото оръжие на войната. Мен не ме биваше с лъка: боравех неумело както с ленената тетива, така и със стрелата от здраво тръстиково стъбло. Собек пък се оказа посредствен като колесничар, така че двамата си разпределихме ролите и аз открих дарбата си като воин. В началото не бях особено похвален, но постепенно обикнах

тропота на колесницата, бързината и силата на двата коня, както и трескавата възбуда на щурма. И аз като всички младежи вярвах, че съм роден за водач на колесница. Същинското ми обучение започна едва след няколко тежки премеждия, когато двамата със Собек се наложи да скачаме в движение, а веднъж се спасихме на гърба на двата коня, след като едно от колелата се изметна, докато препускахме, и се разби в камък.

Станах добър колесничар — пълен господар на колесниците и специалист в изработването им. Избрах си два дорести коня — Славата на Анубис и Силата на Монту. Не бях виждал нищо по-впечатляващо и възхитително от Ескадрона на Кап в пълна бойна екипировка. Колесниците ни, излъскани и украсени, се движеха в права линия по осеяната с чакъл твърда почва на равнината, която се простира на изток от двореца Малгата по самата граница с Червените земи. Бяха общо десет, включително колесниците на принц Тутмос и на полковник Пера. Напредвахме, без да нарушаваме линията на фронта: колелата проскърцваха, конете цвилеха, оръжията проблясваха под силния блясък на слънчевата светлина. Собек бе облечен също като мен — кожена пола, походни сандали и сирийска бойна наметка на раменете. Оглеждах се вляво и вдясно, вкусвайки сладостта на мощта и славата, които излъчваше нашата придвижваща се напред бойна линия. Седнал под навес и заобиколен от свитата наемници от Куш, Забуления редовно наблюдаваше цялата сцена. Недалеч гледката бе трогателна: разположил се на походен стол под слънчобран, Уени отпиваше от съда с любимото си пиво.

Обучението протичаше винаги по твърдо установен ред: полковник Пера се изстъпваше напред и педжет — боецът до него, подхващаше монотонно военния химн:

*Вечна слава на Амон, стоящ отвъд Далечината
в хоризонта!*

*Вечна слава на Сина му — този Силен бик на Юга, —
който е получил благосклонността му.*

*Вечна слава на Монту,
вечна слава и на Хор — Ястреба от злато, —
сляп, но виждащ всичко.*

При всяко повтаряне на рефрена колесниците тръгваха по-бързо. Щандартът с полумесеца от колесницата на полковник Пера се вдигаше и се спускаше в сигнал за атака; веднага поемахме след нея. Земята тътнеше под колелата ни, в небето отекваха плющящите звуци на камшиците и слънцето ни заливаше с величието си, докато се носехме в спиращ дъха галоп по сиво червеникавата почва. Целият живот и всяка мисъл, дума и действие се събираха в страшния летеж на коне и колесници. Пресягахме се към крайниците на стрелите и звънът на тетивата отзвучаваше, сподирен от съсъка на полета. Преминавахме по-нататък, поразявайки тесни кошове, напълнени със слама. Разкрасен и леко приведен към конете, препусках като вятър. Направлявах колесницата и не спирах да хваля двата си прекрасни жребеца. Но нито за миг не забравях да следя зорко за всяко възможно препятствие. Чувствах се пронизан от упойващия ритъм и от музиката, която Богът на войната напяваше в ушите ми. Досами мен Собек се притискаше с изпънато тяло о перилото, готов да опъне тетивата, а когато в колчана не оставаше нищо, се изправяше с късо копие в ръка, решен да поразии и следващата цел. След изпълнението на задачата обръщаме, нетърпеливи всеки от нас да задмине останалите. Започваше спиращата дъха, смразяваща кръвта и предизвикваща смъртта лудешка надпревара обратно през пустинята. Целта бе една — колата на престолонаследника. Щом стигаме до нея, победителите получаваха порция похвали, а победените — смях, подигравки и подмятания. След това Тутмос се качваше в колата и прегръщаше брат си; тогава неизменно ме бодваше ревността.

Веднъж, през трийсет и втората година от царуването на Великолепния, в един от най-горещите за сезона дни, Забуления се изправи, подпря се на бастуна си, чиято ръкохватка бе изрязана като глава на нубиец, и слезе тромаво от колата. С дръпнато назад було премина покрай редицата спрели колесници, без да обръща внимание на прахта, която висеше като облак около нас. Спираше се пред всяка двойка и говореше съвсем тихо на конете, позволявайки им да душат отворената му длан. Вглеждаше се във всеки, преди да отmine към следващия. Явно бе поостарял; все по-видими бяха изпъкналите му корем и гърди, ала ръцете и краката му бяха все така издължени и слаби. Движеше се бавно, но с подчертана еlegantност. След него забърза кушитски наемник със слънчобран и сандали, но Забуления го

отпрати с кратко махване. Настъпи тишина, нарушавана от скръцването на колело, изпръхтяването на кон и приглушеното жужене на мухите. Забуления спря пред мен и вдигна глава. Очите му пламтяха от възбуда.

— Вземам със себе си Маху, Павиана от Юга — погледът му срещна моя. — Той ще бъде мой педжет — бавно, но веднага Собек слезе от колесницата. Погледнах към полковник Пера, който само сви рамене. Уени се подсмиваше малко глуповато, вдигнал ръка към устата си. Тутмос бе застанал леко встрани с ръце на кръста и със съзаклятническо изражение. — А аз ще бъда колесничарят — добави Забуления и гласът му прозвуча като безусловна заповед, която никой не би дръзнал да оспори. Той поиска да научи имената на конете, повтори ги тихо, галейки всеки от тях по врата; те слушаха гласа му и вдишваха мириса на потта му. След това той погледна нагоре и добави: — Забравил съм колко приятна е миризмата на конете. Хайде, не бива да застива потта им!

Шалът му се смъкна, откривайки раменете с меден цвят. Като се опираше на бастуна си, Забуления закричи към колесницата и се качи, пренебрегвайки жеста ми за помощ. После пусна бастуна си в съда за копия, стисна юздите, разкричи босите си крака и изцъка с език. Разбрах, че умението му като водач е не по-малко от моето, макар че направата на колесницата бе особена и конете му бяха непознати. Той стоеше съвсем близо до мен с деформираното си тяло, чиито движения обаче бяха почти изящни, като внимаваше да не ме допре или да ме блъсне. По врата му се стичаха мъниста пот, но от тялото му се носеше плътно и приятно ухание. Сега, когато бе без було, видях колко необичайна бе формата на главата му — полегато чело, яйцевиден череп и необикновено издължен врат. Но жестовете му бяха внимателно отмерени. Той върна колесницата назад, извъртя я в нужната посока и подкани конете да поемат по дългия обратен път. След като минахме известно разстояние, дръпна здраво юздите и задържа конете, преди да обърне лице към слънцето с присвити очи. Не бях сигурен дали зрението му бе силно като нашето.

— Възхвали ме, Отче — вдигна ръка той, — така както самият аз възхвалях теб, който си съществувал преди началото на времето. Благослови ме, Боже, както те благославят всички живи същества под слънцето. Подкрепи ме, Господарю на юбилеите, Повелителю на

годините с красивата си външност. Нека лъчите на твоята мощ водят сърцето ми с най-силната ръка. О, Щастливи, вслушай се в думите на обичния ти син... — бях напълно сигурен, че всички чува тези думи. А той се обърна към мен и ми намигна: — Е, Маху, пак се срещнахме — после цъкна, подвижна на конете и добави: — Наблюдавах те и отдалеч! — след това погледна през дясното си рамо и заговори на език, който не разбрах; все едно че някой стоеше в другата половина на колесницата. Слушах думи, изговорени с рязък гърлен глас. Питах се дали не са на академски — език, с който си служат писарите на фараона в посланията до васалните му царе. Той каза още нещо и попита: — Нали не се боиш, Песоглавецо от Юга?

— А трябва ли? — стиснах предпазното перило на колесницата.

Забуления се изкиска и попита отново:

— Знаеш ли някоя смешна история? Може ли да ми я разкажеш?

Прерових паметта си и подхванах:

— Една стара жена имала много бърбурив съпруг. Той не спирал да говори дори когато спял... — кискането се повтори. — Всеки ден тя карала колата до пазара, а той се возел и гледал надолу.

— И какво? — дръпна по-здраво юздите той.

— Веднъж случаен минувач притичал назад с думите: „Старушке, мъжът ти е паднал от колата.“ „Благодаря на боговете“ — отговорила възрастната жена, като триела ушите си. „Но защо благодариш?“ — запитал учуденият минувач. „Защото си мислех, че съм оглушала.“

Забуления отметна назад глава и избухна в гръмогласен весел смях. После подвижна на конете, като пляскаше с юздите и ги подканяше по име, преминавайки от време на време на непознатия за мен език. Бях видял вече седемнайсет лета, а Забуления беше малко по-голям, но управляваше като Повелител на колесниците. Очевидно е бил обучаван по-рано, но тази му дарба беше повече от явна; осъзнах, че колесницата снемаше от него товара на недъгавостта и той летеше като сокола на Хор. Беше прав и леко прегърбен, а ръцете, китките и дланите му говореха за сила и сръчност. Идва време, когато всеки воин разбира, че бойната колесница, конете и водачът са станали едно цяло и приличат на дълго копие или на стрела, пронизваща въздуха; тогава никой не мисли за назъбеното ѝ острие, нито за посоката на полета ѝ, а само за красотата на този полет, който носи бърза и сигурна смърт.

Забуления продължаваше да подвиква на конете, избягвайки дупките и следите от коловози, шепнейки отново и отново нещо. Стигнахме до мястото на целите, заобиколихме ги и полетяхме обратно като светкавица. Забавихме малко, за да наберем отново скорост, а Забуления поведе конете в най-сложните криволици, задължителни за всяка бойна колесница в сражение, когато тя се врязва дълбоко във фронта на вражеската пехота. Най-сетне спряхме пред възхитената публика, която ни посрещна с бурни аплодисменти и ръкопляскания. Забуления стисна бастуна си и слезе тромаво от колесницата. Към него се затича слуга с воал и с джобна кожена чантичка. Забуления я грабна, отвори я и ми подаде един амулет от яспис, карнеол и червен пясъчник, на който бяха изрязани очертанията на два небесни хълма на Далечния хоризонт с изгряващото слънце между тях. Той притисна силно този акънти, познат като амулета Слънце на хоризонта, в дланта ми, погали ме по пръстите, намигна ми и се отдалечи.

По-късно същия ден празнувахме, макар че Тутмос и Забуления не бяха с нас. Полковник Пера също отсъстваше — бе отишъл в двореца, за да предаде на принцовете поздравите на ескадрона. Съвсем естествено, разговорът ни се въртеше около уменията, показани от Забуления, необичайните му непохватни движения, които обаче не му бяха попречили никак на майсторското водене на конете. Хоремхеб не можа да прикрие леката си ревност, причина за която бях не толкова аз, колкото фактът, че той бе останал извън фокуса на вниманието; все пак успя да прояви великодушие и когато пивото развърза езика му, похвали колесничарските умения на Забуления. Също толкова естествено бе, че моя милост стана предмет на подмятания и подигравки. Каната с пиво не спираше да обикаля в кръг. Протягахме ръце към мангала, приемайки с удоволствие топлината на жаравата му в студената нощ. Разбира се, Уени бе вече порядъчно подпийнал, или както казахме в такива случаи, „приютен в ръцете на богинята Хатор“. Внезапно той остави съда с пиво, взе мръсна кърпа и покри с нея лицето си, престорвайки се на Забуления като колесничар, след което заразмахва ръце във всички посоки; това предизвика взрив от смях сред всички, с изключение на мен и на Майа. Окуражен в пародийното си изпълнение, Уени продължи, като попита какво ще се

случи, ако Забуления влети в някое сражение с чаршаф, покриващ лицето му? Или ако колесницата му се разбие? Последваха нова имитация на тромавите му движения и въпрос:

— А ако тръгне куцайки да обикаля бойното поле?

Изсипах пивото си и си тръгнах.

Следващият ден беше празничен. Нямахме занимания, но всички отидохме в оборите, за да се погрижим за конете и да проверим амуницията им. Бях погълнат от преживяванията от предния ден; от време на време вадах кожената кесийка с амулета, отварях я и го гледах дълго и внимателно. Този ден останах до по-късно. Другите си бяха тръгнали, когато Собек се приближи до мен:

— Маху, ще е най-добре, ако дойдеш веднага!

— Какво има?

Собек обърса потта от лицето си и добави:

— Намерили са Уени мъртъв, удавен в едно езеро.

Мигом си спомних за маслиновата горичка, за мрачния и обрасъл с тръстика водоем и за Уени, който се бе облегнал на едно дърво със стомна пиво в ръка. Забързах към бараките, където изцапаното със зеленикава тиня и подгизнало от водата тяло на Уени бе вече положено на пейката, от която той толкова често ни наставляваше и гълчеше. Сега той лежеше със запушени от солената тиня очи, ноздри и уста, прогизнал препасник и мръсна, стичаща се на ручейчета вода по краката. Заради издутия корем приличаше на риба, извадена на сухо; по лицето му бе изписан внезапен ужас. Покрих с кърпа това лице, спомняйки си картината от вчерашния ден и това, което Уени направи. Дойдоха санитарни с носилка, за да пренесат трупа в Дома на смъртта. Другите се пръснаха, мърморейки тихо помежду си. Мерире се опита да каже заупокойна молитва, но никой не му обърна внимание.

— Пригответе го веднага — викна Хоремхеб към санитарите, — преди да засмърди.

Коленичих и свалих пръстена от подпухналите пръсти на Уени. Той се гордееше с него, защото бе подарък от бащата на Великолепния. Сложих го върху трупа му и огледах внимателно нокътя на този пръст, който сега висеше на тънки нишчици кожа.

След като вдигнаха трупа, тръгнах към маслиновата горичка. Спрях се при дървото на Уени, до което се търкаляше счупеният съд за любимото му пиво. По калните брегове на водоема се виждаха следи

от стъпките на хората, които бяха измъкнали трупа му от водата. Зърнах нещо, което проблесна в тревата. Бе малка медна капса — като украшенията по униформените ни бойни поли. Вече бях виждал такива капси и по полите на кушитските воители, които охраняваха Забуления. Претеглих я в дланта си и се изправих. Уени бе стар ветеран; макар и пияница, знаеше какво върши. Върнах се до маслиновото дърво, седнах и си го представих — изтегнал се тук, вече позамаян от пивото, но достатъчно бодър да забележи тъмните фигури, прокрадващи се между дърветата. Последвало е кратко, но ожесточено боричкане, при което съдът за пиво се е счупил, а Уени е бил завлечен до водоема; там са държали главата и лицето му във водата, докато последната искрица живот е напуснала сърцето му. Припомних си подигравателния смях на Уени от предната вечер.

— Има ли нещо, което не е наред?

Обърнах се рязко. Бе Собек, който ме гледаше любопитно.

— Не, не — хвърлих медната капса в езерото. — Всичко е наред. Поне засега.

[1] Гръцко наименование на неголемите общински единици най-вече с фискален характер. — Бел.прев. ↑

[2] Сборници с описания на различните професии и занаяти във възможно най-черни краски. Най-старият от тези сборници е от времето на фараоните Хети I и Хети II (ок. 2160–2130 г. пр.Хр.). — Бел.прев. ↑

ТРЕТА ГЛАВА

*Когато след смъртта душата в полет се
издига,
трупът втечнява се,
разместват се и се разхлабват неговите
кости,
плътта, изпълнена със смрад, изгнива
и крайниците се разпадат...*

154 глава: Книга на
мъртвите

През втория месец от сезона на горещините и малко след Празника на долината, когато течеше трийсет и третата година от царуването на Великолепния, Земята на Египет влезе във война. В храма на Монту бяха запалени огньове и хорът от жреците на Амон поде словесна атака срещу божествата, събрани целесъобразно накуп. Думата „война“ бе изречена от устата на самия цар, след което мигновено пое надлъж и нашир из царството на Двете земи. Подлите кушити от Източната пустиня се бяха разбунтували. Нападаха и опустошаваха местните гарнизони и избиваха работниците от мините на Божествения за добив на мед, злато и аметисти. Бедуините съобщаваха, че по пътищата на царството върлуват всякакви банди, имперските пратеници намират смъртта си след нечовешки изтезания, търговците губят стоките си; с една дума, цялата чест и слава на Египет са непоправимо поразени... Тогава дойде заповедта: размирниците от Куш да бъдат смазани.

Самият Хотеп пристигна с полковник Пера, за да съобщи, че цялото военно подразделение „Слава на Амон“ с личен състав 5000 души, в който не влизаха наемниците, фуражирите^[1], разузнавачите и

комисарите, ще бъде изпратено, за да се справи с разбунтувалите се. Бойната единица на Хор, съставена от Чедата на Кап, също бе включена. Хотеп вдигна ръка, за да ни успокои:

— И двамата принцове ще се присъединят към кампанията. Тръгваме след три дни. Вие също ще поемете с тях, за да умножите славата на името на Божествения. Защото ние живеем за фараона! И умираме за фараона!

Всички поблагодарихме на Божествения за предоставената ни възможност да покажем предаността си. След като той си тръгна, придружен от дворцовата стража, полковник Пера ни запозна с още подробности, най-важната от които бе, че Забуления ще бъде в състава на Бойната единица на Хор. Превременината смърт на Уени бе забравена. Подозренията ми потънаха в забрава заради трескавите приготовления. Всички бързахме да тръгнем, въпреки че Майа се разболя. Цяла нощ се мятеше с висока температура, а призори зъзнеше и така се тресеше, че веднага го отнесохме в лечебницата към Дома на живота.

— Няма да ни липсва — промърмори Хоремхеб.

Съмнявах се не без основание, че някой от нас би липсвал на останалите. Трупът на Уени бе балсамиран и замина незабавно към Далечния хоризонт. Майа ни изпрати доброжелателни послания, умолявайки Собек да го посети, но той бе потънал в лудешките приготовления за обявената война. Раздадоха ни бойни доспехи, извадиха оръжия от складовете, стегнаха колесниците и лекарите от царската конеферма прегледаха внимателно конете. Полковите подразделения се струпваха в плодородните Черни земи на север от Тива. На Хотеп бе дадена временно титлата „царски син на Източен Куш“ с всички необходими правомощия на първи заместник на монарха. Положихме клетва за вярност в изпълнения с тамянов дим вътрешен двор на храма на Монту, където бойната ни единица получи своя щандарт — главата на сокола на Хор, кацнал на гърба на крокодил. Божествения благоволит да покаже лика си на гражданите на Тива; те бяха наредени в шпалир по улиците на Сфинксовете и на Овните, за да ни засипват с цветя и зеленина, когато излизашме от града в пълна бойна екипировка и воински емблеми, заобиколени от жреци, хорове и царски оркестри.

Войската пое на юг с кораби и шлепове, след което се отправи с максимално ускорен преход към големия укрепен град Бухен непосредствено след Втория праг на Нил. Пристигнахме с разранени и натъртени крака, уморени и прашни, объркани и в пълен хаос. Върховното командване в лицето на първия заместник на монарха, войсковите писари и лейтенантите на ескадроните от колесници се бяха настанили в крепостта, когато първоначалната заповед бе върната за изпълнение с брутална настойчивост. Наложи се прегрупиране на пехотните части и на колесниците в отряди по петдесет души под командването на педжет. Формално за нас висш офицер бе престолонаследникът Тутмос, следван от полковник Пера в качеството му на носител на щандарта на подразделението ни от петдесет колесници. Бойната ни единица, позната сега като Славата на Хор, включваше десет колесници под командването на капитан Хоремхеб. Организиран бе парад на цялата армия — гледката бе не само внушителна, но и великолепа. Отпред крачеха воините от Менфит — закалената в боеве пехота от ветерани с прошарени коси, пристегнати в ризници и със затъкнати в платнените им колани мечове хопеш. Следваха ги стреснатите новобранци, а зад тях вървяха еднакво облечените накуа — момците с яки ръце, чиято задача бе да подсилват бойната линия по време на схватките. По фланговете маршируваха части от нередовната войска, съставена от цели рояци нубийски стрелци с лък, в чиито късо подстригани къдрави коси бяха забодени бели пера, а раменете им бяха загърнати с леопардови кожи. Дефилираха и други наемници — от островите в Голямата зелена вода и от земите отвъд нея, нарамили кръгли щитове и дълги мечове, както и либийски стрелци с лък, които пък бяха съвсем голи, ако не се смята леката наметка от волска или жирафска кожа. Екнаха тръби и начаса бяха вдигнати царските хоругви с изображенията на различните богове, които отдаваха почитта и преклонението си пред Амон Ра. Жреците принесоха жертва на импровизирани олтари, след което бе издадена заповед за възобновяване на кампанията. Три дивизии, средната от които бе нашата, трябваше да напреднат на изток за защита на мините, за укрепване на поселищата и за въздаване на справедливостта на фараона спрямо бунтовниците: всеки взет в плен неприятел трябваше да се екзекутира незабавно.

Навлязохме бавно във вражеска територия под командването на полковник Пера. Забуления, пътуващ в колата си, бе присъединен към нашата бойна единица, която бе изпратена много по-напред от останалите. Движехме се в местност, която бе толкова ужасна, че според мен бях попаднал в отвъдното: изгарящо слънце над сива суха почва, твърде рядко разнообразявана от случаен оазис или малко селце. Напредвахме съвсем бавно, тъй като зависехме от снабдяването с вода и храна. Излязохме извън защитената територия на другите укрепления — Отблъскващия Сет, Защитата на лъковете и Мощта на фараона. Сега бяхме мудно движеща се колона. Отначало тръбите се обаждаха начесто, но твърде скоро изгарящата жег започна да изцежда капка по капка живота ни с всяко издишване. Бяхме с походни обувки от здрава кожа, но краката ни пострадаха лошо от твърдата почва. Постоянният ни мъчител слънцето, увиснало над нас като дупка от разтопено злато в светлосиньото небе, ни следваше неотстъпно. Облаците прах и маранята ни погаждаха дяволски номера, измъчвайки душите и сетивата ни. Накамарихме броните си в колите и сложихме маски и качулки на лицето и главата си, очертавайки кръгове с черния прах за гримиране около очите. Собек тихичко се шегуваше, че сега всички сме „забулени“, а Хоремхеб го прекъсна със забележката, че пътуващият в колата си загадъчен принц търпи всичко наравно с нас и не претендира за нищо по-специално. Придържахме се, доколкото бе възможно, към съществуващите царски пътища. Разузнавачите вървяха с карти на местността, за да отбелязват кладенците и всички източници на вода. Не виждахме никакъв знак или следа от другите две дивизии, които трябваше да се движат успоредно на нас. Тяхната задача бе да осигурят защита на аметистовите мини на север, а нашата — да възстановим контрола над мините за добив на злато и мед. Суровият мъчителен поход разби всички илюзии за красотата на военните действия. Вече не бяхме онези славни ескадрони от колесници, господари на равнината, изгарящи от нетърпение да сразим врага, а шайка съсипани от жег, бърза пеша и недоимък на вода и храна. Нощем лагерувахме до някой кладенец или оазис. Хапещият студ ни караше да се молим за жежкото пладне. Около бивака ни дебнеха всевъзможни зверове — ревящи лъвове, глутници виещи срещу луната чакали и петнисти хиени с настръхнала козина. Гладът ги правеше отчаяно смели и те приближаваха толкова, че долавяхме вонята им и

виждахме кехлибарените пламъци в очите им. Сегиз-тогиз превъзмогваха страха си от огъня и от стрелите ни и нападаха вързаните коне или събраните зад огражденията волове. Тогава нощта се разцепваше от ужасено цвилене и болезнени резове. Тръбите свиреха тревога за стрелците с лък, които се втурваха да гонят нощните хищници с викове и факли. Призори коленичехме, за да се помолим на изгряващото слънце и да въздадем слава на Божествения, и продължавахме изнурителния си марш, докато обедната жегата не ни принудеше да спрем. Колата на Забуления, охранявана сега не от кушита, а от отряд накута, се тътреше начело на магарешкия керван. Цели шест дни той не бе потърсил никого, дори и мен. Ала когато спряхме на лагер в един оазис и всички седнахме под сянката на едно дърво в очакване на оскъдната дажба от хляб и вода, един от пазачите на принца се приближи до мен и ми предаде желанието му да го навестя в малката му тъмnochервена шатра. Забуления бе сам, седеше върху струпани възглавници и се разхлаждаше с ветрило. Масичката пред него бе покрита с два подноса с късове месо от газела, хляб и сушени плодове; имаше и кана с бяло вино. В отсрещния ъгъл бе набързо стъкменото походно легло с балдахин от чаршафи срещу насекоми; на кука, забита в един от носещите стълбове, висяха оръжията му — лък, колчан със стрели, кожени ризница и шлем. Но Забуления не бе готов за война: беше облечен в плисирана ленена роба, а на кръста си имаше бродиран платнен колан. До него бяха положени извит меч и кинжал, чиито остриета отразяваха проблясванията на маслените лампи. Той проследи погледа ми и се усмихна.

— Да, Маху, оръжието на войника винаги трябва да е в готовност, макар да сме повече от сигурни, че бунтовниците няма да ни атакуват тъкмо сега.

— Къде са стражите ти? — изпълних повелята на жеста му и седнах срещу него.

— Останаха в Тива — отговори безгрижно той. — Не може да им се вярва, както приблизително казва баща ми — пресегна се през масата и поднесе малко късче месо от газела към устата ми, а тъмните му очи светеха насмешливо, когато продължи: — Всички знаем, че това е глупост. Една от причините Египет да успее да завоюва Куш и Нубия е, че жителите им се мразят взаимно повече, отколкото ненавиждат египтяните — той захапа къс месо, при което забелязах

колко равни и бели са зъбите му, и задъвка бавно. Свободно висящата страна на шатрата му бе прехвърлена назад, така че да може да гледа залеза на слънцето отвъд все още играещата мараня. След малко наведе глава и изрече тихо молитва; после погледна рязко нагоре, сякаш изведнъж си бе припомнил нещо. — Чудиш се защо съм тук, нали? — вдигна чаша с покана да пием. — Аз исках да дойда. Според майка ми идеята е добра. А разрешение получих изненадващо лесно — изсмия се сухо. — М-да... Наистина се питам дали Великолепния иска да се върна.

Продължих да се храня — кога иначе щеше да ми се падне да ям толкова обилно? От време на време в шатрата влизаха слуги да добавят още храна и вино. Забуления попита за Бойната единица на Хор и за страхотиите, съпътстващи похода.

— Чувствам се толкова сигурен в моята кола — срещна той погледа ми и го задържа. — Седя си на сянка, хранят ме, обслужват ме... Е, Маху, какво ще ми кажеш, как върви войната?

Заговорихме за по-приятните страни на похода. Забуления ме изненада с доста добри познания по стратегия и дори повтори почти дословно опасенията на Хоремхеб:

— Нашата дивизия е много малка, а е излязла твърде напред — той стисна винената чаша близо до лявото си рамо, навеждайки се през масата. — Най-близката ни помощ се намира на един ден път на север или на запад. Лесно можем да паднем в капан или да ни устроят засада. И да ни избият всички.

— И теб ли? — попитах, тъй като виното очевидно ми бе вдъхнало смелост.

— Не, мен не — отговори лениво той. — Няма да умра тук. Баща ми ще ме опази. Носиш ли амулета, който ти дадох? — кимнах. — Значи и ти няма да умреш — той грабна бастуна си. — Вече е по-хладно. Да се разходим.

Отиде до леглото и вдигна чифт походни ботуши от кожа. Коленичих и му помогнах да ги обуе. После той се разпореди да пратят две военни наметала и подхвърли едното към мен. Чух наблизо говор и цвилене на коне; сега видях приготвената за нас съвсем обикновена колесница без никаква украса, с два коня. Бяха великолепни същества със стегнати хълбоци и дълги крака — пълни със сила и черни като нощта. Забуления се качи и ми подаде бастуна си. Пъхнах го в

страничния джоб за къси копия на колесницата. Чудех се какво предстоеше. Имаше още време до залеза и лагерът бе оживен. Никой не ни спря, докато колесницата изтрополи по коловозите, преди да навлезем във вече притъмнената пустиня. Слънцето започваше да залязва в оня промеждутък до пълното му изчезване зад хоризонта, когато идва времето на бързо втурващия се мрак. Въздухът бе още горещ и сух. Забуления цъкна с език и разтърси юздите. Когато отминахме предните постове, спря конете, взе кожения мех с вода, измъкна запушалката и ми го подаде.

— Хареса ли ти? — попита ме и вдигна поводите.

— Да, прясна и студена, а не като онази възсолена и мътна вода, дето ни се полага.

Забуления кимна. Почака малко и пи на свой ред. Осъзнах, че си бе послужил с мен като със слуга, опитващ храната на господаря си. Нямаше нищо учудващо в убедеността му, че няма да умре без време. Той посочи с меха за вода към далечната планинска верига, извисяваща се над още плътната и запрашена мараня.

— Цветът им се променя от слънцето — поясни той. — И те се нагорещават като скъпоценни камъни, преминаващи от един вид в друг...

После пусна конете ходом; колесницата следваше терена — опасна и коварна с неравностите си земя, насечена от дерета, падини, скали и камънаци. Забуления я направляваше майсторски. Конете бяха изнервени, както и той. Появяваха се заплашителните очертания на тъмни фигури, които изчезваха почти веднага. Бе надвиснала потискаща тишина, раздирана внезапно от животински вой или крясък на птица. Проверих лъка и колчана със стрелите. Освободих късите копия. Минавахме покрай разузнавачи и фуражири, връщащи се в лагера. Някои бяха с празни ръце, други носеха убит дребен дивеч. Не след дълго вече бяхме сами. Не се виждаха нито лагерът, нито нещо друго освен залязващото слънце, червенеещото на запад небе и сивкавата, пълна с опасности земя. Забуления ме бутна закачливо с лакът.

— Говори се, че скоро ще бъдем в сърцето на вражеската територия, но дотогава сме в безопасност — погледна нагоре. — Майка ми ме извеждаше в пустинята, откакто се помня. Обичам пустинята. Тук няма смрадливи улици, нито пищни церемонии... —

конете изцвилиха и Забуления дръпна поводите, за да спрем. В неголямо каменисто дърво зърнахме разхвърляни изпочупени бели кости, а до близкия заоблен каменен блок — череп, приличащ на негодна играчка. Забуления ми подаде поводите, грабна бастуна си и слезе от колесницата. Отиде до костите и ги разрови. — Нито мед, нито бронз. Сигурно са били неферу — дезертирали новобранци. Изоставили са лагера, но са побягнали в грешна посока... — прозвуча рев на хиена, но Забуления не му обърна внимание. — Какво мислиш, Маху? — той вдигна пожълтяла бедрена кост. — Някога е била част от човек. Сега знаем само къде е отишла плътта му: в корема на някоя хиена. Но къде е неговата Ка? Според бръснатите свещеници Ка на този човек няма да стигне никога до Полята на блажените, защото тялото му не е станало мумия и му липсва благословията на Озирис. Не му е останало сърце, което да бъде претеглено на Везните на истината. Нали така? Нима този клетник е заслужил такава участ? И въобще има ли никакво значение? — той се изправи, опрян на бастуна си, захвърли надалеч костта и се върна, потънал в мисли. — Маху, кажи ми, какво е станало с Ка на този мъж? Дали не е като пушека от изгаснал вече огън? Или неговата Ка е отишла на друго място, което е недостъпно за ничий поглед? — той се качи в колесницата. — Пък и тези Поля на блажените... Там трябва да е доста населено, а? Маху, няма ли какво да отговориш?

— Аз съм войник, а не жрец.

— Добре се измъкваш — изсмя ми се той, доближи лицето си на по-малко от педя от мен, след което ме целуна по бузата и добави: — А знаеш ли какво мисля аз по този въпрос? — замълчах, но продължих да го гледам в упор, и той продължи: — Мисля, че жреците лъжат. Съчиняват всевъзможни истории, за да пазят властта си силна и коремите си пълни. Мисля също така, че няма такова нещо като Ка.

— Значи смъртта е край ли? Възможно е.

— Не, не казах това — пое юздите Забуления. — Мисля, че има един Благословен запад, където отиват душите на избраните, приличащи на пламъците на огъня...

— Кой ги избира?

— *Единственият*, който го прави от самото начало на вечността.

— А как разбираш, че си избран? — със събудено любопитство очаквах отговора му, следейки бързо залязващото слънце, което бе

ошарило небето с червени и златисти лъчи. Звучите на нощните обитатели ставаха все по-отчетливи в набирация сила бриз. Бяхме навлезли в неголяма клисура и скалите около нас, преобразени от залязващото слънце, тъмнееха в мрачна заплаха. — Как разбираш, че си избран?

Той зави с колесницата, плющейки с поводите.

— Избраният го знае така, както днес аз избрах теб, за да ядем и пием заедно, а после да споделя мислите си с теб.

Погледнах нагоре по стръмната стена на най-близката скала и видях местещото се очертание на голяма глава и настръхнала грива. Забуления проследи погледа ми.

— Не се бой — подвикна силно на конете и ги подгони по нагорнището към каменистата равнина.

В далечината просветваха огньовете на лагера. Мракът се спускаше със скоростта на ястреб, падащ като камък от небето. Зловещите фигури сякаш се преливаха една в друга, движейки се успоредно и взрени в конете, като дебнеха за всяка възможна наша грешка. Бях повече от обезпокоен, а Забуления запя изведнъж:

*О, ти, прекрасният на хоризонта,
с любящата си сила не заспиваш никога.*

Пришпори конете в галоп към лагера, водейки ги умело. Конярите и слугите притичаха към нас. Забуления грабна бастуна си, слезе от колесницата и погледна нагоре към мен.

— Маху, Песоглавецо от Юга, с времето ще разбереш всичко...

После се отдалечи. Върнах се при нашия огън. Спътниците ми бяха хапнали добре с пъдпъдък, донесен от Хоремхеб. Сега се приготвяха за сън. Взех одеялото си, увих се отвсякъде, а после легнах, положил глава върху кожен панер. Хоремхеб ме попита къде съм се губил толкова дълго, но аз се престорих, че не съм го чул.

След два дни врагът ни удари, но не с тръбен зов и развени знамена. Просто излетяха от една клисура като облак скакалци и се втурнаха към колите ни — черни като нощта воители, въоръжени с копия и щитове, които нападаха стръвно, възползвайки се от полузамаяната ни от изненада колона. Едва успяхме да грабнем оръжията си, когато

се сблъскаха щит в щит посред хлипания и ругатни; клякахме, отдръпвахме се и с лъжливи движения разсичахме и нанасяхме удари в покритите с мазнина тела на връхлитащите. Нямаше и помен от прославения бой с колесници, а само ръкопашен бой със свирепи сенки. Бойната ни единица се движеше между колите и конете. Осъзнахме неприятелската атака едва след като се бе стоварила върху нас. Врагът се стараеше да разкъса строя ни: носещите смърт фигури танцуваха отляво и отдясно и нападаха лудешки с копията си. Вихърът на боя ме оттласна към колите, отдалечавайки ме от всичките ми близки спътници. Едва бях успял да грабна щит и хопеш, когато получих удар отстрани, завъртях се и се озовах лице в лице с кушит с щраусови пера в косите. Стоеше върху една от колите и тъкмо бе промушил смъртоносно коларя. Скочи върху мен с вдигнато оръжие и с щит. Потънахме в кървава и потна прегръдка. Сблъсъкът бе жесток, ала той се спъна в един труп и аз не закъснях да се възползвам — мигом забих меча си във врата му. Кушитът се свлече с отпуснато тяло и кръвта му шурна от носа и устата. Отхвърлих го от себе си; почувствах гадене, а краката ми се разтрепериха. Бях убил човек. Наведох се, отсякох дясната му ръка и я вдигнах високо във въздуха. Тутаки забравих и болките, и тежестта в стомаха: хвърлих се яростно напред, сипейки удари като дъжд. Постепенно нападателите заотстъпваха. Когато и последният кушит бе отблъснат, накута се заеха да прочистват терена. Минаваха чевръсто по колоната и отместваха труповете, обирайки ценните трофеи и прерязвайки гърлата на нашите, които бяха тежко ранени и нямаше надежда да оцелеят. Бойната ни единица остана незасегната. Хоремхеб уби четирима и струпа злоещата си плячка от окървавените им десници в краката си; Рамзес се „задоволи“ с двама, а Собек — с един. Рамзес обаче бе жаден за още кръв. Не знам, по-точно не съм сигурен, дали яростта или страхът бе причината. Той настояваше да обезобразим мъртвите вражески воители, но аз се противопоставих; Рамзес сви рамене, а когато се отдалечи, започна да забива оръжието си в коремите им. Ранените неприятели бяха наблъскани в палещия пясък с вързани ръце и крака и затрупани живи. Оставихме двамина за разпит; те бяха измъчвани и горени на огън, но се оказаха храбри мъже, от които не чухме и дума. Собек прерязва гърлата им и ги остави незарити. Лешоядите се тълпяха над нас — черни демони на синия фон на небето. Пера издаде заповед

да се обезглавят всички мъртви врагове, а главите им бяха набучени на колове в пясъка.

Един от жреците подхвана благодарствен псалм: „О, ти, който си Всесилен, Всевиждащ и Всемогъщ...!“ Думите на химна глъхнеха в сухите ни гърла, когато продължихме напред. Сега колоната ни се движеше в пълна бойна готовност — с предварително изпратени разузнавачи и флангови наблюдатели. Получих поздравления за убития неприятел. Хоремхеб отбеляза отрязаната от мен ръка и я прибави към останалите — страховита купчина, оставена за храна на хиените, след като писарят отметна точния брой на убитите. Научих, че Забуления е останал невредим и необезпокояван в колата си: накута се бяха погрижили за това.

Дните се изнизваха един след друг с постоянни нападения от страна на врага, ползващ се неизменно от неравностите на терена. Атаките бяха винаги ужасяващо кървави стълкновения на ръкопашен бой. Началниците на кушитите явно се бяха разпоредили да се повреждат нашите коли и да бъдат избити възможно най-много коне и волове. След нас се проточи втора колона — лъвовете, хиени и чакали; във въздуха ни следваха птиците на фараона — лешоядите, жадни за кървавата следа, която оставяхме в пясъка. Дори нощем ни дебнеше опасност. Подобни на духове от отвъдното фигури преминаваха отбранителните линии, припълзваха под колите ни и сееха смърт с бързолетящите си копия. Дойде и часът на Хоремхеб — макар и без достатъчно опит, той доказа, че е по-добър от Пера като действащ в боя офицер. Всяка вечер, след като се установявахме на лагер, той настояваше да изкопаем ров с насип от външната страна, по който воините от частта Менфит нареждаха бойните си щитове като стена. Нощните атаки престанаха, но дневните продължиха. Отрязаните от мен ръце нараснаха значително. Боязънта ми изчезна и краката ми вече не трепереха. Бях се превърнал в хладнокръвен убиец. Или не съвсем, просто умело криех страха си — и от другарите, и от врага. Хоремхеб обяви, че се гордее с нашата бойна единица. Никой не спомена, че Пентжу и Мерире винаги изчезваха по време на атаките — Мерире клякаше да се моли, а Пентжу се грижеше за ранените. Хоремхеб каза, че ще ме предложи за награда — Златната огърлица за воинска доблест. В отговор свих рамене, защото жадувах повече за прясна вода, мек хляб и сочно месо. Забуления ми прати още един скарабей^[2] от

най-чисто злато с изобразен разярен сфинкс, мачкащ азиатец. Подаръкът ми бе изпратен тайно. Не го показах на останалите, но го държах, както и предишния амулет, близо до тялото си и денем, и нощем. Жертвите ни растяха. Погребвахме ги по късата процедура. Бойната единица на Хор оставаше незасегната. Пентжу получи лека порезна рана на бузата, а Хоремхеб заяви, че така никой не би могъл да го обвини, че не е храбрец. Мерице, чието тихо каканижене на молитви не спря нито веднъж, изгуби зъб, избит с камък от прашка. Хюйи пък бе пронизан с копие в прасеца и тогава затанцува така, че Рамзес го оприличи на храмова хесета. Единствен Собек се отърва без драскотина: хладнокръвен и непоколебим боец, той беше бърз и поразяваше смъртоносно като змия. Хоремхеб и Рамзес заякнаха още повече, а Хюйи мърмореше, че явно се хранят с пролятата кръв.

Нападенията не спираха, затова Хоремхеб и Рамзес започнаха често да идват за съвети. Могъщият генерал, както наричах вече Хоремхеб, се взираше внимателно в мен с малките си черни очи, докато постоянната му сянка Рамзес цъкаше и кимаше след всяка моя дума. Духът и настроението се бяха променили, което тревожеше Хоремхеб.

— Безпокоя се — призна той една нощ, когато се бяхме приютили в малък оазис, — че кушитите са твърде многочислени. Сякаш извира от камънаците...

— И сякаш преследват само нас — добави Рамзес. — Атаките им не спират. На изток се придвижват и други две големи съединения — Славата на Птах от север и Отмъщението на Изида от юг, ама тях не ги закачат...

— Освен това — продължи да се вайка Хоремхеб — след нас вървят колите със запаси и продоволствие, да не говорим за корабите на Великолепния, плаващи покрай брега... Е, само ние ли привличаме неприятеля?

— Може би целта на кушитите си ти — подразних го аз.

Хоремхеб ме тупна по бузата и отмина, клатейки глава недоволено.

Най-после стигнахме до района на мините. Цели села бяха сринати до основи — изгорени къщи, осквернени храмове и параклиси, избити жители, непогребани трупове, оглозгани човешки кости, черепи, побити върху колове... В едно село намерихме голям

котел, пълен догоре с отрязани човешки крайници. Затворихме мините, оставихме военна сила за защита и продължихме. Хоремхеб ставаше все по-угрижен. Войсковото ни подразделение бавно се топеше, а бяхме точно наред с територията на врага. Влизахме в напуснати и обезлюдени села и заварвахме само старите и немощни люде. Рамзес бе в стихията си: подреждаше клетниците в редица, а после с почти невидими движения прерязваше гърлата им едно след друго. Натъквахме се и на бежанци — голи и гладни. Хоремхеб се разпореждаше да ги премазваме с бойните колесници. Единицата на Хор се превърна в острието на египетската войска. И тъй като броят на жертвите ни продължаваше да расте, си спомнях думите на Забуления с цялата им сила, станала вече едва ли не зловеща за мен. Имаше ли изобщо някакъв смисъл всичко това? Бяхме станали мародери, прекосяващи ада: живеят, огънчето в телата на избиваните от нас мъже тутакси се превръщаше в полъх, в малко облаче или в дим, зърнат за миг и безвъзвратно забравен.

В средата на сезона на горещините осигурихме защита на всички мини и отблъснахме кушитите в дълбочина дотолкова, че те се видяха принудени да спрат и да останат на позиция. Направихме приношения на Хор, изгорихме много тамян върху една опалена скала, припявайки монотонна молитва; после впрегнахме конете и се разгърнахме в широка фронтова линия. Тъкмо тогава Забуления проводи пратеник при полковник Пера с настояване да го изчакаме. Пера се подчини, а Хоремхеб нареди на Собек да освободи мястото си в общата ни колесница. Принцът пристигна с познатата си тромава походка, опирайки се на бастуна си, облечен в кожена пола и къса върхна дреха. Не носеше сандали, а главата му бе обръсната заедно с кичура от червеникава коса. Очевидно бе решил да се представи като воин. Качи се до мен и взе поводите.

— Питаш се защо съм тук? — рече тихо. — Защото така трябва, моят Отец го иска.

Бях прогизнал от пот, жаден и изморен.

— Твоят Отец ли? Великолепния?

— Не, Маху. Единственият, който обичам и който изпълва вдишвания от мен въздух... — той уви края на поводите около китките си и погледна встрани, където полковник Пера и Хоремхеб тръгнаха с колесниците си с развети щандарти.

— Победителю Хор! — напевно започна жрецът четец. — Разтвори крилата си над нас. Унищожи своя враг! Нека сърцето ти бъде с нас!

Припевът бе поет от всички, но аз мълчах. Забуления нашепваше съвсем различна молитва към своя Отец, обърнал лице към слънцето. Пред нас се бяха изправили кушитите, групирани в пустинята в три отделни батальона и препречили пътя ни напред. Те също носеха страховити щандарти — дълги пръти с набучените глави на изклани египтяни, а бойните им песни отекваха в равнината. Чувствах по себе си потта, полепващата прах и маранята, носеща се с огромните орляци мухи. Мигом помислих за леля Изития и поисках да е тук, за да страда от мухите заедно с мен. Забуления припяваше нещо тихо под нос. Хоремхеб гореше от желание да поеме напред, а целият ескадрон на Хор бе горд с мястото, което му бе отредено — в центъра на фронтовата линия. Заслонили очи, Пера изглеждаше разтревожен.

— Фронтът на кушитите тръгна — пророни Забуления.

Взрях се до възможния предел. Маранята от дневната жегла играеше като развят воал между нас и враговете ни. В началото помислих, че очите ме лъжат.

— Наистина се движат. Но назад. Оттеглят се.

Наистина отстъпваха. Хоремхеб побесня. Настояваше да ги преследваме. Последва надвикване между него и полковник Пера, който държеше да останем на позиция.

— Готвят ни капан — предупреждаваше той. — Защото само боговете знаят къде са отишли и какво виждат.

В края на краищата Пера се наложи. Фронтовата линия бе разчупена и тръгнахме обратно към лагера. Забуления ми подхвърли юздите, стисна бастуна си и слезе от колесницата, без да погледне към неприятеля. Укрепихме лагера и останахме в бойна готовност срещу евентуално нападение на кушитите. Полковник Пера установи постоянна връзка с върховното командване на войската. Цялата област зад нас бе прочистена от вражески сили и нашите куриери можеха да се придвижват бързо напред-назад. Малко преди да се стъмни, в лагера пристигна с тропот колесница, теглена от най-породистите коне в царските обори. Пратеникът коленичи пред Пера и предаде съобщението, което носеше. Полковникът бе още потънал в прах и видимо разтревожен. Въпреки личната си храброст и постоянното си

самохвалство по всички въпроси на военното изкуство той зависеше твърде много от съветите и инициативите на Хоремхеб.

— Получих вести — съобщи ни Пера — от самия първи заместник на фараона — вдигна папирусов лист, целуна печата му и го показва на всички, а ние сведохме глави. — Кушитските главатари са поискали мир и са готови да се предадат. Утре рано сутринта трябва да отида при тях и да приема съгласието им да сложат оръжие.

— Аз ще отида — изправи се Хоремхеб.

— И аз — обади се Рамзес.

— Не — отсече полковникът. — Хоремхеб, ти оставаш тук. Ще отида лично, с пет колесници и група нақта. А ти поемаш командването в лагера. Ще взема само Маху...

— Не, той няма да те придружи! — всички се обърнахме. Облегнат на бастуна си, Забуления стоеше до едно палмово дърво; бе облечен в красива плисирана роба от лен и обут със сандали, а темето му бе покрито с традиционното украшение на сини и златисти ивици. Пристъпи бавно напред. — Полковник Пера, вярно ли е, че си получил съобщение? Защото никой не ме е уведомил!

— Господарю! — изкашля се няколко пъти полковникът.

— Приемам извиненията ти — прозвуча сухо и отсечено гласът на Забуления. — Но няма да вземаш Маху със себе си. Той остава тук, за да ме пази. Ще те придружат моите нақта.

Полковник Пера погледна към Хоремхеб, който сви рамене равнодушно.

— Желанието ви е заповед за мен.

Забуления се обърна и закрачи в тъмнината.

На сутринта полковник Пера замина. Той, придружаващите го четири колесници и тичащите след тях воители нақта тържествено се отдалечиха от лагера. Разтревожен както винаги, Хоремхеб изрично настоя бивакът ни да остане в бойна готовност. Помислих, че си придава важност, затова останах много изненадан от намесата на Забуления, който подкрепи желанието на тартора ни. Когато дневните часове започнаха да се трупат, безпокойството завладя постепенно и мен. Късно следобед един от дежурните наблюдатели извика, че Пера се връща. Отидох при Хоремхеб на защитната линия. Колите от входа

бяха дръпнати назад, когато колесниците излязоха от облака прах с тичащите редом с тях мъже.

— Добре, че всичко свърши — въздъхна Пентжу. — Сега да благодарим на боговете. Службата ни при фараона приключи и дойде време да се връщаме вкъщи като герои и завоеватели.

Останалите се пръснахме, а Хоремхеб отиде към портите, за да посрещне полковника. Бях стигнал до водоема, където исках да наквася устата си, когато бе даден сигнал за тревога. Изтичах на пътя. Хоремхеб крещеше нещо и товарните коли бяха върнати на предишните им места, но колесниците бяха успели да влязат в лагера. Настана истински кошмар. Водачът бе не от нашите, а кушит, надянал украшението за глава и униформата на полковник Пера. Към всяка колесница бе вързан бодлив храст, който бе вдигнал прахоляка, скрил изненадващото нападение. Пера и останалите сигурно са били избити, а колесниците и униформите им помогнаха да проникнат в лагера. Предупрежденията на Хоремхеб ни помогнаха донякъде. Рогове от раковина и тръби свиреха оглушително. Всички бяха вече готови да се бият, но проникването на кушитската пехота в лагера доведе до кървави ръкопашни сблъсъци между дърветата. В първата колесница бяха само двамина, но в следващите имаше много повече воини. Възцари се бъркотия — това бе не сражение, а отделни схватки, в които ние отблъскахме нападателите стихийно и без ред. Спокойната доскоро вода на езерцето почервения от кръв. Търкаляха се трупове, преобърнати коли, разпилени съдове и захвърлени оръжия. Малка група кушити стигнаха до коневръзите с явната цел да избият оседланите ни коне и да ни отрежат пътя за бягство.

Положението бе овладяно благодарение на Хоремхеб, който построи фаланга от частта Менфит и поведе бойците напред, за да разчисти лагера от нахлулите врагове. Аз също се сблъсках един след друг с тях, нанасяйки удари с меч, боздуган или което и да е оръжие, попаднало ми подръка. Някакъв кушит, който току-що бе пронизал един от жреците ни, се промъкваше край близкото дърво с копие в едната ръка, но с леко смъкнат щит в другата, оголвайки корема си. Свих се, връхлетях и забих кинжала си дълбоко в него, след което отметнах тялото му и продължих напред. Зърнах Пентжу под една товарна кола; очите му бяха пълни със сълзи. Кипежът на схватките поутихна. Докато се препъвах и търсех меч, забелязах, че при шатрата

на Забуления няма нито един пазач, сякаш всички бяха получили заповед да напуснат поста си. Отметнах свободната страна на шатрата и влязох. Забуления бе коленичил в опит да навлече кожената си пола, премятайки ремъците между пръстите си. Чух шум и се обърнах. Бяха влезли двама кушити. Те се разделиха с вдигнати щитове, местейки копията в удобна за атака позиция. Видях встрани хопеша на Забуления и стиснах дръжката му с две ръце. Единият кушит се приближи; бе неспокоен и напредваше с щита си. Сkochих и го отхвърлих встрани; другият бе приклеknал и посегна да ме намуши с копие, но не уцели. Хвърлих се напред и отсякох ръката му под лакътя. Мъжът залитна с изкривено от болка лице и шурнала кръв от раната. Мигом се обърнах към другия, който се изправяше със залитане. Извъртях хопеша и острият му като бръснач резец потъна дълбоко в главата му, отсичайки скалпа. Ревове и писъци изпълниха шатрата; топла кръв оплиска краката ми. Пристъпих напред и нанесох сечащи удари в гърдите на кушита. Бях вир-вода.

— Маху, той е мъртъв! Мъртъв е.

Спрях да удрям, задъхан като плувец след продължителна борба с бързотечна река. Забуления бе коленичил до мен. Кушитът, чиято ръка бях отсякъл, трепереше с изцъклени очи и ломотеше нещо на език, който не разбрах. Забуления се отмести и клекна до него, кимайки леко, сякаш бе проумял всяка изречена дума. Вдигнах меча си, но Забуления ми махна със забранителен жест. После заговори тихичко на мъжа, като че онзи не трепереше с влудени от страх очи, а кръвта му не изтичаше като вода от счупена делва. Бойното ми опиянение отлетя. Кушитът с отсечената горна част на главата лежеше извърнат леко на една страна с множество рани по гърдите. Коленичих до него и стиснах дръжката на ножа си. Забуления продължаваше да говори тихо на другия. Очите на мъжа се обърнаха назад, а езикът му сякаш бе надебелял. Той повтаряше едни и същи думи:

— *Дерет небеп Ра.*

— На египетски е — усмихна ми се Забуления. — Продължава да повтаря същите три думи. Слушай.

Мъжът, който се бореше болезнено за всяко вдишване, не спря да ги изрича, притиснат като от кошмар и без да осъзнава къде се намира:

— *Дерет небеп Ра.*

— Вземи кошницата на Ра — опитам се да превода. — Пълна безсмислица.

— Не произнася правилно думите — усмихна се отново Забуления. — Искане да каже *нубер*, а не *небес*: злато, а не кошница. Подкупили са ги, за да нападнат, като някой им е казал, че могат лесно да задигнат злато от тази шатра. Кой ли ги е посъветвал? Ето какво се питам.

— Е, вече няма значение.

— Не, няма — Забуления вдигна кинжала си и преряза гърлото на кушита.

[1] Снабдител с храна за военния добитък (фр.). — Бел.прев. ↑

[2] Амулет с формата на свещения бръмбар. — Бел.прев. ↑

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Небето треци, земята трепери и ти си причината.

Заклинание 337: Текстове от
пирамидите

Трапезарията в резиденцията бе преустроена за случай. Художниците изрисуваха умело по стените привличащи погледа батални сцени в тъмносини, тъмnochервени и златисти тонове, които показваха славните дела и смелостта на Бойната единица на Хор. Нашите щандарти, на които бе изобразен Слепия завинаги, но Всевиждащ Хор, стъпил победоносно върху паднал кушит, стояха опрени на стената от двете страни на голямата врата. Бяхме се разположили на възможно най-меките възглавници пред неголеми маси, по които маслените лампи от алабастър и ароматизираните свещи разпръсваха мрака. От другата страна в редица стояха красавиците от храма на Изида — с богато ароматизирани перуки, плътен зелен туш над клепачите, тихо подрънкващи гривни по китките и проблясващи скъпоценни камъни в украшенията по ушите и пръстите. Наричаха ги Божите ръце. О, наистина отговаряха на името си! Бяха покрити с ленени воали, които само засилваха желанията, без да скриват нищо от неустоимите им прелести. Служеха за нещо като жив химн за възхвала на героите от Бойната единица на Хор. В другия край на залата кошници с цветя и съдове със смирна и канела изпълваха въздуха с чудни аромати. До тях имаше музиканти с лира, арфа, флейта и обой, които тихо свиреха омайна мелодия.

На централното място в залата бяха седнали Хотеп, Забуления и престолонаследникът Тутмос в празнични роби и уханни перуки. Забуления бе пил много, изглеждаше отегчен и подмяташе вяло храната пред себе си — крехки късчета свинско, говеждо, пилешко и патешко месо. Сегиз-тогиз потропваше с нокти по сребърната си чаша.

На врата му се поклащаше Огърлицата за воинска доблест за убитите от него двама неприятели при военна кампания.

След като двамата кушити умряха в шатрата, аз се втурнах обратно във вихъра на сраженията. Сега това ми изглеждаше толкова отдавна... И ето ни тук — да ни забавляват като награда за храбростта ни. Момичета с пламнали очи, полуголи хубавици с потропващи кастанети по китките и глезените се извиваха пред очите ни в изумителен танц, разпалвайки страстта дори и у Майа, който иначе не сваляше от Собек влюбени очи. Само аз не обръщах внимание на хесетите. Дори на най-настойчивата срещу мен, която премина от свенливия флирт с коси многозначителни погледи към престорено случайни докосвания под масата. Едва преди месец се бяхме завърнали от Котела, както наричахме пустинята. Прибрахме се у дома отслабнали, с потъмняла кожа, настървени и ожесточени от ужаса на боя. Посрещнаха ни като герои: Сребърните пчели за храброст и Златните огърлици за воинска доблест кацнаха на гърдите ни. Майа пощръкля от завист и буквално изхвъркна, за да си купи карнеолов гердан с безброй проблясващи цветове, който увеси на шията си. Специални царски пратеници тутакси разгласиха подвига ни из цяла Тива. Смъртта на полковник Пера бе приета като акт на върховно вероломство, за което кушитските вождове платиха жестока цена. При бруталното нападение клопка оцеляхме благодарение единствено на Хоремхеп; присъщото му жестокосърдечие и най-вече бдителността му ни спасиха, защото бяхме подготвени за вражеската атака. Нападателяте бяха отблъснати, а ние изпратихме разузнавателни патрули из околността; после отстъпихме с лице към врага и продължихме да се отдръпваме, докато стигнахме до Блясъка на Изида — корпус за подкрепление недалеч от оазиса Корой.

Празненството тази вечер бе последното от цяла поредица. То отбелязваше не само официалния край на военната кампания, но и завършека на нашата подготовка и образование в царския двор. Утре Хоремхеп, Рамзес и Собек щяха да заемат местата си в Свещения отряд, който охраняваше храмовите комплекси в Тива. Хюйи отиваше в Дома на пратениците, Пентжу и Мерире бяха пратени в Дома на живота, а Майа — в хазната, или Дома на среброто. А моя милост? Отворих очи и се усмихнах на момичето срещу мен. Помислих за момент, че утрешният ден ще се погрижи сам за себе си, тоест идваше

нов ден с нови грижи и нов късмет. В голямото помещение бе станало доста задушно; станах, поклоних се към главната маса и излязох на въздух — хладен и благоуханен. Загледах се в звездите, искрящи като скъпоценни камъни, и се запитах какво ще правя по-нататък. Някакъв шум ме накара да подскоча. Обърнах се, докато пръстите ми машинално затърсиха ножа, който обаче не се оказа на обичайното си място. В кръга от светлина се появи едноокият кушит Имри, началник на личната гвардия на Забуления. Поклони се язвително, опрял едната си длан на гърдите.

— Не знаех — погледна ме изпод вежди. — Не знаех, че и ти си един от героите.

— Е, сменихме си местата — подразних го аз. — Преди ти върза въже около врата ми, а сега...

— А сега ти надяваш въже на не един и двама кушити.

— Ти не беше ли там?

— Трябваше да бъда. Египет е моят дом и господарят ми разчита на предаността ми.

— Тогава защо не дойде с нас?

— Заповед от горе — намигна Имри със здравото си око, посочи към двореца и потъна в мрака.

Исках да остана сам: далеч от внимателния поглед на Имри и от дрезгавото пеене, идващо от залата с празнуващите. Реших да се оттегля. След като се върнах от Котела, исках да помисля на спокойствие и да направя планове за бъдещето. Но за какво по-точно? Къде можех да отида? И какво трябваше да правя по-нататък? Бях принуден да се бия като войник и наистина усещах зловонния мирис на кръвта. Сънят ми гъмжеше от кошмари. Не можех да продължавам все така. Оказа се, че без да искам, съм поел към Павилиона на мълчанието, следвайки алеята с дърветата. За моя изненада портата бе отворена, а вътрешният двор бе окъпан от светлина. Скрих се зад една смоковница и загледах към група придворни, пазени от накута с извадени мечове и вдигнати щитове. Групата изглеждаше спокойна въпреки присъствието на вардияните. Някакъв мъж със среден ръст крачеше между две жени; останалите приличаха на свита. По-възрастната беше Великата царица Тийи, която познах по високите скули и плътните устни на добре очертаната ѝ чувствена уста. Другата бе много по-млада. Тя влезе в кръга от светлина досами портата отвън

и спря, за да чуе нещо, което бе изрекъл мъжът до нея, след което отметна глава назад и се разсмя. Сърцето ми подскочи! Цялата притаена в мен сила на духа се извиси и мигом полетя, за да се съедини с всичко, идващо от нея. За първи път изпитвах подобна страст: повярвайте ми — и за последен. С каква абсолютна и смайващо живителна хубост светеше това лице!

В сияйната полуда от изпитото вино ми се стори, че и тя гледа право в мен със стиснати ръце, леко дръпната назад глава, спускаща се на вълни коса, общита със скъпа сърма панделка на челото, хубави очи с цвят на трънкосливка под тежки клепачи с гъсти мигли и уста с преливащ щастлив смях... Видях всичко това въпреки тъмнината. Каква красота, палеща душата! Нефертити! Нефер значи красива: името бе измислено за нея^[1]. Дотогава никога не бях обичал, а и след това никога не съм обичал истински. Не се подигравайте, не ми се присмивайте. Всяка душа има своята песен, а всяко сърце — своята цел. Нефертити беше моята песен, моята цел. Ще кажете, че това е смешно. Мисля, че беше истинско чудо. Едно лице, видяно за първи път на лунна светлина, което събра всички мои копнежи. Да, загледан в нея, можех напълно да забравя всички болки и обиди, всички глупости, сторени от мен, и всичко, пропуснато досега! Тази вечер се взрях в лицето на вечността, която идваше, за да се изгубя в нея. И все още не съм се намерил. Не говорете за ухажване, за опознаване на някого, за отглеждане и възпитаване на чувства. Това са пълни глупотевини. Не съм ли прав? Ако смъртта идва мигновено, защо да не е същото и с най-чистата любов? Продължих да я гледам с отворена уста. Нямах нищо друго освен нея. Видението пред мен се разсмя отново: чух същите щастливи звуци, които продължиха да докосват душата ми и да я измъчват с мисълта за онова, което е можело да бъде, и за това, което е възможно да стане действителност. А после тя си тръгна — моята красива царица на нощта!

Останах още някое време, опрян на смоковницата: исках да овладее дъха си и ударите на сърцето си. Вече познавах хубостта и спиращото погледа изящество на момичетата от храма, но сега всичко бе различно. В онази нощ недоумявах коя бе тя. Тутмос имаше сестри, но тя не можеше да е някоя от тях. Според мен бе навлязла в седемнайсетото или осемнайсетото си лято; би могла да е и по-млада. Кожата ѝ изглеждаше като позлатена, но не толкова тъмна, колкото на

царица Тийи. Дали бе дошла някъде отвъд границите на Египет? Походката и движенията ѝ обаче говореха, че се чувства като в свой дом: държеше се като господарка, каквито са всички египетски царици. Портата на Павилиона на мълчанието бе затворена. Чух тупването на преградното дърво. Дали бяха посетители и гости на Забуления? Но него го нямаше тук: той пиеше и гуляеше с нас или поне се преструваше. Дали тя бе причината той да е начумерен и убит духом тази вечер? Извърнах се и поех бавно по обратния път. Шумът от залата бе станал по-силен, заглушавайки музиката и песните на професионалните артисти. Внезапно входната врата широко се отвори и през нея залитна Собек, следван от Майа. Минаха с несигурна крачка покрай мен, заети с размяната на неясно изговорени думи, и пресякоха пространството до тревистия участък край пътя; там и двамата се облекчиха, заливайки се от смях на неприлични шеги, след което отново поеха със залитане в обратната посока.

— Собек — хванах го за ръката и той обърна замъглен поглед към мен.

— Какво има, Павиане? — попита, олюлявайки се.

Майа направи опит да го закрепи и също залитна.

— Собек, сети ли се да внимаваш след завръщането ни? — съвсем краткото ми съзерцаване на онази красива жена бе събудило безпокойството ми. — Кажи ми, навъртал ли си се около царския харем?

Собек се опита да каже нещо, задави се от смях и позволи на Майа да го обърне към вратата, от която бяха излезли. Отдалечих се още малко. Показа се Хюйи с две хесети и се изгуби с тях в тъмното; след миг-два тишината бе нарушена от тихи викове и гальовни подобия на писъци. Някой отвори отново вратата. Обърнах се, защото донякъде очаквах да видя Забуления, но беше Хотеп, който излезе с ветрилото си в едната ръка и с гердан от аметисти, събран в чаша, в другата. Вдигна я към мен като за поздравница, когато забеляза поклона ми.

— В гердана има свещен смарагд — изцеди чашата той и я поднесе към мен, извивайки я така, че да видя светлината, отразена от този камък. — Сигурна защита — изрече съвсем тихо, доближавайки се още до мен — срещу отрова. Винаги променя цвета си, когато във виното е сложено нещо вредно.

— От убийство ли се страхуваш?

Чувствах в себе си силата на онази красота, която бях видял преди малко, но и потребността да разговарям с някого. Лицето с благородните черти на Хотеп се раздвижи от нещо като усмивка:

— Властта и убийството вървят винаги ръка за ръка.

— Чудесен празник — махнах към залата, окъпана в светлина. — Полковник Пера щеше да бъде силно впечатлен.

— Трупът му така и не бе намерен. Виновните за смъртта му бяха набити на кол, синовете им — продадени като роби, а оцелелите — върнати в Тива.

— Колко са?

— Само неколцина оживяха след обратния преход — ухили се Хотеп. — И черепите им бяха раздробени от Могъщия в Храма на Монту. Не си ли спомняш? Нали беше там?

Разбира се! Всички бяхме подредени в подножието на стъпалата пред храма. А най-горе беше Божествения, Великолепната особа, отпуснала се на трона с издут корем и изпъкнали гърди под своята ненес — фараонът в цялото си величие! На главата му бе синята корона на войната на цял Египет, а отгоре бе опъната позлатена тента със сребърни пискюли. До него бе седнала на стол царица Тийи с мантия от проблясващи пера — Дрехата с милиони цветове, както я наричаха. На главата ѝ гордо се издигаше украшението с лешояда с бели пера от двете страни на слънчевия диск. Около царската двойка бяха струпани главните жреци, придворните и висшите армейски офицери. Великолепния, стиснал млатилото и жезъла, олицетворяващи върховната власт, бе готов да въздаде правосъдие над онези, които бяха дръзнали да вдигнат глава срещу притискащия ги царствен сандал. Бях на място, от което виждах съвсем ясно повисналите бузи на Великолепния, дълбоко хлътналите му очи и нацупените му устни, които се движеха несъзнателно, докато се опитваше да облекчи болката от възпалените си венци. Вътрешният двор бе изпълнен до последното възможно място със знатни личности с омазани с масла и благоухания кожи, мирисът на които се смесваше с ароматите от цветя и горящи смеси. Всички бяха дошли, за да видят течащата кръв при изпълнението на присъдата. Разнесе се звукът на тръби, знамената и бойните щандарти бяха вдигнати и спуснати, а кушитските пленници — с вързани в китките ръце отзад и запушени усти — бяха избутани

по стъпалата нагоре. Великолепния се изправи и сграбчи големия си боен боздуган с топчеста глава. Пленниците коленичиха по дължината на най-горното стъпало. Великолепния тръгна покрай редицата им, следван от Хотеп. С отсечен жест хващаше кичура коса, приготвен за целта върху главата на всеки пленник, при което тръбният звук отекваше отново. Боздуганът се стоварваше върху поредния череп посред приглушени писъци, а кръвта се стичаше все по-надолу по стъпалата, докато струпаното множество поздравяваше с викове мощта на своя фараон. Така бе отмъстено за смъртта на полковник Пера.

— Жалко, че трупът на Пера — прекъсна Хотеп моята унесеност, — както и на останалите не бяха намерени.

Спомних си за кушита в шатрата на Забуления, за отрязаната му ръка, бликащата кръв, разтърсването от болка тяло и гърления шепот с неправилно произнесените египетски думи: „Дерет небеп Ра.“

— Маху, за какво се замисли?

— За нищо — излъгах.

Още преди да изляза тогава от шатрата, Забуления ме накара да се закълна, че ще пазя пълно мълчание по случая. Вгледах се в почти лукавото изражение по лицето на този, който бе помазан за висш благородник, преди да го попитам:

— А ти специално дойде, за да ми покажеш гердана си ли?

— Не.

— Тогава какво искаш от мен?

— И аз се питам същото. Къде да пратя Маху, Песоглавеца от Юга? Какво да отредя за него? Във войската ли да иде, при писарите ли? А какво ще кажеш за Дома на тайните? — запрехвърля той чашата си от едната ръка в другата и тъкмо се канеше да продължи с въпросите си, когато тишината бе нарушена от още викове на удоволствие.

— Хюйи задоволява жаждата си за мека плът. А ние, Маху, как да задоволим твоите амбиции? — вдигна пръст към лицето ми. — Хайде да се връщаме, защото следват официалните речи и обръщения. Хюйи! — подвикна в мрака. — Домакинът те очаква.

Прибрахме се в залата. Разрошен, Хюйи се вмъкна след нас с олюляване, посрещнат с поздравителни викове от всички, с изключение на Майа, който го гледаше като момиче, измъчвано от ревност. Хоремхеб, окичен с всички получени отличия, почука с

устиято на чашата си по масата. После я напълни и я вдигна към Хотеп и двамата принцове.

— Нека благоволението на Амон изпълни вашите сърца — започна напевно той. — Нека той ви дари с щастлива старост, като прекарате целия си живот в радост и чест със здраве по устните и със силни и яки крайници.

Видях как лицето на Забуления помръкна.

— Нека очите ви да виждат ясно — продължи Хоремхеб — и да носите дрехи от най-фин ленен план. Да летите с камшик със златна дръжка в ръцете в колесница, теглена от млади жребци от Сирия, а пред нея да тичат роби, които да разчистват пътя ви... — славословията на Хоремхеб сякаш нямаха край: — Нека майсторът на благоуханния ви потопи в аромата на най-фини смеси, а главният ви градинар ви окичи с венци и гирлянди. Нека останете живи и здрави, когато враговете ви коленичат. Никога да няма злонамерени люде, които да ви обвиняват. Вие говорите истината и боговете ви зачитат с чест.

Хоремхеб повтори жеста с вдигнатата чаша и всички последваха примера му. Хотеп произнесе заслужаващ одобрението на всички отговор. Беше доволно полята поредицата от тостове, след която Божия отец се изправи, последван от съвсем пияния Тутмос, прехвърлил ръка около рамото на все така загадъчния си брат, за да се сбогува с благопожелания към всички присъстващи. Момичетата ни забавляваха още известно време. След това хесетите и музикантите бяха освободени с много подаръци и уверения за приятелство. Чедата на Кап, събрани сега в Бойната единица на Хор, останаха сами за последен път. Седяхме смълчани известно време: всеки от нас си спомняше изминалите дни и будеше в себе си спомени от самото им начало. Мерире поведе кервана на приказките за отминалите събития; стигнахме до самата граница на сантименталността, когато Рамзес удари с ножа си по стената.

— Облогът бе предложен — изкрещя той и в очите му, подобни на змийски, заискри злост. — Облогът бе предложен. Приет ли е?

Хоремхеб се усмихваше. Бях готов да наругая и двамата. Те гледаха на Собек като на съперник — обичащ войната и смел не по-малко от тях; ето защо Рамзес бе заложил капана.

— Какво, приет ли е? — погледна с мътен поглед Хюйи през залата към Собек.

Загледах се в другаря си. Той отблъсна Майа и започна да рови в кожена торба, скрита под масата. После се изправи несигурно и вдигна една статуетка от чист алабастр върху поставка от злато и сребро.

— Статуята на Ищар^[2] — изкрещя той.

Хоремхеб и Рамзес изръкопляскаха.

— Спечелих облога — наду се горделиво Собек.

Затворих очи. Собек се бе върнал от Котела, жаден за ухання плът и петимен да поднови познанството си с Нейтас — една от второстепенните наложници в царския харем, но все още едно от Царските украшения, забранено дори да бъде докосвано от друг мъж. Една вечер малко след завръщането ни Собек се похвали, че е споделил ложето на Нейтас, и ни разказа смайващи пикантерии за сексуалните предпочитания на Великолепния: как понякога искал да го бият и да го бичуват или да го задоволяват с уста. Слушахме жадно сензационните приказки за харема и за интимните наслади на Великолепния. И тогава Рамзес заложи капана си. Той обвини Собек в лъжа и му се подигра, настоявайки за доказателства. Вече бях научил, че Собек се среща с Нейтас в маслиновата горичка, където Уени обичаше да си сръбва пиво, но все пак не се обадох, когато Собек продължи да се хвали със своята мъжественост и да настоява, че казва истината. Но Рамзес така и не прие доводите му, обвини го повторно в лъжа и предизвикателно поиска от него да докаже истинността на завоеванието си. Собек прие, като обеща, че ще бъде притежател на една от скъпоценните статуетки на Ищар, които стояха в ниши от двете страни на входа към Царския харем. Защото само някоя от Царските украшения — наложница на Великолепния — имаше правото да държи в ръцете си тези статуетки.

— Е, Рамзес, какво ще кажеш? — извика сега Собек. — Статуята е моя и всеки от вас ще трябва да ми даде по един кон според облога. Обещах, че ще я покажа тази вечер. Ето я!

Всички закимахме в знак на съгласие, въпреки че Хюйи, Мерири и Пентжу, макар и пияни, бяха осъзнали колко опасен бе станал разговорът.

— Не повярвахме, че ще успееш — изсъска като котка Рамзес. — Мислехме, че само се шегуваш...

Майа, който не бе свалил ръката си от коляното на Собек, вдигна поглед към него.

— Майа, да не би да ревнуваш? — викна Хоремхеб.

Майа мигом скочи и избяга с плач навън, последван от подигравателно мяукане и кикот. Собек го последва със статуетката, а ние залегнахме отново над пиенето.

Спах до късно на следващия ден; събудих се след пладне. Общото помещение бе съвсем безлюдно. Другите или бяха станали порано от мен, или се бяха върнали по домовете си в града. Избръснах се, изкъпах се и седнах на пейката на Уени във вътрешния двор. Цялата резиденция бе празна. Гърлото ми бе пресъхнало; отидох и си налях гърне с изворна вода от кладенеца. Седнах на сянка, отпивайки от водата с надежда, че болката в главата ми ще се смили и ще си отиде. Събитията от снощния банкет идваха и си тръгваха едно след друго, но онова, което истински се опитвах да върна, беше красивото лице. Озовах се в Долината на духовете: около мен загъмжаха спомени. Уени, хванал с две ръце съда с любимото си пиво; ето ги и жреците със своите пръчки, които гледат как пишем; после почти еднаквите като близнаци Хоремхеб и Рамзес, опрели главите си една о друга. Досега предпочитах да бъда винаги самичък по някой и друг час тук, или по цял ден на друго място, но сега бях наистина сам: почувствах се самотен — останал без приятели и семейство. Хрумна ми да сляза към града на гости на госпожите специалистки от храмовете, но празненствата от предната вечер ме бяха заредили с достатъчно вълнения.

Красивата жена не излизаше от ума ми. Исках да я видя отново; да гледам усмивката ѝ, да съм в компанията ѝ, да слушам гласа ѝ. Нищо не ме притесняваше или объркваше. За мен по-важно и по-приятно беше не това, което бях видял, а това, което чувствах сега. Останалите в Кап все ме подпитваха дали наистина имам сърце, а думите им винаги ми напомняха за казаното от гадателя за леля Изития. Спомних си как баща ми влизаше и излизаше с бързи крачки, без да погледне повторно към мен. Дали носех и тази негова семка? На човек без никакво чувство. Жената на хубостта промени всичко. Прекарах целия ден в резиденцията или Големия дом в сън или безцелно скитане насам-натам. Един-двама прислужници идваха, за да почистят или да донесат и отнесат по нещо, включително и малко

храна. Много силно ме обезпокои фактът, че никой от другарите ми не се прибра, а когато проверих, раклите и шкафчетата им се оказаха празни. Бяха взели всичко със себе си, без да оставят и следа от дългия си престой тук.

Денят следваше бавния си ход. Припичах се на слънце, когато се понесе вой на рог от раковина, последван от скърцане на колела и волско мучене. Наметнах една роба и излязох безшумно през страничен вход. Движех се близо до дърветата покрай пътя, водещ до маслиновата горичка, която бе останала за мен завинаги мястото на Уени. Причината бе може би военното ми обучение, както и онези безкрайни палещи седмици в Котела, но сега имах предчувствието за близка опасност и не излизах от сенчестите участъци. Чаках и наблюдавах внимателно, когато се показва мрачно шествие. Побиха ме студени тръпки: видях палача на Тива с маската на чакал и с нафдет на рамото — дълга черна върлина със светещо острие на брадва, емблема на длъжността му. Той бе облечен в къса червена кожена дреха; полата и ботушите му имаха същия цвят. Бях го виждал по време на редките ми посещения в града по-рано, когато Човека чакал, както го наричаха, въздаваше правда недалече от Голямото пристанище. Зад него следваше редица от помощници, облечени по същия начин. Един сбръчкан и допълнително свит от страх жрец четец мърмореше някакви молитви. След него трополяха две коли, пазени от либийски наемници в черни животински кожи и с грозни маски на лицата. Във всяка от колите имаше здрава дървена клетка. В първата се виждаше гола тъмнокожа девойка само с препаска около слабините. Беше клекнала с вързани ръце и запушена уста; очите ѝ пламтяха от ужас. Във втората клетка обикаляше съскаща дива котка с броящи се от глад ребра. На първата клетка бе прикрепен надраскан набързо надпис: *Нейтас — прелюбодейка и изменница*.

Вмъкнах се обратно в резиденцията. Добре знаех какво предстоеше. Любимата на Собек щеше да бъде жестоко наказана за изневяратата ѝ към Великолепния. Щяха да пуснат котката при нея, за да я изяде жива. Клеках като подплашено момче зад дърветата, когато започнаха ужасяващите писъци. Продължиха до късно през нощта; тогава горката жена или бе издъхнала най-последно, или палачът я бе съжалил и бе нанесъл умъртвяващ удар. Никога не бях изпитвал такъв страх, включително в Котела. Къде беше Собек? Как е била разкрита

Нейтас? Дали Рамзес не бе подшушнал какво бе сторила царската наложница? Или пък Хоремхеб? А защо не и шпионинът между нас? Спомних си как Собек ни угощаваше със сочните късчета клюки за половите подвизи на Великолепния или по-точно — за липсата на такива. Ако дворът бе научил за това, всеки от нас го заплашваше грозна смърт. Дали именно затова бе опразнен така скоростно Големия дом? Арестувани ли бяха другарите ми? Изпих повече вино, отколкото би трябвало, и потънах в сън, но само за да бъда разбуден грубо от Хюйи, който държеше запалена маслена лампа над мен, а лицето му се кривеше в мимики на безпокойство.

— Чу ли новината?

— О, да. И писъците — отвърнах. — Къде е Собек?

— И двамата били хванати, когато се прибирали в двореца — обясни ми Хюйи, — а после осъдени по бързата процедура от Върховния жрец на Храма на Амон Ра.

— Какво е станало със Собек?

— Той е във Веригите — така наричаха дворцовия затвор. — Осъдиха го да бъде закачен на Дървото^[3].

— Какво?! — почти се задавих, опитвайки се да седна в леглото. — Нима ще го зарежат в пустинята?

— Великолепния беше бесен.

— Знаят ли за нас?

Хюйи поклати отрицателно глава и добави:

— Другите ме изпратиха при теб. Искат да посетиш Собек. Нали сте първи другари...

Запротестирах, но накрая приех.

— Още нещо. Ако са били заловени на местопрестъплението, значи някой от нас е доносник?

Хюйи не отвърна; погледна ме и си тръгна.

Облякох набрана в кръста роба и окачих на видно място опознавателните си воински знаци и отличията. Те ми осигуриха свободно преминаване през дворцовите граници. Пазачите ме поведоха по стръмните и мрачни коридори на Веригите. Мъж и жена с прихлупени над челата качулки, изпод които зърнах сълзи, минаха бързешком покрай мен. Предположих, че са родителите на Собек. Единият от тъмничарите, на чиято дясна ръка тъмнееше татуировката на наджет, отвори вратата към килията на Собек — тясно каменно

помещение с малък отвор за проветряване в горния край, което миришеше на бунище. Две лампи с димящо евтино масло осветяваха издълбаните по стените проклетия, описващи мъченията, на които Амон Ра щеше да подложи затворниците в отвъдното. Само по препасник, Собек седеше унил и мръсен. Тялото му бе осеяно от камшични удари. Като ме видя, се засмя.

— О, Маху, Песоглавецо от Юга, добре си дошъл — огледа се той. — Никога не съм допускал, че мога да съжалявам, задето се върнах жив от Котела.

Стоях и го гледах: друго не можех да сторя.

— Мълчалив както винаги — изрече задъхано той. — Е, приятелю, за какво си дошъл? Да разбереш дали съм се разприказвал? — той въртна глава с горчива усмивка. — Кажи им да не се притесняват, особено онези две змии — Хоремхеб и Рамзес. Бях пиан — потри лицето си. — И най-вече глупав... — присви вежди, преди да ме попита: — А Нейтас?

— Мъртва е. Виковете й дълго кънтяха...

Собек наведе глава и раменете му заподскачаха.

— Кой знае и аз как ще креця там, на Дървото. Ами, добре — вдигна глава, а очите му се напълниха със сълзи. — Маху, чувал ли си тези стихове?

*Да любим и обичаме.
Изгрява слънцето и пак залязва,
а щом привърши краткият ни ден,
изчезва всичко тук, за да останат
безкрайна нощ и вечен сън.*

На лицето му се появи мрачна усмивка и той рече:

— Но това едва ли те засяга... Маху няма сърце, с което да живее за обич...

Пред очите ми изплува образът на Нефертити:

— Може и да имам... — отговорих тихо.

— Поискаха да им върна статуята — продължи Собек, сякаш не ме слушаше, — но бях толкова пиан, а Нейтас — така изплашена и ужасена, че не успя да ми каже: сега не знам къде е останала — той се

изправи, дойде до мен и сложи ръце на раменете ми, преди да попита:
— Маху, бях ли добър твой спътник и другар?

— Да, Собек.

— Я се погледни. Черна твърда коса и дълбоки живи очи, като на маймуна... Ще ми помогнеш ли?

— Как? Нима имам някакво влияние?

— Ами статуята? Намери статуята и направи това, което можеш!

Когато се върнах в резиденцията, беше вече късен следобед. Приседнах във входната галерия с колони и се опитах да си припомня нещата около Собек и любимата му. Нямаше никакво съмнение, че са били издадени. Присъдата е трябвало да бъде колкото бърза, толкова и страшна. Великолепния не би искал да излага на показ измяната на едно от своите Царски украшения.

Погледът ми бе привлечен от едно смокиново дърво в откъснатата страна на резиденцията; то ми напомни за градината на леля Изития и за пеещата под дървото Деди, която извади от земята чирепчето с надрасканата от леля ми клетва. Отидох в маслиновата горичка. Двете клетки бяха вдигнати, но отвратителната миризма на смърт се бе запазила; по тревата се виждаха петна от кръв, а тя бе смажана от колелата на колите. Запитах се къде бих завел любимата си, за да се усамотим за ласки и целувки. Влязох навътре в горичката. Търсех подходящо засенчено място с мека трева, което да не е много далече от пътеката посред нощ, когато двамата потайни любовници не биха посмели да ползват маслена лампа или да тръгнат със запалена факла. Малък поток прекосяваше горичката и се вливаше в неголямото близко езеро. Най-после го видях. Тревата беше плътно засенчена от гъстите клони на кичесто маслиново дърво. Навярно влюбените бяха пили вода от потока... Зърнах трогателни и абсолютно сигурни следи от престоя им тук — пръснати ситни мъниста и омачкана ленена кърпа с още запазено приятно ухание. От другата страна на маслиновото дърво разрових меката пръст и измъкнах статуята.

Накичен с всичките си отличия, сутринта се изправих пред портите на Павилиона на мълчанието. Имри ме пусна да мина във вътрешния двор. Видях разпрегната колесница и паланкин наблизко. Сърцето ми подскочи. Нефертити ли бе дошла отново?

— Господарят ми е с майка си и с Хотеп — обясни Имри.

Отвъд защитния пояс на смокинови дървета се издигаше неголям павилион в ярки цветове. Стенните плоскости около входа бяха издърпани встрани, за да влиза слънчева светлина. Забуления бе седнал до масата с майка си от дясната и Хотеп от лявата му страна; той се смееше и говореше, посягайки към сребърните съдове с храна пред него. Имри ми каза да почакам, мина напред и коленичи, като сведе чело до земята. Разстоянието не ми позволи да чуя думите му. Забуления не му обърна внимание, а се вгледа в мен с леко доловима усмивка. Имри ми махна с ръка да отида при тях. Забуления ми подхвърли възглавница, на която да коленича. Изразих почитта си по протоколно установения ред. Хотеп вдигна чашата си, сякаш да прикрие долната част на лицето си. С крайчеца на окото си зърнах пълния с любопитство поглед на царицата и приведох глава още пониско.

— Много добре, много добре, Песоглавецо от Юга — разсмая се Забуления. — Сега може да вдигнеш глава и да видиш лицата ни.

Погледът ми се спря най-напред върху царица Тийи, която бях виждал само отдалече. Беше средна на ръст и доста слаба, но със стройна и елегантна фигура. Беше облечена в снежнобели дрехи, на раменете ѝ бе наметнат бродиран шал, а на врата ѝ просветваше гердан от карнеоли. По китките и пръстите ѝ проблясваха разноцветни скъпоценни камъни. Но погледът ми се задържа върху лицето ѝ — много женствено и с изразителни насмешливи очи, плътни устни, леко присвити в ъгълчетата. Не носеше перука. Косата ѝ бе грижливо сресана и прибрана в меко искряща перлена мрежичка. Тя сложи внимателно в устата си късче месо.

— Сине, това ли е онзи, за когото стана дума?

— Да, той е. Син е на Сеострис, достоен командир на мезаите... — изгледа ме с почти злобен присмех и попита: — Павиане, защо отъпка градинската ми пътека? — думите му бяха язвителни, но гласът му прозвуча меко. Поклоних се отново. Той запротестира: — Стига вече, достатъчно формалности! Ще ми причиниш стомашни болки с твоето кланяне. Нали именно заради това не мога да понасям жреците... — за миг спря и довърши: — И павианите.

— Приятелят ти е арестуван — свали чашата си Хотеп. — Собек ще висне на Дървото, заслужил си го е, наглецът! — изхихика сподавено Божият отец.

Забуления цъкна и въртна глава в знак на неодобрение, но аз долових, че той и майка му възприемат провинението на Собек по-скоро като забавна случка.

— Момичето е мъртво — промълвих.

— Така и трябва да бъде — прозвуча със съвсем слаб акцент, но рязко гласът на Великата царица. — Когато пиеш от виното и ядеш от солта на царската трапеза, нямаш право да ги споделяш с простосмъртните.

— Смъртта ѝ бе твърде жестока — отбеляза Забуления. — От тялото ѝ бяха останали жалки кървави дрипи. А котката бе убита със стрели... — Тийи го прекъсна с рязък жест, че е чула достатъчно. — Е, след като не си дошъл заради момичето — подразни ме Забуления, — следва да си тук, за да искаш нещо за Собек, а?

— Господарю, снощи сънувах сън... — подхванах. Усмивката помръкна по царските лица. — Бях слязъл до Нил, а придошлите води бяха тъмни. Небето бе станало червено и разбрах, че предстои посещение на някой бог.

— Наистина ли? — наклони Забуления глава, а по необикновеното му лице се появи мнимо учудване.

— Продължавай! Какво стана в съня? — настоя царицата.

— Видях как водите се разделят, за да изскочи огромен крокодил, яхнат от Чакалоглавия... — при тези думи Забуления сведе глава, за да прикрие смеха си, ала лицата на Тийи и на Хотеп останаха мрачни и строги. — Каза ми къде мога да намеря статуетката на Ищар — продължих стремително. — Трябваше да я изкопая, да я върна на Великолепния и да помоля за прошка за греховете на Собек...

— И ти я извади от земята, разбира се — продължи да държи Хотеп чашата си в едната ръка, докато размахваше енергично другата.

— Точно така: в маслиновата горичка, където двамата са се срещали... — извадих статуетката от широкия си платнен колан и я вдигнах; тя заблестя на светлината.

— Могат да задържат и тебе — лениво отбеляза Хотеп. — Току-виж те обявили за съучастник...

— Тогава, ваше превъзходителство, ще потърся свидетели, които ще потвърдят, че нямам нито приятели, нито съучастници.

Забуления насочи към мен дълъг пръст, който беше толкова тънък, че ми напомни за нишка от паяжина.

— Намерил си статуята, а? Остави я ей там, на стъпалата.

— А защо дойде тук? — запита ме царица Тийи. — Защо не я занесе направо в съда?

— Ваше превъзходителство, не ми се полага да погледна лика на Божествения.

— Значи, ще молиш сина ми да го стори вместо теб, а?

Не й отговорих, а обърнах поглед към Забуления. Той изглеждаше ядосан.

— Господарю, ще го направите ли? — осмелих се аз.

— Собек поруга честта на баща ми. Никому не е позволено да се подиграва с властта на фараона — размаха пръсти той. — А сега си върви и чакай.

Поклоних се до земята, наистина изненадан: трудно сдържах яда си. Мигом си припомних шатрата в Котела и двамата кушити, втурнали се с насочени копия и жадни за кръвта му. Изправих се и се оттеглих заднешком. Присъединих се към шумната група във вътрешния двор. Всички зяпаха унесени номерата на една маймуна, която много ми напомни за Бес. Престоях там около час, когато Имри се върна и ме стисна за рамото. Изправих се: хватката му стана още по-здрава.

— Ама и ти си един! — рече той. — Не е лесно да ти надене човек въжето на шията! — внезапна усмивка светна по лицето му и той рязко смени темата: — Никога не си ме питал къде съм изгубил окото си. Защо?

— Това никога не ме е интересувало.

— В Червените земи — не обърна внимание Имри на откровената ми обида. — Уцели ме камък от прашка. Ето защо съм тук, Маху. Само пострадали с обезобразени лица могат да бъдат стража на господаря.

— Е, и? — опитвах да се освободя от болезнения му захват.

— Кажи ми, Песоглавецо, защо си тук? — запита ме тихо той. — Какво общо имаш с моя господар?

— За него ли искаш да узнаеш или за себе си?

Имри ме пусна и ме потупа по бузата.

— Не, просто съм любопитен. А сега ела с мен. Негово превъзходителство иска да ти каже нещо.

Хотеп бе седнал на тревен чим в ограденото пространство зад градинската порта; изненада ме присъствието на престолонаследника Тутмос. Паднах на колене. Хотеп не ми каза да стана. Погледнах нагоре. Тутмос беше почервенял от гняв. Гледаше ме така, сякаш пред него стоеше враг: знаех, че причина е моята молба. Той вдигна крак и ме ритна злобно в слабините.

— Защо се застъпваш за един престъпник?

— Прося милост за приятел.

— Той е нагъл престъпник. Я ме погледни!

Вдигнах поглед към него. Тутмос се приведе напред: лицето му беше на не повече от педя от мен. Видях кръвта да пулсира в слепоочията му; устата му беше полуотворена и разкривена. Облъхна ме виненият му дъх; почувствах и обзелото го раздражение. Забелязах още нещо: в ъгълчето на устата му се виждаше петно от кръв, все едно че се бе порязал или бе прехапал езика си.

— Баща ми — преглътна трудно Тутмос, сякаш се мъчеше да си поеме дъх, — достойнството на Великолепния... — закашля се силно той и сложи малка кърпа на устата си, а когато я свали, видях червени петна по нея. — Собек трябваше да бъде също в клетката със своята мръсница — грубо каза той, без да спре да попива кървавите хрочки.

— Маху просто е дошъл да се застъпи за приятеля си — рече внимателно Хотеп, — който обаче е престъпник и не може да бъде помилван. Все пак Собек няма да бъде пратен на Дървото. Очаква го заточение в оазис в Западната пустиня. Знаеш ли какво значи това, Маху?

О, знаех, и то много добре! Място с няколко палми, малко повече смокинови дървета и вода, но недостатъчно, за да се осмели човек да побегне и да се опита да прекоси пустинята. А дори и да го стори, със сигурност бедуините ще го заловят и ще го одерат жив.

Затворих очи и кимнах в знак на благодарност. Единственото, което бях успял да постигна, бе изпращането на Собек на не по-малка смъртна опасност. Може би щеше да е по-добре, ако бях поискал за него удар с нож в гърлото или с меч в сърцето.

— На второ място, Маху — блеснаха доволно очите на Хотеп, — ти ще получиш назначение в частта на мезаите. Ще трябва да се върнеш в Западната пустиня — направи той кратка пауза. — И, последно: сега трябва да си тръгнеш!

Смотолевих нещо като благодарност и се поклоних: лицето ми бе пламнало от притеснение. Изправих се и прекосих вътрешния двор, без да обърна внимание на вика на Имри. Сърцето ми биеше шеметно. Пред очите ми още стояха петната от кръв по кърпата. Какво казваше леля Изития по въпроса? „Който кашля кръв, ще изкашля живота си.“

[1] Точният превод е „красавицата дойде“. — Бел.прев. ↑

[2] Главно женско божество от асиро-вавилонската митология, познато още и като Астарта. — Бел.прев. ↑

[3] Буквален превод, а смисълът е „сред всички опасности в откритата пустиня“. — Бел.прев. ↑

ПЕТА ГЛАВА

*И той овърза с жили костите,
които сътвори самичък в работилницата
си.*

Големият химн за
Хнум^[1]

*Далечината отвъд хоризонта
е вечният дом на хубостта ти —
неподражаема, пълна със загадки...*

Забуления приключи с молитвата си, коленичил с лице към изгряващото слънце в градинския павилион. В едната ръка държеше цветето, а в другата — гърне с горящ тамян, обвито с ленена кърпа. Майка му бе коленичила до него с протегнати напред ръце. Не бях сигурен кому се молим, но покорно повтарях движенията им. Градината беше празна, а в утринния хлад ластарите на мъглата продължаваха да се вият между дърветата като духове в бяло. Булото на омарата все още покриваше слънцето. Наближаваше Нова година. Звездата на кучето Сириус скоро щеше да се покаже на източния небосклон, а ибисите щяха да тръгнат обратно на ята към Червените земи. Нил отново щеше да залее с живителните си води напуканата земя.

Днешният ден се оказа начало на напълно различна Нова година, тъй като целият ми живот се промени.

Когато завърши химна, Забуления се поклони и остави гърнето с тамяна на земята и цветето до него. Изправи се и прошепна нещо на майка си. Пред нас бе сложена малка масичка с три чаши вино и резен хляб, поръсен с трапезна сол. Това беше необичайна храна за началото на деня, но ме смути друго. Истината е, че още не бях се разсънил напълно. Имри почти ме изрита от леглото, когато беше още тъмно и студено. Помислих, че това е последствие от вчерашния ден, че Хотеп е взел друго решение и че ще ме задържат като съучастник на Собек. Но кушитът посочи към делвата с вода, съда за миене и кърпата, които бе донесъл.

— Действай, Павиане — разпореди се той и се ухили през рамо към другите кушити, стълпили се на вратата. — Нашият господар и Великата царица искат да говорят с тебе.

Измих се и се облякох, последвах охраната на Забуления през тъмната градина в Павилиона на мълчанието.

— Знаеш ли кому се молиш? — наруши Тийи унеса ми. — Погледни ме в очите, Маху! — понечих да се поклоня, но тя щракна с пръсти. — Човече, гледай в мене.

— Гледам лика ти, Божествена.

— Сигурна съм, че е така — усмихна се кисело тя. — Но тук съвсем не е място за дворцови учтивости и изискани шеги. Хотеп те е насочил към частта на мезаите, но ти не си скрил недоволството си — погледна ме тя внимателно. — Очите ти са подути. Много ли пи снощи?

— Доста, но не достатъчно.

Забуления се разсмя тихичко.

— Хм — прокашля се тя, — при мезаите кожата ти ще изгори до черно от слънцето, жегата ще те ослепи, ще предъвкваш пясък и ще приемаш чашата с мътна вода като милост. Ти, Маху, не си от щастливците. Е, добре, отдъхни си, няма да ходиш там! Пожелах да останеш в дома на сина ми. Божествения ме подкрепя — тя се усмихна на прекомерната ми изненада. — Знам всичко за тебе, Песоглавецо от Юга, родил си се сам и си отраснал в самота, но въпреки всичко показва предаността си. Синът ми е останал жив благодарение на теб, а подкрепата в полза на Собек е достойна за похвала.

— Сънува ли нещо тази нощ? — попита ме иронично Забуления. Седеше между мен и майка си. Приведе се леко встрани и студентите

му, прилични на щипка на рак пръсти стиснаха лявата ми буза.

— Не.

— Много добре — целуна ме той внимателно точно там, където преди миг ме ощипа. — Чуй ме, Маху: не бива никога да ме лъжеш.

— Баща ти беше войник — продължи господарката Тийи, — и то храбър. А ти ще бъдеш личен телохранител на сина ми: животът и здравето му ще бъдат единствената ти грижа.

— Има ли нещо, което заплашва живота му?

— Добър въпрос! — отзова се тихо Забуления. — Точно така: питай, но отговорите пази за себе си!

— Дали нещо заплашва живота на сина ми? — повтори Тийи бавно. Опипа нервно воала над гъстата си черна коса. Не беше гримирана, ако не се брой лекият пласт кармин по устните. Бе оставила купчинка бижута и скъпоценни камъни на малка масичка. — Всеки, който се е подслонил в сянката на Божествения, е в опасност. А сега да се върнем на първия ми въпрос: кому се молахме?

— На Амон Ра ли?

Тя поклати глава в знак на несъгласие и продължи с глас, снишен почти до шепот:

— Ако имаш предвид Слънцето, Слънчевия диск Атон, то отговорът е „И да, и не“. А по-точно: на онази сила, която издига слънцето и го скрива, която праща хладния бриз, кара пъпката да се разтвори в цвят и размърдва пиленцето в черупката на яйцето.

Останах безучастен. Теологията и словото на боговете не ме интересуваха почти никак. Много по-голямо бе вниманието ми към царицата, тъй като близостта с нея ми предлагаше достатъчно възможности да зърна отново Нефертити.

— Заклеваш ли се? — продължи Тийи. — В името на онази сила, на небето и земята, на огъня и водата, че ще бъдеш винаги верен на сина ми в мир и в бран?

— Да, господарке.

— Добре тогава.

Тя вдигна чашата с вино и я тикна в ръцете ми. После взе парче от посоления хляб, разчупи го на три късчета и подаде по едно на мен и на сина си. Последното сложи в устата си и го сдъвка бавно, без да сваля поглед от мен. Забуления и аз сторихме същото. Хлябът беше съвсем мек, но солта се оказа твърда и горчива: одраска леко гърлото

ми, когато преглътнах залъка. Отпих от виното — плътно и силно, гъсто като кръв.

— Вече яде от солта и пи от виното — бавно изрече Тийи. — И се закле, Маху. В живота и в смъртта. Всеки път, когато ядеш хляб и пиеш вино, те ще ти го напомнят.

Отвън се чу призивен вик на някого от прислугата. Протяжно отекна гласът на рог — официален знак, че денят започва. Тийи стана и си тръгна.

Ето как животът ми бе преплетен с живота на Забуления. Станах негов личен пазач, слуга, а понякога и приятел; тогава обаче, когато настроението му се променяше, се превръщах в противник — в човек, с когото той да спори, както и да му чете нотации, да го уведомява за това или онова и да му дава указания. Бързо се приспособих към всекидневието на дома и домакинството му. Ставах сутрин и се молах заедно със Забуления; следвах срещи с различни служители — главно ласкатели от двора. Отредиха ми мебелирани стаи в отвъдната част от Павилиона на мълчанието със стени във воднистозелено, както и неголям килер.

Дните тук потекоха наистина спокойни. Понякога се сещах за Собек, а от време на време се питах дали отново ще зърна Красавицата. Великата царица Тийи и престолонаследникът Тутмос бяха чести гости, а Хотеп идваше поне веднъж в седмицата. Обикновено само се усмихваше и ми кимваше, но понякога подхващаше повърхностен разговор с мен за събитията в Тива или за посетителите от чужбина. От него научих за капитанските чинове на Хоремхеп и на Рамзес в Свещения отряд, за това как Пентжу и Мерире демонстрирали ценни качества в Дома на живота, а Хюйи и Майа се оказали превъзходни писари. Тутмос не ми обръщаше никакво внимание: все едно че не съществувах. Даже при една среща с брат си в малката зала за аудиенции изрично настоя да остана отвън. Забуления сви рамене и ми каза да почакам в градината. Колкото до всичко останало, бях винаги близо до него. Господарят ми се хранеше обикновено преди пладне, почиваше в часовете на голямата жегата и прекарваше останалото време в различни проучвания, хобита и сериозни занимания.

От време на време при него идваха тайнствени посетители с раирани роби, груби горни дрехи и тежки сандали; приличаха повече

на бедуини с дълги коси и бради, макар че им липсваха характерните прикрити погледи и лукави маниери. Явно бяха воители с проникателни, но подчертано високомерни лица. Крачеха с наперена походка и с явна неохота предаваха личните си оръжия на съхранение при Имри. Пълна тайна бе какво обсъждаха с господаря ми: Забуления се оказа много хитър и предпазлив — приемаше тези посетители в отдалечения край на гостната си или в градинския павилион, където никой не можеше да се промъкне незабелязано. Те приклякаха пред него и говореха тихо и внимателно, жестикулирайки енергично, ала към него се отнасяха с огромно уважение. Великата царица Тийи сегиз-тогиз се включваше в тези срещи, а понякога тя и синът ѝ излизаха нощем, за да се видят със странниците извън портите на царското имение. Винаги бяха загърнати в наметала и със спуснати над лицата качулки. Непознатите ги очакваха — въоръжени и със запалени факли. По-късно си тръгваха, потъвайки в тъмнината, а моят господар и майка му се прибираха малко след съмване. Не ги придружаваше някой от Павилиона на мълчанието. Бях установил добри отношения с Имри и правехме бойни упражнения. После, докато седяхме с делвичка пиво, все го подпитвах за тайнствените посетители. А кушитът винаги притискаше мазолестия си пръст на устните ми.

— Маху, може да питаш, но никога не очаквай отговор от мен. Знаю само, че са от племето апиру.

— Апиру ли?

— Шшшт! — притискаше той пръст до устните ми, мушваше ме леко в ребрата, ставаше и си отиваше.

Бях чувал за хората от апиру, че са далечно племе номади, кръстосващи Синай по пътищата на Хор покрай сребърните мини. Бяха получили разрешение да влизат в Египет и да бозаят от голямата ѝ хранителна гръд. Някои от тях постъпваха във войската, а други ставаха занаятчии: бяха египтяни, ако не се смятаха имената им. Запазваха самостоятелността си и живееха извън градовете, освен когато идваха да се пазарят и да разменят стоки по тържищата. Питам се какво общо биха могли да имат с моя господар и с Великата царица на Египет, но Имри беше прав, че принципът не бива да се променя: опасността от подобен въпрос се криеше не толкова в задаването му, колкото в търсенето на отговори.

Забуления бе потънал в множество различни занимания. Обичаше рисуването и скулптурата и назначи двамина от любимците на Тийи — художника Бек и скулптора Ути, за свои учители и наставници. Преустрои един голям склад с висок таван в Дом на рисунките. Понякога го придружавах. Бек го учеше как да изписва стените или да твори върху платна, а Ути го наставляваше в моделирането на глина и камък. Предмет на изображение бяха най-често същите мирни или военни сцени, които човек можеше да види в храмовете, дворците или гробниците, ала Забуления се стараеше да използва по-ярки и живи цветове. Забелязах, че нямаше нито един бог, фараон или някой от царския двор. Бек и Ути бяха роднини и наистина изглеждаха като близнаци — дребни мъже с кръгли, усмихнати лица, отдадени на изкуството си и далече от суетата на живота. Забуления ги учеше почти толкова, колкото и те — него. Обясняваше им как трябва да рисуват истинските черти на човека независимо от ранга му, а не да го разкрасяват. Те го слушаха внимателно, стараеха се да му угодят и малко се срамуваха от съвсем новото си живописване. Той настояваше, че изкуството е отражение на живота, затова не бива да прикриват несъвършенствата му, а да ги обрисуват правдиво и реалистично. Веднъж мярнах един нов, още недовършен негов портрет. Забуления беше представен с украшението му за глава на сини и златисти ивици, с великолепно оцветената му пола и широкия платнен колан на кръста, но лицето и долната му челюст бяха по-удължени, чувствените му устни — по-пълни, очите — по-дръпнати и проникателни, гърдите и коремът — по-изпъкнали и бедрата — по-широки.

— Е, Маху, харесва ли ти? — попита ме той.

— Баща ти виждал ли го е?

Въпросът ми беше абсолютна грешка. Забуления мигом се завъртя на пети и излезе тичешком от Дома на рисунките. Бек и Ути останаха прави и с наведени глави, като че бяха току-що заловени престъпници.

— Никога — пошепна Бек, — никога не споменавай отново баща му! — той вдигна миловидното си лице и погледна към мен: — Ти, Маху, си повече от щастливец. Всеки друг на твое място отдавна щеше да бъде посечен.

— *Знае* ли баща му за тези рисунки? — не приех сконфузването, защото не целях обида, а се подразних от неподходящото отношение

към мен.

— Никой не знае за тях освен Великата царица Тийи — изсмя се нервно Бек. — Ако ги изложим по храмовете и дворците, цяла Тива ще ни скъса от подигравки.

Забуления скоро забрави и ми прости. Беше неизменно зает с нещо — палеше се лесно и бързо губеше интерес, хвърляше се във все нови и нови начинания: проявяваше внезапен изненадващ интерес към някакви храсти, изобретяваше запушалки за съдове с вино, лееше свещи, сплиташе въжета от лико, слепваше млади листа от смокиново дърво за дъно на някаква кутия, търсеше цяр срещу змийско ухапване, опитваше нови начини за сушене на риба, забъркваше някакъв прахоляк от бълхавче и дървени въглища срещу мухи, наблюдаваше и скицираше животни и птици и най-вече котки, а веднъж го заварих да прави дисекция на мишка.

— Не, Маху, не съм я убил. Просто се замислих дали жизнената сила на мишката е същата като на лъва. Дали лъвът не получава повече от нея в сравнение с мишката? И ако е така, дали и у нас има от същата сила, а ние я показваме по различен начин?

Не дочака да чуе отговора ми, а се върна към задачата, която разрешаваше в момента. Като господар беше щедър, и то по много начини. Веднъж донесе красива опитомена птица — златен кос. Очите ми останаха в нея, а бях и приятно изненадан.

— Как ще я наречеш? — попита ме Забуления.

Отново отговорих, преди да помисля:

— Ами... Уени! Като надзирателя ни в Дома за обучение.

По лицето му разбрах веднага, че пак съм сгрешил. На два пъти пусках коса да лети на малка ливада извън стените на павилиона, но скоро той изчезна и не го видях повече. Господарят ми не го замени с друг, а аз повече не повторих името на Уени в негово присъствие.

Той не участваше в празничните годишнини и не посещаваше двора на баща си, нито пък съблюдаваше религиозните празници. В нито една от стаите не видях статуя или резбовано изображение на някой бог. Веднъж купих от близкия пазар малка дървена статуя на Анубис — евтина и безвкусна имитация на голямата фигура в храма в Тива, която бях видял още като момче и чиято челюст бе подвижна, сякаш той щеше да изрече всеки миг някое пророчество. Искях да я подаря на един от прислужниците, който беше особено любезен с мен.

Когато Забуления я видя, грабна я от ръката ми и ми нареди да купя още една. Малко по-късно клекна на двора като малко момче и разигра разговор между двамата богове, последван от сбиване, така както се нахвърлят едно срещу друго две сприхави псета. Особено му харесваха играещите им челюсти: раздвижи ги, като че ли статуйките бяха кукли:

— Аз съм Анубис — преправяше си гласа той, премествайки едната от тях напред. — Не, аз съм Анубис — отговаряше другата.

На Забуления явно му хареса да използва двете статуйки, за да осмива с тях Господаря на моргата. Нескрито мразеше жреците, които за него бяха „бръснати глави“ или „меки китки“. От време на време го обземаха настроения, надхвърлящи безобидната закачливост. Тогава канеше жреци от някой храм на малък гуляй във вечерната прохлада. Винаги бях съвсем близо до него. Забуления седеше и им задаваше безобидни въпроси: „Къде живеят боговете? Ако са безтленни, защо носят маски? Ако Сет е умъртвил брат си Озирис, може ли той да бъде бог? Ако боговете живеят наистина в храмовете и са всемогъщи, всевиждащи и се намират навсякъде, възможно ли е да бъдат затваряни в преносими молитвени ниши? Защо им е потребна храна? И ако най-хубавите късове от тази храна се поставят пред тях, защо не я изяждат или отнасят със себе си, за да я раздадат на бедните и гладните?“

Въпросите се променяха в зависимост от обстоятелствата, но целта бе винаги една и съща — подигравка и осмиване. Жреците си тръгваха с пламнали очи и мрачни лица. А Забуления ги имитираше, защото въпреки физическите си недъзи умееше да подражава на особеностите на нечий глас, вид и физиономия.

Възхищаваше се единствено на войниците: без да пести думи, той разпалено обрисуваше историята и бойната мощ на Египет: изучаваше внимателно картите, на които бяха отбелязани пътищата по суша до Куш, Пунт и през територията на Синай. Познаваше много добре търговските маршрути покрай Голямата зелена вода към Ханаан. Веднъж дойде с мен и Имри на тренировъчната площадка, но се оказа прекомерно бавен и тромав — на бойното поле би бил най-лесната жертва. След заниманието ме дръпна настрана с обилно изпотени лице и тяло и с пламнали очи.

— Кажи ми, Маху: наистина ли не ставам за войник?

— Когато си с колесница — отговорих му тактично, — си подобър от най-добрите.

— Казваш самата истина — усмихна се и ме зашлеви грубо, но не се вясна повече на тренировка.

Един от царските лекари го преглеждаше всеки трети месец. Забуления мълчеше и позволяваше да го бодват тук-там с пръст, да се вглеждат внимателно в устата и ушите му или да опипват ръцете, дланите и ходилата му. Той и лекарят не разменяха нито дума. Аз присъствах неизменно, въоръжен с меч, кинжал, лък и стрели.

— Гледа ме, сякаш съм кон в развъдник за елитни жребци — беше обичайното описание на тези прегледи от страна на Забуления, но той не ги отказа нито веднъж.

Господарят ми посещаваше често кухните. Оставаше там прав и гледаше готвачите изпод тежките си клепачи. Аз или Имри винаги опитвахме преди него от храната и виното му, ала той никога не ни каза от какво се страхува. Имри сподели някои подробности от по-ранния период в живота на Забуления. Как имало щения да прекъснат живота му в съвсем ранна детска възраст. Как жреците препоръчвали да го поставят в папурена кошница и да го пуснат в реката близо до някое свърталище на крокодили. Тийи била бясна. Привикали най-добрите лекари, но стореното от тях било съвсем незначително и в крайна сметка на грозното дете било забранено да се появява в присъствието на баща си. И още нещо: само обезобразени ветерани от войните или престъпници с отрязан нос можели да бъдат негова охрана и прислуга.

— Само ти си изключение — потупваше ме с пиянски жест Имри по гърдите. — Макар да си толкова грозен, че спокойно може да се смяташ за един от нас!

Времето минаваше в някакво странно спокойствие и тишина, но над всичко тегнеше притаена опасност. Не, не бях усетил нищо определено, но от време на време се случваха загадъчни събития, в които долавях мълчалива заплаха. Така например през втория месец от сезона на разлива в трийсет и четвъртата година от царуването на неговия баща и непосредствено след Празника на Опет^[2] икономът на Забуления, съпровождан от хората на Имри като ескорт, се върна от пазара с кошница сочни смокини. Бръкнах в съда както обикновено, за да опитам храната преди господаря. Смокините се раздвижиха под пръстите ми и изпод плодовете се показа тъничка, но силно отровна скална пепелянка. Мигом извадих ножа и я промуших. Тя се сви на

кълбо, но след нея изпълзя още една. Убих и втората и захвърлих кошницата в дъното на градината. Приех инцидента за случайност и не казах никому нищо.

Няколко седмици по-късно бях извикан във винената изба — царството на личния енолог на Забуления. И той беше бивш престъпник, белязан с отрязан нос, а и с липсващо парче от дясната му буза. Намерих го в предсмъртни гърчове, с изцъклени очи и потрепващи в конвулсия крайници, а от устата му излизаше бяла пяна. Близо до него имаше отпушен съд с вино от Абш — предпочитано от Забуления и складирано винаги в допълнителен калъф. Вдигнах запушалката; на етикета бяха описани самото вино и лозовият масив, както и годината на реколтата. Икономът на избата явно бе решил да се почерпи, но специфичната миризма от запушалката и от гърлото на делвата ме накараха да прошепна едно от заклинанията на леля ми срещу отравяне.

От прислугата бяха решили, че човекът е получил мозъчен удар или страда от епилепсия. Разпоредих се да вдигнат тялото и отново не уведомих никого. Първия месец от сезона перет в трийсет и петата година от царуването на Великолепния опасността придоби по-реални очертания. Забуления слизаше често до самия бряг на Нил, защото му се нравеше да наблюдава корабите по реката и лудешкото оживление по пазарищата край брега. Винаги сядаше в преносим плетен кош върху теглена от волове кола, а на лицето си имаше воал. Аз винаги крачех отзад; от двете страни бавно се движеха група кушити, въоръжени с копия и щитовете. За дисциплина едва ли можеше да се говори; хората често обсъждаха нещо, като разбутваха любопитните от време на време. Този път един от парцаливите зяпачи се промъкна близо до колата, притискайки провисналите краища на вехтите си дрехи. Лицето му беше тъмно и изпито, а дългите му коси и брада бяха ошарени със сиви нишки. В едната ръка носеше тояга, а с другата подрънкваше със систра. От време на време припяваше по нещо. Вонеше на пот и изглеждаше безобиден, докато крачеше редом с процесията ни, загледан в стърчишката на колата. Въпреки това сетивата ми се изостриха — нещо в него ми напомни за деня, когато леля Изития ме заведе в храма и чух отправеното към нея проклетие на гадателя. Дали не беше същият човек?

— Срецаха ли сме се по-рано? — попитах го аз.

— Не, славни ми господарю — захленчи просякът. — Идвам само за да възхваля — посочи той към колата — самия син на Бога. — И подхвана монотонно песнопение на един от химните, с които Забуления се обръщаше към Атон, Слънчевия диск: „С невидима сила се грижиш за всяка издънка и с риба изпълваш реката. Пред теб се прекланя животът...“ Гласът на мъжа се засили. Той започна да подскача, като продължи да пее възхвала след възхвала към Атон: — Вечна слава на сина му...

Колата спря по заповед на Забуления. Коларят кушит прекрачи отстрани и дръпна завесите. Показа се Забуления с открито лице. Той щракна с пръсти и посочи с ветрилото си към скитника, от което се разбра, че му позволява да се приближи. В мига, в който човекът се качваше на колата, за да коленичи пред Забуления, забелязах издуптина от дясната страна на дрехата му. Веднага след това проблесна острието на кама. Хвърлих се върху му с оголен кинжал, повалих го в прахта и забих оръжието си в незащитената му шия. Забуления дори не трепна. Само зениците му се разшириха и устата му леко увисна. Колата вече бе заобиколена от кушитите, така че околните не забелязаха моментната суматоха. Вгледах се в очите на агонизиращия просяк — светлината на живота ги напускаше полека и от гърлото му се чу предсмъртно гъргорене. После главата му клюмна безжизнено встрани. Понечих да изритам трупа встрани от пътя, но Забуления ме спря с рязък жест. После каза нещо с остър тон на кушитите. Те измъкнаха някаква черга и завиха в нея трупа, след което се върнахме в двореца. Малко преди портата на вътрешния двор Забуления заповяда да спрем. Отгърна трупа, съблече мръсните дрипи и се вторачи в тялото на убития. Забеляза стари белези от прободни рани по гърба и от удари с камшик по мускулестите бедра.

— Войник — измърмори и нареди: — Увийте го в овча кожа. Облечете го в савана на прокълнатите. Ако има ад, нека броди там навеки с още едно проклятие и от мен.

Стисна ме за ръката и забърза напред, подпирайки се на бастуна. Разбрах, че колата и кошът са били изгорени, а воловете — откарани в кланицата. Забуления не спомена повече за инцидента. След като се прибрахме, той се оттегли в покоите си и остана там до следващия ден. Точно преди пукване на зората Великата царица Тийи влезе бързешком в Павилиона на мълчанието и се усамоти със сина си. По-късно

сутринта бях повикан при нея в неголямата зала за аудиенции. Тя поиска да разкажа за случилото се, похвали бдителността ми и извади от сгъната кърпа за маса един амулет, на който бе изобразен изгревът на слънцето между двата рога на богинята Хатор. Залата беше пуста. Цялата прислуга бе освободена и прозоречните капаци бяха затворени. Тийи бе седнала на възглавници върху невисок подиум в единия край на помещението; от време на време се изправяше с изящни движения, типични за хесета, и се разхождаше напред и назад. Понякога спираше до мен, но в повечето случаи се връщаше на подиума. Аз оставах коленичил върху възглавниците с наведена глава.

Тя излъчваше спокойствие и овладяност, макар че светналите ѝ очи оглеждаха внимателно всичко в помещението, включително мен, а лицето ѝ беше по-бледо от обичайното. Чудех се дали е от безпокойство, или заради липсващия обичаен грим. Беше облечена съвсем непретенциозно и наметната с ленен шал. Не носеше бижута освен обикновената медна гривна на лявата китка.

Чух някакъв звук и понечих да се обърна, но тя ме спря:

— Да, Маху, там има някой.

Спомних си за обичайния ескорт, за странните посетители и съобразих, че някой от тях сигурно бе прислонен в тъмното с поставена стрела на лъка.

— Маху? Има ли още нещо, което не си ми казал? — взря се в мен изпитателно с големите си тъмни очи. Превъзмогнах моментната тръпка и издържах погледа ѝ. Явно не ми вярваше напълно. — Опиши още веднъж инцидента! — изпълних исканото. Тийи ме слушаше много внимателно и задаваше въпроси. — Било е подготвено — тя заопипва гривната на китката си. — Разбира се, ще представят извършителя като побъркан човек с размътено съзнание. Но както аз, така и ти, Маху, знаем, че е било планирано предварително. А камата?

— Унищожена е с всичко останало — отвърнах тихо.

— Ти видя ли я?

— С дълго острие и дръжка от абаносово дърво.

— Някой му я е дал — отбеляза уверено тя. — Носеше ли сребро или злато? Имаше ли по-ценни вещи?

— Бивш войник, имаше белези от стари рани. Струва ми се, че съм го срещал по-рано — разказах ѝ накратко за онзи ден, когато леля

Изития ме заведе да видя трупа на баща ми, но Тийи отмина това с безразличие.

— Бивш войник — размишляваше на глас тя, — който е бил нает от някого с обещания за дарове и много пари. Всички знаеха, че синът ми има обичай да се разхожда покрай реката. Имало е вардияни, но са били разсеяни... И обърни внимание, Маху — наведе се тя и стисна ръката ми, като заби острите си нокти дълбоко: — Убиецът е изпял хвалебствен химн, за който е бил подучен от някого... Химн в чест на Атон, тъй като е знаел, че по този начин няма как да не привлече вниманието на сина ми. Колата е спряла и убиецът е използвал тази възможност...

— Нападателят... Той така и не успя да го убие, защото му попречих...

— Да, да, благодаря ти — тя дръпна ръката си и остана с полузатворени очи известно време, сякаш се готвеше за сън, пощипвайки леко долната си устна, след което ме попита дали има още нещо. А когато потвърдих, че няма, се приведе с бързината на скачаща котка и ме удари злобно по лицето.

— Ах, Маху, за нищо не ставаш! Песоглавец презрян, забрави ли за нападението на кушитите в нашия лагер?

— Но се случи по време на война!

— Така ли? — попита ме иронично тя. — Когато съм ти задавала въпрос, искам да чуя пълен и истински отговор. Какви бяха думите, изречени от умиращия кушит?

Повторих ги. Последва повторно пощипване на долната устна. Обходих с поглед цялата зала. Сега тя ми изглеждаше не просторна и светла с ярките си изображения по стените, а населена от заговори и притаени убийци. Още една рязка и болезнена плесница ме накара да подскоча. Силно изненадан, се взрях в царицата, от очите на която искреше истински бяс.

— Е, Павиане, има ли още нещо? Длъжен си да ми кажеш цялата истина. Трябва да знам дали... — думите й увиснаха във въздуха.

Знаех какво отказа да изрече: дали можеше да ми вярва. Не бях ли съпричастен към нападението срещу нейния син? И реших да й отговоря честно, като разказах за случая със смокините и с виното. Да, сега не ме шамароса, а очите й се наляха със сълзи.

— Кого подозира ваше превъзходителство? — позволих си да попитам.

— Ти ми кажи, Павиане. Ти, с умния поглед и с грозното лице. Синът ми постъпи правилно в своя избор. Добре, кого подозираш самият ти? Баща му? Жреците?

Кимнах, а тя се приведе и ме погали по бузата.

— Ял си от солта и си пил от виното — почти прошепна. — Маху, ако те подозирах, щеше вече да си мъртъв и заровен някъде под пясъците в Червените земи. Ето защо слушай внимателно всяка дума от онова, което ще ти кажа. Родих сина си в ден, който предвещаваше зло — изправи се тя назад и се загледа в масата, преди да продължи, но така, че все едно говореше на себе си: — Раждането беше много тежко, цяла вечност! Болките, режещи като пламък, разпъваха тялото ми. Той се роди едновременно с изгрева на слънцето и бе повит веднага с пригответените пелени. А аз продължих да лежа без капка сила, потънала в пот и цялата в кръв, заляла всичко около мене. В мига, когато акушерките в един глас подхванаха, че не бива да ставам, вече бях разбрала, че нещо не е, както трябва. Не ми го дадох, като ми казаха, че за него вече се грижи дойка. Накрая настоях с вик да разбере цялата истина. Тогава пристигна Божествения, любимият ми съпруг — пропити с горчивина бяха последните думи. — Отидох с него в Царските ясли. Сякаш всички лекари и жреци се бяха събрали там: въздухът бе изпълнен до краен предел с техните благоухания и молитви. Показаха ми детето: тогава видях за първи път моя син със странно издължената му глава и зле оформения череп. Инак беше як и си имаше всичко, защото прекара в утробата ми поне три седмици повече от отреденото време. Лекарите шепнеха и спореха за нещо свое помежду си. Не ми го казаха направо в очите, но вече знаех за какво си приказваха, но така, че да не ги чувам. Синът ми е бил прокълнат, така че му оставаше или да бъде умъртвен, или да бъде изоставен някъде без защита и подслон. Тогава свалих шала си, увих в него малкото му телце и го вдигнах. Излязох от помещението и се върнах в покоите си — тя млъкна, загледана през залата с присвити очи и плътно стиснати устни, преди да продължи: — Дойде и съпругът ми — гласът ѝ се разнесе не по-високо от грубо накъсан шепот. — Той погледна детето и отсече, че това не може да е негов син. Изкрещях в лицето му най-страховитите заплахи за онова, което съм готова да сторя, ако с

малкото същество се случи нещо лошо. Божествения наистина ме обичаше — усмивка отпусна лицето й. — Той се съгласи и прие, че нищо няма да се случи с детето, но при едно условие: да не го вижда никога. Маху, моят съпруг е Аменофис Великолепния. Той не приема нищо несвършено или долно, освен ако не е свързано лично с него. Ето защо се питам дали вече не мисли другояче. Защото, така или иначе, негов наследник на престола ще бъде първородният му син Тутмос.

Спомних си за петната от кръв по кърпата за хранене, но не се обадох.

— Обаче какво ще стане с по-малкия му брат, когато аз си замина? — огледа тя отново заличката. — Оставен и държан на това място далече от любопитните очи на хората, дали към него ще продължават да се отнасят като към кръвен брат на фараона? Дали той ще може да посещава храмовете и да се разхожда свободно по улиците на Тива? Знаеш какво се казва в песента: „Фараонът е Египет, а Египет — фараон и най-обичан син на Ра.“ Може ли боговете да обичат Египет, ако Божествения има син, който е сакат и е противна гледка в очите на хората? Който е недъгав и куц?

— Той съвсем не е такъв, ваше превъзходителство.

— Не, Маху, наистина не е. В моите очи той е красив — примигна тя, за да капнат сълзите, напълнили очите й. — Жреците в храмовете се боят не от тялото му, а от сърцето му. Защото той няма време и не обръща внимание нито на тях, нито на боговете им. О, много добре знам за гощавките и за подигравките му с бръснатите глави — обърна се и ме погледна с крайчеца на окото си. — А той има защо да ги ненавижда. Преместиха го още съвсем малък от яслите в онзи Дом на живота при Храма на Изиди. И прекара там две години, преди да разбере какъв тормоз и жестокости е изживял. Знаеха, че баща му отказва да го приеме официално за свой син, и го бяха превърнали в прицел на постоянен присмех. Откъснах го от там, но дори в царския двор не бях в състояние да му осигурявам постоянна закрила. Хотеп даде идеята за това място. Според мен тук е най-добре. Съвсем незначителни неща, които са му потребни.

— А Тутмос?

— Брат му се чувства виновен.

— Възможно ли е помирение? — попитах, давайки си сметка, че една Велика царица на Египет се доверява на обикновен простосмъртен и говори за сина си като някаква перачка по Нил.

— Никога — отговори ми тя. — Съпругът ми вярва, че вторият му син е прокълнат. Издаде специален закон, когато научи за жилището тук: на сина ми могат да прислужват само осакатени и чужденци — усмихна се едва-едва. — С изключение на теб — и се намуси леко, като подсмръкна. — Но както и да е: няма особено значение! — стана и отиде до стената. Притаилият се там, който и да бе той, излезе от прикритието си. Долових шум от тихи стъпки, но не се осмелих да се обърна. Тя се върна със скръстени на гърдите ръце. — А занаят — рече тя, сякаш разговаряше със себе си — какво ще стане със сина ми, когато Божествения отиде в Далечния запад и аз го последвам? Ще го защити ли брат му? — потръпна тя и разтри дланите си една в друга. — А какво ще се случи, ако Тутмос не остави наследство и замине също в Далечния запад. Дали жреците и генералите ще приемат този, когото наричат „смешното плашило фараон“? Павиане, кажи какво мислиш.

— Нищо не мисля — наведох глава, защото бях взел решение да не обелвам и дума за опръсканата с червени петна кърпа за хранене, в която кашляше Тутмос.

— Хайде, давай, умнико Павиане — настоя тя. — Защото не може да не мислиш нещо.

— Нека престолонаследникът Тутмос — занареждах аз традиционната фраза — да живее милион години. Нека да празнува юбилей след юбилей. Нека да види децата на своите деца, а онези с Деветте лъка да чувстват винаги мощта и славата му...

— Така да бъде. Така да бъде — откликна Тийи.

— Но ако ти мислиш за бъдещето — заподбирах внимателно думите си, — същото важи и за Божествения ти съпруг.

Тийи отвори и затвори почти машинално устата си.

— Е, и?

— Има ли някъде документ, написан на папирус и подпечатан с картуша на Божествения, в който са дадени указания за онова, дето трябва да последва?

Тийи затвори очи. Очаквах поредния удар или поне възражение, но очевидно бяхме отминали този етап. Тийи бърбеше с мен, тъй като

в интерес на истината аз бях никой — една прашинка в очите на Божествения и няколко удара на сърцето, нарушили за миг всеобщата тишина. Да, но сега изговорих на глас собствените й страхове също като жрец от някой храм, който слуша изповедта на искрено благочестиви поклонници.

— Има ли? — повторих тихо, но твърдо.

— Майко, кажи? — този път стъпките бяха отчетливо доловими и аз се обърнах. Забуления, облечен в набрана в кръста дълга бяла роба, бе на няколко метра от нас и държеше далекобоеен сирийски лък с поставена на него стрела. Бе застанал малко встрани с преценяващо изражение на прекалено продълговатото си лице. Не отместваше поглед от майка си в очакване на знак.

— Майко, да убием ли Песоглавеца?

— Господарю, ако убиеш Песоглавеца — отвърнах аз, загледан също в царица Тийи, — ще изгубиш верен приятел и съюзник за цял живот.

Долових звука от опъването на тетивата на лъка, но не можех да помръдна. Седях като вкаменен. Царица Тийи бе преместила погледа си от своя син и гледаше в мен. Чух рязко вдишване и отзвъняване на тетивата; стрелата прелетя над главите ни и изплющя в стената. Лицето на Тийи се сви с усмивка.

— На Павиана може да се вярва. Стига вече, синко.

Чух как лъкът изчатка на пода. Забуления дойде при нас, сбута възглавниците и се отпусна върху тях, ускорено дишайки; сега очите му бяха ясни и преливаха от веселие.

— Маху, ти наистина ли помисли, че мога да ти забия стрела в гърба? Ей, Маху, знаеш ли какво си ти? Ти си моят павиан. Когато мезаите минават по пазара на Тива, с тях са и обучените им павиани, които ловят крадците и джебчиите. Аз съм заобиколен от крадци и други престъпници, поне отвъд тези стени. А ти си длъжен да си задаваш множество въпроси, но никога да не ги изговаряш на глас — приведе се той към мен. — Къде ходим с майка ми в глуха нощна доба? Кой са онези странни посетители? Един ден ще разбереш. Засега трябва само да хващаш крадците и разбойниците, които искат да отнемат отреденото ми време под слънцето и да изпратят душата ми в тъмнината. Този, който предопределя и подрежда всичко, се е погрижил и за това — потри длани той. — Слушах внимателно онова,

което ти каза майка ми: самата истина е. Маху, имам намерение не да умирам, а да живея за действителния си баща — Атон Прекрасния, който възсяда Далечния хоризонт — той махна с ръка около себе си. — В очите на когото милион години са като вчерашния ден или една кратка нощна стража. А, да, за приятеля ти Собек... — хвърли той кос поглед към майка си. — Сигурен съм, че е бил издаден. Майка ми използва влиянието си и Собек няма да умре в Червените земи — пресегна се и ме дръпна на шега за косата. — Маху, към теб се отнесоха с голямо благоразположение. Не го забравяй никога — отдръпна се и потри ръце. — А междувременно да си направим празник: ще поканим приятелите ти от Кап. Няма да е лошо, ако съберем всички отново. Нали, Маху?

Усмихваше се, но очите му останаха студени. Сведох чинно глава, но знаех, че, за добро или за зло, вече няма измъкване от тази смъртоносна игра на заговори и убийства.

[1] Много древно божество в Египет с важен култ; изобразяван с глава на овен с корона — „творец“, „грънчар“. — Бел.прев. ↑

[2] Тогава Амон напуска храма си в Карнак и отива в Луксор. — Бел.прев. ↑

ШЕСТА ГЛАВА

ЙЕРОГЛИФЪТ ЗА „ОБИЧАНИЯ“ — МРИ/МЕРРИ — СЪЧЕТАНИЕ НА МОТИКА И ДВЕ РАЗЦЪФТЕЛИ
ТРЪСТИКИ.

*Прието в омайната плът на жена,
сърцето е пленник, притиснат от нежни ръце!
И тя го командва навред по земята.
Когато я видят, мъжете с очи я изпиват.
А който притисне се в нейното тяло,
познава върховната сладост.
За себе си тя си намира същинско биче,
признато за първи любовник!
Мъже, погледнете: с разкошна походка минава
богиня,
която в любовния празник съперница никога няма да
има.*

Арфистът дръпна струните за последно с горчиво-сладък звук. Бръснатата му глава остана сведена въпреки ръкоплясканията и виковете, с които всички го поздравихме, трогнати от красотата на песента му за величието на любовта. Залата за аудиенции на Забуления бе пригодена специално за този празник и огрята от светлината на ароматизирани свещи и маслени лампи в скъпоценни съдинки от алабастър. Бяхме се разположили около маса с абаносови инкрустации, която буквално се огъваше под тежестта на великолепните ястия, поднесени на банкетa — пържена в зехтин риба, пресни зеленчуци, кромид лук, лешници, сол и прясно смлян черен пипер; бяла риба с твърдо месо, покрито със сос от орехи, бадеми и скилидки чесън; говеждо и агнешко месо с гарнитура от нахут и кимион... Големите чаши с най-фини вина бяха допълвани през цялото време.

Забуления се бе разпоредил да подредят масите в кръг; за мен бе определил място от дясната си страна, а за брат си Тутмос — отляво. Всички останали бяха тук. Имаше дори празно място с възглавница за Собек, пред която бяха поставени чинии и чаши. Тутмос се бе противопоставил разпалено, но Забуления се изсмя и настоя, че на такъв празник дори духовете са добре дошли. За всеки от нас имаше по една хесета, облечена в прозрачна роба и окичена с гривни по китките и глезените. Те се стараеха да задоволяват всяка наша прищявка.

Празничното пиршество потръгна малко трудно. За първи път се събирахме всички, след като Собек бе осъден на изгнание. Хоремхеб и Рамзес бяха неотразими в бляскавите си офицерски униформи съответно на капитан и на лейтенант от личния състав на Свещения отряд. И двамата носеха на врата си огърлици, потвърждаващи мястото им в най-страховитите подразделения от цялото войнство на Египет. Хюйи изглеждаше доста по-спокоен в разкошните си роби. Не забелязах особена промяна в Пентжу и Мерире, седнали един до друг, които шепнеха нещо, но само на едно от момичетата, седнали срещу тях. Майа определено се чувстваше неуютно с обилно напоената си с благоухания перука; лицето му бе лъснало от пот, но въпреки това беше очарователно оживен, както винаги между другото. Забуления беше безупречен домакин. Отреденото за Собек място, гостуването на компания като нашата и поканата към Тутмос да се присъедини към нея бяха част от много добре обмислена обида към собствения му баща. Бе го споделил шепнешком, докато му помагах да се облече във вечерния хлад.

— Да, Маху, искам баща ми да знае, че няма да мълча и да се гуша вечно в тъмните къшета.

Момичетата бяха лъскави и обиграни, но дори те задържаха колебливо погледи върху принца с толкова странен външен вид. Още на следния ден щяха да пуснат новината по храмовете, че другият син на Божествения не е доволен от второстепенната си роля в двореца и може би се готви да претендира за короната с нападащата кобра на Египет.

— Маху, змията винаги знае кога да захапе — извърна той лице от блестящия къс полирано сребро, ползван за огледало. — Същото важи и за тебе.

С изключение на тези думи, Забуления изобщо не ми обърна внимание през цялата вечер. Докато се хранехме, бе погълнат от разговор с брат си. Само веднъж долових малка част от него. Тутмос настояваше брат му да бъде предпазлив и внимателен, за да не влиза в очите на баща си, а още по-малко да предизвиква гнева му.

— Вече внимавам — вдигна Забуления наздравица, но отказа да отговори на последвалия порой от въпроси.

Разреждах виното си с вода, но от горещината и обилната храна съм задрямал. От дрямката ме извади остро бодване с лакът отстрани; бързо обиколих всичко с поглед. Майа излизаше навън сам. Хоремхем и Рамзес се перчеха пред своите момичета. Хюйи, обвил с длани чашата си с вино, се бе отпуснал на възглавниците и се усмихваше блажено. Мерире съсредоточено разпитваше Пентжу за някакъв мехлем за всякакви болести. Изчаках удобен момент, извиних се, намигнах на Имри и последвах Майа. Огледах се. Не видях никого във вътрешния двор. Измъкнах се през полуотворената странична порта. Спрях. От разнеслите се звуци разбрах, че Майа повръща. Почаках малко. Той се появи със залитане, стъпи на пътеката и вдигна глава.

— Маху, ти ли си?

— Да, Майа! — усмигнах се. — Искам да ти кажа няколко думи — положих покровителствено ръка на рамото му, завъртях го леко и го насочих към оградено с плочи езеро, където лотосовите цветове ухаеха, огрени от лунната светлина. — А сега седни, седни де!

Той седна пряко воля с напрегнато тяло.

— Добре, Маху, какво искаш?

— В Дома на писарите ли си?

— Не, не — протегна той крака и потри длани, като се прегърби леко. — Работя в Дома на тайните.

— Охо, в къщата на шпионите! А какво правите там?

— Събираме доклади и всякакви писания от цял Египет и отвъд границите: от търговци, занаятчии, моряци, от съюзниците ни в Ханаан, от служителите ни в Куш, от пратениците ни в Пунт.

— Струва си. И добре ли се справяш?

— Маху, не ми е потребвал сарказмът ти...

— А животът? И той ли ти е отмилял — измъкнах нож изпод диплите на горната си дреха и го притиснах о месестия му врат.

— Пиян си — опита се да стане той.

Натиснах още малко острието. Майа извика и седна мигом.

— Собек — не го оставих да се съвземе. — Ти ли го предаде, а? Ти ли подшушна където не трябва, че се среща с Нейтас в маслиновата горицка? Знаеш ли колко време ехтяха предсмъртните й писъци? Знаеш ли колко дълго се мъчи, преди да умре? Аз знам! Беше повече от ужасно! А Собек — какво ти е сторил, та го прати във Веригите? Какво зло видя от него, та го осъди до живот да се пържи в жегата на Западната пустиня? — пухкавите рамене на Майа се разтърсиха и той започна да трепери толкова силно, че го помислих за истеричен пристъп. Лицето му се изкриви и той избухна в плач. Притиснах го още по-силно и продължих: — Майа, ти си гадно копеле, достойно за презрение! Предаде един от другарите си. И защо? Защото той не поиска да те гушне в леглото, така ли? Или защото не пожела да си поиграе с онова, което виси между краката ти. Вярно ли е?

Хлипанията станаха неудържими.

— Много съжалявам — ридаше той, прострял ръце напред, а гримът около очите му се стичаше на дълги черни ивици по бузите. — Наистина съжалявам за момичето и за Собек. Но ти, Маху, не си прав. Аз обичах Собек, продължавам да го обичам и винаги ще го обичам, макар и да знам, че не бива, че не е редно...

В сприхавата чупка на устните му и в самоокайването, изписано по охраненото му, мазно лице имаше нещо, което намали донякъде гнева ми. Ножът издрънча на земята. Смъкнах перуката му. Майа направи опит за съпротива, но беше прекомерно дебел и нямаше нищо общо с истински войник; притиснах го да остане седнал и извих главата му назад. Той се развика и запищя. Затулих устата му с ръка. Понечи да ме ухапе; ударих го здраво и натопах лицето му във водата. Той се замята. Задържах главата му под повърхността; загледах изскачащите от устата му мехурчета въздух, ясно различни на великолепната лунна светлина; дебелият му тяло се мятеше като едър шаран, стиснат здраво от рибаря. Яростта ми продължаваше да клоkochи: за Собек, за мен, за изстраданията от мен обиди, а най-вече заради опасностите, въплътени в този човек. Изведнъж тялото му започна да омеква и аз отпуснах хватката си. Той започна да опипва отчаяно около себе си със залитане, като поемаше с мъка въздух и плюеше. Стиснах предницата на робата му и го изправих. Стояхме един до друг във водата, стигаща почти до кръста. Лицето на Майа бе

разкривено от истински ужас. Дръпнах силно огърлицата от врата му и я хвърлих през рамо; тя издрънча на брега зад мене.

— Аз съм Песоглавеца Маху. Спомняш ли си защо ми дадоха това име? — доближих го до себе си. — Защото павианите имат здрави лапи.

— Ще виснеш на Дървото за това — запелтечи той.

— Съмнявам се. Но ако все пак се случи, ще разкажа на всички защо си предал Собек. Началникът ти в Дома на тайните знае ли за интимните ти предпочитания? Слушай какво: нямам много приятели. Даже изобщо нямам. Собек беше единственият ми другар. А ти го предаде, защото той се бе влюбил в едно от Царските украшения...

— Това е измяна — изпелтечи Майа. Усетил гнева ми, добави: — Маху, аз наистина обичах Собек.

Долових нещо в гласа му и в широко отворените му очи: бях убеден, че не ме лъже:

— Нима твърдиш, че не си ги издал?

— Не съм — измънка той. — О, Маху, защо трябваше да ме натискаш така под водата! Добре, ще ти кажа онова, което искаш да узнаеш.

Подадох му ръка и го измъкнах от езерото. Вдигнах от земята разрошената му перука и огърлицата и ги бутнах в ръцете му.

— Позволявам ти да се преоблечеш.

— Няма да се връщам там — избърса Майа устата си с опакото на едната си ръка. — Не ми харесват зяпналите погледи на Хоремхеб и Рамзес. Да, ръцете ти са силни като на павиан, но и умът ти е колкото на маймуна. Никога не съм предавал Собек, не можеш ли да го разбереш? — прекрачи той към мен, съзирайки несигурното ми изражение. — Глупак! — зашлеви ме през лицето с отрупаната си с пръстени ръка, а аз нито се дръпнах, нито понечих да му го върна тъпкано. Само се преместих и седнах на покритата с плочи крайнина на водоема. — Ако бях издал Собек — последва ме Майа, прибрал плътно робата около тялото си с тракащи зъби, — ако бях издал Собек, щяха да ме попитат как съм научил. *Всички* щяхме да бъдем арестувани. Хрумвала ли ти е подобна мисъл? Или главата ти е прекалено тъпа?

— Но ти шпионираше в Кап — нанесох контраудар аз. — Благодарение на теб се разчу, че съм бил при Забуления. Ти знаеше, че

ме е приел като гостенин.

— Какво? — дръпна се Майа назад. — О, да, знаех, че има нещо между тебе и Смехотворното плашило... Недей да ми се зъбиш: той е точно като плашило. И днешната гощавка какво е, а? Нахален опит да оспори факта, че е отшелник и саможивец! Маху, не съм казвал никому за тебе. Кого ли впрочем го интересува това?

— Значи доносникът е някой друг, така ли? — отново нанесох отведен удар, но не успях да прикрия лекото си запъване.

— Ех, Маху! Кой ще е следващият, на когото ще тикнеш нож в гърлото? Трудничко ще ти е да потопиш главата на Хоремхеб във водата! Направо ще ти кльцне топките. Ако все пак му се изплъзнеш, обучената му усойница ще те докопа. Време е да го проумееш: никой от Кап не би издал Собек на Божествения! Като служител в Дома на тайните ти казвам, че пратеникът нерядко заплаща с живота си за новината, която донася.

Взрях се невярващ в него; после попитах:

— А кой тогава? Те са знаели съвсем точно мястото в онази част на градината, където Собек е лягал с момичето. Да не би Уени да е шпионирал?

— Уени ли? — разсмя се Майа. — Че той вече не знаеше къде му е чаталът! Дори не можеше да се измъкне от леглото, ако някой не му пъкнеше под носа делвичка с пиво. Собек ми каза за разходката ти до водоема. Не мислиш, че само ти знаеш всичко! Всички сме наясно защо умря Уени. Нито е залитнал, нито е паднал във водата. Той се подигра на Плашилото и плати с живота си — изправи се Майа, събирайки последните трохи от нещо като въображаемо достойнство и тръгна по пътеката към портата в задната част. След миг спря с наведена глава — долових, че плаче. Обърна се и дойде при мен. Този път в сълзите му имаше повече достойнство: — Да ти кажа ли защо дойдох тази вечер? Мислиш ли, че съм *искал* да бъда тук? Дойдох само заради тебе, глупав Павиане! Защото имаме нещо общо и това е Собек. Той е привързан към тебе, макар и да твърди, че нямаш душа. Казвах му, че греши, но в крайна сметка той се оказа прав. Дойдох, защото мислех, че можеш да бъдеш и мой приятел. Освен това исках и да ти благодаря. Да, всички знаят как си коленичил в краката на Забуления и си го молил да спаси живота на Собек. Ти, глупаво копеле с маймунско

лице — почти изсъска ядно Майа. — Дойдох, за да ти благодаря! — извърна се и тръгна по пътеката.

— Майа! — забързах след него. Той спря, но не се обърна. — Слушай, Майа: отгледан съм от истинска вещица. Нямах нито един приятел. Тя ме доведе в Кап, тъй като вече не можеше да ме понася. Ти и останалите ми се присмивахте. Вярно е, че не оставах длъжен... Ала Собек беше различен. И знам, че е бил предаден, няма защо да се съмняваш. Любовниците са били заловени на местопрестъплението, стражата е знаела точно къде да ги търси...

— Между другото — прекъсна ме Майа — ти спомена за Уени. Та той умря доста време преди Собек и приятелката му да започнат да се срещат в маслиновата горичка...

— Прощавай, Майа. Извинявам се за първи път в живота си. Грешката беше моя.

Мислех, че няма да уважи жеста ми, но той въздъхна, обърна се и се върна с протегната ръка. Стиснах ръката му.

— Все още съм ти длъжник, Павиане. Трудно ми беше да повярвам, че си се застъпил тъй безразсъдно за Собек. И не само на мен. Няма да забравя този жест. Не мога да ти бъда приятел, но ще ти бъда съюзник. И още нещо: ако търсиш шпионина и доносника, не се вглеждай в чедата на Кап — тръсна той мокрите си дрехи. — Поднеси извиненията ми на твоя господар и на останалите. Кажи им, че ми е прилошало леко и съм си тръгнал.

Той се отдалечи с тромавата си походка. Излязох през една от страничните врати и се прибрах в стаята си. Робата ми беше раздърпана, а гривната лежеше някъде на дъното на езерото. Сетих се за дългия си нож и излязох в тъмното, за да го потърся.

— Наред ли е всичко?

Обърнах се рязко. Имри стоеше с оголен меч под прострените встрани клони на едно смокиново дърво.

— Да — извиках в отговор. — След малко идвам.

Отскочих до стаята си, преоблякох се и подсуших сплъстената си коса. Почистих лицето си, очертах полукръг със свеж черен прах до очите си и си обух чифт сандали, за да прикрия следите от кал по ходилата. Порових и в кутията си за бижута, за да заменя загубената гривна.

Когато се върнах на продължаващия празничен гуляй, никой не попита нито къде съм бил толкова време, нито къде е Майа. Хюйи се бе заел сериозно с едно от момичетата. Хоремхеп и Рамзес бяха разменили вече партньорките си. Забуления отпиваше от чашата си. Ако съдех по празните възглавници от лявата му страна, а и по изражението му, брат му си бе тръгнал доста набързо. Отпуснах се върху възглавниците, взех си кълка от печено пиле и задъвках съсредоточено.

— А Майа няма ли да се върне? — пошепна Забуления.

— Не — вдигнах чашата си, за да прикрия лицето си. — Майа е съюзник, а не издайник — лицето на Забуления се изопна, а аз огледах бързо залата. Мекият звънтеж на струните, както и шумното веселие заглушаваха разговора ни. — Господарю, след първата ни среща в онази горичка кой научи за нея?

— Никой, Маху, с изключение на майка ми. От онзи ден ти беше вече набелязан.

— Но Хотеп знаеше! Помня как ми се присмя...

Забуления отпи от чашата си, а нездравата бледност на лицето му бе заменена от изчервяване.

— Маху, мисли! — настоя той.

Затворих очи. Върнах се назад към престоя ми на поляната, където Собек бе любил наложницата на фараона, към мястото, където видях за първи път Забуления, към маслиновата горичка... Великата царица Тийи не би предала никога своя син. А дали не беше някаква игра — непочтена лудория от страна на собствения ми господар? Но как би могъл той да научи за Собек? Припомних си и необуздания му изблик на гняв, но не заради измяната на една от наложниците на баща му, а заради факта, че на върховната институция бе лепнато подобно петно, такава отявлена обида към нейното величие! Явно нещата датираха отпреди кампанията на нашите войски в Куш. За издайничество ли ставаше дума? Или Собек е бил разкрит случайно? Но от кого? Сетих се и за кошницата със смокините със скритите вътре змии, за съда с отровеното вино и за нападението с цел убийство.

— Господарю — потопих пръста си във виното и изписах първата буква на едно име, — мисля, че знам името на шпионина.

След три дни Забуления повика мен и Имри на среща в градинския павилион. Лицето на господаря ми беше потъмняло от

гняв. Държеше папирус и го размаха пред очите ни.

— Пратеници на хетския цар скоро пристигат в двора на Божествения и ще бъдат приети официално от баща ми и майка ми. Тутмос ще присъства, но аз не съм поканен — той затвори вратата на павилиона с искрящи от злост очи, а по нервните движения и заваления му говор прецених, че бе пил. — И все пак ще отида — възпря протестите на Имри с рязко махване с ръка. — Да, ще отида! Ще бъде съвсем обикновено излизане с ескорт от стражи и хора от домашното ми обкръжение. Аз — тупна се той по гърдите — съм също принц на Египет. Имам пълното право да нося уреуса. В жилите ми тече свещена кръв. *Не приемам* такова пренебрегване! — замахна ядно с ръка. — Ще уведомя Божия отец Хотеп — изплю камъчето, — а също и други в двора на баща ми, че ще обявя публично присъствието си там и ще покажа лика си пред пратениците на царя на хетите! — и размаха юмрук: — Не съм нито маймуна любимец, нито някаква птица, за да ме държат в клетка. Прекараните на тъмно дни изтекоха!

След седмица в един изпълнен с ухания следобед, когато слънцето си лягаше бавно и западният дял на Тива се къпеше в смайващата гледка на променящите се цветове, Забуления реши да отиде на лов. Той избра да ловува из птичия свят, заселил тръстиковите гъсталаци, от които се правеше папирусът. След изблика отпреди няколко дни той бе потънал в странно мълчание. Сега се бе разбудил и Имри и аз го съпровождахме — всеки въоръжен с лък, стрели и ловен бумеранг. Господарят се бе облякъл съвсем просто — дълга бяла роба, прибрана в кръста с бродиран платнен колан, препасан с ярката страна навън. Носеше любимата си котка, без която никога не ходеше на лов. Имри го посъветва да следваме каналите покрай Нил, но Забуления остана непреклонен:

— Не, ще се натъкнем на повече птици по реката, особено по това време на деня. Сега са се нахранили: по-тежки са и летят по-бавно.

Слязохме в ниското. Имри бе приготвил царския скиф със седалки на кърмата и по средата, както и с малка площадка на носа, на която дебне ловецът. И тримата си служехме умело с пръта. Този път Забуления не се насочи направо към кея, където бе вързан скифът, а приседна на оголен каменен блок с обърнато към слънцето лице и безшумно движещи се устни, изгубен някъде из безмълвния свят на

своята молитва. Загледах се надолу по течението на реката, чиито придошли води бяха все още над обичайната височина — наоколо не се забелязваше жива душа.

— Готов съм! — отвори очи господарят и пое по пътеката към кея.

Когато се качи в лодката, забелязах кожената торба, която той положи внимателно на кърмата. Освободих въжето, а Имри стисна пръта и майсторски насочи скифа в талвега. Там се разминаваха други плавателни съдове — рибарски, търговски, а също и голям царски кораб шлеп, пълен с войници и стрелци с лък. Следваше го цяла флотилия от малки съдове с еднакви статуи на божество по кърмите им. Над водата се понесоха мирис на тамян, пляскане с ръце и тиха музика на систра и лютня.

— Може би водят бога си да поплува — изсмя се Забуления.

После даде указания за курса. Насочихме се към отсрещната половина на Нил и към буйно израслата група шубраци и тръстики. Имри ми хвърли поглед, пълен с безпокойство — такива места бяха най-често свърталища на крокодили, които по това време на деня вече бяха събрали много слънчева топлина и сега чевръсто преследваха плячката си. Но Забуления нареди настойчиво на Имри да намери пролука през плетеницата на тръстиката. Навлязохме в гъстака и птиците излетяха на рояци от убежищата си. Изправих се върху люлеещата се площадка и метнах бумеранга си. Ловуването спореше. Отново и отново удрях в целта и охранените птици падаха във водата. Имри умело отвеждаше скифа до тях, изваждаше ги и ги слагаше в коша, след като проверявах дали не са още живи. Внезапно чух няколко приплясквания и забелязах очите и жестоката муцуна на един крокодил ниско над водата.

— Господарю — коленичих пред краката на Забуления, — тук е опасно. Ударихме достатъчно. Мисля, че е време да си ходим...

Той не ми обърна внимание, а се разпореди:

— Имри, подай ми пръта. Ще ти покажа как се прави това... — отмести ме с жест и с пламнали очи. Имри бе плувнал в пот, когато му подаде пръта за управление; Забуления го вдигна като копие, чийто връх спря на десетина сантиметра от гърдите на началника на стражата. — Пратениците на хетите не са дошли в Тива — вдигна той кожената торба. — Майка ми ми изпрати писмо.

Усетих как потта на тила ми застива. Злокобна тишина бе приглушила всички звуци в папирусовия гъстак: не се чуваше нито цвъртене на птици, нито плясък на криле. Скифът се залюля леко. Имри остана прав; мускулестият му гръден кош бе окъпан във вода и пот и белязан с кални пръски. Той обърна леко глава, втренчил здравото си око в Забуления.

— Защо, господарю? — попита той, но така, сякаш устата и гърлото му бяха пресъхнали изведнъж.

— Отишли са в Мемфис — отговори с безразличен тон Забуления. — Имало е суетене и суматоха: вестоносци са сновали нагоре-надолу, все едно че баща ми е знаел за намерението ми да се появя с гръм и трясък. Имри, ти си му казал, нали? Защото точно ти шпионираш за баща ми. По същия начин си му съобщил за първата ми среща с Павиана в онова утро, когато се покланях на слънцето на горската поляна. Разкрил си му и истината за Собек. Когато излизаш от павилиона сам, отиваш в градините. Нима не си зърнал там онова глупаво момиче да бърза между дърветата със своя любовник? А какво ще кажеш в своя защита за отровеното вино и за смокините с двете змии? Ами за оня ден долу до реката, когато побърканият ме нападна? Имаш задача да ме пазиш: тя е твое основно задължение. А ти отсъстваше. Така ли беше? Ако го нямаше и Песоглавеца, сега да не бях жив! — кушитът понечи да отстъпи, но Забуления държеше здраво пръта, движейки го като меч. — Имри, ти си предател. И шпионин. И убиец, който обаче не знае как ме пази моят Отец — премина в шепот гласът на Забуления. — Истинският ми Баща. Той разкри измяната, скрита в сърцето ти, замислената от теб злина и всички черни мисли, подхранвани в душата ти.

— Аз... Аз... — започна да заеква кушитът.

— Какво „Аз, аз“? — изимитира го Забуления. — Как ще се оправдаеш? Какво си ми замислил? Нож в гърба ли?

Нещо ни удари силно и ни разклати опасно. Един крокодил плаваше като дънер току до скифа. Забуления цъкна с език:

— О, Имри! Върни се там, откъдето си дошъл!

Прътът отиваше надолу, но в миг промени хода си: Забуления го вдигна и с изненадваща бързина, преди ръката на Имри да достигне затыкнатия в пояса нож, го стовари върху главата на кушита. Той залитна, олюля се и падна от лодката. В това време господарят ми

грабна една от ударените птици, рязна извития ѝ врат и я хвърли във водата; после стисна отново пръта. Бях коленичил ужасен, впил пръсти в седалката, а Забуления не спираше да забива пръта във водата, насочвайки скифа обратно през тръстиките. Полузашеметен, Имри викаше и пляскаше с ръце. Лодката се движеше бързо, но той явно бе дошъл на себе си, защото заплува, но не към брега, а към нас; обезобразеното му лице беше допълнително сгърчено, а здравето му око преливаше от страх и бяс.

Забуления добре бе преценил как да действа. Нашият съд се отдалечаваше, а кръвта на патицата бързо привлече ловуващите животни. Тръстиковият гъсталак сякаш вреше: надигаше се и се снишаваше, като че ли някакъв страховит звяр се готвеше да изскочи от там. Забелязах опашка и две-три глави на крокодили, порещи водната повърхност. Имри продължаваше да ни гони: сега ни делеше не повече от метър, а лицето му бе изпълнено с решителност. Водата се раздвижи от лека вълна. Имри изкрещя и изскочи почти до кръста, след което нещо го повлече надолу. После се появи отново, но един от крокодилите го обърна рязко и го повлече надолу. Дойдоха и останалите хищници. Реката около папирусовия гъсталак заклокочи. Тялото на Имри се въртеше между изскачащите муцуни на крокодилите. Разнесе се още един продължителен страховит писък и водата почервения, а после настъпи тишина.

Припявайки монотонно някакъв химн, Забуления забиваше пръта все по-далече и по-далече от току-що разигралата се ужасна сцена. Най-после стигнахме талвега. Той ме подритна съвсем леко в ребрата. Изправих се бавно и непохватно, но не забравих да взема пръта от ръцете му, а господарят ми се върна на своето място на кърмата.

— Маху, половувахме добре: стига толкова смърт — тихо издума той. — Време е да се прибираме.

Когато се върнахме в Павилиона на мълчанието, известих на всички за трагичната смърт на Имри. Двамата с господаря ми подхванахме обичайния траурен ритуал: раздрахме горните си дрехи, посипахме главите си с пепел и започнахме да се храним съвсем по малко. Не излизахме от покоите си, но продължихме да се срещаме тайно. Забуления не прояви и капка угризение:

— Маху, обърнах се с молитви към моя Отец и той, който вижда всичко и познава всичко, като прониква и в най-скритите кътчета на сърцето, ми каза, че Имри трябва да умре — прехапах език, за да замълча. Той прокара пръст по петната от пепел по бузите си. — Искаш да ме попиташ защо го направих, нали? — потупа той отстрани главата си. — Получих отговора по време на молитвата на брега.

Отново замълчах. Аз също смятах, че Имри бе предател и убиец. Тогава значи нещата бяха съвсем прости: ставаше дума за избор между живота и смъртта.

— Ей, Маху, какво се умисли? Изплюй камъчето. Какво се върти из мозъка ти?

— Че Имри не е бил сам.

— Защо смяташ така?

Бяхме седнали в градинския павилион. Излязох, огледах наоколо и се върнах, затваряйки вратата след себе си.

— Имри никога не се е отдалечавал твърде много. Следователно в тази група има други, които пренасят съобщенията и които му обясняват какво трябва да прави и му дават съвети.

— Добре. Много добре!

— Ако една от смокините е загнила — продължих аз, — всичко в кошницата е готово да се развали.

— Маху, колцина са в кошницата?

— Седмина пазачи кушити. Откога са на служба тук?

Лицето на Забуления помръкна.

— От седем-осем години. И ще продължат да ме пазят — изгледа ме продължително изпод вежди. — Защо ме питаш, Маху? — щракна с пръсти той. — Ако има още нещо, дължен си да го уредиш. Свърши онова, което трябва да сториш.

Завъртях се около кушитската стража. Те разполагаха със собствени помещения, където живееха отделно от другите в домакинството. Закоравелите в битки и покрити с белези ветерани бяха обезпокоени от внезапната смърт на Имри. Една вечер отидох във вътрешния двор, където правеха свой помен: принасяха вино, плодове и парчета месо пред грубовата резбована статуя и пееха химни на собствения си език. Почувствах се неловко. Поискаха да научат от мен повече подробности за смъртта на Имри и аз, разбира се, я описах като възможно най-нелепия нещастен случай. Как сме задълбали в

папирусовия гъстак и сме раздвижили крокодилите. Те заклатиха недоверчиво глави.

— Имри беше много добър ловец — твърдо каза един от тях. — Обикалял е много пъти по реката. Познаваше водите ѝ, както и номерата на гадните зверове...

Можех само да свия рамене и да кажа, че и най-добрите ловци допускат грешки. Съчиних историята, както е редно: двамата с господаря ми сме направили всичко възможно, за да го спасим, но крокодилите, настървили се от свалените от нас птици, са ни нападнали — и друг път се бяха случвали подобни неща по реката. Подозренията им обаче се бяха разбудили. Видях го в скачащите им погледи и в променящите се изражения. Смъртта на Имри не бе разрешение на проблема. Скоро щеше да го замени някой от останалите. Проучих внимателно поведението на кушитите и на всички останали в дома, като попивах и най-малката подробност, следейки навиците и взаимоотношенията помежду им. Охранителите не само живееха отделно, но и се отнасяха оскърбително към цялата прислуга от носорози — обезобразените мъже и жени от кухните, останали без нос заради някакво невинно прегрешение. Между двете групи имаше ясно изразена дълбока неприязън и направо презрение. Цялата прислуга бе подбрана само по един белег — отблъскващ външен вид. Ала кушитите се изживяваха като воители, докато безносите бяха дребни правонарушители и престъпници. Носорозите живееха отделно. Някои бяха семейни. Никой от тях не отиваше в града и дори до бедняшките пазарища покрай брега, където също кипеше търговия, ако кушитите не бяха с тях, за да ги пазят.

Един от безносите привлече вниманието ми: Снефру — приблизително на моя възраст, надзираваше оборите. Беше широкоплещест, действаше бързо с юмруците си, но честността му не се оспорваше от останалите. Полагаше старателни грижи за външния си вид, с което сякаш се стараше да компенсира впечатлението от ужасния белег в средата на лицето му и надолу, където някога бе имало нос и горна устна. Не щадеше усилия за обслужването на конете, добросъвестно вършеше работата си и дори притежаваше известни ветеринарни умения.

По вечерна хладина Снефру винаги сядаше да се храни с останалите мъже, но преди това не пропускаше да смени кожената си

пола с одрипавяла, но чиста роба, както и да измие лицето и ръцете си с осолена вода. Отначало го наблюдавах внимателно отстрани, но покрай общия ни интерес към конете се запознах бързо с неговия случай. Бил е писар и е отговарял за оборите при военните от другата страна на Тива. Баща му, майка му и сестра му починали от треска, която върлувала в скупчените занаятчийски квартали отвъд градските стени.

— Не можех да платя таксата за балсаматорите — призна ми Снефру, докато чистеше с четка хълбоците на един кон. — Бях много отчаян. Тогава ме споходи мисълта, че липсата само на едно животно от обора ще остане незабелязана. Изведох коня през нощта и го продадох на група бедуини. За нещастие те били спрени за проверка от охранителен отряд, а конят имаше опознавателно клеймо. Те бяха наказани със смърт, а мен ме отведоха в затвора. Единствената причина да запазя живота си бе умението ми да се грижа за конете — протегна той силните си, мускулести ръце, след което посочи белега на лицето си: — Палачът се оказа несръчен: отрязва дълбоко не само носа, но и горната ми устна. Бях прокуден в селото на носорозите. Престоях там цели две години до пристигането на царски вестители, които търсеха добре подготвени люде за работа тук. Показах им служебното си досие — сви рамене той — и оттогава съм в дома на Забуления.

— Снефру, бил ли си на военна служба? — оказа се много трудно да не гледам в ужасния белег: в лицето му сякаш бе вдълбана черна сянка, а „раната“ на устата му пречеше да изговаря някои думи.

— Служих с мобилизирани войници — отговори той. — По едно време дори бях водач на колесница.

— Но сигурно не и като храбрите кушити: прав ли съм? — снисих гласа си аз.

— О, остави ги тях — мина Снефру от другата страна на коня, клекна и вдигна единия заден крак, за да огледа копитото.

— Защо, какво имаш против тях?

— Те са високомерни и жестоки — не сведе от мен погледа си Снефру. — Но и вие, господине, сте също като тях. Защото сте сянката на господаря. А през последните няколко дни идвате тук, предлагате ми вино и хляб и разговаряте с мене. Сигурно искате нещо... Не знам какво, но виждам, че обезобразеното ми лице ви смущава... И ето че

стигнахме до кушитите, чийто капитан Имри загина при много загадъчни обстоятелства в крокодилско свърталище. Какво искате?

Исправих се:

— Не си падам по оборите — усмихнах се леко подигравателно аз. — Вечерта е приятно прохладна; изгряха и звездите...

Снефру излезе с мене. Разговаряхме дълго и успях да го преценя колко струва. Изборът ми се оказа правилен. На този човек можеше да се вярва, но амбицията му беше повече от голяма. Спряхме под едно тамариндово дърво; погледнах нагоре към клоните му.

— Снефру, би ли пожелал да промениш живота си? Да получиш прошка за престъпленията си и да спечелиш благоразположението на управниците? Както и да имаш шанса да те оценят и уважават?

— Слушам песента ти — отговори ми Снефру, — но думите й са неясни за мене.

— А мелодията харесва ли ти?

Лицето му бе скрито в тъмнината.

— Онова, което имаш предвид — прошепна той, — не е ли въпрос на живот и смърт?

— Може ли да се вярва на хората около тебе? — отговорих на свой ред с питане.

— На другите носорози ли? — засмя се той. — Разбира се, че може.

— А ще свършат ли нещо, което им наредиш?

— Това зависи от много неща. Но всичко си има цена.

Побутнах го, за да се скрием в почти непрогледната тъмнина; и там, под нощното небе, шепнеция хладен бриз и помахващите клони на дърветата, заложих приготвения от мене капан.

След четири дни Забуления се разпореди да приготвят за лов личната му колесница с впрегнати от най-бързоногите коне. Щяхме да го съпровождаме аз и неколцина въоръжени кушити. Господарят поиска аз да съм колесничар. Подкарах стремглаво конете към източния дял на Червените земи, където изобилстваше от щрауси, лъвове и газели. И сега, както обикновено, Забуления настоя за безупречно подготвена колесница, с богато украсени страни и за изрядна сбруя на конете, накичена със сребърни и златни медальони в

чест на Монту — бога на войната, защото отивахме на война, а не на лов.

Стигнахме до царски резерват и останахме там, докато отmine жегата през деня. Вечерта се спусна с приятния си хлад, но ние не се втурнахме след бързоногите щраусови птици или стрелкащите се газели. Забуления остана в палатката си под претекст, че не се чувства добре. Изпрати неколцина от кушитската стража да ударят някой и друг пъдпъдък или заек — прясно месо за вечеря. Първоначално всичко започна по установените правила: четирима отидоха на лов, а другите четирима останаха на пост и стража. Слънцето започна да залязва, духна хладен ветреца и цветовете по небето се сменяха един след друг, както винаги преди спускането на мрака. Накладохме лагерния огън и се събрахме около него. Разпределих запасите от храна, които носехме, а господарят ми още не бе излязъл от палатката си. Храната ни имаше приятен вкус, но беше много солена — сушено месо и хляб, вече изгубил свежестта си през изминалия ден. Четиримата кушити в лагера бяха доста неспокойни, понеже другарите им не се бяха върнали.

— Не биваше да ги праща — възропта един от тях. — Ние сме войници, а не ловци. Господарят ни е длъжен да осигури месо за вечеря.

Взрях се в нощното небе. Лагерът ни бе разположен в неголяма клисура със скалисти склонове от двете страни. Кушитите бяха вече толкова изнервени, че едва ли забелязаха явното нарушение на обичайната практика при подобни обстоятелства: почти винаги лагерувахме на открито, така че огньовете да се виждат отдалече. Слушах недоволното им мърморене, но продължавах да им наливам обилно от виното: сънливостта започна да ги оборва. Казах им, че се връщам веднага, и отидох в шатрата на Забуления. Той седеше с недвусмислено мрачно изражение, отпиваше малки глътки от чашата си и ме изгледа с блуждаещ поглед почти като непознат. От вън долетяха шум от стъпки по чакълестата почва и звън на оръжия. Когато излязох от палатката, всичко бе приключило. Кушитите в лагера бяха пили от виното, в което имаше наркотик. Сега бяха натъркаляни в локви кръв, събрали се около зейналите им гърла. Около тях стояха Снефру и другарите му, въоръжени до зъби с мечове и ками; носеха и лъкове, а на гърба им бяха праметнати колчани. Всички бяха със стари

тръстикови шапки срещу слънчевия блясък, кожени поли и походни ботуши, специално извадени за днешната им задача от личния боен склад на Забуления. Отидох до тях и погледнах един от трупове.

— А останалите четирима? — запитах.

— Причакахме ги и ги убихме — отговори Снефру. — Не беше никак трудно. Бяха се разделили на двойки. Чухме ги, че идват, още преди да ги видим.

Огледах внимателно останалите. Всички бяха от носорозите, подбрани внимателно един по един от домашната прислуга на моя господар.

— Сигурно си давате точна сметка за извършеното тук — заявих аз — и не може да не знаете, че нямаше път за връщане. Те са кушитски воители и са ветерани от царските полкове; избрани са лично от Божествения, за да пазят неговия син, но бе невъзможно да им се вярва безрезервно и те трябваше да платят неизбежната цена. Сега вие ще заемете местата им — спрях за малко и се вслушах в нощната тишина, раздирана от време на време от ревовете на хищниците, преди да продължа: — Вие ще ги заместите. Ще бъдете лична прислуга на моя господар. На прахта под нозете му. Няма да има нито тържествени клетви, нито горящи огньове с пушеци от тамян. Вече сте се заклели с пролятата кръв на тези мъже. И не очаквайте, че Божествения може да пощади някого от вас, ако се осмели да издаде останалите. Смъртта му ще последва незабавно и ще бъде много жестока: набиване на кол.

СЕДМА ГЛАВА

ЙЕРОГЛИФЪТ ЗА „КРАСИВА“ — НФР/НЕФЕР — СЪЧЕТАВА ТРИ ИЗОБРАЖЕНИЯ НА ЧОВЕШКОТО СЪРЦЕ.

Вкочаняващите се тела на кушитите заровихме дълбоко в сгорещения още пясък в мразовитата тъма на пустинята. Снефру ме уведоми, че труповете и на останалите са били скрити така. После Забуления събра всички.

— Стореното тук — заговори той с приятен тон, сякаш се обръщаше към група приятели — беше възмездие за предателите. Никой не може да вдига ръка срещу Сина на Божествения. Сега се приберете — обиколи той с поглед групата, вирайки се в тъмното, като че искаше да запамети лицата на всички. — Върнете се в двореца един по един. Ако някой ви попита, отговаряйте, че не знаете нищо за това. Сега и завинаги: не знаете нищо за това.

Когато те си тръгнаха и се отдалечиха в нощта, Забуления взе една главня от огъня и подпали шатрата си. После вдигна меча си и започна да сече колесницата като човек, обладан от зъл дух: разпарчетоса украсата, разцепи гнездото за късите копия и разби колчана. Великолепният Почетен лък, който бе любимото му ловно оръжие, бе нащърбен и напълно повреден. Късите копия и стрелите бяха нахвърляни по пясъка. Лишен от бастуна си, той се движеше тромаво и непохватно. Не ме призова да го последвам, щурайки се като умопобъркан. Най-сетне спря и остана изправен, с отпуснати ръце, оцъклени очи, дълбоко и учестено дишайки. После падна на колене и хвърли пясък по лицето си. А накрая изтегли кинжала си, изправи се, залитна и се заклатушка към мене. Имаше вид на човек, запътил се решително нанякъде. Тръгнах към него, за да му помогна, но сега движенията му станаха бързи и точни: вдигна ръка и ножът му ме рязна под лакътя и одраска дълбоко лявата ми китка. Сепнах се от последвалата болка и се отдръпнах, а той ме догони, сграбчи предницата на ловната ми дреха и я разкъса. Спрях, готов да го отблъсна.

— Маху, събери си ума! Нали са ни нападнали либийски бедуини — той измайстори подръчни превръзки за раната ми, а след това нарани по същия начин и себе си.

Бяхме потънали в пълна тъмнина във вече обитаваното от духове място, изпълнено с рева на примъкващите се все по-близо нощни хищници и брулено от хапещия вятър, който пълнеше очите ни с фин жилещ прах и изстудяваше почти мигновено потта по телата ни. Болеше ме всичко. В раните чувствах пареща болка, все едно че някой ме бе горил с живи въглени. Когато прецени, че всичко е както трябва, Забуления взе още една главня от огъня и я завъртя, за да огледа около себе си. Приличаше на призрак със странното си издължено лице и непохватните движения на тялото в танцуващите пламъци, но погледът му беше спокоен и твърд. А когато заговори, гласът му беше тих и внимателен, като че приказваше на себе си или редеше някоя от молитвите си, макар и да не знаех коя бе тя:

— Хайде, Павиане, нямаме повече работа тук.

Освободихме спънатите коне; Забуления ги потупваше успокоително, защото бяха силно разтревожени от пролятата кръв и от тъмните фигури на нощните хищници. Качихме се на колесницата и потеглихме бързо и възможно по-далече от пълната с духове клисура; копитата на конете чаткаха по земята, колелата тракаха, а ние летяхме като носещи зла прокоба птици под обсипаното със звезди небе — към покоите ни в двореца Малгата.

Поведението на Снефру и на останалите не загатваше с нищо за случилото се. Разбира се, появата на Забуления без стражата на кушитите, както и състоянието на двама ни и на колесницата вдигнаха тревога и голяма шумотевица. Останах в покоите на Забуления и му помогнах да се съблече, да се измие и да облече нови дрехи. Той направи същото за мен, като че бяхме две момчета, полагащи всички усилия, за да се освободят от последствията от връхлетялата ги злополука. Пристигнаха лекари от царското обкръжение. Най-напред засипаха с въпроси моя господар и го прегледаха възможно най-внимателно, след което се погрижиха и за мене. Двамата изиграхме подготвените роли и изпяхме една и съща песен: излезли сме в Източната пустиня на лов и сме попаднали на засада на либийски бедуини. Забуления беше мрачен и искрено печален; и аз се постарях да изглеждам едновременно решителен и уязвен. Той разказа как

кушитската стража се е сражавала храбро. Неколцина паднали убити, други навярно са били взети в плен, докато останалите, както подчерта той, може дори да са дезертирали. Нямаше кой да опровергае историята ни. Почти веднага пристигна и Великата царица Тийи, придружена от наследника на престола Тутмос. Този път тя дойде в цялото си горделиво великолепие. Престолонаследникът изглеждаше по-разтревожен от майка си. Беше бледен и чувствително отслабнал. Не ми обърна никакво внимание и се усамоти веднага с майка си и с брат си. Към края на срещата им царица Тийи поиска да ме види насаме в залата за приеми. Тутмос бе изпратен да бди на вратата. Царицата изпълни ролята си с преливащи от безпокойство очи, леко уплашена, загрижена и най-вече благодарна за избавлението ни. Все пак успях да зърна в очите ѝ весели искрици, които ме накараха да помисля, че е била вече запозната с истинското положение.

— Тревожа се единствено — повиши глас тя с нескрита насмешка в погледа — за сигурността на сина ми.

— Ваше превъзходителство — коленичих пред нея, — вече се погрижих за това. Въръжих група носорози от прислугата. Мнозина от тях са минали през военна служба. Вярвам, че вашият син и мой господар приема стореното от мен за достатъчна сигурност.

Устите ни говореха едно, а очите — друго. Но Тутмос не можеше да бъде успокоен толкова лесно. Той влезе с големи бързи крачки в залата, кашляйки в шепите си. Когато застана пред мене, забелязах края на ленена кърпа, скрита нагоре в широкия ръкав на горната му дреха; този край бе пхнат под съвсем леко стегната каишка на китката.

— Майко, трябва да бъде доведена стража от двореца!

— И да, и не — отговори Тийи. — Синът ми е достатъчно разстроен. Мисля, че най-доброто за него е да се чувства сигурен, поне засега.

Скоро след това си тръгнаха. Забуления ме повика в покоите си. Седеше с кръстосани крака на леглото, взрян в залеза на слънцето през отворения прозорец.

— Маху, целият живот идва от него. Той остава да живее във всичко и се грижи за всички. Единственият, който отброява дните ни и отсъжда възмездие за всеки. А аз съм Обичаният от него! — погледна ме през рамо и прокара пръст нагоре-надолу по дългия си нос и

издадената напред долна устна. — Да, Маху, всичко живо е свещено: както птицата в полет, така и рибата в реката.

— А кушитите, които изклахме? — попитах заядливо.

— Те умряха, защото животът им престана да е свещен — извърна той поглед през прозореца. — Но какво ще стане с нас, Маху? Приличаме на деца, гонени от сенки. Вярно, че можем да се обърнем и да се скрием или да побегнем, но преследването продължава. Баща ми ще прати други войници или подарък от заразено вино и отровна храна. Какво ще стане тогава?

Коленичих. За първи път Забуления наистина ми зададе въпрос. От тона му разбрах, че наистина очаква моя отговор. И досега не знам какво ми го внуши, но думите потекоха от устата ми, без да се замисля:

*Той ти заповяда: „Сине, покажи се
бляскав и богат.“*

Той се съюзи с очарованието ти.

Той ще ти даде и плановете си за всеки ден.

*Ти си най-големият му син, дошъл на този свят
чрез него.*

Поздравя за теб, Единствен и умел във всичко!

Ти, дошлият от небесния хоризонт!

Ти си хубав и си млад като Атон.

— Ти ще станеш — продължих почти без да спирам — господар на двете земи и носител на Царската диадема; ще бъдеш и този, чийто глас казва истината и чиято пета ще тежи върху врата на хората с Деветте лъка.

Забуления вдигна нагоре ръце, свити в лактите, и продължи да гледа втренчено в залязващото слънце. После се привдигна тронаво и тръгна към мене. Главата ми остана приведена в поклон, а погледът ми се спря на необичайно оформените ходила на краката му с прекалено издължени пръсти и кокалести глезени. Спря досами мене, сграбчи ме за ръката и ме изправи; на лицето му грееха усмивка след усмивка, а очите му светеха, пълни с живот. После положи длани на раменете ми и се загледа в лицето ми, като че ме виждаше за първи път. А след това ме притисна до себе си. Чувствах допира на костите на хърбавите му

гърди, неочакваната сила на дългите му ръце и благоухания аромат на тялото му.

— Благословен си ти, Маху — пошепна той, — или поне си първият такъв сред мъжете. И не плътта и кръвта са ти го разкрили, а моят Отец, живеещ отвъд Далечния хоризонт, чиито пръсти са докоснали сърцето ти така, че гласът ти да казва истината. Благословен си ти, Маху, синът на Сеострис и приятел на фараона — той ме отпусна и се отдръпна. После закуцука до страничната маса, свали кърпата от една кана и напълни две големи чаши с вино, поднасяйки ми едната като на жрец в някакъв храм. — Знаеш ли какво изрече преди малко? И разпозна ли истината в моя отговор?

Всъщност не знаех нито едното, нито другото. Спирайки се на спомените от онова време, мога да кажа, че ме подтикнаха две неща: Тутмос с бледото лице и опръсканата с кръв кърпа в ръкава му, а също така и този загадъчен и тромаво придвижващ се млад мъж, който можеше да пее песен на някоя пеперуда, но и да убива като пантера от Юга. Изпихме виното, после Забуления ме придърпа до себе си и шепнешком ми каза какво се очаква от мен. От тази вечер само аз носех лична отговорност за неговата сигурност и защита. А Снефру, който не се бе успокоил напълно след клането в пустинята, стана капитан — началник на стражата.

Сутринта на другия ден пристигна голяма кола като подарък от царица Тийи, но тя беше пълна не с храна, питиета или скъпи дрехи, а с най-добрите оръжия и защитни облекла от имперските складове. Възложих на Снефру две задачи: да обучи и да подготви хората си и да подбере още доверени люде, както и да наеме допълнителна прислуга от селото на носорозите. Забуления взе лично участие в акцията. Даде на всеки от новите си телохранители по един амулет — скарабей с изображението на Атон, Величавото слънце, което се показваше между Двата върха на изток. Той им нареди да коленичат в прахоляка на вътрешния двор; спря пред всеки, питаше го с учтив глас за името, подавайки му опознавателната емблема, и го погалваше по главата. Аз не бях толкова изискан, когато им изнесох нравоучителна воинска лекция, с която биха се гордели и Уени, и полковник Пера: най-важният момент в нея беше предаността им към мене и към техния принц. Те ставаха гаранتي за верността на всеки от тях. Предателството и измяната само на един се превръщаха в общ смъртен

грях, а добруването и славата на техния принц ставаха тяхна слава. После раздадох оръжията, кожените поли, щитовете и копията и направих разписание на охранителната служба, но преди това проведох личен разговор с всеки от новото попълнение: приех едни, а други отпратих. Много голямо внимание обърнахме на постовете по стените и при портите на Павилиона на мълчанието. Докладваха ми за всеки влизащ и излизащ; дори отиващите до пазара прислужници бяха отбелязвани грижливо. За погледа на непосветения домът и домакинството на Забуления бяха останали без жизнени сили и в почти пълно безредие. Нашият господар — принцът, прекарваше времето си най-вече в своите покои след страховитите инциденти в Източната пустиня. Обаче истината бе съвсем различна. Сигурността бе неизменна заповед за всеки нов ден, а защитата на принца остана постоянна парола и боен вик в случай на нужда. Храната и виното минаваха през строга проверка. Едно момиче от прислугата, което не можа да обясни защо от пазарището в Тива бе отишло в храма на Изида, изчезна тихомълком. В същото време принцът отвори личната си съкровищница. На кушитите се плащаше от Дома на среброто; сега телохранителите му получаваха щедро възнаграждение от Единствения, комуто служеха. Разбира се, Божествения отец Хотеп се шляеше редовно из резиденцията на моя господар: влизаше и излизаше през портите, съпроводен от ято жреци и от офицери, служещи в Свещения отряд. Разпознах бързо Хоремхеб и Рамзес: почернели от слънцето, те обикаляха с цялото възможно перчене и високомерие на себеподобните си. Пресрещнах Хотеп при вратата към градината на принца.

— Идвам с искане от моя господар — казах му съвсем тихо и се поклоних ниско. — Той настоява подчинените от свитата, *от вашата свита* — нарочно повторих, — или да останат във вътрешния двор на сянка, където ще им се поднесат храна и вино — посочих с жест около себе си, — или да почиват под дърветата извън портите.

Хотеп не отмести поглед и светлите му, злобно присмехулни очи ме огледаха внимателно.

— Значи не искаш моите придружители да ходят насам-натам, така ли?

— Ваше превъзходителство — поклоних се отново, — вие и вашите хора сте винаги добре дошли. Но не бива да забравяте, че

принцът изгуби съвсем наскоро капитана на личната си стража при онова подло нападение в Червените земи... — разперих ръце аз. — Господарят ми не е нито елитен воин, нито дори обикновен войник... — леко се запънах, като че самият аз бях изнервен.

Хотеп се извърна, закрил лице с ветрилото си, и се огледа: нямаше как да не забележи стражата при всяка врата с взети за бой копия и свалени от рамото лъкове. Удостои ме с ленива усмивка и ме потупа по гърдите.

— Хоремхеб има право: ти си умен павиан — и той се обърна към съпровождащите го: — Уважаеми господа, нищо не пречи да останете тук. Трябва да предам съобщенията, които нося от Божествения.

Той се отправи бързо към градината, където господарят ми го очакваше в павилиона. Свитата му се разпръсна неловко. Някои тръгнаха към портата, а други — към сянката под дърветата. Хоремхеб и Рамзес, окичени със златните си огърлици за воинска доблест, които блестяха на слънцето, останаха на място, потупвайки се по краката със служебните си палки.

— О, приятели! — тримата си разменихме миролюбиви потупвания.

Рамзес ме щипна закачливо по ръката.

— Ей, Павиане, наистина си се качил високо — тихо каза, преди да ме пусне, за да стисна ръката на Хоремхеб.

Великият воин бе понапълнял, с впечатляващи мускули по раменете и ръцете, със силна длан и тъмни очи на познатото сурово лице, изсечено като от гранит. Главата му, както и на Рамзес, бе обръсната гладко. Видях белег високо на дясната скула на Хоремхеб. Той забеляза погледа ми и потърка с длан мястото.

— Либийска стрела — усмихна се, но очите му останаха сериозни. — Двамата с Рамзес обикаляхме пустинята в преследване на онези мародери, които са нападнали господаря ти.

— Намерихме къси копия, стрели и белеещи кости по пясъка — присви очи Хоремхеб и се обърна към слънцето. — Същото ще се случи и с моите кости, ако не седнем на сянка да пийнем по едно вино.

Поведох ги бързо към малките масички, които бях приготвил в ниша под един прозорец с изглед към градината. Поднесох им сладко бяло вино и захаросани орехи. Двамата замляскаха шумно; топяха

пръстите си в съд с вода и ги обърсваха в кърпите за хранене, оглеждайки се наоколо. Хоремхеб видя стражата в тъмното и се ухили.

— Маху, бива ли ги? — той кимна към тях. — Добри ли са колкото кушитите?

— Добросъвестни са и убиват веднага щом се наложи — усмигнах се и вдигнах чашата си за наздравица.

Рамзес се разсмя зад затулената си с ръка уста:

— Войници без нос — подигра се той, — а и с малка военна подготовка. Маху, ти ли си ги обучил?

— Я ми кажете, за какво се бият мъжете най-често? — попитах, без да отговоря на въпроса му. — За пари? За плячка? За жени?

— За слава — отрязва Хоремхеб и добави: — За славата на Египетското царство.

— А къде е тяхната слава — възразих аз, — както и славата на Единствения, комуто служат?

Усмивката се стопи от лицето на Хоремхеб.

— Божествения може да прати веднага полка — пошепна той — и да смете набързо тези самозванци.

— Да нападне собствения си син, така ли? Обичното дете на царица Тийи? Приятели мои, ще ви кажа нещо: в живота на човека идват мигове, когато той трябва да направи избор. От тези избори зависят животът, славата и щастието му.

— Какво искаш да ни кажеш? — озъби се Рамзес, чието сухо лице погрозня мигом от кипналият в гърдите му гняв.

— Ние сме чеда на Кап. Не ви заплашвам, нито ви обяснявам как трябва да бъдат нещата, а само ви казвам как стоят. Дадох на Собек добър съвет, но той го пренебрегна. Направих за него всичко, което можах. Не очаквате ли от мен да направя същото и за вас?

Хоремхеб избърса устата си с опакото на ръката и стана. Рамзес го последва. Тръгнаха към изхода, но Хоремхеб се обърна с усмивка на лицето:

— Имам две нови джуджета. Маху, няма да забравя никога онази нощ — усмигна се широко, — а и ужасиите на крокодилското свърталище. Но ти си прав: човек не знае кога може да го отнесе течението.

Двамата с Рамзес продължиха с мързелива крачка към вратата. Тъкмо бяха излезли, когато се показва Хотеп. Махна ми да не ставам и

седна срещу мене.

— Добре, добре, добре — цъфна усмивка на сбръчканото му лице, но зоркият му поглед ми напомни ястреб. — Маху, промените тук не са нито една, нито две.

— Много важно е принцът да се чувства на сигурно място.

— Грижи за него полага Божествения, а ние, всички останали, сме в сянката на шепите му.

— Разбира се. И все пак предпазливостта и мъдростта са дарове, дадени ни от боговете.

Хотеп взе чашата на Хоремхеб и отпи от нея:

— Няма ли да ми разкажеш отново какво стана в Червените земи?

Изпълних желанието му. Той кимна разбиращо.

— А с Имри?

Описах подробно лова по реката.

— Гибелен нещастен случай — приключих разказа си.

— Всички ли от стражата, чийто началник беше Имри, са избити в Червените земи?

— Така изглежда.

— И сте отишли там на лов, така ли?

— Да, тръгнахме на лов — отговорих, без да мигна. — За газели и щрауси: каквото срещнем.

— А защо не взехте салукски хрътки?

Съумях да прикрия внезапното си вълнение от грешката, която бяхме допуснали по недоглеждане. Хотеп остави чашата и повтори:

— Кажи ми, защо не взехте бързоногите салукски хрътки?

— Господарят ми знае колко се страхувам от тях — отговорих му спокойно. — Леля ми Изития имаше салукска хрътка, която разкъса любимата ми маймуна. Така и не можах да го забравя...

— О, да, Изития — почеса се Хотеп по врата. — Научих, че не ходиш при нея.

— Тя никога не е излизала от сърцето ми.

Хотеп се усмихна многозначително:

— Тя твърди, че съдбите ви са преплетени.

Почувствах тръпки от страх по гърба си.

— Чии съдби по-точно? — попитах. Хотеп отпи отново от чашата, за да прикрие този път собственото си смущение. — Защо бях

изпратен в Кап? — възползвах се от объркването му. — Баща ми наистина беше храбър войник, но Тива е пълна със синове на храбри воители.

— Леля ти се обърна с молба към мене, когато Божествения научи за смелостта на баща ти, но това, Маху, е вече минало — усмихна се Хотеп. — Погледът ни трябва да е обърнат към бъдещето. Какво ще стане с твоя принц, когато брат му наследи трона?

— Нека фараонът живее милион години — последва автоматично отговорът ми.

— Разбира се — съгласи се Хотеп, — и да се наслаждава на хиляди кръгли годишнини. Но въпросът ми е все още без отговор. Ти сам спомена за необходимостта от избор.

— Кога съм говорил за избор?

Многозначителната му усмивка се появи отново.

— Как може да не знаеш, Маху? И най-лекият ветреца може да отнесе някоя и друга дума. Ти също трябва да избираш — изпъна длани Хотеп. — По коя пътека ще поемеш? Кому ще служиш истински? Е, хайде — хвърли той няколко трошици от робата си и се изправи. — Не искам да чуя отговора ти сега, но все някой ден трябва — и измъкна ветрилото си. — Знаеш къде съм — понечи да тръгне, но се извърна: — Господарят ти разговаря ли с тебе?

— Толкова, колкото леля ми говореше на хрътката си.

Хотеп ме перна леко с ветрилото по лицето.

— Маху, какво мислиш за господаря си?

— Никога не допускам такава грешка. Позволявам си само да мисля как по-добре да му угодя. Нима не знаете стиха: „Да мразиш някого, е лесно, но да обичаш — винаги е по-добре“? Обаче понякога се налага да мразиш, за да защитиш това, което обичаш.

— Това гатанка ли е? — отстъпи назад Хотеп.

— Ваше превъзходителство, отговорът не е труден. Мога да си послужа с пример от земеделието. Говори се, че сте син на фермер. Вярно ли е?

— Е, и?

— Когато лозата е насадена, добре е да порасте.

— За себе си ли говориш? — пролича доловимо съмнение в гласа му.

— Не, говоря за всички нас.

Питали са ме къде всъщност започна всичко. Искали са да отговоря с гласа на истината. Но това се оказа непосилно трудно. Напомня ми за пожар в една къща. Долавяте миризмата на пушека и съзирате тънките лентички на дима, но не знаете нито къде гори, нито откъде е тръгнал огънят. Ето точно така стоят нещата с онзи, когото сега наричат Прокълнатия, Ехнатон, Плашилото, Грозника, Забуления, Обичания от Атон, Господаря на диадемите... Мисля, че всичко започна в нощта след посещението на Хотеп. Дойдоха за мене в най-тъмната доба, вмъкнаха се в спалнята, запушиха ми устата, овързаха ръцете и краката ми и ме увиха в грубо одеяло. Отначало се съпротивлявах, но те ме понесоха като перце, движейки се като сенки по коридора, надолу по стълбите и през вътрешния двор. През одеялото се промъкна студен бриз и потта по тялото ми застина. Отворена бе една от портите. Долових мирис на горски цветя и на стъпкана трева; чух още гласове, груби и неясни, властни и заповядващи. Хвърлиха ме като вързоп в някаква кола, а когато тя тръгна, усещах като удар в тялото си всяко подскочане на колелата. След известно време мирисите се промениха; посред звуците на нощта различавах болезнения вой на някакви животни и крясъка на птица. Вятърът стана по-студен; чух и припляскването на вода. Качиха ме на някакъв плавателен съд. Страховете ми се засилваха. Спомних си за джуджето Данга, отнесено към сборището на крокодили, както и за борецния се отчаяно за живота си Имри. Кои бяха похитителите ми? Дали Забуления не бе взел друго решение? Ами ако Хотеп бе поел нещата в свои ръце? Или пък Великолепния, комуто са додеали вмешателствата на съпругата му, е пратил убийци?

Плавателният съд задраска по пясъчно дъно и аз направих опит да се съвзема поне отчасти, да разхлабя вървите около китките и глезените си и да изплюя парцала от устата си. Последва ново пътуване с кола, подскачаща като първата. Усетих, че се спускаме надолу: явно слизахме по наклон — навярно към Западната пустиня. Застудя още повече. Звуците на бродещите в нощта се чуваха все по-заплашително — смразяващ сърцето вой, гръмогласен рев на ловуващи хищници и последвалото го ръмжение и пронизителен лай на цялата сбирщина, неизменно съпровождаща пира на ловците.

Най-после колата спря; бях вдигнат и изваден от нея. Размотаха одеялото, извадиха парцала от устата ми и срязаха вървите на глезените ми. Първите ми усещания бяха за огън, светлина, вятър, осеяно със звезди небе и тъмни фигури около мене. После покриха с нещо главата ми, за да потъна отново в тъмнината. Задишах трудно, което продължи сякаш часове. Натиснаха ме, за да коленича; острият чакъл надупчи коленете ми. А за капак получих и силен удар по гърба.

— Тъй, тъй, Маху, Песоглавецо от Юга. Докарахме те в пустинята, където лежат костите на толкова много мъже. А сега, Маху, трябва да кажеш какво се случи онази нощ, когато господарят ти излезе на лов в пустинята.

— Казал съм го вече — запелтечих аз. — Бяхме нападнати от бедуини, от не знам кого! Дойдоха съвсем наблизко и ни посипаха със стрели в тъмното. Направихме опит да се съберем около колесницата. Убиха неколцина, а други отвлякоха.

Изядох още един силен удар по гърба.

— Лъжеш! — изръмжа гласът. — Какво още можеш да ни кажеш? Например нещо за смъртта на Имри, който беше опитен ловец и познаваше добре Нил. А?

— Нещастен случай! — изкрещях аз.

— Много станаха нещастните случаи — избоботи гласът. — Маху, а какво ти казва твойт господар? Крои ли заговори срещу Божествения?

— Не, само се грижи за градината си — възразих аз, — когато не ходи в Дома на рисунките — добавих го като че в някакъв свръхестествен момент, когато в съзнанието ми се появи образът на онази неправдоподобно хубава жена, застанала до портата в светлината на факлите. — И го посещават разни хора — запелтечих отново.

Почувствах рязване с нож в глезена, макар и немного дълбоко. Ударът бе неочакван, а ножът — по-остър от бръснач, затова кръвта бликна от раната още преди болката да прониже силно целия ми крак.

— Маху, това е само началото. Пуснахме ти малко кръвчица; нека потече, а после ще ти вържем краката и ще те оставим тук съвсем сам.

Разпитът продължи в същия дух — за съдбата на кушитите и на Имри, за заниманията на Забуления... Въпросите следваха толкова

бързо, че не успях да разбера кой ме разпитва. А и не ме интересуваеше особено много. Тръпки разтърсваха цялото ми тяло. Краката ми трепереха в студена пот. От време на време заспивах и виждах насън откъслечни спомени от миналото. Тялото на Уени с потопено лице в оня водоем. На гърба му — любимата ми маймунка Бес. Под откъсните дървета — Собек и неговата любима, притиснати в страстна прегръдка: ръцете и краката ѝ са склучени около него, дългата ѝ коса виси надолу и те няма как да видят преследвачите си, бързащи към тях. Забуления седи върху възглавници, а бадемовите му очи се взират неотстъпно в мен. Царица Тийи ме зашлевява през лицето, а Изития ме влачи, стиснала ръката ми... Лиснаха ми студена вода, получих още един удар в гърба и разпитът продължи. Не ми останаха никакви сили и се сринах встрани.

— Достатъчно! — извика нечий глас.

Свалиха миризливия чул от главата ми, срязаха вървите на ръцете ми и почти ме довякоха до бучащия огън. Между устните ми пъхнаха гърлото на мях с вино и бутнаха в ръцете ми панерче с парчета хляб и прясно изпечено агнешко месо. Ядох и пих.

— Маху! Как си, Маху?

Вдигнах глава. От другата страна на огъня седеше Забуления в раирана връхна дреха, каквато носят бедуините. Качулката му бе свалена. До него бе седнала царица Тийи, облечена по същия начин. Зад тях, полускрито в тъмнината, се виждаше смътно лицето на някакъв мъж; все пак можах да различа остър нос, блестящи очи и бухнали мустаци и брада. Огледах се: бяхме заобиколени от мъже в кръг с извадени оръжия, които блестяха на светлината на огъня — копия, щитове и мечове. Някои бяха въоръжени с лъкове с поставени стрели. Зад тях имаше редица от мъже с факли, които държаха на разстояние нощните хищници — зверовете от пустинята. Изпъшках и отпих дълга глътка от мяха с вино.

— Студено ми е — стиснах глезена си, кръвта от който бе престанала да тече. — Защо е всичко това? — възпротивих се. — Каква игра се играе тук?

— На живот и смърт — отсече царица Тийи. — Днес твой гост е бил Божия отец Хотеп като пратеник на Божествения. Двамата сте били заедно в залата за приеми. Вярно ли е?

Потвърдих с кимване.

— Настоячиво е искал да помислиш за избора по кой път да поеме човек.

Кимнах отново. Забуления продължаваше да ме гледа напрегнато. В светлината на огъня лицето му изглеждаше по-скоро красиво, отколкото грозно — с меки и овлажнени очи, както и с пълни, щръкнали напред устни, които бяха разделени в ясно видима усмивка.

— Не ми ли вярвате? Дотук ли стигнахме?

— Маху, трябваше да бъдем сигурни.

— Не съм ли доказал вече предаността си? Какво друго потвърждение ще поискате?

— Не става дума за миналото — обади се Тийи, — а за настоящето и бъдещето.

Тя заговори на неразбираем за мене език с мъжа до нея, който се оттегли. Царица Тийи ми даде знак да отида при тях. Двамата се отдръпнаха от огъня, за да мога да седна срещу тях. Тийи ме подкани да ям и да пия, като сама държеше меха с виното.

— Маху, утре ще можеш да се напиш. А тази нощ си длъжен да слушаш. Разказах ти за раждането на моя син и за онези болки, а и за начина, по който е бил похитен и държан от жреците, които не са се посвенили да го малтретират.

Забуления изръмжа, като че ли думите на майка му бяха разровили паметта му и довели до кипване на омразата, стаена там.

— Пренебрегван и унижаван — продължи Тийи. — Маху, жреците също знаеха за моите сънища мечти, когато носех в себе си моя син, а той играеше в утробата ми. Да, Маху, бленувах за величието на един фараон, който ще грее високо на Далечния хоризонт. Разбира се, чувствах се носена на крилете на щастieto! Говорех за това на моя съпруг, Божествения, който го споделял с жреците. Те пък побързали да направят своите хороскопи и... безпокойство налегнало фараона. Жреците не споделяли радостта ми за бъдещето, а започнали да шушукат за Прокълнатия като за върховен повелител, който ще отсъди и ще наложи съвсем неизгодно за тях отношение към другите богове на Египет.

Вече полупиян, се обърнах и се загледах назад. Никога не съм приемал сериозно сънищата или хороскопите. Леля Изития ме бе излекувала от всичко това.

— Маху, не ни вярваш, нали? — попита Забуления.

Спомних си какво бях казал на Хотеп. Отговорих му:

— Вярвам в нещата, които са следствие на любовта и на омразата. Например в едно дете, което е било самотно и към което са се отнасяли зле... — Забуления се разсмя тихо. Попитах и двамата: — Заради това ли се домъкнахте в пустинята?

— Маху, я се огледай добре — изрече бързо и настойчиво Тийи. — Какви са тези мъже?

— Безмилостни убийци — отговорих веднага. — Всичко ме боли — отново се чу тихият смях. — Обитатели на пясъците — прозях се аз и разтрих ръцете си.

— Не, Маху — усмихна се Тийи. — Те са мои сънародници.

Притаих дъх. В Кап бях чул слухове и приказки за очарованието на тази млада жена от Ахмин, която пленила Великолепния и заради която той нарушил обичая от незапомнени времена фараонът винаги да се жени за чуждоземка. Като младежи се кикотехме в шепи за предполагаемите умения и достойнства на царицата в кревата. Смяхът ни се бе оказал ненужен и недостоеен.

— Родът ми е от Ахмин; скоро ще видиш и други от моите хора.

Ликът на Хубавицата се върна в мислите ми.

— Но всъщност — продължи Тийи — ние сме шешну от племената апиру, които преди много години прекосили Синай от Ханаан, привлечени от богатствата на Египет, от чернозема около Нил с неговите обилни реколти и от милостта и покровителството на фараона. Станахме едно цяло с Египет. Е — присви рамене тя, — поне някои от нас. Други заживяха извън градовете в грижи за семействата и стадата си, запазвайки почитта към своя бог. Близките ми поеха по други пътища. Да, Маху, аз съм жрица на Мин^[1]. Танцувала съм пред статуята му в храма, но това са неща, които остават на повърхността като тревата и храстите, носени от реката. Египетските обичаи приличат много на дреха, която мога да облека и да сваля всеки път, когато се налага.

Седях на мястото си спокоен и невъзмутим: не усещах вече никакви болки, включително в глезена, а студеният вятър и вледеняващите кръвта звуци на нощта бяха изчезнали.

— Египетската дума за човешки род е реметх — продължи Тийи, — която е еднаква с думата за египтянин. — Маху — приведе се тя напред, — отначало египтяни, либийци и кушити са били в една

общност, която се покланяла на един и същи, невидим и всемогъщ бог. Египтяните го наричали Атон, а за моите хора той бил Елохим или Господаря Адонай. Различни имена за едно същество. Той обитава въздуха, който дишаме, или по-точно, е самият въздух. Той е в нас и действа чрез нас, поддържайки целия живот, но същевременно е нещо отделно, което обича всичко и създава всичко. Така е било поне в началото. Но по-късно човешкият род поема по различни пътища, създавайки богове по свой образ и подобие, като нарязва Единосъщния така, както ти отрязваш парчета от плод. Богът на войната е Монту; богът на реката е Хапи; богът на Земята е Геб; богът на слънцето е Ра... — махна тя. — Маху, дойде времето да захвърлим детинските глупости.

— Маху не е жрец — намеси се Забуления. — Боговете не го интересуват ни най-малко. Нали така?

Отговорих му с празен немигащ поглед.

— Ти мислиш, че се покланям на Атон — продължи той, — и това е вярно. Обаче величественият Слънчев диск е само символ и външна проява на моя Отец. Маху, моят блян е да бъда Ехнатон, Сиянието на Атон. А това не е само мечта, защото е моя съдба.

— Още един бог сред толкова много — оспорих думите му. — Дори Божествения отдава дължимата почит на Атон...

— О, да — вдигна ръка Забуления като учител в класна стая. — Боготворим Атон и показваме публично почитта си към останалите, защото така трябва да постъпваме, поне засега — наведе глава. — Маху, знам добре какво мислиш — зазвуча приглушено гласът му. Храмът на Амон Ра има хиляди жреци. Собствените му домове на среброто са пълни със скъпоценни камъни, злато, сребро, аметисти и ясписи. Жреците притежават имения и друга собственост от Делтата до отвъд Третия праг. Храмовете разполагат със свои военни части, ескадрони от колесници, писари: те са царство в царството. Жреците определят празничните ритуали и годишните календари. Те направляват всички дела и прояви на всекидневния живот. Това важи с пълна сила за храмовете в Карнак и Луксор. Ами останалите: Анубис, Изида и Птах в белостенния град Мемфис? — махна той с ръка. — Можеш ли да си представиш, какво ще се случи, ако тези храмове се обединят срещу властта на фараона? Помисли само за скритото в тях богатство. Цели легиони жреци, които държат и ножа, и хляба,

изхранвайки населението с припасите в своите хамбари и складове, без да броим предлаганите от тях подкупи и възможностите за купуване на определени личности. Те трябва да бъдат държани под контрол — вдигна поглед към небето и каза тихо: — Нощта отминава. Маху, ти току-що надникна в бъдещето, а това бъдеще няма как да не се случи — той стисна бастуна си, изправи се несигурно и помогна на майка си да стане. — Ето защо те докарахме в пустинята. За да бъдем напълно сигурни в теб, преди да те обвържем още по-здраво, за да можеш да участваш в жертвоприношението.

Оставиха ме сам за известно време. Някакви хора идваха и си тръгваха в тъмнината. Донесоха ми още храна. По някое време съм заспал. Разбуди ме доста грубо разтърсване; небето бе започнало да просветлява, макар че вятърът беше все така студен. На малка могила недалече видях олтар, който бе приспособен набързо от купчина струпани камъни и сега бе ограден в пръстен от мъжете, домъкнали ме тук без моето съгласие. Царица Тийи и Забуления бяха застанали вече пред олтара с лица към изгряващото слънце. Стражите ми посочиха, че трябва да се присъединя към тях. Пуснаха ме през оградителния пръстен и се качих на могилоката. Усещането ми беше странно: намирах се на място, което нямаше нищо общо със светилищата и храмовете, които бях посетил досега. Нямаше нито преливащи от цветове колони, нито фрески, а само едно осеяно с пясък и чакъл хълмче към крайнината на пустинята. Масата на олтара представляваше каменна плоча, поставена върху други камъни. В краищата светеха запалени гърнета с тамян. В средата хляб, вино и съдинка с масло бяха поставени близо до току-що заклано яре, чиято кръв бе хванала съвсем тънка корица около раната, зейнала в гърлото на жертвата.

Царица Тийи наръси всичко с тамян. Забуления взе бързо съдинката с масло и го обля цялото. Донесоха запалена главня; царица Тийи я взе и я задържа изправена. Приковаха очи в Далечния хоризонт, двамата следяха как розовият блясък се превръща в огненочервено сияние. Пламъкът играеше във вятъра. За първи път в живота си почувствах, че присъствам на нещо непознато и не толкова свещено, колкото странно и дълбоко тайнствено. Слънчевият диск се показва с блестящото си червено зарево на хоризонта и светлината му полетя като мълния над пустинята. Тийи сведе главнята и приношението

лумна със силен пламък и дим, поел на кълба към небето. Въздухът се насити с миризмата на тамян, масло и горящо месо. След като жертвата бе запалена, Тийи запя хвалебствен химн. Последва я синът ѝ, а кръгът от мъже подхвана припева. Разтърсващият пеан сякаш последва пламъците и дима.

Слънцето се издигаше бързо. Северният бриз започна да отслабва, за да отстъпи място на дневната светлина и горещина. Огънят на импровизирания олтар започна да гасне. Не напуснахме местата си, докато всичко не изгоря, а заедно с него изчезна и загадъчната магия на целия ритуал. Заплашваше ни изгарящата жег на деня. Бях крайно изтощен. Тийи раздаваше заповеди наляво и надясно. Олтарът бе разтурен. Закачулени, с наметала и следвани от ескорта, поехме надолу към сочните пасища, за да прекосим Нил. Царицата и господарят ми останаха мълчаливи през целия път. Влязохме в границите на двореца през една странична порта. Свитата и колите изчезнаха някъде, оставяйки ни да прекосим сами пустите градини. Минахме през постовите стражи; царицата, въоръжена с имперския печат, мина без проверки или спирания с подобаващото за нея уважение. Когато стигнахме до резиденцията — мястото, където отраснах и бях обучаван, — спрях, удивен от видяното: портите бяха свалени от носещите ги панти, а стените бяха префасонирани така, че да осигурят достъп на колите на строителите. Накамарен дървен материал лежеше недалече от плочи за зидане и инструменти. Започнаха да пристигат зидарите с още слепнали от сън очи. Отдавна не бях идвал насам. Бях слушал само приказки за голямо преустройство и преобелиране.

— Маху, много ли си изненадан? — Забуления свали раираната си горна дреха и я преметна на ръка. Бе застанал като ловно куче, душещо срещу вятъра. — Всичко се променя. Тук ще има нова резиденция за мен и моята невяста.

— Ще се жениш ли, господарю?

— Булката е вече избрана: прекрасната ми братовчедка Нефертити.

— Красавицата! — изплъзна се думата от устата ми още преди да прехапя език.

— Да, точно тя — загледа ме Забуления, наклонил глава встрани. — И това означава името ѝ: Красавицата, която дойде. Откъде научи?

— Зърнах я веднъж.

— Невъзможно е — поклати недоверчиво глава той. — Наистина ли? Ах, ти, Песоглавецо! Братовчедката ми Нефертити е дъщеря на Ай, брат на майка ми — стисна той ръката ми. — Скоро ще я видиш.

Тийи ни наблюдаваше със странно изражение. Шумът отвъд стените се засилваше полека-лека — подвижвания на зидари, тропот на дървен материал, скърцане на макари и въжета. После дръпна качулката от главата си и за пореден път ми направи впечатление, че не носи никакви бижута или украшения — сякаш тя и синът ѝ искаха да пристъпят към своя бог пречистени и без нищо ценно по себе си.

— Божествения настояваше за сватба с принцеса от Митани — рече Тийи с вече познатата ми крива усмивка, — но го убедих, че може да има и друго решение. — Канеше се да продължи, когато се разнесе плясък на тичащи нозе: появи се Снефру, останал без дъх, с широко отворени очи. Той коленичи и докосна с чело земята, като се опитваше да си поеме въздух.

— Какво има? — попита го грубо Забуления.

— Господарю! — Снефру приклепна на пети и обърса потта от обезобразеното си лице. — Голяма бойна група от стрелци с лък — задъхано изрече той и продължи: — Силата на Хонсу^[2] сега е на лагер — посочи той — недалече от нашия павилион.

— Цялата военна част ли? — тихо попита Забуления и се обърна към майка си: — Нима Божествения е пратил войници?

— Офицерът им — продължи да пъхти Снефру — настоява, че са дошли, за да ви пазят от евентуални нещастни случаи или злополуки.

Лицето на Забуления се изкриви от гняв. Тийи сграбчи ръката му и я стисна.

— Почакай. Остави ги — прошепна тя, — засега. А ние да бъдем — засмя се тя, — да, ние да бъдем като дървета, които се превиват пред вятъра.

Господарят ми освободи Снефру. После ни отведе с майка си на една окъпана от слънцето горска поляна.

— Маху, как ме наричат хората? — попита той.

— Принц Аменофис — заекнах аз.

Той вдигна ръка, за да ме удари, но явно реши нещо друго, защото я отпусна.

— Не, кажи ми! Какво казват хората, че съм? С какво име ме наричат, когато хихикат в шепите си?

— Плашилото, Грозника, Забуления...

Господарят ми кимна и продължи:

— Ти ми отговори с гласа на истината. И аз ще направя същото: ще ти кажа истинското си име. Ще го разкрия пред тебе така, както е редно да бъде с онези, които чувствам близо до себе си — той погледна през дърветата към слънцето. — Аз-съм-Този-който-се-харесва-на-Атон. Той е моят Отец, който знае името ми. Маху, сега ще го разкрия пред тебе, а в уреченото време ще го научат и другите. Да, аз съм Този, когото Атон харесва. Аз съм Ехнатон.

[1] Много древно божество и вероятно върховен бог от додинастическия период на Египет, честван чак до римско време, който е и бог на оплождането; свързан е и с култа към фараона. — Бел.прев. ↑

[2] Древно божество с лунна природа, изобразявано като човек, който носи на главата си диска на луната; представян е като боголечител и син на Амон; в случая е име на военно подразделение. — Бел.прев. ↑

ОСМА ГЛАВА

ЙЕРОГЛИФЪТ ЗА „БЛАГОУХАНИЕ“ — ИДТ/ЕДИТ — Е РЪКА, ОТ КОЯТО КАПЕ ПАРФЮМ, И САМУН ХЛЯБ.

*Любовта ти, скъпа моя, е за мен като балсам
целебен*

за нозете на отдавна скитащия.

*Любовта ти, скъпа моя, е за мен като покой и сянка
в пламналата дневна жегга.*

*Любовта ти, скъпа моя, е за мен като примамлив
огън*

в мразовит среднощен вятър.

*Любовта ти, скъпа моя, е за мен като бълбукащ
извор*

за пресъхналото гърло.

*Любовта ти, скъпа моя, е за мен като ухаещ
топъл хляб за прегладнелия.*

Това казва поетът, това казва и Маху, когато вижда за първи път Нефертити! „Тя, с Чистото Сърце и Чистите Ръце, Възлюбената на Плътта му, Съпругата на Великия Цар, която той обича повече от другите. Повелителка на Двете Земи, Господарка на Короната, Носителка на Двете пера, Стопанка на Дома! Нефертити да живее вечно! Обичаната от Великия и Върховен Слънчев диск, чието празненство е безкрайно.“ Още пея хвалебствия за нея. Самата мисъл за нея разиграва лудешки сърцето ми. И най-слабият полъх, носещ нейното благоухание, е като песента на водата, бликаща в сухия камънак на пустинята. Тя е топлината в най-студената нощ: момичето с широко отворените очи, споменът за което остава жив през годините, ясен като песента на лястовица в тихо пролетно утро. Все още чувствам докосването ѝ; усмивката ѝ сгрява душата ми и спомените ми

литват изведнъж като птици от някой гъсталак. Тя идва при мен посред мъртвилото на нощта на крилете на орел, обвита в бури — Нефертити, моята скъпоценна перла. Моята магьосница царица с лице със смайваща хубост. Нефертити — Красавицата, която дойде!

Нефертити дойде в сезона на горещините през трийсет и третата година от царуването на Великолепния. Влезе със свитата си с подобаващо достойнство във вътрешния двор, посрещнати от Ехнатон, майка му, Божия отец Хотеп и моя милост, застанал зад тях. О, как бих могъл да я опиша? Вие как описвате слънцето? А студения северен вятър? Или милиони цветя с омайна красота? Да, разбира се, ще се опитам. Беше средна на ръст и облечена в дрехи с бродерия. Куп бижута искряха по нея: чифт медни гривни със златни шипчета с тюркоази, лазурити и карнеоли бяха притегнати на китките ѝ със златни закопчалки. Огърлица от уникални висулки красеше изящния ѝ врат, в средата ѝ в златен обков имаше амулет с надпис: „Закрила за цял живот.“ На възхитителните ѝ гърди се виждаше оформено като сокол нагръдно украшение със Слънчевия диск; в него бяха инкрустирани скъпоценни камъни като сини треви. Гривни за глезените с аметистови и златни зрънца блестяха над сребърните ѝ сандали с каишки от чисто злато. Тя имаше най-изящното тяло с дълги крака и тънка талия; предницата на бялата ѝ рокля бе изтеглена плътно назад, за да ни предизвикват налетите ѝ бели гърди и великолепната шия. Много хора са ме молили да опиша лицето ѝ. Съвършено във всяко отношение! Окръглено, с високи скули, с малък тесен нос над плътни червени устни, със златистокафява кожа, обрамчено от тъмочервената ѝ коса, която падаше на вълни върху раменете ѝ. И накрая — очите ѝ! Тъмносини, със загадъчна красота под богато гримираните клепачи. Но красотата на Нефертити беше много повече от всичко казано. И преди всичко с начина, по който тя се движеше: като че ли замечтана за нещо, но целеустремено, с леко дръпната назад глава и властно високомерен поглед, който бе мигновено опровергаван от искрящи очи и смееща се уста.

В тоя ден Нефертити дойде и спря пред Ехнатон; кръстоса ръце, сдържана и същевременно съблазняваща с положени на раменете ѝ красиви пръсти. Тя се поклони, като наведе глава. И в този миг намигна на Ехнатон, а после изрече протоколните думи на поздрава с мек и същевременно убедителен глас. Ехнатон хвана ръцете ѝ. Бях зад

него, но като че ли сам усещах радостта и удоволствието, преливащи от него. Той отговори по същия официален начин и лицата им се докоснаха леко, за да се разделят веднага. След това влязохме в залата за приеми, наситена плътно с мириса на приготвената храна и аромата от безброй кошници със сладостно ухаещи цветя. Най-послед бях представен. Но не отмерих почтителен поклон, а просто стоях и гледах с широко отворени очи жената, която бях обикнал от пръв поглед и ще обичам до последния си дъх. Ехнатон се изкашля. Нефертити се усмихна, като леко вдигна едната вежда и показа връхче на езика от възхитителните си устни. Тя се разсмя, пристъпи напред и хвана ръцете ми: изумително сините ѝ очи играеха палаво.

— Ти си Маху — заговори тя като на близък приятел или на брат. — Ти си Маху — повтори, — приятел на принца. Наистина много исках да те видя — спря за миг и погледна към Ехнатон с престорен гняв. — И си по-хубав, отколкото ми бяха казали — добави дяволито.

Е, най-сетне се поклоних, както е редно. Тя отдръпна ръката си, като ме погали по кожата с връхчетата на пръстите си. Настаниха ни веднага на определените места. Хотеп и Тийи седнаха в единия край на неголямата маса, а Ехнатон и Нефертити — в другия. Седнах с лице към втората личност, която щеше да играе такава важна роля в моя живот, но тъй като искам да бъда честен, ще кажа, че отначало почти не забелязвах непрестанно усмихнатото му лице. Сърцето ми не бе спряло да пее, кръвта ми вреше и аз се чувствах в Полята на блажените. О, да, разбира се, Нефертити беше обещаната годеница на Ехнатон. Тя щеше да бъде Небет Пер — господарката на дома, Анхет Еннуит — омъжената за него жена, и Хепсут — съпругата му. Но всичко това изобщо не ме интересуваше. Тя беше толкова хубава. Дали някой си даваше сметка кой би могъл да я гледа, да я докосва и да бъде с нея повече от мене?

Сервираха храната и напълниха бокалите. Отпивах малки глътки и хапвах разсеяно почти без да обърна внимание на нарязаното на кубчета месо, примесено с ориз и фъстъци, карфиол и аншоа; имаше и риба с лимон, както и агнешко и телешко месо в пикантни сосове. Нефертити беше моята храна и пиене. Оглеждах я внимателно, макар и с крайчеца на очите. Настроенията ѝ се меняха като лунния лик със стеснителност, примесена с кокетство. Инак тя флиртуваше почти скандално с Ехнатон с постоянно трепкащите си клепки; ръцете им се

срещаха и се докосваха с предизвикателна настойчивост под масата. Понякога прекъсваше разговора си с него и се обръщаше към хората от прислугата така, сякаш не виждаше, че са безноси: разговаряше с приятен тон, питаше ги за имената им и от колко време са тук. А Снефру, който беше нещо като иконом и главен разпоредител, стана обект на особено внимание и похвали. Нефертити омая всички веднага. Щом погледът ѝ срещаше зора на очите ми, усмивката ѝ помръкваше: този поглед ставаше търсещ и изпитателен, сякаш ме претегляше на везни като богинята Маат, отсявайки истината от лъжата. Най-после седналият срещу мене Ай се постара да направи присъствието си по-осезаемо за мене. Наложих се да откъсна очи от дъщеря му.

Да, Ай — бащата на Нефертити, дарен с мъжка хубост, но опасен като пантера. В разцвета на силите си, бе сграбчил чашата на живота, решен да я изпие до дъно. Имаше приятна външност; тялото му беше яко и мускуесто, като на професионален воин. Носеше малка, но обилно омаслена и напоена с благоухания перука върху червеникавата си подкъсена коса; гледаше изпитателно с виждащи всичко очи, подчертани с дебел слой черна прах. Виждах приликата между бащата и дъщерята, въпреки че Ай се набиваше в съзнанието с подчертаната си безскрупулност, внимателно прикривана зад бавни движения, изискани маниери и превзет говор. Имаше очи на интелигентен човек, с внимателно усмихваща се уста, гладко обръснати бузи и още по-гладък, ласкаещ език. Колкото и да бях очарован от омайващата Нефертити, разпознах в него един опасен мъж, който не само притежаваше талант и много способности, но и се възползваше с радост както от тях, така и от множеството достойнства на красивата си дъщеря.

О, да: Ай беше удоволствие за окото и нещо ужасно за общуване. Така започна от самото начало. Човек с поведението на мангуста, с лукаво сърце и ум като бръснач. Носеше бродирани дрехи, сребърни пръстени на пръстите и златен гердан на врата. Хапваше и отпиваше съвсем по малко, съсредоточил вниманието си преди всичко върху мене. Когато успях да го забележа, той ми се ухили по момчешки и протегна ръка през масата. Стиснах я. После ме заговори учтиво и внимателно за лова по реката, за цената на житото и за подробности от собственото му пътуване по Нил. В края на приема Хотеп и царица

Тийи се оттеглиха; Ехнатон и Нефертити последваха примера им със стиснати ръце и шепнейки си гальовни думи. Взирах се в необикновения контраст на излизащата двойка: Ехнатон с непохватното тяло и странното лице, подскачащите движения и тропота на бастуна и Нефертити, която почти се носеше като по вода до него. Но макар и толкова различни, те се допълваха взаимно: сякаш не бяха просто мъж и жена, а се бяха слели в една плът, в едно същество.

Когато излязоха, имах усещането, че слънчевата светлина напусна залата. Известно време останах на мястото си, натъжен и взел в шепи чашата си с вино. Ай си взе чепка грозде и се изкашля. Огледах се: прислугата се бе оттеглила. Само Снефру пазеше до вратата.

— Очарован ли си от дъщеря ми?

— Има ли мъж, който да не е?

Ай се усмихна с леко затворени очи, сякаш бе уморен или бе пил твърде много. Подхвана привидно безцелен разговор, но редом с думите му до мен стигна и определеното усещане за един много добър, но лукав майстор. Да, той не пропусна да спомене за слух от двора; заговори няколко пъти и за времето и реколтата. По този начин ми показва колко много знае, а сподели и подробности от личния си живот — два брака, кариера на писар и военна служба като командир на ескадрон от колесници. При всеки друг случай щеше да ме отегчи. Не пропускаше да пълни чашата ми с вино, както и не спря да ме наблюдава внимателно.

— Маху, животът се променя — после той остави каната с вино и свали бавно ръцете си под масата; бих заподозрял всеки друг на негово място, че търси нож. След малко извади дясната си ръка и каза: — Да, приятел съм. Наблюдавах те. Знам всичко за тебе. И съм един от тези, които са с тебе — този път протягането на ръката му беше по-скоро формално. Той разтвори пръстите си и видях в дланта му амулет от кехлибар и яспис с изображението на Атон. После повтори: — Маху, аз съм твой приятел и съюзник.

— Няма доверие под слънцето — отговорих аз, — което да е вечно: нито в брат, нито в приятел. Нима мъдрите не казват, че не бива да се доверяваме нито на фараона, нито на египетските бойни колесници?

— Но верният приятел е много сигурна защита — отвърна ми предизвикателно той. — Опасно е за човека да крачи сам под слънцето.

Стиснах ръката му. Ай задържа пръстите ми и на свой ред ги стисна здраво, след което освободи дланта ми и пхна амулета в ръката ми.

— Хайде — изпразни до дъно чашата си той. — Ядохме и пихме достатъчно.

Излязохме от залата под ръка, като че бяхме кръвни братя или баща и син. Ай не спря да говори, да размахва ръце и да ми обяснява колко доволен е, че е видял чудесата на двореца. Сега той, семейството и свитата му щели да се преместят в Големия дом, наричан още Резиденцията. Когато влязохме в маслиновата горичка, той веднага сложи край на всички преструвки. Стисна ръката ми и ме заля с бързи въпроси. Откъде съм? Как са преминали годините ми в Кап? Имам ли боен опит? Как е минала операцията против кушитите? Здраво ли е приятелството ми със Собек? Въпросите му бяха все от такова естество, а аз останах с твърдото убеждение, че знае вече отговорите. Накрая ме извади от търпение и спрях. Искях да се върна в сегашния си дом и да изпълня очите си с наслада, като не ги отделям и за миг от Нефертити.

— Каза ми, че знаеш всичко за мене — предизвиках го аз.

Ай беше висок колкото мене. Той цъкна с език и погледна встрани.

— Искях да го чуя от тебе, Маху. Да, знам всичко за тебе. И още нещо. Познавах майка ти — засмя се той на моето учудване. — Тя беше хубава. А чувал ли си за далечното ни родство?

Удивен леко, поклатих глава.

— Да, така е — повтори той самодоволното си цъккане, — трета или четвърта братовчедка. Вече съм забравил. Както и да е, но майка й е от Ахмин — ухили се широко и ме тупна закачливо по рамото. — Е, родственико, добре е, че се срещнахме.

— Изобщо не съм го знаел.

— Разбира се, че не си знаел — облиза той устата си. — Тя беше завъртяла главата на баща ти. Истински щастлива двойка — погледна той над рамото ми, като че ли бе видял нещо зад мене. — Леля Изития обаче — усмихна се мрачно — беше нещо съвсем различно. Прав ли

съм? Полусестра на баща ти. Сприхавата Изития. С чепат език и тъмна душица. Ти знаеше ли, че се е омъжвала два пъти — смайването ми се понрави много на Ай. — О, да. Първият ѝ мъж бил млад жрец на Амон Ра в Луксор. Починал от треска, или поне така се говори. Има хора, които тогава подшушваха, че някой му е помогнал по пътя към Далечния хоризонт.

— Леля Изития ли?

— В младостта си тя е била момиче от храма, че и още нещо в допълнение. Занимавала се с магии, а придобила умения и в приготвянето на всевъзможни лекарства и отрови. Някои твърдят, че била магьосница, докато други говорят за нея като за гадателка, която правела хороскопи — той ме заобиколи, може би за да провери дали някой не се спотайва в дърветата. Спря зад мене и се доближи, така че устата му остана на десетина сантиметра от ухото ми. И продължи: — Когато се роди принцът, жреците на Амон Ра отидоха при нея и поискаха да направи хороскоп, който да дръпне булото на времето и да им помогне да надникнат в бъдещето... — сърцето ми изтръпна. Ръката на Ай, която се опря на рамото ми, беше студена, а гласът му — дрезгав, но достатъчно силен, сякаш кънтящ през годините, събуждайки кошмари в душата ми на вече голям човек. — Ето, Маху: сам виждаш — все едно че можеше да четеш мислите ми, — прежеждията и случайностите не идват сами по себе си. Ти се озова в Кап не заради баща ти, а заради леля ти. На младини тя беше хубавелка и предлагаше услуги на други жреци. Говори се, че имала лек дори за мъжко безсилие: Изития беше майсторка от класа.

Спомних си за виковете нощем, както и за загадъчните закачулени посетители в къщата ѝ.

— Изития наистина ли направи хороскоп за принца?

— Разбира се — устата на Ай все още бе съвсем близо до ухото ми. — Навремето тя предсказа, че принцът ще въздаде правда с присъда над другите богове на Египет. Ако всичко бе оставено в ръцете на жреците, принцът щеше да бъде удавен веднага след раждането му. Великолепния бе почти съгласен и това щеше да се случи неминуемо, ако не бяха сестра ми Тийи и закрилата на Онзи, който вижда и чува всичко, сторено потайно.

— А на мене направи ли ми хороскоп?

— Да. Ти се роди почти по едно и също време с принца. Представяш ли си какво стана? Двата хороскопа застанаха един срещу друг, така да се каже: на едно съвсем обикновено дете и на принц с царска кръв в жилите. Жреците го поискаха. Те бяха изненадани, че според Изития твоят живот е неделимо свързан с живота на новородения принц, Смехотворното плашило — произнесе съвсем бавно името му Ай.

— А поискаха ли и моята смърт? — внезапно нахлу кръв в главата ми.

— Разбира се — шепнеше Ай, — но Великолепния се противопостави категорично. Баща ти беше голям воин, а и царица Тийи... — изкикоти се той. — Как да го кажа?... Ами жреците имаха сигурна пряка връзка с ушите на фараона, докато тя се радваше на постоянен контакт с други части на тялото му. Маху, мястото ти в Кап е било винаги осигурено: постъпването, наблюдението и разрешението да служиш на Плашилото. Великолепния е като хипнотизиран. Той иска да разбере дали предсказаното от хороскопа се случва, дали леля ти казва истината — потупа ме по рамото Ай и застана пред мене. — Великолепния даде съгласие да бъде запазен животът и на двамата ви, но на леля ти бе забранено да изготвя хороскопи под заплахата от смъртно наказание. Ти беше съвсем мъничък, за да си спомняш: хора от Дома на тайните я отвлесоха посред нощ. Затвориха я в тясно помещение с трупове на заклани животни — сви вежди той. — О, тя престоя шест-седем дни само на твърд хляб и вмирисана вода в една смърдяща яма като предупреждение какво може да ѝ се случи, ако някога наруши декрета на Божествения.

— А мухите? Леля ми мразеше ужасно мухите.

— И ти щеше да ги намразиш — изсмя се Ай, — ако бе престоял в една дупка с рояци мухи, половината от които се разхождат по цялото ти тяло.

— Значи всичко е предопределено, така ли?

Той долови сарказма в гласа ми.

— Маху, ние вярваме ли на такива неща?

Поклатих глава в знак на несъгласие. Ай хвана ръцете ми и наклони леко глава на една страна.

— Наистина те харесвам. Кажи ми истината.

— Надали леля ми е могла да види нещо в бъдещето.

— Как така? — Ай пусна ръцете ми.

— Леля е била омъжена за войник и за жрец на Амон Ра. Като вдовица е обслужвала и други жреци, които идваха да пият от нейната чаша за удоволствия. Още с раждането на Ехнатон жреците застават срещу него, защото го виждат като Божие проклятие с некрасиво лице и недъгаво тяло. Струва ми се, че така се изразяват, нали? Как е възможно подобен принц да бъде представян пред хората? Може ли такъв принц да бъде олицетворение на славата на цял Египет? Как би могъл принцът с грозното лице и деформираното тяло да влезе в светая светих, за да направи жертвоприношение? Затова са искали той да умре, а леля Изития се е обадила в тон с техните желания.

— Много добре — кимна Ай. — А лично ти, Маху?

— Майка ми е починала при раждането ми. Изития я мразеше. Баща ми беше войник и отсъстваше много често по служба. Леля Изития се оказа натоварена с едно ненужно келеме. Желаше смъртта ми, но се опита да прехвърли отговорността върху други. Тя хвърли семената — свих рамене аз. — И всички знаем какво бе пожънато. Ехнатон бе прокълнат и аз трябва да живея с това проклятие. Така че, когато баща ми умря, Божествения се почувства виновен. Той си спомни за предсказанието и аз влязох в Кап.

Ай отстъпи крачка назад и плесна леко с ръце.

— Много умна приказка, Маху.

— Не е имало никакви предсказания и пророчества — отсякох, извърнах се рязко и плюх. — А само една проклета и злонамерена жена и съучастниците ѝ. Нима не е била арестувана и пратена в Къщата с веригите и в Дома на тайните точно заради това? Божествения е желал да бъде сигурен, че тя казва истината — изсмях се изведнъж. — Разбира се, че леля Изития е прозряла в бъдещето, но само тогава. При самопризнание за лъжа от нейна страна е щяла да остане в дупката, каквото и да са ѝ обещавали тъмничарите. Било е по-добре да продължава да лъже и да се надява на най-доброто за нея развитие на нещата.

— И с това, драги ми Маху, започва цялата легенда.

— А ти вярваш ли, че Ехнатон ще даде сурова отсъда за другите богове на Египет?

Ай вдигна една гниеца смокиня и я смачка.

— Ето точно толкова важни за мене са и египетските богове. Онова, в което вярвам — взря се той в очите ми с фанатично искрящ поглед, — е славата на Египет заедно с мощта и величието на фараона, както и тропотът в щурма на бойните ни колесници и на маршируващите наши полкове — махна с ръка. — Но в Тива, в Мемфис и във всички големи градове по Нил Египет е приютил в пазвата си една змия: властта на жреците. Властта на храмовете, на тяхното богатство и на лакомията им за още и още блага и охолство — отново се доближи той почти плътно до мене. — Истинската заплаха за Египет не са варварите, които се търлят по нашите граници, или либийските бедуини, които гледат жадно към нашите градове, петимни за златото ни. Маху, истинският ни враг се е притаил в дома ни: той трябва да бъде пречупен — разпери ръце Ай. — Виж какво прави Божествения — пошепна едва чуто той, — Всеславния. Да, в какво минава времето му? В строеж на нови храмове и възхвала на жреците! Пуснал е разярения лъв до вратата и мисли, че ще задоволи глада му, като му подхвърля късчета месо — поклати глава в знак на несъгласие той. — Лъвът трябва да бъде или прогонен, или убит. Маху — ухили се той, — аз вярвам само в политиката. Моята политика е моя религия. И моята религия е моя политика. А какво е политиката, ако не е непрекъснато преследване на славата и мощта на нашия Дом и на Египетското царство? — потри той длани. — Сега можеш да ме попиташ защо говоря толкова открито и откровено с тебе. Защото, драги ми приятелю, ти и аз сме сродни и близки души. И двамата имаме нужда един от друг. И при кого би могъл да отидеш? При жреците на Амон Ра? При Божествения? При Божия отец Хотеп? Те просто ще изцедят с мъчения от тебе всичко, което знаеш, а после ще те заровят в горещите пясъци. За да те забравят още преди да са започнали да се пълнят устата и ноздрите ти с пясък. Ти си с нас, Маху, но не само защото искаш да бъдеш, а, което е по-важно, защото трябва да си един от нас — стисна ме за рамото той. — А сега ми кажи: за какво е онази военна част около дома на господаря ти? Да ви шпионира ли, да ви пази ли или и двете?

С идването на Нефертити и на хората ѝ настъпи промяна. Почти незабележими отначало, влиянието им започна да се засилва така, както бръшлянтът се увива около лозата и се качва все по-високо с пълзящите си пипалца.

Ай се оказа верен съюзник, както и тактичен, но убедителен съветник. Беше най-малко петнайсетина лета по-възрастен от мене, макар че нерядко трябваше едва ли не да се ощипя, за да си дам сметка, че не сме били заедно в Кап. Разбира се, Нефертити остана завинаги като сън в душата ми от мига на появяването ѝ, когато я видях и обикнах. Приех останалите от свитата ѝ заради нея. Основната фигура сред тях беше Нахтмин — полубрат на Ай. Той подал оставка като полкови командир, за да се присъедини към групата на роднините си в Малгата. Строен, немногословен строг мъж, той изпълняваше длъжността на шамбелан и главен домакин на Ай, зает неотлъчно с организирането, ръководенето и надзора над незначителните на пръв поглед неща от живота. От особена важност за него бяха Снефру и личната охрана на Ехнатон. Той и Снефру станаха приятели въпреки голямата разлика в общественото им положение. Благодарение на Нахтмин отрядът на безносите „войничета играчки“, както ги нарече Хоремхеб, се превърна в професионална бойна единица. Той, Снефру и аз преброждахме пуцинаците, за да набираме мъже, които или бяха загубили отдавна душите си, или бяха готови да ги продадат. Бяхме като стена, опасала с пръстена си една градина. Ехнатон се намираше в средата ѝ и растеше там като цвете, чиято душа гори с огнен пламък. Разбира се, той и Нефертити се ожениха само след няколко седмици. Съвсем обикновената церемония бе последвана от пищен празничен гуляй под надзора на Ай, на който присъстваха Тийи, престолонаследникът Тутмос, Нахтмин и аз. Подарих на Нефертити алабастрова съдинка с най-скъпата благовонна течност от Кайфие, а на господаря си — чудесен почетен лък.

Когато Нефертити се премести в покоите на Ехнатон, почувствах бодването на ревността, облекчено от присъствието и близостта с нея. Тя и Ехнатон бяха погълнати един от друг, затворени в рая, който създадох за себе си. В Ехнатон стихнаха постоянно бликащата енергия на раздразнителност и изригващата понякога отмъстителност; той се превърна в по-спокойна и хармонична личност. Видни бяха и физически промени с изчезването на бръчките по челото и бузите му. Нефертити го научи да ходи с по-спокойни и омекотени движения и да излъчва повече величавост с поведението си, както и мъжество, приемайки недъзите си едва ли не като нещо специално.

Седмиците минаваха една след друга. Ай беше зает с промените в Големия дом. Ехнатон и Нефертити ръка за ръка обикаляха из двореца на Атон, усамотяваха се в спалнята си или излизаха в градините и близката околност, заобиколени от личната си стража. В началото Ехнатон беше толкова влюбен и омаян от Нефертити, че почти нямаше възможност да разменя и дума с него. Един ден бях в павилиона, когато чух стъпките му и той застана в рамката на вратата, облегнат на бастуна си. Петната по коленете и пръските кал по робата му, както и ранният час — малко след съмване — говореха само за едно: двамата с Нефертити бяха излезли, за да се поклонят на своя бог. Женитбата с Красавицата беше сложила край на нощните набези в пустинята или на посещенията на закачулените, струпващи се на портите. Причина за тези промени бе не само тя, но и присъствието на царския военен отряд, както и на съгледвачите, които ни шпионираха всеки миг. Тази сутрин лицето на Ехнатон беше тържествено.

— Маху — започна той, — никога не съм знаел, че може да има толкова много щастие. Озовах се в Земята на тамяна. Летях на орлови криле отвъд Далечния хоризонт — приведе се той с блеснал от гордост поглед. — Маху, аз съм принц с царска кръв в жилите. Аз съм Ехнатон, но преди това, а и най-важното е, че вече съм мъж, така че няма никаква разлика между мен и всички останали.

За първи и последен път господарят ми Ехнатон, Обичания от Единствения, сравни собствената си особа с другите хора: че същността му е обикновена и човешка. После ме докосна леко по челото, изправи се и си отиде. Разбрах добре смисъла на думите му. Понякога той и Тийи подчертаваха факта, че в своята недъгавост Ехнатон е и скопец, по-точно импотентен и неспособен да извърши най-съкровения човешки акт — да има наследник. А това бе едно от жестоките обвинения, хвърлени в душата му от злонамерените жреци и заобикалящите го одумници. Обаче Нефертити с присъщото ѝ майсторство да довежда нещата докрай, а и с познанията си за всякакви илачи, помади и прахове промени всичко това.

Промениха се и отношенията ми с Нефертити: дразнещите ѝ закачки изчезнаха, а от време на време срещях внимателно изучаващия ме поглед.

— Маху, ти не си никакъв павиан — постанови тя веднъж, когато ѝ помагах да оглежда насажденията в градините. — Много повече си

котка. Да. Седиш и ни наблюдаваш със замислен взор и мрачно лице. Не съм ли права? Многообичания — и този път си послужи с постоянно ползваното от нея име на Ехнатон — говори винаги за тебе. Как двамата си играете, гуляете и дори как се биете.

Не оспорих нито веднъж тези нейни твърдения. Очевидно Ехнатон ме е виждал във въображенията на пламналия си мозък като свой брат — истински брат не само по кръв, какъвто винаги е искал да има.

За около година бе установено пълното влияние на Нефертити над Ехнатон. Той не предприемаше нищо без нея, търсейки неизменно съвета ѝ, а както следва да се подразбира — и мнението на Ай. Понякога той ставаше от леглото късно с подпухнали очи, сънлив, но винаги доволен и спокоен. Най-често го посещаваше Ай, за да го уведоми за клюките в двореца и за случващото се в големия град Тива. Ехнатон и седналата до него Нефертити винаги слушаха внимателно. И двамата задаваха въпроси на Ай, а после обсъждаха наученото. Господарят ми се промени за разлика от Нефертити. Тя остана все така ведра и оживена, великолепна като богиня както в плътно прилепналите по тялото ѝ рокли при официални случаи, така и в елегантно падащата свободна роба, когато се разхождаше из двореца с цветя в разкошната си коса. Нито веднъж тя, баща ѝ или принцът не бяха поканени при фараона, но това сякаш не ги притесняваше ни най-малко. Всъщност изглеждаха напълно доволни, като че ли приспивайки подозренията на онези, за които знаеха, че ги наблюдават.

Нефертити наистина се превърна в господарка на дома. Постоянно питаше за нещо Снефру и прислугата, проверяваше сметките, посещаваше складовете или влизаше в кухните, за да огледа работата на готвачите и помощниците, спечелвайки ги до един с чар и остроумие. Грижеше се за градините; доказа се като познавачка на билковите растения и в крайна сметка стана дворцов лекар и аптекар, макар и без професионалната титла. Проявяваше подчертан интерес към медицината и поддържаше собствени запаси от течни и прахообразни церове. Лекуваше съпруга си, а слуховете бяха верни: наистина познаваше тайните на афродизиаки и на екзотични лекарства за душевни страдания.

Ай беше единственият, който напускаше резиденцията; слизаше често в Тива, за да посети храмовете или да се разходи из пазарищата.

Той и полубрат му Нахтмин се срещаха със свои познати, служебни лица и офицери, за да се върнат с всички възможни клюки и слухове. Нерядко Нахтмин беше единственият гост на вечеря, за която принцесата приготвяше сама пикантна и много вкусна храна. Виното не спираше да се лее и ние обсъждахме до зори всичко свързано с Египет — засилващата се мощ на хетите, съюза на Великолепния с митанийския цар Тушрата, размириците в Ханаан и начините за разрешаване на тези смутове. По някое време Ай ни уведоми, че Божествения бил обезпокоен от липсата на адекватна помощ за него, така че изпратил писар с висок ранг. Инети дойде от Дома на живота — имаше изпито лице и едро тяло. Ай бе принуден да го приеме, но всички знаехме, че бе изпратен, за да ни шпионира.

Посещаваше ни и царица Тийи, но вече по-рядко; беше поостаряла, изглеждаше обезпокоена и може би ревнуваше малко заради близостта на Нефертити със сина ѝ. Макар и рядко, ни посещаваше и престолонаследникът Тутмос със свитата си. Той изглеждаше по-добре, макар и все още слаб, леко уморен и с мъчителна кашлица. И той не остана безразличен към очарованието на Нефертити, а завистта към по-малкия му брат беше явна и едва ли не физически осезаема.

Ако между мен и Ехнатон бе настъпило известно охлаждане, Нефертити правеше всичко, за да го компенсира. Често тя избираше мен за разговор за това или онова; красивото ѝ лице бе винаги усмихнато и ведро, а изумително сините ѝ очи преливаха от любопитство, сякаш още не бе взела решение кой наистина съм. Понякога говореше за ранното си детство, за дните ѝ в Ахмин, за това, как я образувал баща ѝ и как също като леля си Тийи била служителка на бога Мин в местния храм. Умееше да опъне лък, знаеше да борави с меч или кама и нерядко ме викаше, за да присъстваме на заниманията на охранителния отряд на принца. От време на време дори искаше да я придружавам при посещения на войсковата част Хонсу, разположена на лагер току до стените около нашия дом. Естествено бе да я посрещат като очакван гост, комуто оказват цялото дължимо внимание. Отначало мислех, че иска да пофлиртува с офицерите, което тя не пропусна да направи, но се оказа, че интересите ѝ са насочени към познанията на командния състав, бойния им опит и боравенето с оръжията — особено масираното струпване на стрелци с лък и

ефективното ползване на ескадрони от колесници. Слизахме и по поречието на Нил, където разговаряхме с военните моряци и си спомняхме за делата на великия фараон Яхмос, ползвал шлепове с весла в операциите си срещу хиксосите в Делтата. Душа давах за наладата, която съпътстваше споменатите случаи. Тогава Нефертити ме хващаше за ръката, стискаше я или шепнеше в ухото ми. Нищо не я притесняваше да разказва на Ехнатон за станалото: „как тя и Маху били видени тук или там, като правели това или онова“.

В сезона на перет, около четиринайсет месеца след като тя дойде при нас, ме заболя стомах. Нефертити научила за това и ме потърси. Останах доста изненадан. В гористата местност отвъд Резиденцията бях намерил мъничка дъбрава, където ходех съвсем сам с делвичка вино и малко храна. Седях там и мислех. Спомнях си за Деди и нейната доброта, за дните ми с леля Изития и недоумявах защо баща ми беше толкова хладен в отношенията си с другите. От време на време се опитвах да си представя образа на майка ми, размишлявайки върху думите на Ай. Връщах се през годините към преживяванията ми в Кап и приятелството ми със Собек. Но най-често и повече от всичко се питах къде ли ще ме отведе пътеката, по която бях поел. Засега всичко изглеждаше тихо и спокойно — Ехнатон и съпругата му, вездесъщия Ай, усещането за внимателно премерена бдителност... И в същото време чувствах, че е възможно да сме подготвени за нещо, но за какво ли?

Точно този ден имах толкова остри и болезнени спазми, че се радвах на самотата си. Не пих и не ядох нищо, а седях облегнат на едно дърво и пълнех погледа си с хладната зеленина на малката полянка в дъбравата. По едно време чух някакъв шум и вдигнах очи. Нефертити бе спряла наблизко с малка кошница в ръка и с възглавница под мишницата. Беше облечена в роба от подобна на газ материя, а около тънката ѝ талия бе притегнат бродиран платнен колан. Обикновено носеше косата си събрана отзад или привързана на върха на главата. А сега я бе разделила на път по средата и я бе спуснала свободно на раменете си. Единственото бижу на нея бе сребърно изображение на Атон на златно огърлие около врата ѝ.

— Господарке... — преди да се изправя непохватно на нозе, тя сложи възглавницата на земята и коленичи пред мене.

— Разбрах, че си бил болен — огледа ме тя с тъжен поглед. —
Защо не ме потърси?

— Ами аз...

— Неудобно ли ти беше? — неминуемо бе забелязала
руменината, избила по бузите ми.

Потрих стомаха си и смотолех:

— Ще ми мине. Сигурно съм ял нещо развалено.

Тя отвори кошницата, извади неголяма чаша, сипа в нея две-три
капки от някаква течност и ми я подаде. Допрях ръба на чашата до
носа си.

— Зърна от хвойна ли? — подуших отново, но този път
шегувайки се. — И счукани бадеми, нали?

— И още нещо — усмихна се тя. — Изпий го. Ще успокои
спазмите.

Това и направих. Малката глътка се оказа горчиво-сладка, преди
познатите нежни пръсти да вземат чашата от ръката ми. Нефертити
приседна на възглавницата и ме загледа.

— Често ли имаш такива болки?

— Не, преславна лечителко — пошегувах се. — Всъщност
наистина съм павиан. И затова боледувам много рядко.

— Така ли? — премести тя кошницата, за да може да положи
дланта си малко под коляното ми. — Маху, има болести и болести...

— Не разбирам, господарке.

— Онези, от които страда душата — стрелна ме леко язвително с
поглед. — Защо идваш тук, Маху?

— Исках да бъда съвсем сам. Мислех, че никой няма да ме
намери. А ти как успя?

Нефертити се усмихна и поклати леко глава.

— Аз се грижа за тебе. Искам и трябва да знам къде ходиш.
Чувала съм от Многообичания за смелостта ти при нападението на
кушитите. Как си му помогнал да се справи — прозвуча по-сурово
гласът ѝ — с предателите отвътре.

— Верен слуга съм на моя господар — отговорих според
формулата на дължимата любезност. — Изтривалка за нозете му.

Тя заби нокти в крака ми и аз се смръщих от болка.

— Ако Многообичания го чуе, ще се ядоса. Маху, ти си му
приятел. Ти си негов брат.

— Той си има истински брат.

— Не е вярно, има си пазач. Млад мъж, който се чувства виновен заради него.

— А не можеш ли да помогнеш и на Тутмос? — изплъзнаха се неволно думите от устата ми.

— Да му помогна ли? — удиви се тя. — Как бих могла да помогна с нещо на престолонаследника?

— Той страда от мъчителна кашлица...

— Всичко е прах, Маху — отговори Нефертити. — Съдбите ни са изписани на Божията длан. Каквото трябва да стане, ще стане.

— Но ти не вярваш на това — укорих я аз. — Нито ти, нито баща ти.

Искриците в очите на Нефертити се скриха: те станаха хладни и ме загледаха съсредоточено. Помислих, че съм отишъл прекалено далече и съм я обидил. Тя отмести кошницата, за да ѝ бъде по-удобно.

— Прав си, наистина не вярвам — млъкна, сякаш разсеяна от крясъка на птица. — Това ястреб ли е?

— Не, господарке. Чапла, която ловува по реката.

— Не вярвам. Но освен върху Божията ръка съдбите ни са изписани и върху собствените ни длани. Всеки от нас има роля, която трябва да изиграе. Тутмос — тя сви рамене — си има лични лекари. Ако поиска да му помогна... — не довърши думите си. — Самотен ли си, Маху? Това ли е болестта ти?

Не успях да си заповядам да мълча. Започнах да ѝ разказвам, донякъде неуверено в началото, за времето при леля Изития и за обучението ми в Кап. Сигурен съм, че тя вече познаваше тази част от живота ми, но желаше да я чуе от собствената ми уста. Интересът ѝ изглеждаше неподправен. Боях се от мига, в който щеше да си тръгне, но тя продължаваше да седи пред мене и да ми разказва още и още подробности от живота си. Че имала сестра — Мутноджмет, която много обичала песоглавците и джуджетата...

— Трябва да я запознаеш с Хоремхеб — пошегувах се. — Сигурно е, че имат общи вкусове.

— Може би. А сега ми кажи: как е стомахът ти? — едва тогава осъзнах, че цялото ми неразположение бе изчезнало. Чувствах се много по-спокоен и освежен. Тогава тя ме попита: — Маху, летял ли си някога? — вторачих се в нея, изгубил за миг дар слово. — Случвало ли

ти се е да искаш да полетиш като птица? — остана напълно сериозно лицето ѝ. — И пожелавал ли си някога да стигнеш до самата сърцевина на нещата?

Спомних си различни сънища: за усещането, че летя или че се нося във въздуха над Нил и наблюдавам корабите, шлеповете и плоскодънките под мене.

— Да, но само насън — признах аз — или след като всичкото вино е било изпито.

— А обичал ли си някога?

— Да, но само веднъж.

Отново улових познатия вече тъжен поглед в очите ѝ.

— И какво стана?

— Нищо — отвърнах объркан и смутен.

Тя отвори кошницата и извади глинен съд с формата на обърнат надолу маков цвят.

— Дошло е от островите, които са много далече в Голямата зелена вода — обясни Нефертити. — Благоуханно питие. Хайде, Маху, не бъди подозрителен. Ще успокои не само корема, но и сърцето, и душата ти.

Тя сипа питието в чашата, а аз го изпих лакомо до дъно. Бях готов да направя всичко, което би поискала. Питието се оказа почти без вкус: сладнеше съвсем леко. Нефертити ме гледаше внимателно през цялото време: лицето ѝ сякаш бе станало още по-красиво, ако това бе възможно, а очите ѝ — по-големи. Имах усещането, че е дошла съвсем близо до мене, а дъхът ѝ стига до лицето ми. По някое време забелязах, че и горската поляна се е променила. Дърветата бяха заживели някакъв друг, различен живот; клоните се простираха надолу, за да ме погаят; дивите цветенца сменяха багрите си, растейки и свивайки се, сякаш дните и сезоните бяха ускорили своя естествен ход, за да съберат тяхното раждане, живот, цъфтеж и смърт в един прекрасен миг. В ушите ми зазвуча възможно най-нежната музика. Почувствах такова щастие, че пожелав да трае вечно. Занизаха се спомени, които идваха и си отиваха. Собек ми се усмихва. Моят господар се навежда през масата и ме храни. Момичетата от храма, които бях любил, се движеха на фона на блестяща цветна завеса. Но над всичко се извиси Нефертити. Тя беше до мене, ръцете ѝ ме обгърнаха, дрехите ѝ се смъкнаха от раменете, а после тя притисна

гърдите ми с длани и ръцете ѝ заслизаха бавно към слабините ми, за да влеят в мен най-прекрасното, върховното усещане за удоволствие. Прегърнахме се. Вкусвах лепкавата сладост на гъвкавото ѝ тяло, пленяващо с допира и уханието си. След това тя ме възседна, спусна краката си от страни и опря ръце на гърдите ми; неповторимата хубост на лицето ѝ остана в рамката на косите, които светеха като огън, а очите ѝ, сини като сапфири, събраха светлината на слънцето. Слушах все по-ниския и по-сладък глас. Дойдоха и други хора. Ай коленичи до нас, за да сподели прегръдката ѝ. Почувствах, че се издигам нагоре и отивам към небето, чийто цвят запрелива от тъмносиньо до огненочервено, а в най-високото се виждаше знакът на Атон. Накрая усетих, че пропадам и потъвам полета в кадифена тъмнина.

Когато се събудих, бях сам. Денят гаснеше. Лежах в тревата, а донесената от Нефертити възглавница беше под главата ми. Мигом си спомних за съня и тронаво се изправих на крака; горската полянка беше празна и притихнала. Чувствах умора и в същото време бях почти свеж. Погледнах надолу по тялото си. Робата ми беше привързана, а сандалите, които бях оставил под близките дървета, си стояха там. Нищо не напомняше за идването на Нефертити: не бе останала и най-малката следа от престоя ѝ тук. Подуших дланите и ръцете си, но не долових никакъв друг мирис освен този на собствената ми пот и сладникавия аромат на масло. Опитвах се да си спомня случилото се тук. Нефертити ми бе дала някаква напитка. Дали не беше сок от маково семе? Нещо, което да ме успокои и приспи. Но какво да кажа за другото, което приличаше на сън... Грабнах възглавницата и се прибрах в покоите си.

Оставих тази възглавница в спалнята си и слязох в залата за приеми. Нефертити и Ай бяха седнали в отсрещния край на помещението с плътно доближени глави и приказваха за нещо с приглушени гласове. И двамата вдигнаха поглед към мен. Нефертити бе прибрала косата си нагоре в красива мрежичка с перли по краищата; на раменете ѝ лежеше бродиран шал.

— Я, Маху, върна ли се? Ти заспа, нали? Така и трябваше. Как е стомахът ти?

— Нищо ми няма, господарке. И съм зверски гладен.

— Добре ли спа?

— Дори сънувах.

— Маху, всички сънуваме. Сънищата могат да ни посочат пътя, който трябва да следва развитието на нещата — тя издържа погледа ми като приятел съзаклятник. — Сготвих нещо специално — добави тя. — Най-добре ще е, ако се преоблечеш.

Любезно и тактично отпращане. Поклоних се и се оттеглих. В спалнята се съблякох и измих, оглеждайки най-внимателно тялото си за някое порязване, знак или следа от случилото се на горската полянка. Накрая опипах чатала си и помирисах пръстите си: долових нещо, с което никога не бях се мазал — аромат на акация, сок от която хесетите ползват, когато искат да намалят силата на мъжката семенна течност.

ДЕВЕТА ГЛАВА

ЙЕРОГЛИФЪТ ЗА „ПРАЗНЕНСТВО“ — ХБ/ХЕБД — ПРЕДСТАВЛЯВА ПРАВОЪГЪЛЕН БОКАЛ НАД ДРУГ С ОКРЪГЛЕНА ФОРМА.

Военната част Хонсу бе сменена с подразделение от Свещения отряд — ветерани от войсковите части към храмовете в Карнак и Луксор. Подчиняваха се единствено на Рахимере — градоначалника на Тива, а щитовете им бяха украсени със знака на Амон Ра. Рахимере пристигна в двореца на Атон окичен с бляскавите си ланци и огърлици — свидетелство за високия му пост. Беше дребен и си придаваше важност. Господарят ми, Ай, Нефертити, аз и Снефру го посрещнахме. Той влезе тържествено в залата за приеми, заобиколен от свита писари и жреци с бръснати глави. Ехнатон и градоначалникът едва се понасяха. Господарят ми остана безмълвен миг-два, карайки госта да стои очаквателно. Рахимере се покашля нервно и промълви:

— Тук съм...

— Как се осмеляваш! — изплющя като камшик гласът на Ай. — Ти си обикновен простосмъртен в присъствието на царския син! Влизаш тук без дължимото почитание. Бе никакъв дар! И смееш да го безпокоиш!

— Свободен си да си идеш — рече хладно господарят ми — и да дойдеш, когато си припомниш как подобава да се държиш пред Обичния син на Божествения.

Рахимере коленичи, макар и с въздишки и мърморене, а цялата му свита немаше как да не последва примера му. Той не сведе чело до земята, а само се поклони, треперейки от яд. Видях гневните погледи на хората от свитата му и бях сигурен, че и те чуваха бавното полугласно броене на господаря ми. Той ги остави да чакат, докато стигна до двайсет, и плесна с ръце:

— Станете!

Някои бяха възрастни мъже с пристегнати в кръста снежнобели роби и блестящи служебни огърлици. Те представляваха жреците на

Амон — заклетите врагове на Ехнатон, задушаваци се от такава злост, че бяха забравили за правилата на дължимата почит и уважение.

— Ако бях предизвестен за идването ти — отбеляза Ай, — щях да разпоредя гощавка, подобаваща на ранга ти.

— Извинявам се — попи Рахимере потта от челото си, — но въпросът е спешен. Да, трябваше да се изпрати куриер... — погледна той ядно през рамо.

— Какво? За какво става дума? — попита Ай. — Да не е обявена война? Нима либийците вече са в Тива?

— Не, но стрелците ще бъдат оттеглени — измърмори Рахимере, — а и войниците от речната част.

— И това ли е всичко? — седна Ай отдясно на Ехнатон. — Само заради това ли е спешното ти посещение? Да се явите пред нас само защото частите на стрелците трябва да бъдат изтеглени, а заедно с тях и пехотата край кея недалеч от Носа на газелата?

Ехнатон стоеше по царски невъзмутим, а Нефертити небрежно намести цветето в косата си.

— Ами... аз — съвсем се обърка Рахимере — имам още новини: ще ги заменят части от Свещения отряд.

Ехнатон се разсмя. Нефертити се изкикоти. Ай цъкна с език и поклати неодобрително глава. В тъмните очи на Рахимере отново пламна гняв и давейки се от злоба, той добави:

— О, да, още нещо! Командващите офицери — плъзна към мен поглед — ще изпълняват заповедите на бивши чедата на Кап. Нали знаете кои са?

— Ами да, наши добри приятели — плесна Ехнатон като дете. — Хоремхеб и Рамзес.

— Хюйи ще им бъде писар. Пентжу ще е лекар, а Мерире ще е капелан — усмихна се престорено Рахимере. — Решихме, че ще е най-добре, ако предишните ви приятели... — думите му увиснаха във въздуха.

— Ме пазят! — кресна грубо Ехнатон. — Защо са тук: да ме пазят, да ме защитават или да ме шпионират?

— Ваше превъзходителство — не се сдържа Рахимере, — Божествения...

— Да живее вечно — преля от сарказъм гласът на Ехнатон.

— Божествения желае да бъдеш защитен и в безопасност: да си близо до сърцето му, където държи по-големия ти брат.

Рахимере постигна своето — Ехнатон можеше да разиграва всякакъв театър, ала всички знаеха, че истинската сила е на страната на Тутмос — престолонаследника.

— Има ли още нещо? — той откъсна зърно от чепката пред него и без да изчака отговор, подхвърли зърното в устата си, обърна се и удари рязко възглавниците, сякаш не бяха наредени удобно. — Нещо друго? — извика, обърнал гръб към Рахимере. После срещна погледа ми и ми намигна.

— Божествения изпраща поздравите и благопожеланията си.

— Не забравяй да му предадеш с благодарност и моите — извърна се Ехнатон, взе съдина с грозде и я поднесе на Нефертити, а после и на Ай, преди да погледне към госта: — Още ли си тук? Може да се оттеглиш.

Градоначалникът пламна от обида и тръгна към изхода, последван от жреците и писарите. Ай понечи да каже нещо, но Ехнатон вдигна ръка предупредително. Изведнъж откъм вътрешния двор влетяха звуци на бесен лай, писъци и викове, плясък на бичове, крясъци на слуги и тръбене на рог. Ехнатон избухна в смях и се обърна към изправения до него Снефру:

— Какви ги вършат там ловните ми кучета, а? Не ги свърта на едно място.

— Господарю, нали ми наредихте да ги доведа — свлече се на колене Снефру, покрил лицето си с ръце.

— Точно така — ухили се Ехнатон. — Горкият Рахимере! Да попадне на цяла сюртия кучета, настървени за предстоящия лов!

Нефертити и Ай също започнаха да се смеят. Снефру бе освободен, а на мен заръчаха да коленича пред тях. Ехнатон вдигна едната си ръка с леко извърната встрани глава, заслушан в шума от вътрешния двор, където явно бе започнало възстановяване на реда.

— Рахимере няма да забрави никога посещението си тук — полека усмивката му изчезна. — Изпращат ми Хоремхеб, Рамзес и другите като пазачи...

— Шпиони! — направо подскочих от гласа на Нефертити. В очите ѝ нямаше и следа от смях. — Уж са приятели и ни пазят, а

всъщност ни подслушват и разнасят клюките на прислугата — после добави дяволито: — Но ще видим.

След пет дни пристигна Свещеният отряд: триста мъже под командването на Хоремхеб и на първия му заместник — Рамзес. Нефертити веднага покани двамата и някои други от Дома на тайните, между които и Майа, на великолепно пиршество в залата за приеми. Зае се лично с подбора на менюто, доставката на продуктите и приготвянията. А вечерта се появи като богиня — толкова красива и грациозна, така изящно облечена, цялата обсипана със скъпоценности. Не носеше перука; прекрасната ѝ коса, прибрана плътно с миниатюрни брошки и шноли, святкаше като разпален облак. На ушите ѝ блестяха обици. Шията ѝ бе опасана със сребърна огърлица, а гърдите ѝ красеше украшение от искрящ карнеол във формата на венчелистчета. Гривни с драгоценни камъни грееха по китките и глезените ѝ с неестествена, призрачна светлина. Ехнатон стоеше до нея във великолепната си роба и плътно сплетена перука. По него нямаше бижута, сякаш за да не съперничи на великолепието на съпругата си.

Храната бе сервирана в скъпи чинии и подноси. Нямаше никакви музиканти, танцьорки, фокусници или хесети. Очевидно Нефертити не желаше нищо да отвлича вниманието от новопристигналите. Хоремхеб поднесе официалните поздрави и Ехнатон отговори с приетата за такъв случай кратка реч. Насядахме по възглавниците — Хоремхеб и Рамзес от двете страни на Ехнатон, а Нефертити зае челното място. Бяхме всички. Хюйи, издокаран в блестящата си служебна дреха, бе чувствително заякнал и с внушителна ъгловата челюст. Пентжу, който беше вече многознаещ лекар, носеше малък жезъл с резбован като глава на овен горен край, а на врата му висеше амулет с емблемата на Уаджет — всевиждащото око на Хор. Мерире беше с жрческите си одежди и епитрахил около врата и вонеше на тамян и жертвен огън. Срещу мен седеше Майа с топчестото си лице и кръгли очи, гримирани обилно като на жена; дори ноктите на ръцете и краката му бяха тъмnochервени. Той ме поздрави сърдечно и мигом ме заля с порой от хапливи забележки за Хоремхеб и Рамзес.

— Ако бях царица на Египет — изсмя се подигравателно Нефертити, — вие, другари на моя любим от ранните му години —

затанцуваха дяволито очите ѝ, — весели и предани негови приятели... О, да, ако бях Великата царица, всички вие щяхте да сте в Свещения кръг и да бъдете наши съветници, консултанти, шамбелани и генерали — тя направи съвсем кратка пауза, колкото да заглъхнат оживлението и смехът. — И нещо още по-важно — щяхте да сте негови, както и мои приятели. Да, разбира се, вие ще бъдете, вие трябва да бъдете наши приятели.

Думите ѝ не спираха да се леят, подчертавани с изящни жестове и искрящи погледи. Тя завърши речта си с тост, възхваляващ предаността; словата ѝ бяха попаднали на много благодатна почва, а хубостта ѝ щеше да ги подхранва занапред. Ай дойде, когато започнахме да се храним, и седна в края на масата между мен и Майа. Най-невинно заразпитва съседа си за работата му в Дома на тайните, което скоро притесни и изнерви Майа и той обяви, че би искал да отиде да подиша хладен нощен въздух. Ай ми направи знак с очи да го последвам, а когато излизах, той се премести по-нататък към следващите жертви на масата — Пентжу, Мерире и Хюйи.

— Знаех, че ще дойдеш — тупна ме по рамото Майа. Прекосихме вътрешния двор и влязохме в градината. Майа извади ветрило от кесийката на лявата си китка и го размаха. Той не крачеше, а сякаш се плъзгаше с плавни поклащания на бедрата като жена. — „Красотата има своя лик и този лик е неин“ — той вдигна ветрилото до лицето си и ме загледа студено над горния му край, докато рецитираше: — „Прелестта е в свое тяло. То е нейното.“ Забележителна жена — усмихна се пресилено.

— Тези думи твои ли са, или повтаряш нещо, което си чул в Дома на тайните?

Майа затвори ветрилото с плясък и го върна в кесията. После кимна към покритото с лотоси Езеро на чистотата, което проблясваше на лунната светлина.

— Маху, има ли тук някой, който те охранява? Пак ли ще се наложи да плувам?

— Не — тупнах го по рамото и кимнах да продължим напред. — Имри и кушитските му шпиони работеха ли за Дома на тайните?

— Не знам. Може и да са шпионирали, но не и за Дома на тайните. Не са донасяли нищо на Хотеп — замълча за миг. Ухили се, че съм изненадан: — О, да, Павиане. Имри и другарите му може и да са

шпионирали, но за кого? — присви кокетно рамене той. — Наистина не знам. Кажи ми, убити ли са?

— Бяха шпиони.

— Не отричам. Но все пак трябва да се запиташ: за кого са работели?

Сподавих паническия страх, бликнал внезапно в мен.

— А леля Изития? Получи ли бележката ми?

— О, да. Леля Изития — измърмори Майа — е изключително интересен случай. Бившата майсторка на хороскопи, на която вече е забранено да ги прави. Маху, роднината ти наистина е интересен човек. Може да е спряла да се занимава с хороскопи, но ръката ѝ борави умело с бича — примига той и добави: — Истински специалист и причинител на сладка болка.

— Какво искаш да кажеш?

Майа притули уста с ръка и се изсмя:

— Много добре знаеш за какво говоря. Да не би да си въобразяваш, че са те взели в Кап заради черните ти очи и специалното ти потекло? Да, познавам добре досието ти, както и нейното. Изития е имала цял куп основания да освободи пътя си от тебе. Тя все още се радва на благоразположението и закрилата на Божествения. Продължава да обучава някои от второстепенните наложници в похвати и умения в любовното изкуство.

— Възможно ли е тя да е научила за Собек?

— Защо пък не.

Почесах се по бузата.

— Добре. Приемаме, че леля Изития е искала да се отърве от моя милост, защото е мразела както майка ми, така и мен; приемала ме е като ненужно бремене, като пречка за съкровения ѝ възжелания. Прав ли съм?

— Напълно — превзето се усмихна Майа.

— А сега как стоят нещата? — попитах тихо.

— Леля ти се радва на специална закрила и на високопоставени приятели сред жреците на Амон Ра. А ти, Маху — попита почти подигравателно, — не я ли посещава?

— Знаеш, че не, знаеш също и защо. Вече цяла година — ударих го съвсем леко под брадичката. — Кажи ми, хубавец: Имри ходил ли е някога при нея?

— Може би — усмихна се Майа, — но е посещавал и престолонаследника Тутмос.

— Явно нещата опират до Тутмос — усмихнах се.

Майа отстъпи, за да скрие лицето си в тъмното.

— Да, Маху. Вече знаеш истината: братът на твоя принц е много уплашен.

— От какво?

— От приказките, които се носят — хвърли бърз поглед към нощното небе Майа. — Че брат му, Смехотворното плашило, е бил докоснат от боговете и те са го предопределили за някаква специална задача. Бракът му с хубавицата... о, тя наистина е изключителна жена — произнесе унесено Майа, — с червеникавата си коса и светлосините си очи, толкова необичайни за Египет цветове... Разправят, че родът ѝ бил от потомци на бедуини...

— Та кой ли е чист египтянин? — прекъснах го аз. — Добре, кажи ми какво се знае в Дома на тайните за принцеса Нефертити и за коварния ѝ баща?

Майа стана сериозен.

— Съвсем малко. Били са държани на скрито като стрели в колчан.

— А кой ги е крил?

— Великата царица Тийи.

— И с каква цел?

— Ами — въздъхна той — вече е очевидно. За принцесата не знаем нищо. В досието на Ай е отбелязано, че е много добър администратор и умел водач на поделение от бойни колесници — удари се Майа по обувия си със сандал крак и се обърна, сякаш се готвеше да си тръгне.

Хванах го за ръката и рекох:

— А защо продължавате да следите леля ми Изития? Да, знам за хороскопите, а също за престоя ѝ в Дома на тайните.

Майа пристъпи толкова близо до мен, че ме заля със силния аромат на предпочитаното си благоухание.

— Тя е замесена в нещо, което е още по-страшно — прошепна той. — От време на време Божествения го преследват съмнения, че твоят господар, Плашилото, не му е син — той вдигна пръстите, за да

не го прекъсна. — Защото просто не може да повярва, че е баща на подобно изчадие.

— Какво? Но...

— Шшшт — допря Майа пръсти до устните си. — Маху, слушай внимателно. Чувал ли си някога за пророка Ипурер? Живял е преди около петстотин години. Предрекъл е избухването на голяма революция и идването на Месия, който ще поведе своя народ и чието присъствие ще бъде — Майа присви очи и продължи: — Как беше този стих?... „И пламъка ще угаси“ — заразмята той кесийката на китката си. — Прорицанието свършва със следните стихове: „Наистина ще смаже злото. Къде ли трябва да е той? Пристига или вече е заспал и крачи между вас?“

— Легенди и суеверия!

— Но Великолепния е суеверен. И страховете му са намерили благодатна почва сред жреците на Амон Ра. Сляп ли си? Срещу Божествения се изправя болнаво и смехотворно плашило, за което се говорят небивалици и загадки. Чудна почва за жреците ни, които също искат то да изчезне, наблягайки на факта, че тъкмо това плашило е може би оня Месия, чието идване е предсказал някога Ипурер. А Изития би могла да влезе отново в употреба, като забърка някой от отровните си илачи, който да реши въпроса. Както и да е, твърде дълго говорихме за величията...

— Значи леля Изития продължава да вари отвари, така ли?

— Да. И дава указания на другите.

— Отвратителна стара кучка!

— Истинска убийца — отзова се с готовност Майа. — Кръвта на хора от собствения ѝ род е оцапала ръцете ѝ.

— Какво?

— Попаднах на стар доклад. Само няколко небрежно нахвърляни драскулки. Изития наистина е мразела майка ти. Напълно възможно е да не ѝ е дала най-подходящото лекарство, когато тя се е възстановявала след раждането ти. Маху? Онемя ли?

Почувствах как нещо студено и страховито свива стомаха ми.

— Но баща ми е трябвало да...

— Баща ти не е подозирал нищо. Доста жени умират след раждане. Озовала се в затвора, леля ти Изития е била измъчвана, но не е имало доказателства. Сведенията са били подадени анонимно в Дома

на тайните. Ключи на прислугата и нищо по-сериозно — спомних си за Деди и за дрезгавия ѝ шепот в онази градина преди толкова години. — Е, Маху, ще си отмъстиш ли? Ако решиш — настойчиво продължи той, — не го прави точно сега. Умолявам те — бях изпил доста вино, но се чувствах напълно трезвен. Изпитвах желание да избягам от двореца, да отида в къщата на леля Изития и да я погледна в очите, но само след като постискам дълго и здраво мършавото ѝ гърло. — Не сега, Маху — сграбчи китката ми Майа. — Вече знаеш достатъчно. Но нека това да не се чете по лицето ти: скрий чувствата си и не вдигай ръка. Ще удариш, когато си убеден, че времето е дошло. Почакай, а аз ще ти кажа още неща...

— Какво например?

— Предупреди Ай да се пази.

— От кого? От шпиони ли?

— Не. От убийци — вдигна поглед Майа. — Знае се, че Ай е първи съветник на царица Тийи, а вече и на господаря ти.

— Кой му е вдигнал мерника?

— О, Павиане — усмихна се Майа, — убийците не окачват табели на врата си...

Стиснах го за раменете и го дръпнах силно към себе си.

— Майа, защо ми каза всичко това? Как мога да знам, че не мътиш водата?

— Собек.

— Какво Собек? Хайде, говори! — изръмжах и натиснах яко раменете му.

— Собек го няма.

— Не — дръпнах мигновено ръцете си от него.

— Бил избягал — той се огледа бързо. — Знаеш как стоят нещата със затворническите клетки. Осъдените са оковани с вериги. Оцеляват само благодарение на водата, оскъдната растителна храна и това, което им оставят пазачите, както и на милостинята на бедуините. Ако някой от осъдените успее да избяга, какво би могъл да стори и на какво да се надява? Но Собек е рискувал. Офейкал е и е тръгнал през Червените земи. Намерили са изсъхналия му скелет — разпознали са го по белезниците на китките му и по глинената плочка, захвърлена наблизко. Бил задигнал един нож и съд с вода. Не са го намерили. В тила на главата му зеела дупка.

Изстенах и се обърнах встрани.

— Горкият Собек!

— Глупости! Маху, я помисли малко: Собек беше воин. Измъкнал се е с нож и съд с вода. Либийците не се прокрадват крадешком, за да пробият дупка в нечий тил. Те остават на разстояние и свалят жертвата си с остра стрела. Такава стрела не са намерили при Собек. Не схващаш ли? Собек е убил някого, взел е ножа и водата му, сложил е белезниците на ръцете на горката жертва и е хвърлил наблизо затворническата глинена плочка. После е избягал.

Мозъкът ми гъмжеше от мисли, картини и спомени.

— Собек ще се върне в Тива — продължи Майа. — Знаеш добре това, нали? Ще се върне тук и ще потърси приятелите си. Единствено на теб може да се довери. Ако е оцелял в пустинята, ще те намери. И ще помоли за помощ. Това е цената, която трябва да платиш за информацията, която ти дадох. Кажи на Собек, че Майа няма нищо общо с това предателство, че Майа го обича и винаги ще го обича — стисна китката ми и бавно се отдалечи в тъмнината.

Отидох при Езерото на чистотата и седнах на брега. Не можех да повярвам изведнъж на всичко, което бях чул. Искях да го осмисля и да го подредя в представите си. Чух стъпки, но не се обърнах.

— Е, Маху, много ли неща научи? — приклезна до мене Ай.

— Немалко — споделих с него всичко, с изключение на новината за Собек.

— Какво ли е накарало тази торба с тайни да се разприказва така пред теб?

— Преди време имяхме общ приятел.

— Ха! Не знаех, че имаш такива предпочитания. А какво ще предприемеш срещу Изития?

— Какво би ме посъветвал?

— Да изчакаш! — изправи се Ай и махна да го последвам. — Поне известно време. Така бих сторил и аз. След като враговете ни са решили да убиват, знаеш ли кой би могъл да е убиецът? — поклатих отрицателно глава, а той добави, подхилвайки се: — А аз знам. Но и той ще трябва да почака. Обичам да слизам до Нил и да гледам как земеродните рибарчета в черно и бяло връхлитат като мълнии към водата. Толкова са бързи, че трябва да съсредоточиш цялото си внимание, за да ги забележиш. Понякога ги няма дълго време; тогава

решавам, че са отишли на друго място. А когато се появят изведнъж, любопитството ми пламва още по-силно.

— Нима си дошъл да ми разказваш за земеродните рибарчета в най-глуха нощна доба?

— Празникът е към края си — обърна се Ай към светлината, която идваше от прозорците на двореца. — Приятелите ти ядоха и пиха повече, отколкото могат да носят. Сега чакат помощ от слугите си. Хоремхеб обаче се надува, като че е на голям парад. Маху, не бива да го изпускаме от поглед: него и Рамзес. Сърцата на двамата бият ведно, а тези сърца са пълни с коварство.

— Да внимаваме за рибарчетата ли?

— О, да — подсвирна тихичко Ай. — Главният писар Хюйи дойде с покана. Както знаеш, след няколко дни Божествения ще чества Празника на Опет, когато той напуска храма на Амон Ра в Карнак и отива в Луксор. Несравнима с блясъка си церемония, в която фараонът общува с боговете.

— За Рибарче с главна буква ли става дума? — попитах настойчиво, макар и да не очаквах да получа отговор от човек като Ай.

— Движенията на Божествения са също толкова бързи. Той покани с подобаваща снизходителност и втория си син да участва в официалните празненства.

— Господарят прие ли?

Ай ме тупна по рамото и отсече:

— Естествено! Беше длъжен. Поканата важи с пълна сила и за нас.

Широката главна улица, оградена от двете страни със сфинксове със златни глави, бе част от маршрута на празничните шествия между храмовете в Карнак и Луксор. А сега, в последния ден на Празника на Опет, там бе струпан плътен шпалир от хора. Местните жители бяха опразнили Тива; огромните тълпи набъбнаха от посетители от всички градове на царството и отвъд него в тържествения ден, в който фараонът показваше лика си на своите поданици, които се наслаждаваха на славата и мощта на Египет.

Царственото шествие бе предвождано от елитния ескадрон от бойни колесници, чиято украса от сплавено злато и сребро блестеше

ослепително. Великолепния седеше в трон от чисто злато и скъпоценни камъни, издокаран с официалните си дрехи на славата, които обаче не можеха да прикрият дебелият му тяло с хлътнали гърди и провиснало шкембе. На главата му бе положена вдвоената червено-бяла корона на Горен и Долен Египет, а в ръцете си държеше жезъла и млатилото. Под дрехите на славата носеше ненес — скъпоценната свещена туника.

На известно разстояние след Аменофис следваше паланкинът на царица Тийи, чието окъпано в благоухания тяло бе вече прогизнало от пот под задължителната церемониална роба от пера на екзотични птици. Тийи носеше тежка корона с рогата на богинята Хатор, но въпреки неудобствата на протокола се усмихваше непрекъснато към приветстващите.

Престолонаследникът Тутмос и Ехнатон, облечени в еднакви плисирани ленени роби вървяха от двете ѝ страни. Носеха подобни на корони кръгли шапки, обсипани със скъпоценни камъни и със сребристи пискюли. Тутмос бе приветстван с шумни изблици на радостни викове и възклицания. Аз ги следвах на чувствително разстояние от бръснатите глави и дочувах мърморенето и ропота на тълпите при преминаването на Ехнатон. Той дефилираше за първи път в празничното шествие пред народонаселението на фараона. По улицата се носеха възклицания на изненада и учудени викове, но и немалко подигравателен смях. Тъй като Тутмос вървеше пешком, Ехнатон се бе оказал принуден да преодолее недъга си и да го следва под палещото слънце с цялото физическо достойнство, на което бе способен. Нефертити не бе поканена — една наистина изтънчена обида! Тя неминуемо щеше да се хареса на тълпите, но в поканата с личния картуш на Аменофис бе пропусната и бе принудена да остане в двореца на Атон. Тя съумя да прикрие умело гнева си с усмивка, след което инструктира Ехнатон как да се движи и държи по време на шествието.

— Слънцето ще грее силно — го предупреди тя, — затова се опитай да вървиш без сандали. Прехвърляй тежестта на тялото си върху бастуна, който ти подари Ай. Не поглеждай нито вляво, нито вдясно. И внимавай: не реагирай на нищо.

— На кое нищо по-точно? — попита тихо Ехнатон.

Нефертити отклони поглед и измърмори:

— На което и да е.

Тя ме поведе със себе си в градината, където заснова напредназад, разтърсвана от бяс. Приличаше на Бастет — богинята котка, която се движи винаги сама. Не спря да крачи насам-натам, от време на време разпервайки ръце с непрекъснато движещи се пръсти, чиито къносани нокти святкаха като острите окончания по лапите на разярен леопард. По бързината и силата на дишането ѝ проследих как постепенно и бавно се уталожва много силният гняв, който я душеше. Когато най-после се овладя достатъчно, застана пред мен с притиснат до устата ми пръст и втренчи в мен леденостуден поглед:

— Маху, този път внимавай особено много. Обичният ми е в твоите ръце.

Показах се в най-добрата си светлина или поне се опитах. Празникът на Опет представляваше продължителна поредица от чествания, при които Амон Ра, съпругата му Мут и синът им Хонсу се вземаха от притъмнените олтари в Карнак, пренасяха се до големия крайбрежен храм в Луксор и се връщаха обратно. Шествията минаваха както по сушата, така и по реката. Разкошно боядисаните царски плавателни съдове с резбовани по носа им глави на ястреби пореха водата бавно и тържествено, заобиколени от безчислен брой по-малки кораби и лодки. През нощта се редяха приеми, пиршества и жертвоприношения, а при изгрев пак се подемах парада на военните части и тържествените шествия на жреците. Истински празник от цветове, музика, танци и ядене и пиене, които оставяха без сили и най-опитните царедворци.

Ако целта бе Ехнатон да се умори и да рухне, то тя не бе постигната — господарят ми се справи изключително добре за тромавото си тяло, а усмивката не слезе нито за миг от лицето му. Нефертити го бе подготвила много добре, а и ние с Ай неотлъчно бяхме до него. Дворцовите сановници и всевъзможните лакеи, чиято грубост бе прикрита зад маската на студена учтивост, не престанаха да се опитват да ни разделят при всяка появила се възможност. На вечерните пиршества Ехнатон седеше близо до баща си, но Великолепния нито веднъж не го погледна и не го удостои и с дума за разлика от Тутмос и сестрите му, към които проявяваше нежна грижа и пределна благосклонност. На най-голям дял от бащиното внимание се радваше четиринайсетгодишната черноока хубавелка Ситамон —

дребна като майка си, облечена с плътно прилепнала по тялото ѝ роба. На едно от празничните угощения дори ѝ бе позволено да седне в скута на баща си с облежната на гърдите му глава, а той слагаше в устата ѝ лакомства.

Ехнатон не се оплака нито веднъж. Нощно време често се опитвахме да го заговорим или да го разсеем, но той неизменно се усмихваше и поклащаше отрицателно глава. Само веднъж си позволи известна проява на чувства, цитирайки няколко стиха:

*Защо седиш навъсен в мрака?
Когато пиеш от горчива чаша,
усмихвай се над нея.*

Очевидно бе допил горчивата си чаша с настъпващия край на празника, отбелязан с тържествената процесия от Луксор до Карнак. Най-после излязохме от широката улица с дългата редица сфинксове с непроницаеми лица; от там поехме по алеята към храма. Минахме покрай езера с блестяща повърхност и прекосихме вътрешен двор със статуите на Сехмет — богинята с лъвска глава, която разкъсва и поглъща първите люде. Съвсем скоро щяхме да влезем в Големия храм на Карнак. Обадиха се тръби и рогове; знамената над портите плющяха и се мятаха като уловени птици. Огромните бронзирани порти от ливански кедър се отвориха и влязохме в священото оградено място на Амон Ра — обширен парк от гранит и камък с храмове, колони, статуи и обелиски. Шествието спря в централния вътрешен двор. Свалиха величествения царски паланкин на земята посред рояк от бръснати глави на жреци, пазители на тайни, четци, разпоредители и всичките им помощници. Зазвучаха тръби, задумкаха барабани и по стъпалата откъм храма слязоха музиканти и танцьорки, за да поздравят госта. Аменофис остана в паланкина, а първият солист на хора монотонно запя хвалебствен химн за прослава на фараона. Хорът поде думите на солиста:

*О, Великолепни, ти си като бик
с рога опасни и сърце могъщо.*

*О, Преславни, ти си като крокодил —
бог на ужасите във водата.
Като лъв свиреп, изпълнил
с трупове на врагове земята.
Ти си Ястреб — бог с крила.
Ти си страшният Чакал от Юга.
Ти си Повелителя на бързината,
профучаващ над Двете земи.*

Химнът свърши и Аменофис трябваше да отговори според протокола на официалната церемония. Той обаче се извърна и пошепна нещо на един от глашатаите си. Мъжът пристъпи към Шишнак — върховния жрец на Амон, и му предаде волята на фараона. Шишнак се поклони пред царския паланкин и в този миг наоколо се разнесоха сподавени въздишки. Проследих погледите и вдигнах очи: три черни гарвана кръжаха над вътрешния двор, а всички знаеха много добре, че тези птици са вестители на злото. Една кацна върху главата на една статуя, а другите две се приземиха наблизо — като прокобни вестоносци на предстоящо бедствие. Притича жрец с размахано ветрило и птиците отлетяха, раздирайки въздуха с отвратителния си грак. Ай бе напрегнат до краен предел и измърмори съвсем тихо нещо. Шишнак се извърна и обяви с висок глас, необезпокояван ни най-малко от току-що случилото се:

— Божествения ще влезе в свещения храм на своя баща, а благодарствената реч ще поднесе обичният му син принц Аменофис.

Тогава за пръв и последен път чух официално да се произнесе името на моя господар. Съобщението на вестителя бе посрещнато с изненадани възгласи. Ай ругаше съвсем тихо:

— Първо птиците прокобници, а сега и това. Та Ехнатон изобщо не е подготвен: ще се притесни и ще започне да заеква... — понечих да мина напред, но Ай ме стисна за ръката и изсъска: — Не прави глупости. Пуснаха ни тук само по височайше благоволение!

Великолепния бе подготвил капан и тикна в него собствения си син. Изведе го да се движи неловко и мъчително пред тълпата, погрижи се влизането му в храма да съвпадне с появата на онези птици, а сега го остави — съвсем изненадващо — да говори на

публично място, да произнесе реч в присъствието на самия фараон и на цялата властваща върхушка на Египет. Ехнатон се опря на бастуна, прехвърляйки там цялата тежест на тялото си. Позата му ми каза всичко за сковалото го напрежение, но само след миг той се извърна и се загледа в слънцето. Лицето му бе абсолютно спокойно, озарено от онази смайваща усмивка, която можеше да заплени човек и да го обезоръжи напълно.

— Всички уши слушат — разнесе се като барабанен бой през вътрешния двор гласът на върховния жрец — словото на сина на Великолепния. Всички сърца тръпнат радостно заради височайшето благоволение, оказано на този син на фараона.

В отговор зазвуча гласът на моя господар — ясен и отривист, тръпнещ и вибриращ във въздуха като гласна тръба:

*Все вечни Отче,
земите до една са ти подвластни,
а името ти е наистина велико и възвишено.
Ефрат и Океанът със зелените води
пред теб треперят.
С мощта си управляваш всичко
от тук до края на света!
Народът в Пунт те обожаваш.
На изток, там, където са подправките,
дърветата растат, защото ги обичаш!
Пренасяш аромата им и въздухът ухае
по празници из храмовете!
И птиците летят, защото ти го искаш.
А други земни твари
живеят и се хранят, защото ти го искаш!
И всички зрими и незрими същества
в благоговение пред теб застават —
Преславния Отец Атон Все вечни!*

Господарят ми направи съвсем кратка пауза, след което продължи възхвалата си със своя химн. Очевидно до съзнанието му не бяха стигнали понеслите се шумни ахкания и възклицания.

*Великолепие искри от името ти!
Привързваш лотоса към папируса!
Гласът ти казва истината
и всичко вижда твоето око!
Направеното скришом ти съзираш.
Пошепнатото чуваш.
Положи ти величието си по планините.
О, хубаво е, че отново идваш.
Благодаря ти, Отче мой, за този ден!*

Господарят ми млъкна. Жреците на Амон стояха със зяпнали уста. Дори Шишнак се бе вцепенил като ударен от гръм. Пламна оживен разговор между фараона и глашатая. Разнесе се тръбен вой и фараонът слезе от трона с помощта на двамина от помощниците си. Придружен от царица Тийи и от върховния жрец, Божествения прекоси вътрешния двор и се изкачи по стъпалата към свещения храм. Едва там, озовал се в компанията на своите богове, щеше да даде воля на гнева си, предизвикан от нахалството на уродливия му син, дръзнал да възхвалява странния си бог Атон в самото сърце на храма на Амон Ра. А всички трябваше да чакат кротко и търпеливо.

Хвърлих бърз поглед към Ай; по лицето му нямаше и следа от някакви емоции, но очите му светеха; очевидно бе развеселен от случилото се. Останалите официални лица се раздвижиха и започнаха да разговарят помежду си, докато господарят ми не помръдна от мястото си, обърнал с блажена усмивка лицето си към слънцето.

ДЕСЕТА ГЛАВА

СЕТ — ЧЕРВЕНОКОСИЯТ БОГ НА ХАОСА, ПРЕДСТАВЯН ЧЕСТО С КЛЮН, РОГА И РАЗДВОЕНА ОПАШКА.

— Разбира се, принцът беше неповторим — ухапа Ай сочен къс обилно подправено месо, а после се усмихна на себе си с възхищение, вкусвайки с удоволствие сладостта както на спомена и на поетата храна.

Ай, Снефру, писарят Инети и аз се бяхме разположили на Носа на газелата — скалист издатък в сушата с изглед отвисоко към Нил. Разкошен ден! В подножието на скалата ловците на птици разпъваха мрежите си и приготвяха гигантски капан.

— Всички чакаха — обадих се аз — господарят да падне в капана, но той успя да се измъкне.

До нас стигна мирис на кръв и сол. Бяхме насядали в полукръг пред импровизирана трапеза с късове гъше месо, пресен хляб и нарязани плодове. Големите пръстени чаши почти преливаха от най-доброто вино. Ай бе уредил тази разходка на чист въздух след завръщането ни от Карнак. Снефру не откъсваше очи от тартора на птицеловците и тихо изреждаше имената на различните уловени птици.

— Никак не е зле да внимават — посочи Ай към избуялата тръстика покрай брега. — Там ври от змиорки, щуки и миноги, а където са те, и крокодилите не закъсняват.

Снефру продължи да избягва погледа ми и започна отново да изрежда, но този път различните риби, които могат да се ловят по тези места, сякаш постоянното изброяване би могло да помогне срещу напрежението и сковаващия страх. Въпреки вкусната храна, отличното вино и хубавия слънчев следобед Инети не успя да се отпусне: обвил с длани чашата си, седеше на мястото си с немигащ поглед. Ако имаше как, грозните му щръкнали уши щяха да заплющят, защото Ай бе подхванал темата за предателството. Задъвках залък хляб с парче от някакъв плод, питайки се в какво се бе прицелил Ай.

Ехнатон не тръгна с нас, а остана при Нефертити. Впрочем след завръщането ни той бе през цялото време с нея. Никакви пирове, никакви празненства — само заплашителна тишина. Нефертити фучеше като побесняла котка. Хубостта ѝ сякаш подклаждаше допълнително раздиращия я гняв.

— Моят любим бе подмамен — отсече тя. — Пуснат като чучело пред тълпите. Какво очаквах от него? Да се препъва и да пада ли? Ако не буквално, то когато говори. Така ли е?

— Господарке — възпротивих се аз, — Ехнатон направо надмина себе си!

— Той не биваше, не биваше да пее химна в чест на Атон — ядно възрази тя.

Ай не се съгласи. А когато и господарят се включи в спора, ми наредиха да се оттегля; очевидно предпочетоха да продължат разправията насаме.

Сега Ай изпи до дъно чашата си и посочи ятата от птици, прелитащи над блатата и мочурищата.

— Напомнят ми за онези гарвани, които прелетяха в храма на Атон. Номерът им си го биваше. Няма място за колебание: бръснатите тикви са ги хванали, държали са ги гладни няколко дни и са ги пуснали в момента, когато влязохме във вътрешния двор, примамени от уж случайно пръснатите по калдъръма семена.

Белязаното лице на Снефру не можеше да крие повече обзелата го тревога.

— Но Ехнатон им го върна, нали? Какъв номер им извъртя само! Какво ще кажете? — продължи Ай. — Колко тактично, умно и с чувство за хумор. Свещениците сигурно са се пръснали от яд. Великолепния падна в собствения си капан! — пое дълбоко въздух той. — Обичам да идвам тук. Харесвам мириса на реката, на гниещата растителност. На живота и на смъртта може би... А, какво мислите по въпроса? Искрено се надявам Шишнак да гние сега в своя храм.

Инети се разкашля. Лицето му беше с цвят на пепел, а очите му се изпълниха със страх.

— Един ден — продължи тихо Ай — Невидимия, но Всевиждащ бог Атон ще дойде с пълната си сила и всички ще му се поклонят. Веднъж и завинаги. Бих искал да съм там, когато отнасят смешната му статуя на така наречения свещен кораб, където фараонът задава

важните си въпроси и очаква пророчески отговори. Ако платноходът тръгне напред, отговорът е „да“. Ако е „не“, корабът поема назад. Искам да кажа — изсмя се той, — че движението му се определя от бръснатите тикви! Те дават на фараона искания от него отговор. Разбира се, той оглупява все повече и повече. Нали? — Снефру изпъшка, а аз усетих смразяващата тръпка на страха. Ай се бе вгледал втренчено в Инети. — Е, главни ми писарю, изглежда, не можеш да повярваш на грозните си уши. Прав ли съм? — приведе се леко напред Ай. — Няма ли да побегнеш при господарите си в Тива, за да им кажеш за измяната, за която си научил? Не, вече няма да бягаш никъде. Инети, виното, което изпи, е отровно. Не може да се усети по вкуса му. Съдържа нещо специално, приготвено лично от дъщеря ми: змийска отрова, примесена с няколко смъртоносни праха — Снефру рипна мигом от мястото си и захвърли своята чаша надалече. — Не, не твоята — отсече Ай, без да отмества поглед си от Инети, — а само в чашата на писаря — Инети понечи да мръдне, но не можа. Обичайно жълтеникавото му лице бе съвсем сиво, очите му се бяха уголемили, а устните му имаха необичаен цвят. В ъгълчетата на устата му се събираше бяла пяна. — Признаците на края идват доста бързо. Смъртта настъпва скоро. Инети, сега не можеш да помръднеш. Така ли е?

Писарят успя да приседне, но като че ли бе издялан от камък; само по пулсиращата на врата му вена можеше да се разбере, че бе започнала смъртта. Ставащото тук бе призрачно и плашещо. Оставих чашата си на земята. Ай се пресегна и докосна Инети по лицето. Писарят се бореше за глътка въздух като човек, чиито дробове са вече пълни с вода. Излизащите от устата му звуци бяха все по-ужасни; той се напрягаше с отворена уста, сякаш се канеше да повърне, а очите му започнаха да се обръщат назад. Накрая се строполи на една страна, като удари лицето си толкова силно, че се появиха петна от кръвта му, и не мръдна повече.

— Защо? — попита съвсем тихо Снефру.

Ай загребва малко пепеляк от земята и го хвърли върху трупа на Инети, обърна се към реката и вдигна чашата си за наздравица.

— Махни се! — произнесе той заклинание от „Книгата на мъртвите“. — Да те няма. Махни се, крокодиле от Изток! Аз казвам къде да отидеш. Да живееш завинаги в изгаряща тъма. Ей, Снефру —

поотри той дланите на ръцете си една в друга и посочи към храсталака по-нататък, — замъкни там трупа. Никой няма да го намери.

Снефру се огледа и възрази внимателно:

— Хоремхеб и Рамзес ще изпратят съгледвачи.

— Съмнявам се — измърмори Ай. — Шпионите им следят принца и дъщеря ми. Дори да го открият, всички ще дадем клетвени показания. Нали така? Инети трябва да е ял нещо, което не му е понесло никак — засмя се весело. — Хайде, Снефру, отмъкни трупа му в храстите. Забий дълбоко нож в гърдите му и хвърли сърцето за пир на птиците и чакалите. Прокълнат в живота, Инети ще бъде прокълнат и в смъртта. Неговата Ка ще може да скита дълго из студените и сухи затворени пространства на Отвъдния свят и никога не ще намери покой. Хайде, човече! — Ай бръкна в кошницата с провизиите, извади дълъг нож и го пхна в ръката на Снефру. — Измъкни сърцето му. Докато го вадиш, изречи проклятие. Тръгвай веднага!

Снефру стисна ножа и помъкна трупа на Инети така, сякаш беше кош с гниещ боклук. Продължи да го влачи нататък, приведен ниско, за да не го видят ловците на птици от брега. Краката и ръцете на писаря се мятаха и отскачаха като на счупена кукла. Погледнах към реката. Птицеловците си тръгваха. Бяха доволни от днешния си лов. Също както Ай.

— Маху, той беше истински убиец — Ай напълни чашата ми, ухили се на неприкритата ми подозрителност и я смени със своята чаша. Неприятната му усмивка стана по-широка, след като и аз размених местата им. — Трябва да ми имаш доверие! Инети беше шпионин и предател. Змия в пазвата. Не го оплакваш, нали?

— Не искам да мисля повече за него.

— Много добре. Имах навика да го пращам до тиванските пазари за провизии. Не го биваше особено като шпионин. Той свиваше винаги в една и съща улица, влизаше в една бирария и предаваше на собственика й малък папирусен свитък. Накарах собственика да ми го даде. После прерязах гърлото на посредника.

— А папирусът?

— О, в него се докладваше какво правя и къде ходя и се намекуваше, че е добре да бъда премахнат. И като най-подходящ начин се посочваше пиянско сбиване или нещастен случай в града. Маху,

нима заслужавам такова отношение? Но не затова убих Инети — той взе къс месо, ухапа го внимателно и продължи: — Сам видя какво се случи в Карнак. Трябва да ти е ясно: вече сме във война. Затова сме длъжни да вселим възможно най-силния страх в сърцата на неприятелите си. Разбира се, враговете ни ще се досетят, че сме убихи Инети, но няма да могат да го докажат. Никога няма да успеят да открият трупа му. Снефру ще се върне тук по тъмно и ще го хвърли в някое от свърталищата на крокодилите. Това ще е посланието ни, Маху. Защото сме безмилостни не по-малко от тях.

— А кои са те?

— Ако трябва да съм напълно откровен като към мой ученик, ще ти кажа, че не знам. Но това е начинът, по който се върши работа. Нападат ни, а ние сме длъжни да отвърщаме на удара.

— Сега ще търсят начин да си отмъстят за Инети.

— Добре дошли, щом са готови да платят определената цена. Не, според мен ще трябва да помислят внимателно, преди да понечат.

— Кои са все пак?

— Всички, Маху! Престолонаследникът, Божествения, Шишнак, Върховният жрец на Амон, тиванският кмет Рахимере. Може да е всеки един от тях. Възможно е да са двама, а може и всички. А ти си вече в битката. Неприятелят разгръща силите си под прикритието на прахта или на някоя неравност на терена. Длъжен си да чакаш, за да разузнаеш каква е реалната му сила, като го принудиш да издаде тактическите си маневри и действия. Тук е същото.

Чувахме високото мърморене и шумните изсумтявания на Снефру, който забиваше ножа си в тялото на Инети, съвсем ясно. — После си измий ръцете! — извика му Ай и млъкна отново, напрягайки слух.

Доловихме словата на проклятието, нареждани от Снефру, докато той изрязваше сърцето на нещастника.

— Можем ли да вярваме на Снефру?

— О, да. Особено сега — Ай обърса потта от челото си. — Веднъж доверих на Снефру как Инети е работил за съдебните процеси. Той беше писар на раните и е наблюдавал осакатяванията, на които подлагат осъдените престъпници. Снефру може и да е бил изненадан от бързата смърт на Инети, но ми се струва, че работата, която му възложих, му е била приятна.

Когато излезе от храсталака, Снефру бе облечен само с къса и набрана в кръста пола; коремът, гърдите, ръцете и дланите му бяха покрити с кръв.

— Готово ли е? — попита го Ай.

— Птиците вече пируват с вътрешностите му — грейна в усмивка лицето му.

— Тогава иди и се измий, ловците вече ги няма.

Гледахме го как изпълнява заръката. Той се почисти бързо, събличайки се гол, но остана досами водата, оглеждайки се боязливо заради издайническия мирис на кръвта. Ай върна всичко в кошниците, с изключение на чашата на Инети, която хвърли върху камъните под нас. Снефру ни догони по обратния път към двореца на Атон. Ехнатон и Нефертити седяха в градината под клоните на една смоковница. Ехнатон бе определено мрачен, а тъмните му очи ни опипваха внимателно; Нефертити обаче изглеждаше спокойна като току-що нахранена котка.

— Свършихме всичко — обяви Ай.

— Хубаво! — изрече тихо тя и погледна към мен: — Маху, налага се да приготвим за път някои неща. Царица Тийи ни прати съобщение. След два дни пристига царска баржа.

Ай ме хвана под ръка и се оттеглихме.

— Къде ще ходим? — попитах напрегнат.

— До родното място на Атон — отговори ми той. — Разпореди се Снефру да подбере десет от най-добрите мъже. Да приготви хранителни припаси за пренасяне до кея.

След два дни пристигна баржата на царицата — великолепен кораб с издаден напред и нагоре нос и кърма в позлата, резбовани като озъбена лъвица. На горната палуба имаше майсторски оформен павилион със салон с двоен покрив, оцветен в тъмносиньо и увенчан със златната глава на Хор. В небето се извисяваше много висока мачта в синьо и бяло с прибран бушприт. Разбира се, пристигналата „Ослепителна мощ на Атон“ предизвика смайване и суматоха сред офицерския състав на Свещения отряд, който не бе известен предварително за акостирането на съда. Хоремхеб и Рамзес дойдоха бързо, полуоблечени в офицерските си защитни одежди, и поискаха да видят веднага принца. Ай ги посрещна на входния портал с колонади и настоя да им сервират охладено пиво и чудесни орехови питки. Те бяха

принудени да спазят церемониалните предписания и приседнаха на възглавниците, хапнаха по малко и отпиха от пивото.

— Принцът на борда ли е? — попита Рамзес.

— Не — отговори Ай.

— Защо дойде баржата?

— Ще пътуваме.

Хоремхеб понечи да попита по чие нареждане е заминаването, но Рамзес го сбута с лакът.

— Ние не сме затворници — продължи Ай. — Господарят ни е с царска кръв и има право да ходи където пожелае.

— А сега къде отивате? — настоя все пак Рамзес.

— Капитане, ще пътуваме по реката. Времето е чудесно. Нил е пълноводен и течението е бързо. Може и да половуваме из ракиката и дори в източния или западния край на пустинята.

— Ще трябва да ви придружим.

— Защо?

— По заповед — натърти Хоремхеб. — Да, принцът наистина не е затворник, но той е Обичния син на Божествения...

— О, да — прекъсна го със саркастичен тон Ай.

— А заповедта за нас — извиси пронизващ глас Рамзес — гласи следното: Да пазим и да защитаваме принца! Ето защо ще последваме „Ослепителна мощ на Атон“ дори с плуване.

— Не бих допуснал това, любезни ми войнико! По-добре се върнете в Тива и поискайте да ви отпуснат подходящ за целта боен кораб и достатъчно провизии.

— А колесниците ни? — почти умолително попита Рамзес.

— Те са си ваш проблем — сви рамене Ай. — Ще трябва да останат тук.

— Има още нещо — прозвуча много по-овладян гласът на Рамзес. — Съобщението ви за изчезналия писар Инети. Долу, недалече от плитчините, намерихме скорошни оглозгани кости...

— Горкият — поклати глава Ай. — Предупреждавах го да не слиза твърде близо до водата! — той се изправи. — А сега ни чака работа. Отплаваме утре вечер.

Хоремхеб и Рамзес буквално излетяха. Известно време всичко вреше и кипеше в малкия военен лагер. Когато дойде времето за отплаване, Хоремхеб и Рамзес бяха смогнали все пак да се приготвят.

Последва ни черен бързоходен военен кораб с широк, легнал ниско корпус; екипажът му се състоеше от неголям отряд пехотинци, към които се бяха присъединили Хоремхеб, Рамзес и още неколцина от частта им. Оттласнахме се малко преди смрачаване, за да стигнем бързо в средата на реката; Ай лично поде хвалебствен химн, докато гребците се привеждаха равномерно напред и прилягаха назад, хванали греблата.

Ехнатон и Нефертити се настаниха в централното помещение, а Ай зае неголемия павилион на кърмата. Аз останах при екипажа завит с топли одеяла и доста близо до разжарените мангали, от които дирех не само топлина, но и защита срещу безцеремонните нощни насекоми.

Втората нощ Нефертити благосклонно покани Хоремхеб и Рамзес на вечеря на царския кораб. Хоремхеб пристигна с двете си нови джуджета, които изглеждаха като близнаци. Рамзес дойде с малко жирафче, последвало предната вечер ловците, които бяха убили майка му; за пръв и последен път го видях да показва чувство на привързаност към нещо или някого, като изключим Хоремхеб, разбира се. Но непохватността му бе почти пословична: още на другия ден жирафчето падна зад борда и се удави.

Вечерта беше приятна и премина много добре, макар че Хоремхеб и Рамзес бяха доста далеч от представата за идеални гости: те останаха начумерени през цялото време. При първата удача им се възможност ме извикаха настрани и ме засипаха с протести, че им се е наложило да пътуват така набързо и като съгледвачи. Стояхме изправени на кърмата на кораба, топлейки ръцете си над неголям меден съд, пълен с искрящи дървени въглища. Забелязах, че ръката на Рамзес трепери, и мигом проумях истината.

— Какво, Рамзесе, ти май недолюбваш водата, а?

— Прилява ми — призна той, без да вдигне глава. — Поисках от мързеливеца Пентжу да ми даде нещо, но той не рачи.

— Не се безпокой — успокоих го. — Сигурен съм, че пътуването няма да продължи дълго.

Минавахме покрай големи и по-малки градове, но не бе дадена заповед за спиране нито в Абидос — свещения град на Озирис, нито дори в Ахмин, където Тийи и Ай имаха семейства и роднини. Един следобед, когато изтичаше осмият ден от излизането ни от Тива, изпадналият в непривично спокойствие Ехнатон, съпроводен от

Нефертити и Ай, се бе изправил до перилото на юта^[1] и гледаше съсредоточено към източния бряг на Нил. Стоях зад него и наблюдавах как буйната растителност и палмовите дървета изчезват от погледа, преминавайки в обширен участък от пустинна земя. Ай извика някаква заповед. Платната бяха събрани, а на гребците бе наредено да отпуснат веслата. Бързоходният военен кораб зад нас също намали постепенно скорост. Ехнатон и Нефертити не помръдваха. Останаха изправени на местата си, почти омагьосани от гледката на опаления от слънцето скалист залив в пустинния бряг, който се простираше от Нил до издигащите се високо варикуви скали. Над тях стърчаха две канари с неголяма пролука помежду им, оформена като полумесец. Да, това беше Святото място! Виждах го за първи път: пусто и къпано от Нил, над него се издигаха високи и мрачни скали. Късно следобед се приготвихме да слезем на брега; корабът ни се промъкваше бавно покрай плитчините, засадени с дини. Ай проведе кратък разговор с капитана на баржата. Само той, Ехнатон, Нефертити и аз слязохме от кораба. Господарят ми веднага коленичи и падна ничком, сякаш се покланяше на двата върха, издигащи се високо в далечината. Нефертити и Ай последваха примера му, докато аз останах прав и се заоглеждах, правейки отчаяни опити да се отърва от натрапчивата ми постоянна бдителност и прекомерна предпазливост. Искях да чуя някакъв звук, какъвто и да е, който да разчупи тишината. Ехнатон привърши шепнешком молитвата си, изправи се и закрачи по свещената за него земя.

— Някога — заговори тихо Ехнатон, взирайки се в черупките от миди, които държах в едната ръка — Голямата зелена вода е покривало тази земя, докато моят Отец не го е върнал в предишните му граници — присвих очи и погледнах нагоре. Ехнатон гледаше жадно и с копнеж към пролуката между двете скалисти грамади. — Много отдавна моят Отец е крачел тук във вечерния хлад, вкусвайки очарованието на тучната зеленина и удоволствието от компанията на Синове на хората — замига той и приседна до мен със светнали от възмущение очи. — Маху, това е било в Сияйното време, когато синовете на хората са ходели редом с Бога; навсякъде е царяла пълна хармония, защото Крадецът от Долния свят още не се е бил появил насам. Маху, не долавяш ли присъствието им? На всички духове на Сияйните, които се тълпят около нас? Бризът носи глъхнещите им думи и химни... — той

тупна няколко пъти с длан по земята и продължи: — Корените са още тук, заровени дълбоко. Пустинята ще разцъфне и жълтите нарциси ще се покажат между скалите и камънаците. Когато онова, което само ние виждаме сега, стане реалност, моят Отец ще тръгне отново между хората.

Загледах го с невярващ поглед, но той така и не забеляза нищо. Не знаех абсолютно нищо за странното му богопознание. Дори когато се върнах в мислите си към онова, което Тийи бе споделила с мен, не успях да стигна до нищо определено. Какво ли искаше да ми каже господарят? Че се прекланя пред Невидим бог, чиято мощ бе намерила символичен израз в Слънчевия диск? Ехнатон гребна с ръка малко пясък, камъчета и мидени черупчици и ги пусна да изтекат между разтворените му пръсти. После стана и тръгна навътре в сушата с Нефертити. До брега стигнаха викове от военния кораб. Ехнатон се обърна рязко и се отправи с широка крачка в обратната посока; бастунът му потропваше по каменистата почва и дрехите му се развяваха, докато размахваше ръце с отривисти жестове.

— Назад! — завика той. — Останете на борда! Не мърсете тази свещена земя, защото аз съм благословен от моя Отец. Той ме е благословил за нея и ще го стори отново — той се качи върху една скала и тромавото му тяло се очерта на фона на притъмняващото небе, а лицето му се къпеше в последните светлини на скриващото се слънце.

— Махайте се. Не смейте да стъпвате по свещената земя!

Ай повтори заповедта да не се слиза от кораба и озапти протестните възгласи на съгледвачите ни. Само неколцина от прислугата слязоха на брега и се заловиха да разпъват шатри, да събират дърва за огън и да приготвят храна. Слънцето залезе и върху равнинния терен падна тъмнината, прокъсана само от светлината на нашия огън.

Ехнатон ни разбуди дълго преди съмване. Беше ми доста студено. На открито въздухът щипеше неприятно. Само слабото още сияние отвъд линията на планинската верига показваше, че денят предстои. Ехнатон приличаше на възбудено дете, сновейки напред-назад, докато Ай и Нефертити подреждаха одеяла и възглавници. Най-после всичко бе готово. Ехнатон коленичи, а Ай и Нефертити застанаха от лявата и от дясната му страна. Аз приседнах с кръстосани

крака на определената за мен възглавница. Нефертити стана, отиде до шатрата и донесе три гърненца с горящ тамян. Постави по едно пред Ай, Ехнатон и себе си. Ехнатон измърмори нещо, изпаднал в екстаз, и после подхвана монотонно:

*Тъй си прекрасен!
Твоята слава е видима!
Зримата мощ на незримото!
Славното съмване!
С блясъка, скриващ Зорницата!
И със стаената сила на всичко, което живее!
Земните твари — хвъркати и всякакви —
само от твоята сипа са живи.
Всяко създание вслушва се в твоята воля.
Отче, прославям те — искам от теб благослов.
Отче, ще чуват навсякъде твоето име, което
повтарям
и благославям, защото остава с величие тука —
в свящото място.*

— Нещо прекрасно за теб ще направя! — завърши той и се поклони, последван от Нефертити и Ай, които притиснаха чело в земята. Слънчевият диск се откъсна от планините и се заизкачва по небето, като променяше всичко във въздуха и по земята с горящия си пламък от светлина и величие. Тогава господарят ми се изправи с блажена усмивка на лицето: — Маху, слез до водата. Предай на другите, че вече могат да напуснат корабите.

Всички от „Ослепителна мощ на Атон“ слязоха на брега и поеха с тромава крачка нагоре. Хоремхеб и Рамзес бяха ядосани, но гневът им бе примесен с нескрито любопитство. Всички, които бяха станали свидетели на драматичното посрещане на изгрева, ме заляха с въпроси. Защо това място било свещено?

— Не знам.

— Сигурен ли си? — настоя Рамзес. — В Източната пустиня сигурно има и други места, където слънцето изгрява впечатляващо...

Завъртях с неясен жест глава и се отдалечих.

— Любопитстват, нали? — посрещна ме Ай, все още наakoшинен от студа, с наметнат на раменете шал.

— Остави тях — отвърнах рязко. — Аз съм любопитният.

— Тук е свято място — изгледа ме продължително Ай изпод полуспуснати клепачи.

— И дете би разбрало, че тук изгревът се посреща като много важно събитие, но защо?

— Когато стигнали за първи път Египет — разроши Ай червеникавата си коса, — нашите хора се събрали тук и издигнали олтари за възхвала на Невидимия бог.

— А защо точно тук?

— Защото, както се казва в легендата, това било някога мястото на сияйната градина, където се срещнали Бог и човекът.

— А сега е нищо и никаква пустиня — не закъснях да контрирам.

— Виж я сам, Маху.

Хоремхеб седеше до лагерния огън, потънал в оживен разговор с двете джуджета. Рамзес проверяваше водата в един от големите дървени съдове. Ехнатон и Нефертити се бяха оттеглили в голямата си шатра. Ай се бе качил на борда на „Ослепителна мощ на Атон“. Начинът, по който ловците се връщаха забързани към нас, говореше, че е станало нещо извънредно. Не беше обичайният сигнал за тревога при опасност от нападение на пясъчните обитатели. Когато стигнаха до нас, двамата едва дишаха от умора, плувнали в пот.

— Трябва да дойдете — най-после заговориха един през друг, като сочеха към стръмната скална стена, клисурите и тесните долове, откъдето започваха варовиковите скали. — Но пазете тишина.

Ай слезе на брега, като разтриваше замислено челюстта си. Ехнатон и Нефертити излязоха бързешком от павилиона си с развети дрехи. Хоремхеб бе опънал вече тетивата на лъка си, а Рамзес викаше морските пехотинци.

— Не е нещо обикновено — изрече единият от ловците.

— Добре де, какво е все пак? — попита Ай.

— Не мога да го опиша — каза другият. — Господарю, трябва да дойдете!

Ехнатон и Нефертити обуха сандалите си. С Хоремхеб и Рамзес, последвани от Ай и мен, излязохме от лагера заедно с ловците. Денят

вече пламтеше от горещината; силният бриз от реката завърташе и размяташе пясък и пепел, които бодяха в очите и горчаха по устните ни. Когато стигнахме до масивните камънаци, от всички се лееше пот. Ловците ни махаха да се движим тихо, докато се катерехме по глинещата лиска — хлъзгав път за краката ни, обути в сандали. Стигнахме до върха, накачулен с големи каменни блокове; оттам теренът се снишаваше леко между две оголени скали. После се спускаше към нещо като пресъхнала падина, оградена с пълзящи храсталаци и къпини, полегнали ниско към тънкия слой пръст. Ловците се прокрадваха бавно напред. Минахме покрай телцата на убити по-рано от тях пъдпъдъци. Стигнахме до естествена преграда от цели и натрошени камъни. Там спряхме и се надвесихме внимателно към падината.

Отначало не забелязах нищо особено, но внезапно зърнах как нещо помръдна под голям къпинов храст. Беше лъвица — едър звяр със светлокафява козина, изопнато тяло, махаща опашка и протегнати предни лапи, между които лежеше съвсем малко газелче. След миг то се изправи и залитна, но успя да се задържи на крачката си. То заобиколи лъвицата и бръсна с муцунката си в близката тревна туфа; после се върна и се настани спокойно между лапите, сякаш беше лъвче. А лъвицата не го ухапа смъртоносно и дори не го заплаши с някакво движение. Напротив, подуши го кротко и го облиза грижливо. Зяпнах от изумление. Лъвицата беше страшен звяр, а се грижеше за дребната животинка като за свое чедо. Бе известно, че големите котки си играят със своите жертви точно така, както домашната котка подмята хванатата мишка, но тук случаят беше свършено друг.

Всички, дори Хоремхеб и Рамзес, наблюдавахме безмълвно сцената пред нас. Лицето на Нефертити никога не е било по-красиво: тя сияеше, а очите ѝ искряха. Изминатият път и изкачването я бяха разгорещили; долових аромата на парфюма ѝ. Следях ситните капчици пот, които се стичаха лъкатушейки по златистата кожа на лицето ѝ. Приведеният Ехнатон сякаш гледаше някакво видение. Дори обичайно циничният Ай бе занемял. През цялото време очаквах как лъвицата ще скочи и ще нанесе убийствен удар на невръстното газелче или ще го ухапе за тила, но двете създания продължаваха да стоят мирно и кротко, очевидно доволни едно от друго. В един момент лъвицата се извърна с потръпващи уши и погледна към нас, сякаш ни бе видяла,

след което се чу заплашително изрѣмжаване, дошло дълбоко от гърлото ѝ.

Тъкмо се готвехме да се оттеглим, когато ловците, приклеknали зад нас, зашѣткаха предупредително. Откъм долната част на падината и в пролуката между два големи камѣка се появи лѣв с великолепна грива, който пристѣпваше бавно и с опъната опашка. Бризѣт рошеше гѣстата му грива и мускулите подскачаха по тялото му, докато той се спускаше с внимателна мека стѣпка към лѣвицата. Отначало тя не го забеляза. В един миг обаче и с движение, което буквално ме накара да подскоча, тя се обърна мълниеносно и притисна корема си до земята с прилепнали назад уши и оголени зѣби. Лѣвѣт приближаваше заплашително. Но лѣвицата не отстъпи, а трѣгна фронтално към него с извито нагоре тяло като лѣк, опънат за бой. Лѣвѣт спря разколебан. Женската недвусмислено го пѣдеше, но той не мислеше да се отказва. Отметна грива и нададе нисѣк и накѣсан рев. Лѣвицата мрѣдна леко напред, готова да скочи, а газелѣто полегна грациозно, без да съзнава нарастващата заплаха. Мѣжкарят опита отново да се приближи, но тя замахна с лапа във въздуха и замѣта ядно опашката си. Лѣвѣт отстъпи бързешком с максимално възможното за случая достойнство. Лѣвицата обаче остана приклеknала в същата поза, докато не се увери, че опасността е преминала. Тогава се изправи, разтвори пастта си и нададе ужасяващ рев. Извърна се, загледана в полегатия скален откос към нас, сякаш съобразяваше какво да предприеме срещу новите натрапници в наше лице.

— Трябва веднага да се измѣкваме — настояха ловците. — Вече е раздразнена и няма да ни тѣрпи.

Лѣвицата се върна при газелѣто, близна го и го побутна успокояващо с муцуната си. После вдигна глава и закова кехлибарените си очи право в нас. Ловците вече бяха поели обратно. Ай ме хвана за лакѣта и също се оттеглихме.

Ехнатон преливаше от доволство от това, което бе видѣл токущо; той бързаше с широки крачки начело заедно с Нефѣртити, сякаш забравил за сакатостта си, размахвайки своя жезъл бастун така, както войник размахва мѣча си. Беше прегърнал съпругата си с едната ръка и ѝ шепнеше нещо в ухото. В същото време Ай не спря да разпитва ловците. Той не знаеше дали да вярва на очите си, докато Хоремхеб и

Рамзес направо попитаха дали не е нещо, приготвено специално за случая.

— Виждали ли сте досега подобно чудо?

По-възрастният ловец, който беше посивял ветеран, поклати глава:

— Никога, господарю.

— Ти си кушит, нали? — запита го Ай.

— Майка ми беше от Куш, а баща ми — земеделец в Черните земи.

— Чувал ли си някога подобна история? — настойчиво се включи и Рамзес.

— Да, слушал съм да разказват, че големите котки можели да се държат с други животинчета като с лъвче, но никога не съм вярвал на тези приказки.

— Може и да е вярно — обиколи с поглед околността другият ловец. — Възможно е и да има обяснение. Например ако лъвицата е загубила по някакъв начин малкото си. Възможно е дори да се е нахранила с майката на газелчето, а то, заблуденото, е тръгнало след нея... — ловецът преметна лъка си през рамо. — Ах, забравих да прибера пясъчните пъдпъдъци! Нищо, ще ги оставим на лъвицата. Заслужи си ги.

Късно следобед напуснахме необикновения пустинен залив и поехме по Нил. Ехнатон застана на носа и не откъсна поглед от мястото, докато то не изчезна зад оголените скални блокове и плътните групички палмови дървета. А когато заливът се скри, той остана с наведена глава и дори не прикри сълзите си; после стисна ръката на Нефертити и двамата се прибраха в кабината си.

Вестта за необикновеното съжителство на лъвицата и газелчето бързо плъзна сред екипажа, подхранвайки общото любопитство за целта на пътуването ни. Някои говореха, че са видели и други, не помалко любопитни знамения. Хоремхеб и Рамзес изглеждаха направо объркани. Докато Ай само поклащаше глава.

— Някои неща могат да бъдат обяснени — поверително ми рече той, — докато други остават неясни. Принцът вярва, че е било поличба; ще е най-добре, ако приемем, че е така.

Пътуването ни до Тива мина спокойно. Развличахме се с гледките по двата бряга, както и с променящия се поток на живота в

голямата река. По изгрев и по залез гледахме откритите рибарски лодки и огромните им мрежи, както и ловците из обраслите с тръстика брегове. В студените часове на деня се любувахме на светлата позлата и ярките цветове на корабите в играещата водна повърхност. Минахме покрай Дендера и продължихме надолу по реката покрай тъмнеещата верига на планините в пустинята, която все по-често отстъпваше пред широките участъци обработваема земя, засадени с типичните за Египет палмови, акациеви и смокинови дървета. От време на време зървахме посребрените и позлатените върхове на високите пилони, както и на обелиските и храмовите корнизи, както и част от покривите на сградите в Луксор, Тива и Карнак. Проправяхме си внимателно път сред различните флотилии, които плаваха нагоре-надолу по Нил и пряко до и от Некропола. Най-последно се вмъкнахме в нашия кей, задръстен от прислугата, дошла да ни поздрави с добре дошли.

Наистина бе странно да се озовем обратно в двореца на Атон. По-късно същия ден Ехнатон и Нефертити ни поканиха с Ай на великолепно, но строго лично пиршество; разположихме се в самото дъно на залата за приеми върху малката платформа зад плътни завеси. Снефру остана на стража, а после сам донесе храната — подноси с току-що приготвено месо и мек хляб, чинии със зеленчуци и неголеми съдове със сос; приехме всичко с голямо облекчение след коравия хляб и сухото осолено месо, което ни поднасяха на борда.

Ехнатон бе безкрайно доволен. Отново и отново припомняше „знамението“ за лъвицата и газелчето. Лицето му светна и очите му заблестяха, когато заговори за плановете си за построяване на нов град и за строежа на храмове, отворени за слънцето. Питам се дали Тийи бе организирала пътуването, за да разсее сина си. Или тя и съпругът ѝ се бяха сговорили в царския двор да дадат урок на своя непокорник? Дали Ехнатон щеше да напусне като изгнаник Малгата и Града на скиптър, за да се окаже в някой самотен преден пост, където в самота да се наслаждава на чудатите си религиозни копнения? Нефертити изглеждаше изпълнена със същия ентусиазъм. Трудно можех да си представя жена като нея, без да споменаваме баща ѝ Ай, да бъде изгонена от центъра на властта. Привършвахме с храненето, когато пристигна царски пратеник. Бе облечен в бяло, със златна панделка на главата и носеше бяла служебна палка в лявата ръка и папирусен свитък в дясната. Снефру го въведе в залата за приеми. Мъжът

коленичи пред високото място в дъното и подаде свитъка. Ай го разви; папирусът бе белязан с издутината на царския картуш — личния печат на фараона. Ай се запозна внимателно със съдържанието му и погледна с безпокойство към Ехнатон:

— Повикване от баща ти. Утре следобед да отидеш с брат си, престолонаследника Тутмос, в светая светих на храма на Амон Ра в Карнак.

Цялото удоволствие от лицето на Ехнатон изчезна.

— За бдението — пошепна едва чуто той. — Ще трябва да стоим цели четири дни пред култовата ниша на този ужасен демон и да засвидетелстваме предаността и благоговението си към бога на Тива — той се облегна на стената със светнали от напрежение очи. Дишаше тежко и пресекливо, сякаш току-що бе спрял след дълго бягане.

Ай нареди на вестителя да се оттегли. Лицето на Ехнатон доби противно изражение — със силно изпъкнали очи и непрекъснато мърдащи устни, които обаче нито изговаряха нещо, нито издаваха звук. Нефертити направи опит да го успокои, но той отблъсна ръката ѝ. После понечи да стане, но залитна. Грабна бастуна си и помете подносите, чиниите, малките и големите чаши и алабастровите маслени лампи от масата. Полуприклекнал, продължи да удря по акациевите плотове, оставяйки дълбоки белези; гневът изкривяваше лицето му — устните му побеляха, очите му сякаш щяха да изскочат от орбитите си, а гърдите му продължиха да се издуват. Добре омаслената му и ароматизирана перука се килна встрани. Ехнатон я хвърли върху мен и продължи да нанася удари с бастуна си, бълвайки ругатня след ругатня. Ай остана прав, наблюдавайки го. Нефертити се бе прилепила до стената уплашена, но го гледаше внимателно. Най-после Ехнатон хвърли бастуна, обърна се настрани, положи глава в скута на съпругата си и подви колене като малко дете, насочвайки пръстите на едната си ръка към устата. Нефертити започна да го гали по бузата, говорейки му на език, който не разбирах; меко произнесените думи следваха ритмичните движения на ръцете ѝ. Тя погледна към Ай и направи жест с глава. Ай излезе веднага и се върна с голяма чаша с вино. Снефру стоеше прав до вратата изумен. Ай подаде чашата на Нефертити, която започна да увещава съпруга си да изпие виното; помогна му да седне и задържа чашата, докато той я сграбчи с две ръце и изпи лакомо

съдържанието ѝ; лицето му се отпусна, а в очите му се бе настанил силен страх.

— Изчезвай — прошепна ми Ай. — Изчезвай и никога не споделяй какво видя току-що. Отведи и Снефру.

Мигом избутах Снефру в студената нощ и затворих вратата след себе си.

— Какво беше това? — попита Снефру.

— Божествен бяс.

Той си тръгна, но почти веднага се върна:

— Господарю, в нощта след връщането ви се получи съобщение за теб.

— Съобщение ли? Няма кой да изпраща вести на Маху. Не може да е от леля Изития. Къде е съобщението?

— Донесе го някакъв продавач на амулети. Само няколко реда: „Да живеем и да обичаме“ — Снефру потри белега си, където някога бе имало нос. — Да, точно така: „Да живеем и да обичаме. Слънцето залязва и слънцето изгрява“ — сви рамене и разпери ръце.

Сърцето ми заудря по-бързо.

— А нещо друго?

— Продавачът каза, че идва от малката винарна в началото на Грънчарската улица. Господарю, знаеш ли за какво става дума?

Поклатих глава и си тръгнах. Разбира се, че знаех! Собек се бе върнал в Тива и искаше да ме види.

[1] Задната част на горната палуба. — Бел.прев. ↑

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

В ЙЕРОГЛИФА ЗА „ВРАГ“ — ХФТИ/ХЕФТУ — СА ИЗОБРАЗЕНИ ПЛАЦЕНТА, РОГАТА УСОЙНИЦА, САМУН ХЛЯБ И МНОЖЕСТВО ЧЕРТИ.

Следобеда на следващия ден Ехнатон напусна двореца с бледо лице и тревога в очите. Бе заобиколен от бръснати глави от храма на Амон и ескортиран от стража, вдигнала високо златната глава на овена символ на техния бог. Господарят ми се бе успокоил напълно. Нефертити бе положила необходимите грижи, а посред нощ повикаха и Пентжу, който провери общото му състояние и му даде течно лекарство за спокоен сън. Не бе позволено никому да го придружи; дори Хоремхеб и Рамзес получиха заповед да останат по местата си, когато господарят ми бе съпроводен до чакащия кораб — навяващ печал черен плавателен съд с изображение на овнешка глава на носа и резбована лицева част на чакал на кърмата. Домът ни сякаш остана без душа, след като Ехнатон потегли. Някаква смразяваща тишина ни принуди с Ай и Нефертити да излезем в градината, където седнахме в сянката на финиковите палми. Снефру обикаляше около нас с изтеглен меч и зорък поглед срещу евентуални подслушвачи, пропъждайки грубо слугите, тръгнали към нас. Самоувереността на Ай бе сериозно разклатена. Той призна, че жреците на Амон са реагирали по-бързо и по-безцеремонно в сравнение с неговите предположения.

— Подобно повикване от най-високо място — поклати глава той — не може да бъде пренебрегнато.

— Нищо не му пречеше да се престори на болен.

— Дъще, пак щяха да го отведат.

— Защо?

— Под предлог — въздъхна Ай, — че трябва да се запознае с Бога.

— А каква е истинската причина?

Ай ме погледна:

— Маху, нещо си се умълчал. Ще може ли ученикът да отговори по-добре от учителя?

— Да — доближи се Нефертити и дъхът ѝ ме облъхна, благоуханието ѝ загъделичка ноздрите ми, а ръцете ѝ се допряха до моите.

— Причините са две.

— Е, и? — попита Ай.

— Да пречупят волята му.

— Никога — разшириха се зениците на Нефертити.

— И да го убият.

Нефертити наведе глава и изстена сърцераздирателно. Но когато вдигна поглед, в очите ѝ пламтеше лудешки гняв. Протегна ръка и ноктите ѝ замалко да издерат бузите ми, но баща ѝ я хвана за китката.

— Сигурен ли си, Маху?

— Да, убеден съм. Принцът не може да бъде обуздан и принуден да замълчи. Той държи на своето и се покланя на нов бог.

— Когато почита и баща му — отсече Ай.

— Само привидно — възразих. — За политическо равновесие срещу войнството на Амон и заради настойчивите искания на царица Тийи. Египет има много богове — продължих. — Амон не възразява, докато никой и нищо не оспорва върховенството и монопола му върху богатствата и властта.

— Но нашият принц не е наследник на престола!

— Би могъл да стане.

Градината бе притихнала; чуваше се само призивният вик на една гълъбица.

— Какво те кара да мислиш така? — запита Ай.

— Тутмос храни кръв.

— Това още нищо не значи...

— По принцип да, но не и на такава млада възраст. Дори да доживее да празнува милион годишнини, дано боговете се погрижат — допълних подигравателно, — като същото важи и за нашия принц, помислете сами: какво ще стане, ако в бъдеще, когато ще царува един боледуващ фараон, брат му Ехнатон се изтегли от Тива и основе съпернически царски двор и храм на нова религия?

— Много добре — тихо изрече Ай. — Първокласен ученик, който е достоен да бъде учител. Маху, наистина разсъждаваш правилно.

— Продължавай, Маху — гневът на Нефертити бе отминал и сега ме гледаше с любопитство. — Хайде, какво още — настоя.

— Ако нашият принц умре, няма никаква опасност от разделение, както и никаква противоборство...

— Но ако умре и Тутмос? — попита Ай.

— Великолепния има дъщеря — засмях се. — Шишнав или някой друг може да се ожени за нея. Няма да бъде първата династична промяна в Египет — погледнах към градината и добавих: — И ако това се случи, ние ще придружим господаря си по пътя му към Далечния хоризонт. Нито един от намиращите се сега тук няма да остане жив.

— Царица Тийи ще се противопостави — заяви Нефертити.

— Без подкрепата на своя съпруг и на синовете си ли? Възможно ли е да не се знае, че жреците на Амон виждат в царица Тийи първопричината за своенравието на втория ѝ син?

— Добре, но какво може да се направи?

— Нищо — отговорих. — Това е самото око на бурята. Нашият принц е в ръцете на своя бог.

— А как биха обяснили евентуалната му смърт? — запита Нефертити.

— Много просто, с нелеп нещастен случай. Всички си спомнят за гарваните, прелетели над храма на Амон, както и за така нареченото богохулство на принца в химна за Атон, изпълнен на подобно свято място! Бръснатите глави на Амон ще настояват, че смъртта на Ехнатон е дошла като наказание от техния бог, както и като доказателство за върховната роля на Амон. Целта им е не да отрежат цветовете или да окастрят клоните, а да ударят смъртоносно в самите корени.

— Необходимо ни е време — каза съвсем тихо Нефертити и прокара няколко пъти ръка върху корема си. — Маху, бременна съм — понечих да ѝ поднеса поздравления, но тя ме спря. — Пентжу го потвърди — озари усмивка лицето ѝ. — Поисках от Мерире да поеме работата на жрец в моя параклис. И двамата се заклеха да пазят тайна. Ами да — подкачи ме, свела леко глава на една страна. — Маху, нима мислиш, че си единственото чедо на Кап, заклело се да ни бъде предан служител?

— Едва ли може да има мъж, който да не се е заклел във вечна вяност към вас — отвърнах официално.

— Много добре казано, Павиане — щипна ме тя по носа и повдигна долната си риза, за да видя съвсем леко издутия ѝ корем. — Май вече съм в третия месец. Пентжу дори ми каза, че може да родя близнаци. Божественото семе е посято и трябва да му се даде шанс да изкласи.

— Но как? — щипна Ай долната си устна, потънал все още в налетелите го мисли. — Как е възможно да се обърнат нещата? Божията ръка трябва да ни се притече на помощ. В Карнак все още има наши шпиони...

Нефертити погледна встрани.

— Маху, а ти какво ще предприемеш?

Помислих си за Собек и се усмигнах, но не отговорих.

По-късно през деня отидох в Тива, но по обиколен път, за да се измъкна от евентуален преследвач. Стигнах до огрян от слънцето площад, претъпкан с търговци на овце, гъски и кози, които шумно хвалеха стоката си. Рибари и селяни предлагаха зеленчуци, месо, сушена риба и сладкиши. Някакъв земеделец се пазареше с купувача си за един вол:

— Няма да го дам за по-малко от пет мерки пчелен мед — кряскаше човечецът, — единайсет мерки масло и...

Спрях, сякаш се интересувах от сделката, и бързо се огледах. Не ме следеше никой.

— А вие колко давате, господине? — викна към мен купувачът.

— Половин унку в злато — отговорих.

Пазарлъкът пламна с нова сила. Отминах, скрил лице в гънките на робата си, все едно се опитвах да се спася от острите миризми на пот, сол, всякакви подправки, печено месо и сушена риба. Навлязох дълбоко в лабиринта от улички, сергии и магазинчета. Спрях да погледам с възхита хетски бижута и сирийски върви и синджири. Огладнях и си купих малка тръстикова кошничка със сушени фурми, поръсени с шамфъстък и рязани бадеми. Погледах как пекат гъска на шиш. След като се нахраних, седнах под една палма, където уличен бръснар ме обръсна и ме намаза с масло. През цялото време се вирах да открия евентуален преследвач. Заобикалях обичайните маршрути на тържествените процесии и местата, където се събираха представителните лица, преструвайки се на заможен собственик,

тръгнал на пазар. Спрях пред сергията на един бижутер, който спореше с клиент за състава на природната сплав^[1].

— Четирийсет сребро и шейсет злато — настояваше клиентът.

Огледах скъпоценните камъни — смарагди, ясписи, гранати и рубини.

— Имам още в сандъка отзад — измъкна се бижутерът от разправията, — скрити от крадливи очи и ръце. Този мъж — ухили се той по адрес на клиента — просто бърка, нали?

— Да — кимнах. — Природната сплав е с двайсет части сребро и осемдесет злато.

Клиентът ме зяпна и се омете. Извадих кесията си и отмерих половин унку сребро на малките подскачащи блюдца на везната. Бижутерът се ококори.

— За теб е — казах тихо, — ако се съ согласиш да остана тук за малко. А сега се огледай и ми кажи: следи ли ме някой?

Бижутерът разлюля блюдата на везничката и се озърна боязливо.

— Не, не виждам никого. А, сбърках. Има някакъв човек. Току-що мина зад сергията. От пустинята е; тъмнокож, с кожена пола от бойна униформа и препасан с ремък през гърдите. Ето, обърна се и си тръгна.

Оставих сребърния отрязък, излязох встрани и се огледах. Не видях „кожена пола“ сред тълпата, а само нубийци и дългополи бедуини, либийци с перести украшения на главата и светлокожи шардански наемници. Прекосих тесен канал и тръгнах из беден квартал покрай старата кейова стена, който продължаваше надолу с малки криволичещи и смърдящи пътеки между къщи от непечени тухли, измазани с кал и покрити с палмови листа. Отвсякъде се виеше дим. Кашлях и ми се повдигаше от смрадта и пръснатите навсякъде боклуци. Просяците бяха безброй, но предполагаемата ми сила, да не говорим за препасания кинжал, ги държаха на разстояние. Спрях на един ъгъл и подадох дебел мед на някакъв писар. Бе се настанил на сянка и пишеше молби на неграмотните до храма. Писарят прибра медния отрязък и ме упъти как да стигна до Грънчарската улица. Огледах се. Не видях тъмнокож мъж с кожена пола. Влязох в пивницата, която ми се стори най-чиста. Беше прясно варосана, с рогозки, столове и купчина омърляни възглавници за сядане. Заведението беше полупразно: неколцина занаятчии и търговци на

дребно пиеха пиво в големи чаши. От кухнята и от евтините маслени лампи се стелеше сива пелена от дим. Седнах в един ъгъл и си поръчах пиво. И ето че срещу мен се настани една „кожена пола“. Човекът беше изгорял от слънцето до тъмно, а главата му бе обръсната; имаше обеща на едното ухо, предпазни покрития с медни кабари на китките и по-нагоре, ремък със същата направа през гърдите и походни военни сандали на краката. Той се приведе леко, взе чашата ми, пресуши я и я бутна към момчето, което ни обслужваше, вдигайки два пръста. Вгледах се в лицето му — многобройни бръчки, грозен белег от рана на лявата буза, безизразни очи, сурово очертана уста.

— Собек!

— Ха! — едва помръдна устни. — Не знам за какво говорите. Казвам се Хеоре, което значи човешко същество. Защото аз съм това, което съм — засмя се на собствената си закачлива загадка.

Момчето се върна с поръчката. Собек ми направи знак да не говоря повече. Изпихме пивото си, излязохме и се спуснахме към реката. Около кейовете гъмжеше от проститутки, моряци, акробати, калайджии, дребни търговци и продавачи на амулети и скарабейи. Собек си проправи път през множеството и ме поведе надолу по тясна уличка. В края ѝ имаше изоставена магазиня, която се бе срутила при наводнение. Собек приседна на част от външна стена и ми посочи да седна на съседната основа на колона.

— Единствено боговете знаят какво е имало тук някога. Храм? Склад? Публичен дом? Пивница? Каквото и да е било, сега е подходящо място за разговор. Насам води само една пътека, така че ще мога да видя всеки приближаващ — протегнах ръка към него. Собек се изкашля, плю и сграбчи ръката ми. — Дълга ти живота си — той разпери ръце, сякаш искаше да улови бриза, преди да продължи: — Избягах — наблегна на думата. — Скитах дълги дни. Нападна ме обитател на пясъците. Сигурно беше разузнавач, но немного опитен. По Божия милост, Маху. Не съм ли прав? Пусна ми една стрела, но удари глинената плочка на врата ми. А аз се престорих на умрял. След малко дойде, за да ме огледа за плячка.

— И ти го уби, нали? Разбил си главата му в тила. Така ли е? — Собек се изненада истински — направо онемя, само се опули от неизказания въпрос. — Майа ми каза. Работи в Дома на тайните.

— Ах, това тлъсто лайно!

— Не те е предал той — заявих твърдо.

— Кой тогава?

Прострях краката си и се взрях в земята; взех решение да си отмъстя и казах:

— Няма да повярваш — вдигнах поглед към него. — Леля ми Изития — в ръката на Собек изведнъж се появи нож, който се закова само на няколко сантиметра от лицето ми. — Историята е много дълга — излъгах самоуверено. — Ще ти спестя подробностите. Леля ми Изития е била, а по-точно — е известна проститутка, добре позната на жреците от храма на Амон и от двора на Божественния. Тя обучава Царските украшения на някои специални техники и чалъми за доставяне на удоволствия...

Ножът се спусна по-надолу. Не помръднах, заслушан в жуженето на насекомите и тихите звуци откъм кея.

— Знам всичко за удоволствията на Божественния — тихо изрече Собек, — но никога не съм говорил по този въпрос извън Кап.

— Нещо е разбудило подозренията на леля ми — продължих. — Спомняш ли си Имри?

— Капитанът на кушитската гвардия — грубо рече Собек. — Пазеше Забуления.

— Леля Изития дочула приказките за флирта ти с наложницата на фараона, за облога ви за статуята на Ищар и така нататък — замълчах за миг — и уведомила когото трябва. Оттам наредили на Имри, който вече шпионирал Забуления, да следи внимателно какво става в онази горичка. Той ви видял заедно и докладвал.

— Ще го убия!

— Вече е мъртъв. Удавен.

Собек прибра ножа си.

— А ти, Маху, какви ги надrobi? Защото се знае, че никога не правиш нищо за никого.

— Никакви, Собек. Поех голям риск да дойда дотук.

— Така, значи Имри е мъртъв. Мислех, че той е убил Уени заради обидата към Плашилото...

— Уени умря — възразих, — защото се подигра на принц с царска кръв. Божествените допускат и това, но само ако е извършено по тяхно разпореждане.

Собек се размърда, но забеляза, че се отдръпнах леко със сбръчкан нос заради възкиселата миризма, идваща от него.

— Да, Маху, не може да не усетиш как воня. Знаеш ли с какво се занимавам? Как изкарвам за залък хляб? Изстребвам кучета. Прерязвам гърлото на мелези и помияри както тук, така и в Некропола. После одирам кожата им и ги мумифицирам, за да бъдат продадени на поклонници за приношение — появи се нещо като усмивка на лицето му. — Вълнуваща професия! — полуусмивката изчезна от лицето му.

— Защо ме проследи? — попитах.

— Вървах след тебе още мига, когато излезе от двореца. Ако бе дошъл направо на Грънчарската улица, щях да те заподозра, че го правиш умишлено, за да те проследи някой, но пътят, по който пое — сви рамене той, — както и сергиите, пред които спря няколко пъти... Маху, определили са парична награда за главата ми. Много е съблазнителна. Защото моя милост не е обикновен престъпник, а човек, който се е вмъквал неведнъж и дважд между бедрата на царска наложница. Домът на тайните разполага с толкова много шпиони, колкото мухи има върху всяко кучешко лайно.

— А тогава защо ми прати известие?

— Аха, за любовното стихотворение ли говориш? — свирна тихичко Собек. — Искях да разбера дали мога да ти се доверя. Маху, трябва ми пари: сребро, злато, скъпоценни камъни. А ти винаги си трупал запаси.

— Ами ако ти откажа?

— Тогава преставаш да бъдеш мой приятел. Можеш да си вървиш, но няма да ме видиш повече.

— За какво ми е притрябвало твоето приятелство?

Собек приклепна, удари ме силно в гърдите и каза:

— А защо да си създаваш врагове, ако можеш да спечелиш приятел.

— Вече ти помогнах веднъж.

— О, да, леля ти Изития — той стана. — Ще помисля по въпроса. Защо искаш да умре?

— Нищо лично — отсякох, но си спомних за Деди и потайните нашепвания на Ай. — Тя ми дължи един живот. Дойде време да си плати дълга — пристъпих до разбитата врата. — Запомни ли бижутера, при когото бях спрял? Смяташ ли, че можем да му се доверим?

— Ако не може да му се вярва — отзова се заядливо Собек, — ще се наложи да умре.

— Добре, ще оставя там нещо за теб — след пет нощи, броени от днес.

Собек ми стисна ръката.

— А как да съм сигурен, че няма да ме издадеш на Божествения или на Хотеп? Или дори на собствения си господар?

— Всеки възможен приятел е нужен и полезен. Впрочем ти бе наказан повече от достатъчно. Нито едно чедо на Кап не заслужава подобна участ. Пет нощи.

— Остави го да си върви — изсъска Собек в гаснещата светлина.

Сред руините зърнах дребен широкоплещест мъж със сплъстени кичури тъмна коса около маймунското му лице и с боздуган в ръка.

— О, Собек, вече си имаш телохранители?

— А, това е Гълтача — изсмя се приятелят ми. — Той е демон от Подземния свят, но и човек, който знае как да помогне и на двама ни. Можеш да уведомиш Майа за мен. Върви си с мир, приятелю!

Демонът отстъпи и аз си тръгнах в падащата нощ.

Дворецът на Атон беше призрачно притихнал при посещението на Ехнатон в храма на Амон Ра. Потискащо напрежение мъчеше всички, докато чакахме новини от там.

На петия ден отидох със запечатано ковчеже малко преди деветия час^[2] при бижутера. Разполагах със собствено богатство — злато, сребро и скъпоценни камъни, събирано през годините. Ехнатон беше щедър господар. Маймунското лице ме чакаше. Той грабна ковчезето, ухили се и се изгуби в тълпата. Аз седнах в една пивница, а след като се почерпих добре, се отбих в дом за удоволствия, където две сирийски момичета с тежки благоуханни перуки, подрънкващи гривни на китките и глезените и сребърни гердани на шията ме забавляваха и ме дариха с немалко наслада. Върнах се по реката, заобиколих стражата, която бе разставил Хоремхеб, и се натъкнах на Снефру, който ме чакаше на портата.

— Търсят те, господарю.

Той току ме бутна в залата за приеми. Около разжарен мангал видях три закачулени с наметала фигури; сенките танцуваха по изрисуваните стени, сякаш бяха привидения или духове, дошли от Запад.

— Ела — свали качулката си царица Тийи. Лицето ѝ бе изопнато, очите ѝ — подпухнали от плач, с червени кръгове.

— Къде беше? — попита ме рязко Ай.

— По удоволствия — поклоних се и понечих да коленича.

Тийи ме стисна за китката.

— Сега не е време за поклони и церемонии — каза с тъжен глас.

— Синът ми Тутмос умира.

— Какво?

— А господарят ти е потърсил убежище в храма на Амон Ра...

— Как разбрахте? — зяпнах смаян.

Тийи погледна през рамо към тъмното в залата.

— Ела.

На входа на кухненските помещения се показва фигура. Една от маслените лампи припламна ярко, осветявайки овалното, силно гримирано лице на Майа. Той бе увит с шал, който обаче не можеше нито да скрие уханието на екзотичния му парфюм, нито да заглуши подрънкването на бижутата му.

— Добре дошъл, Маху — пристъпи той към светлината около огъня.

Тийи го тупна леко по рамото. Чак сега осъзнах как бавно и умело бе спечелила на своя страна всяко от чедата на Кап, как всъщност ни бе издирила, как се бе постарала всеки от нас да бъде образован и подготвен за съдбовната си роля в този тъй далновидно планиран спектакъл!

— Такава ли е била целта? — неволно се търкулна въпросът от устата ми.

— Да — отговори Тийи. — Но в последния момент Божествения не позволи на Ехнатон да се присъедини към вас. По негова преценка този дом бе възможно най-близкото и подходящо място.

Обърнах се към Майа:

— А ти какво научи?

— Имам двама шпиони в храма на Амон — провлече той отговора си с насмешка. — Жрец четец и послушник, който помага за прането — Ай се изсмя подигравателно, но Майа не му обърна внимание. — Рано тази сутрин ми съобщиха, че са намерили Тутмос в изключително тежко състояние в спалнята му.

— А къде е бил...?

— Ехнатон ли? — завъртя очи Майа. — Недалече. Очевидно Тутмос наистина се е почувствал зле и се е върнал в спалнята си отвъд централния вътрешен двор. Един от слугите вдигнал тревога. Някакъв жрец се опитал да предупреди господаря ти, че брат му бере душа, ала принцът отказал да напусне покоите си, защото се боял за живота си. Убеден бил, че има заговор срещу него и че целта е да го убият.

Веднага си представих Ехнатон — свит и треперещ от страх в онези тъмни пътеки между молитвените места в храма, заобиколен от враговете си като от глутница побеснели кучета.

— Ай, защо не изпратим брат ти Нахтмин да уведоми Божествения за станалото? — попитах, но царицата ме прекъсна:

— Съпругът ми сигурно вече е съвсем пьян! А и още никой друг не знае, защото, ако разберат — очите й се напълниха със сълзи, — може да се осмелят и да ударят...

— В самия корен — довърши фразата й Ай.

— Ако Божествения знае — съгласи се Майа, — самият той може да реши да отсече както корена, така и клона.

— Какво предлагаш? — го попитах.

Майа ми отговори с безизразен поглед. Останалите също мълчаха. Спомних си за разговора ми със Собек за леля Изития.

— Може би трябва... — започнах.

— Направо е наложително — поправи ме Ай.

— ... да ударим веднага — довърших. — Има мигове, не дълги от един удар на сърцето, в които печелиш или губиш всичко — Нефертити ме изгледа с пламнал поглед. Загърбих всякаква предпазливост и предложих: — Нека ида в храма на Амон. Хоремхеб и Рамзес ще ме придружат като стража. Бръснатите глави не ги познават. Ще видят само онова, което очакват да се появи пред тях: двама офицери от Свещения отряд. Хюйи е царски писар, а Мерире — жрец в нейния параклис — посочих към Нефертити, — докато Пентжу е личният й лекар от царския Дом на живота. Точно така — плеснах с ръце и продължих: — Всички ще се представим като изпълнители на заръка на Великата царица. Хоремхеб и останалите са изпратени, за да ни шпионират; нека обърнем собствените им оръжия срещу тях.

По красивото лице на Нефертити припламна огънят на надеждата.

— Ще сложа своя печат на документа — намеси се Тийи. — Ще подготвя пропуските и ще напиша искане, в което ще настоявам емисарите ми да видят сина ми.

— И двамата — бързо я поправих.

— Да, точно така — кимна разсеяно тя.

— Ами ако откажат? — попита Ай. — Ако жреците възразят?

— Рано или късно — отговорих аз — както вестта за заболяването на Тутмос, така и новината за поисканото убежище от моя господар ще стигнат до всички.

Млъкнах и отстъпих встрани. Имаше нещо, което не се връзваше. Престолонаследникът Тутмос беше в много тежко състояние в храма на Амон, но Тийи не показваше особена загриженост. Мислите на всички бяха насочени към Ехнатон.

— Тутмос — заявих ясно — вече е мъртъв, нали?

Царицата ме изгледа, а сетне приближи до мен:

— Маху, обичам и двамата си синове, но Тутмос е обречен. Знам го и аз, знаят го и останалите. Наясно съм с всички симптоми вече цели седем години. Той храчи кръв. Няма лекар, който може да го спаси. Така е. Навярно точно така е станало и сега: тежък пристъп с вътрешен кръвоизлив. Ако Бог е милостив, ще мога да спася другия си син. Съдбата му е отредила важен път... — трепна гласът й. — Моля те — Великата царица сграбчи ръката ми: — Моля те, помогни ми!

— А другите? — запита Ай. — Ако откажат?

— Да ги поканим на среща — предложих дръзко, — за да разберем дали ще се съгласят.

Предложението ми бе прието. Ай се поопъна, а завистта му към мен бе очевидна, но Нефертити, явно забравила за страховете си, го отведе встрани и започна да го успокоява. Когато Снефру се върна с Хоремхеб, Рамзес, Хюйи и Пентжу, Ай беше вече напълно съгласен. Разбира се, Майа се покри под претекст, че ще е най-добре, ако другарите му не го видят тук. Всякакво недоволство и протести за безпокойството в късния час замряха още с влизането им в залата, когато царица Тийи ги поздрави учтиво.

— Това повикване не е случайно — започна царицата. — Маху ще ви обясни.

Кръвта ми продължаваше да пулсира неспокойно. Не се чувствах уморен въпреки късния час: настъпих с пълна сила. Изложих

случилото се пред другарите си сбито и съдържателно, а както и плановите ни занаяпред. Когато свърших, настъпи пълно мълчание.

— Това означава — започна Ай, — че влизаме смело в храма на Амон, пазени само от двама военни.

— И с пълномощие от Великата царица — добавих веднага.

— А ако не приемем? — запита Хюйи.

— Тогава всички ще се разотидем — отвърнах спокойно.

— Хюйи говори за себе си — процеди Хоремхеб. — Маху, отговори на въпроса му.

Погледнах Хюйи право в очите:

— Друзе, можеш да откажеш и да се върнеш в леглото, но тогава всичко между нас ще приключи. А когато се срещнем отново, ще бъдем смъртни врагове.

— Ами ако се опитаме да ви спрем? — запита съвсем тихо Рамзес.

— Задачата ви не е такава — отрязва го Ай. — След като сте тук, от вас се очаква да ни пазите.

— Само попитах — възрази ядно Рамзес. — Ние сме офицери от Свещения отряд. Участието ни в такова дело може да е пагубно за нас.

— Ако откажете да ни сътрудничите — обади се внимателно Тийи, — с вас е свършено, така или иначе.

— Паднахме в капана — сви рамене Мерире. — Ни така, ни иначе.

— Не, не сте в капан. Наследникът на престола Тутмос е призован в Полята на блажените. Той умира.

— Как разбра? Гадател ли си станал? — попита Рамзес.

— Млъквай — озъбих му се. — Тутмос наистина умира, иначе нямаше да сме тук. Божествения остарява. Така че на по-малкия му син е отредено да стане фараон, Стопанин на Големия дом и Господар на Двете земи. Ехнатон ще носи Короната и Уреуса. Той ще принуждава народите да треперят под нозете му. Тази нощ може да се окаже върховен миг във вашия живот и слава.

— Приемам — махна Хюйи с ръка. — Искам да бъда част от това, което ще става.

Пентжу и Мерире го последваха. Но и двамата попитаха за какво ще са потребни.

— Един жрец от Царския кръг и един лекар от Дома на живота ли питат? Вашето присъствие е от решаваща важност в официална делегация на Великата царица.

Настъпи мълчание. Всички зачакаха да чуят Хоремхеб и Рамзес.

— С вас сме — внимателно обяви Хоремхеб. — И щом това трябва да стане — на грубото му лице се появи лека усмивка, — най-добре да го свършим бързо. Да не губим и миг.

Ай донесе палитра за писане, най-фин папирус, черно и червено мастило и калъф с тръстикови калемии. Документите бяха подпечатани с личния картуш на царицата, а в това време Хоремхеб и Рамзес се въоръжиха с мечове. И аз мушнах кинжал под връхната роба. Загърнахме се и излязохме във вътрешния двор. Рамзес ни посрещна със запалени факли и малка свита. Когато тръгнахме, Нефертити се появи на стъпалата и ме повика. Притисна два пръста до устните ми и каза:

— Маху, кълна се и в небето, и в земята, че няма да забравим това никога.

Слязохме бързо до реката и се качихме на военните кораби. Всички бяхме потънали в мислите си. Скоро стигнахме до Пристана на Златния овен, както наричаха кея при храма на Амон Ра, който се извисяваше като тъмна грамада над нас. Факли осветяваха стъпалата. Спряха ни стражи с овнешки маски. Хоремхеб се изпъчи с всичките си воински знаци и отличия и оповести кои сме и по чия заръка идваме. Стражите ни пропуснаха. Влязохме през странична порта и минахме в няколко вътрешни двора при храма в Карнак. Заплашителните лица на статуите се взираха отвисоко в нас на лунната светлина. От време на време преминаваше бледа светлина и откриваше загадъчни фигури на зверове и царствени процесии, които отиваха към някакъв чудноват свят, където най-различни богове и екзотични същества господстваха над всичко. Минахме през масивни врати, изрязани в черен гранит, и покрай гигантски статуи на Озирис, Изида, Хор и останалите богове от храмовия пантеон. Доста често ни спираха групи от стражи, но неизменно ни пропускаха през облицовани с мед врати, все по-навътре в лабиринта от студени и мрачни проходи и коридори, където се предполагаше, че крачат боговете и където булото между нашия и божествения свят изтъняваше постоянно. От време на време чувахме песнопения и долавяхме аромат на тамян.

Най-после стигнахме до Големия вътрешен двор пред Залата с колоните, където Ехнатон изпя своя химн. В подножието на дълга поредица от стъпала ни очакваше мощта на Амон — ред след ред храмови гвардейци, някои от които с ивичести украшения за глава, а други — с овнешките маски на Анубис и на Амон Ра. Светеха факли и се размахваха кадилници. Пред строените редици се тълпяха жреци, техни помощници и послушници. Миришеше на засъхнала кръв от жертвоприношенията. Пентжу застена от страх. Гледката бе наистина страховита — стърчащите колони на храма, черният гранит, гротескните статуи, блясъкът на копията и мечовете, ужасно грозните маски и смълчаните жреци с бели роби и епитрахили! Шишнак се бе изтърпял пред всички, стиснал служебния си жезъл. Мерире затрепери панически, а Хоремхеб се почеса по носа, което показваше, че вътрешно кипи от гняв.

— Мразя храмовите маски — замърмори той. — Нима мислят, че ще ни уплашат? Да не сме деца?

Той пое напред с широка и енергична крачка. Останалите трябваше да подтичваме, за да не изоставаме. Хоремхеб се закова на една педя от носа на Шишнак и му тикна в очите папируса с картуша на царицата. Върховният жрец го пое, ала ръката му потрепери и челото му мигом лъсна от пот, щом го прочете. Той се обърса нервно с ръкава на робата си, целуна печата върху документа и заломоти:

— Ами... не знам... аз... такова...

— Защо се бавим? — Рамзес почти ме избута. — Посланието на Великата царица е съвсем ясно — синовете ѝ да отидат веднага при нея. Ние сме тяхната свита.

Шишнак се озърна нервно за спасителна помощ:

— Как да ви обясня... Най-добре да дойдете с мен — каза накрая, завъртя се на пети и ни поведе нагоре по стъпалата през жреците и войнишките редици.

Залата с колоните приличаше на гробовна гора от камък, прорязана от снопове светлина. Смърдеше на пушек и кръв и бе толкова студена, че потта застина по телата ни. Шишнак ни поведе надолу и накрая спря пред затворено помещение, пазено от двама часови. Положи длани на лицето си, сякаш се канеше да закаканиже някоя молитва.

— Длъжен съм да ви предупредя... — заекна той, — научих точно преди да дойдете, че господарят Тутмос, наследникът на престола, е мъртъв! Нека Озирис го посрещне в Полята на вечността! Нека Хор го залее със светлина!

— Искам да видя тялото му! — заяви рязко Хоремхеб.

Шишнак отключи вратата. Стаята бе осветена с маслени лампи от двете страни на висок прозорец. Вниманието ни бе привлечено мигом от безжизненото тяло върху легло с балдахин. Без да чака, Хоремхеб дръпна завесите. Личеше си, че някой бе правил опит да почисти трупа и да оправи външния му вид. Тутмос изглеждаше като заспал, но веднага забелязах петното от кръв в десния ъгъл на устата му, неестествената му бледност, полуотворените очи и впечатлението за странна скованост. Хоремхеб се извърна рязко и почти довлече Пентжу до леглото.

— Нашите лекари... — започна нервно Шишнак.

— Не ми трябва — отрязва Хоремхеб. — Имаме си собствен лекар.

Пентжу огледа бързо трупа: обърна главата встрани и се взря в гръдния кош и стомаха.

— Мозъчен удар — обяви той. — Смъртта е настъпила по естествен път. Поне така мисля аз. Кожата е студена, а мускулите почти са втвърдени...

— Ами кръвта? — попитах.

— Навярно се е спукал голям кръвоносен съд.

— Как ще обясните всичко това? — обърна се Хоремхеб към първосвещеника.

Шишнак се изкашля и отговори:

— Престолонаследникът и брат му се бяха оттеглили за молитва пред наоса. Тутмос се е върнал тук, без да знаем защо. Оставил е вратата полуоткрехната. Научих, че се е оттеглил от молитвения кът; слязох, за да разбера защо. Принц Тутмос, наследникът на престола, легеше на пода и трепереше, а от устата му капеше кръв. Оплакваше се от болки в гърдите и стомаха, ужасно главоболие и изтръпване на крайниците. Помогнах му да легне. Веднага извикахме лекарите, но те не можах да направят нищо...

— Не мислите ли, че е трябвало да известите по спешност Божествения? — Хоремхеб бе влязъл в ролята на вбесен военен. —

Или да съобщите на майка му?

— Разбира се, разбира се — заоправдава се Шишнак, но с ясно доловима уплаха в погледа, — но всичко се усложни веднага. Изпратих жрец да съобщи на брат му, ала принцът го пропъдил с думите, че след като сме убили брат му, искаме да очистим и него. Отидох сам, за да поговорим разумно, но той беше вече в истерия. Започна да хвърля по нас гърнета с тамян, кошници с цветя и дори молитвена статуетка. Разпиля подносителите с храна, които поставяме пред олтара. Реших, че ще е по-добре, ако го успокоим и го убедим да се оттегли от там, преди да съобщим в двореца за случилото се. Ще се погрижа за трупа. Ще бъде пренесен с цялата дължима почит в Дома на смъртта.

— Мъртвият не ме интересува повече — рече Хоремхеб и се отправи към вратата.

— Господарю Шишнак — намесих се аз, — къде е спалнята на принца?

— Отсреща в коридора — отговори върховният жрец.

Излязох, последван от Хоремхеб. Намерих покоите на Ехнатон, ала бяха празни. Вратата зееше отворена. Оказа се, че всичко е почти еднакво със стаята на Тутмос.

— Трябва да видя моя господар — заявих твърдо.

— Не може, не си пречистен — възрази ми Шишнак.

В една ниша в стената на стаята видях съд със светена вода. Събух се и отидох там; измих ръцете, лицето и краката си с подсолената вода, която защита очите ми и една малка раничка на лицето.

— Е, сега вече съм пречистен.

— И все пак не може...

Хоремхеб изтегли мечата си.

— Заведи ме при него — изсъсках аз. — Негов слуга съм и той ще ми повярва...

Шишнак притвори очи, борейки се със себе си, стисна ме за ръката и заръча на Хоремхеб да остане. Отведе ме до големите, облицовани със злато врати на светилището, в което се бе приютил Ехнатон. Портите се отвориха. Не обърнах внимание на възклицанията и виковете на пазачите и жреците и влязох бързо в студената стая, напомняща празен гроб. Вратите й бяха отворени, разкривайки позлатената фигура на Амон — Мълчаливия и Всевиждащ бог. Всичко

бе в пълен безпорядък. Подът бе осеян с преобърнати златни подноси, разхвърляни късове месо, овъргалени самуни хляб и размазани плодове. Въздухът ухаеше на сладко и кисело — на самородна сода, тамян, канела и смирна. Иззад близката колона се измъкна една сянка. На светлото пристъпи господарят ми и промълви:

— Колко е хубаво да те видя, Маху!

— Господарю, спасен сте — протегнах ръце.

Ехнатон тръгна с бърза крачка към мен, а бастунът му затропа по пода. Ритна встрани подносителите и сграбчи дланите ми:

— Да си вървим, Маху. Да се махаме по-бързо от това свърталище на демони.

[1] Вероятно става въпрос за сплавта електрон. В древността се е използвала за направа на пари. — Бел.прев. ↑

[2] При евреите и други източни народи третият час следобед. — Бел.прев. ↑

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

О, царю, събуди се, обърни се!

Заклинание 664: Текстове от
пирамидите

*За теб извира Нил.
Земите на Египет
за тебе дават урожай.
За теб пламти небето.
За теб земята се люлее...*

Звучният глас на Мерире разнесе химна из стаята. Облечен в бяла дреха, той бе влязъл в ролята на жреца четец в присъствието на Царския кръг в Залата на съвета, която се намираше до Банкетната зала в самия център на двореца Малгата. Очакванията на всички бяха за церемониално събитие със свещен характер. Ехнатон се намираше на подиум, оформен като олтар. Бе облечен в тържествена роба, украсена с опашка на чакал. На шията му проблясваше пекторал във формата на богинята лешояд Нехбет; ръцете му бяха окичени с пръстени, указващи най-високия му ранг. Гледах как го гримираха и разкрасяваха преди сбирката на Царския кръг. Хотеп следеше всеки ритуал с безизразно лице, а от време на време хвърляше коси погледи към мен. Великата царица Тийи седеше отдясно на Ехнатон; отляво бе Нефертити с подчертано наедрял корем, напирал под свободно пуснатата ѝ тънка роба. До нея бе седнал Ай — пазител на Божествения печат. Аз бях заел мястото зад моя господар. Всеки от присъстващите бе потънал в собствените си мисли, привидно заслушан в напевния глас на Мерире.

През деветдесетте дни след смъртта на Тутмос нещата претърпяха стремителен обрат. Божествения, поразен от внезапната смърт на своя първороден син, бе изпаднал в дълбок унес и се въздържахше от всякакви удоволствия. Великата царица Тийи бе видимо поразена: лицето ѝ бе посивяло, а раменете ѝ бяха леко приведени, при все че обичният ѝ по-малък син бе вече не само признат и приет от двореца, но и обявен за съвладетел на Великолепния, за Любимец на Амон и Хор.

Господарят ми също се промени. Събитията от храма на Амон Ра останаха забулени в догадки. Успях да разбера, че по време на богослужение Ехнатон започнал да осмива жреците и разгневен от подобно богохулство, Тутмос се разкрещял и се оттеглил.

— Той ме остави да се смея — обясняваше Ехнатон. — Маху, не можех да не се разсмея на статуята, поставена в свещен шкаф, на която жреците се кланяха и поднасяха дарове. Брат ми се ядоса и излезе, а после нахълтаха още бръснати глави и казаха, че той е много зле. Спрях да се смея. Помислих, че са се наговорили да ме измъкнат от там, и затова отказах да изляза — усмихна се, — преди ти да дойдеш. Ти как научи за станалото? Майка ми е пестелива на думи, както винаги впрочем.

Казах му за Майа. Но не посмях да изговоря на глас подозренията си. Времето не бе дошло, както се казва. Нямах никакви доказателства освен онова съмнително усещане в тъй еднаквите стаи на принцовете в храма на Амон Ра. Нещо липсваше и не съвпаднаше нито по време, нито по място. Приличаше ми на опит да си спомня някакъв сън, чиито подробности се разбягваха, преди да успея да ги хвана. О, да: всички получиха похвали и благодарности. Хоремхеб и Рамзес бяха повишени и ги приеха в елитния царски корпус, известен като „Храбреците на царя“. Хюйи стана главен писар в Дома на дипломатическите пратеници; Пентжу се сдобил с титлата Царски лекар и с правото да носи кожа от пантера, Пръстена на светлината и Жезъла на живота. Мерире получи сан на Главен жрец на параклиса, Капелан на царското домакинство и Главен четец в Царския двор. Ай придобил всичко, което му се полагаше; между другото получи и следните титли: Близък приятел на фараона, Божи отец, Главен съветник, Началник на писарите и Пазител на печатите. Разбира се, Майа трябваше да почака. А Маху? О, да, Маху не получи нищо, с изключение на ковчеже със

скъпоценни камъни и силна прегръдка от Ехнатон и от Нефертити. Освен това станах и Пазител на ключовете, тоест личен телохранител на Ехнатон.

Пренесоха трупа на престолонаследника Тутмос в Некропола, за да го подготвят, преди да влезе в царския мавзолей на баща си. Пазителят на тайните на Анубис очисти младото му тяло с природна сода, натъпка го с благоухания и го украси с великолепни скъпоценни камъни. После го увиха в най-фини ленени платна и го поставиха в златен ковчег. Египет потъна в траур, спазвайки седемдесетдневния ритуал, през който Ка на младия принц отпътува във Вечния запад. Царедворците и официалните лица разкъсаха робите си, посипаха главите и лицата си с пепел и занареждаха химни и вопли, както се полага при траур.

Все пак дойде и краят на погребалните обреди. Животът в града и в двореца продължи обичайния си ход. Господарят ми бе провъзгласен за съвладетел с името Аменофис. Нефертити го бе подготвила и той се представи чудесно на тържествената церемония. Позволи на жреците да го поръсят със светена вода, да го помажат със свещени масла и да го увият в царските одежди. Този път никой не си позволи да се подсмива или да имитира тромавите му движения. Жреците щедро го обсипваха с благословии, а когато голямата Двойна корона и украшението за глава с Уреуса бяха положени върху главата му, лично Шишнак произнесе следните думи от името на своя бог — великия Амон Ра:

— Аз наложих достойнството ти като Цар на Севера и Цар на Юга. О, сине Мой, Повелителю на Двете корони, заради теб привързах лотоса и папируса.

После въведоха тържествено принца в тронната зала, където той разчупи свещените печати на преносимия олтар и показа дължимото благоговение пред окичената с щраусови пера свещена статуя. Така Ехнатон стана господар на Египет. Той го долови, почувства го и се промени. От него преливаха спокойна увереност и дремещо величие. Не криеше, че всичко около него го забавлява, и го наблюдаваше с цинична усмивка, но остана тактичен и дискретен. Нефертити не се различаваше от него. Все още не бе обявена за царица, но времето бе дошло. Тя бе Великата съпруга — бъдеща майка на децата на фараона, Стопанка на дома и Господарка на двореца. Същото важеше и за Ай,

единствената сериозна пречка за когото оттук насетне се оказа издигането на близкия му приятел Хотеп на поста първи министър. Всички въпроси трябваше да се решават заедно с Хотеп. Царица Тийи настоя пред сина си да търси пълното съдействие на този много силен царедворец, както и на другите сановници, генерали, жреци и благородници — приятелите на царя, които всъщност бяха реалната власт в Египет.

В средата на залата с подвити колене седяха писарите, готови да увековечат всяка дума на фараона. Членовете на Царския кръг имаха право на един подчинен. Аз бях едновременно слуга на Ехнатон и на Нефертити. Стана ми забавно, когато Хотеп избра Майа, който изглеждаше объркан.

Най-после досадното каканижене на Мерире заглъхна. Ехнатон веднага взе думата и така с един размах наложи пълния авторитет на придобитата си нова власт:

— Искам — напевно заяви той със сериозно изражение на лицето — да извадя камък в Силсила за строеж на храм на Атон, Бога Слънце: мъж с ястребова глава, коронована със Слънчевия диск и оградена с Уреуса — Шишнак се изкашля, за да изрази силното си неодобрение на току-що казаното, но Ехнатон изобщо не му обърна внимание. — Отецът мой — продължи той, като наблегна на двете думи — ми разкри ново проявление, което вече не се символизира от мъж с ястребова глава, а само от Слънчевия диск, ограден с Уреуса и с провесен анх като медальон, от който излизат лъчи светлина. Видях го в съня си. В края на всеки от тези лъчи имаше по една ръка, която благославяше мен и моето дело! Явно моят Отец е решил да бъде така. Разказах съня си на Надзирателя на строежите: необходимият каменен материал ще бъде изваден, а моят храм в чест на Слънчевия диск, на Славния Атон, ще бъде построен в Карнак. Такова е моето желание и всичко ще бъде направено по волята ми!

Лицето на Шишнак се изкриви от стаен гняв. Първото официално обявено начинание на Ехнатон бе признаването на друг, различен бог и настойчивото му искане за построяване на храм на този бог в Свещения район на Амон в Карнак.

— Господарю Шишнак — прозвуча меко гласът на Хотеп, — вече чу думите на Единствения.

— Да — Шишнак стисна ядно зъби, — и волята на Единствения ще бъде изпълнена. Но имам въпрос: кога Отецът е разкрил желанието си на Единствения?

— Нима сме се събрали — възрази веднага Ехнатон, — за да обсъждаме обичта между Отца и Сина? Самият аз представлявам желанията и волята на моя Отец. Онзи, който изпълнява исканото от мен, изпълнява волята и желанието на Отца ми, а това му се нрави.

Въпросът бе решен. Взрях се в тила на Нефертити; прекрасната ѝ коса бе събрана и вдигната нагоре под накит за глава със скъпоценни камъни. Въпреки бременността си тя седеше с царствена стойка, печелейки симпатиите на Шишнак и на всички останали. Спомних си за собствената ми смелост в храма на Амон. Не получих официално признание, но усмивката ѝ и милите ѝ жестове бяха достатъчна награда и удовлетворение за мен. Срегнах дяволитата ѝ усмивка дори когато царица Тийи се приведе леко встрани и прошепна на сина си:

— Обиди жестоко Шишнак. Ответният удар е неизбежен.

Царският кръг продължи работата си, обсъждайки проблеми от ежедневието. Мисълта ми скачаше от Собек към леля Изития и към какво ли още не, но накрая все се връщаше към косата на Нефертити. Усетих се, че дори редя стихове в нейна възхвала, когато стържещият глас на Шишнак ме извади от унес. Жрецът говореше за Тушрата — царя на Митани, а един от писарите разнасяше твърдите и излъскани глинени плочки с вести от митанийския двор. Шишнак наблегна на особената важност на съюза между Египет и Митани.

— Принцеса Тадухийа — огледа той целия Царски кръг — е голяма красавица. Както знаете, тя пристигна в Египет, за да се омъжи за престолонаследника Тутмос. Въпреки скоропостижната му смърт митанийците очакват от нас да зачетем договорните си задължения и принцесата да се бракосъчетае с египетския фараон — Шишнак стрелна с очи Нефертити.

— Аз си имам съпруга — грубо се отзова Ехнатон и посочи към Нефертити, която рязко поклати рамене: — Имам си съпруга. Тя е Любимката на Атон, Повелителката на Горен и Долен Египет и Великата съпруга на царя — отзвуча почти като вик и с открито предизвикателство гласът му. — Тя е Тази, която Той обича: Господарката на Двете земи, която да живее вечно и завинаги!

— Тъй, тъй — отговори Хотеп, кланяйки се на Нефертити. — Но сега, господарю, ти си съвладетел на Двете земи. Длъжни сме да угодим на нашите съюзници, да спазваме сключените с тях договори и да изпълняваме поетите задължения...

По-късно в двореца на Атон станах част от разгорещената разправа между Ехнатон, Нефертити и Ай заради брачното предложение, припомнено с посредничеството на Хотеп и Шишнак. Да, те бяха приели искането на Ехнатон и не засегнаха никого с нищо. Но не пропуснаха да отбележат, че харемът на Божествения е пълен с принцеси от всички краища на империята и отвъд нейните граници. Следователно Ехнатон трябваше да последва примера на баща си заради благо на Египет. Накрая думата взе царица Тийи и заяви с подчертано отегчен глас, че синът ѝ е длъжен да помисли върху техния съвет и да даде отговор.

Така приключи срещата на Царския кръг. Ехнатон и Нефертити дори не изчакаха края на молитвеното бърборене на Мерире, а излязоха бързо от залата. Красавицата съумя да сдържи гнева си не толкова заради брачния съюз, колкото в отговор на наглостта на Шишнак. И сега, в полутъмната зала за аудиенции тя направо се разбесня.

— Ще му отрежа главата — закле се тя, — ще изтръгна отровните му оченца и ще ги пусна в саламура. После ще стисна устичката му и ще я зашия със здрав конец... — докато говореше, придържаше корема си, а после ме загледа с тържествуващо изражение и избухна в смях. — Така де — въздъхна накрая, — ще бъде сторено.

Ехнатон потвърди думите ѝ, като кимна. Ай добави:

— И колкото по-скоро, толкова по-добре. Господарю, те се надявах да откажеш, за да могат да поискат съгласието на баща ти. — Имам предвид Великолепния.

— Къде се намира сега тази митанийска принцеса? — попита Ехнатон.

— В белостенния град — обясни Ай. — В едно имение извън Мемфис.

— Трябва да бъде отведена на Юг — каза Ехнатон, наведе се, погали надутия корем на съпругата си и я целуна. — Всяка душа има своята любима песен — пошепна той — и ти си моята. Само ти ще

износиш моето дете. Само потомството на нашите тела и души ще може да носи короните на Египет. Ти си моята принцеса и моят олтар.

Ай стисна ръката ми и ми кимна да излезем.

Решението на Ехнатон да се ожени за митанийската принцеса бе взето по-късно през деня. Ай бе леко объркан и разсеян, тъй като по-голямата част от вниманието му бе съсредоточена върху непрекъснато увеличаващия се брой необходими промени в двореца. Нахтмин бе повишен в длъжност — носител на щандарта на царското семейство, тоест командващ личната охрана на първите хора в империята. На Анон — друг родственик на Тийи, бе даден висок пост в жреческото съсловие на Амон. Погрижиха се и за онези, на които не бе гласувано доверие. Някои генерали бяха командироваани на север в Делтата; главни писари получиха назначения в други градове по поречието на Нил или бяха изпратени за изпълнение на така наречените спешни дела в провинцията. Видни граждани на Тива, без да споменаваме за пазителите на тайните, бяха постоянно забавлявани и угощавани в Двореца на Атон. Ехнатон и Нефертити като че бяха държани далече от всичко това. Те бяха заети много повече да си шепнат потайно или да следят правилно ли се строи олтарът на Атон. Реалната власт се намираще в ръцете на Ай. Той се срещаше с видни личности и контролираше изграждането на още сгради, които бяха връзка между двореца на Ехнатон и някогашния Дом за обучение. Бяха построени нови складове, хранилища и хамбари, които приемаха потеклото наскоро богатство, свързано с промените на статута на Ехнатон — Пер Хагу, или Къща на храната, Пер Нубле, или Къща на златото, Пер Еху, или Къща на воловете, Пер Ашеу, или Къща на плодовете; най-важната обаче беше Пер Аху, или Къщата на войната, чиито оръжейни складове бяха вече пълни с копия, щитове, мечове и кинжали. Ай ми прехвърли отговорността за Къщата на войната, защото бе твърде зает с подбора на наемници, необходими за попълването на непрекъснато нарастващия личен състав на военната свита на самия Ехнатон, и с изграждането на допълнителни военни бараки. Господарят ми проявяваше интерес към тези нови сгради и строежи, но само в заключителния им етап, когато се стигнеше до боядисването и декорациите им. Тогава той изпадаше в трескав ентузиазъм и се включваше енергично с настоявания за още повече светлина в залите,

за пъстро оцветяване на резбованите дървени колони и греди, за добавяне на шарени гирлянди и за оформянето на новите градини.

Дните минаваха. Ай получаваше сведения и доклади от Тива и от останалата част от двореца. Обсъждаше ги с мене, преди да ги внесе в съвета с Ехнатон и Нефертити. Една сутрин Снефру, вече капитан на личната ми охранителна гвардия, прекъсна заседанието със съобщение за току-що пристигнал посетител с вест. Не можах веднага да установя кой бе възрастният човек, облегнат на стената на вътрешния двор.

— Господарю Маху.

Разпознах обаче със сигурност гласа му:

— Апи, ти ли си! Какво те води насам?

— Почина леля ти Изития.

— Ама че нещастие!

— Помислих, че е редно да те уведомя. Една нощ тя падна... Просто е паднала. Беше на покривната тераса — запелтечи той, — когато чухме вика й. Сигурно не е била достатъчно внимателна и се е подхлъзнала...

— Да — съгласих се, — сигурно така е станало.

— Не бе пила много. Навярно се е надвесила повече.

Спомних си разположението на леглата и масите на терасата и преградната решетка. Изития с чаша вино. И тъмната сянка на Собек, пълзяща по външната стълба. Когато бе нужно, той можеше да се движи като котка.

— Смъртта се спуска от горе като сокол — казах тихо.

Апи ме загледа втренчено:

— Жалко, че не я видя, преди да...

— Жалкото е, че изобщо съм я виждал някога — изръмжах в отговор.

Апи се сви:

— Явно няма смисъл да изказвам съболез...

— В никакъв случай. Кой наследи къщата и всичко останало?

— Жреците на Амон. Всичко се прибира в Дома на среброто в Карнак.

— А ти?

— Нищо! След толкова години служба! Нищо!

Минах от другата му страна.

— И аз не мога да ти дам кой знае какво.

— Господарю, струва ми се, че ще можеш да сториш нещо. Скоро ще бъдеш началник на полицията в Тива.

— Какво? — сграбчих предницата на робата му и го изправих; не тежеше повече от средно голяма торба с кокали. — Какви ги разправяш? Откъде знаеш?

— Леля ти го каза малко преди нещастиято. Смееше се: „Представи си — Маху, Павиана от Юга, става шеф на полицията.“ Господарю, аз си нямам нищо! — завайка се отново Апи, а аз си спомних как обикаляше около леля ми Изития като гладно псе. — Никога не съм бил лош към тебе — почти проплака той.

— Тя ли уби майка ми?

Апи заби поглед в земята.

— *Тя ли уби майка ми?* — повторих настойчиво и отпуснах малко предницата на робата му.

— Да, донякъде. Когато баща ти го нямаше, жестокостите на леля ти се трупаха една след друга. А когато ти се роди, майка ти се замъчи от силна треска...

— Прочутите плачи на леля ми Изития! — вдигнах очи към небето със силното желание да завия като чакал. — Стигнах дотук само благодарение на тази кучка. Къде е трупът ѝ?

— В Некропола. В Дома на смъртта, собственост на Сдружението на Соколите. Жреците на Амон го пратиха там.

— Сигурен съм, че ще гушнат паричките ѝ, а трупа ѝ ще бутнат в най-близката яма. Тя не заслужава да бъде погребана редом с родителите ми. Колкото до теб... — Апи падна на колене с протегнати ръце. Снефру прекрачи през прага на близката врата с вдигната тояга, но му махнах да се върне. Отидох в покоите си и взех пет малки кюлчета, които правеха сравнително голяма мяра сребро, и три скъпоценни камъка. Върнах се и ги бутнах в ръцете на Апи. — Довиждане, Апи. Ти си щастлив човек — веждите му се вдигнаха въпросително. — Мина ми през ума, че си струва да ти светя маслото — казах съвсем тихо. Челюстта му увисна и той сякаш замръзна от страх и ужас. — Какви ги говоря? — засмях се. — Вече забравих всичко... Ти също, нали?

Загледах се след него, докато прекосяваше със залитане вътрешния двор, а после пратих веднага съобщение на Собек, че искам да го видя. Отговор не дойде следващите няколко дни, а мен ме

завъртяха приготовленията за посрещане на принцеса Тадухийа в двореца на Атон. Тя пристигна в уговорения ден с малка свита от кикотеши се девизи, натоварени догоре коли с богати дарове и група хетски пленници. Ехнатон ги посрещна във вътрешния двор. Принцесата се появи прикрита зад спуснат платнен навес. Ехнатон замени няколко шеги с висшите сановници, които ескортираха новата му съпруга, след което ги освободи. Нефертити, изправена в дреха от материя със златни нишки и накичена с великолепни диаманти и драгоценни камъни, приличаше на статуя. Ехнатон разгледа даровете, а после се взря в хетите — непривично изглеждащи люде с остри лица и странни татуировки по гърдите и лицата. Видът им го очарова, макар че будеха истинско съжаление. Заповяда им да изпеят някаква песен от родната им страна; когато започнаха, той отиде при съпругата си под слънчобрана и забарабани с крак, леко извърнал глава. Подхванатата от робите песен беше скръбна и приличаше повече на птичи кряк, отколкото на хорово изпълнение. Нефертити се закикоти. Ехнатон продължи огледа. Видях в края на групата двама мезаи — охраняващи съгледвачи, които имаха грижата да държат крадците по-далеч от колите с ценни дарове. Докато Ехнатон подпяваше тихо някаква песен и този път проучваше внимателно пълните с богатство коли, си спомних какво ми бе казал Апи. Наистина ли щях да стана началник на полицията в Тива? Как бе научила за това леля ми? Защо ли Ехнатон не бе ми казал нищо по въпроса?

Забелязах, че пристигането на принцесата бе прекъснало обичайния ход на мисълта на Ехнатон, така че запазих мълчание. Чувствах притеснение винаги когато се наложеше да разговарям с господаря си пред други хора, понеже имаше опасност от устата ми да се изплъзне името Ехнатон. Принцът ми нареди да се закълна с неотменима клетва и ръка върху Слънчевия диск, че свещеното му име ще остане тайна, докато неговият Отец не му даде знак да го оповести пред всички до краищата на земята и отвъд.

Ехнатон се отправи към Нефертити и застана до нея. Най-сетне потните носачи на паланкина получиха заповед да свалят на земята ценния си товар. Завесите бяха дръпнати и Тадухийа се появи. Беше дребна и мургава, на не повече от четиринайсет години; черната ѝ коса бе прибрана и вдигната нагоре с доста чудновато украшение за глава. Носеше скъпи роби в крещящи цветове. Отправи се с бърза и лека

крачка към Ехнатон, който хвана в длани ръцете ѝ и я целуна по бузите, съзерцавайки я с нежен поглед. Контрастът между двете жени бе направо смайващ, или поне сепваше. Макар и дребна, митанийката имаше безупречно тяло; очите ѝ бяха леко скосени; кожата на лицето ѝ бе тъмна; устата ѝ бе издадена напред, ушите ѝ стърчаха леко, а пълничките ѝ бузи блестяха от масло. Нефертити се отпусна, видимо успокоена: новата съпруга не можеше да ѝ бъде съперница.

— Прилича на маймуна — прошепна ми тя. — И така ще ѝ казваме.

Ето как новодошлата получи името Хийа. В него нямаше нищо обидно. Думата изразяваше привързаност и в нея нямаше нищо, което да засяга личността — точно както Ехнатон говореше за Нефертити като за Та Шепсес, или Фаворитката. Сега той я приветства с пристигането ѝ в двореца със сведен към нея поглед и държеше ръцете ѝ, а тя му отговаряше стеснително, освобождавайки едната си ръка, за да прикрие усмивката си; тя направи същото, когато я насочиха към Нефертити, за да се видят очи в очи. Тогава реших, че Хийа е глупава, и сбърках: тя попиваше бързо всякакви познания, решила твърдо да издържи и да спечели. Направи ми впечатление, че не се наложи свитата на моя господар да се представя, защото тя знаеше не само името и реномето на Ай, но и основните неща за останалите от домакинството ни, включително за моя милост. Хоремхеб и Рамзес бяха поздравени като прочути воители. Очевидно някой я бе запознал най-подробно с дома на новия ѝ съпруг, както и със статута и мощта на благородниците и знатните граждани. Отделиха за нея собствени покои в новопостроените помещения; тя бързо пое ролята на първа почетна дама на Нефертити, а не на следваща по важност съпруга, и я следваше като любима маймунка, като бърбеше и я заливаше с порой от безобидни въпроси. Нефертити беше повече от доволна.

— Тя е приятна и доволно празноглава — довери ми Красавицата, докато се разхождахме в овощната градина.

Нефертити искаше да излизаме често и обсъждахме нещата от деня. Бременността ѝ бе донесла известна пълнота и доволство, които подсилваха хубостта ѝ и я изпълваха с допълнителна грация. Нямаше как да забравя за оня ден сред овошките с онова необичайно питие и още по-необикновения последвал го сън. Тя нито веднъж не намекна за това; държеше се с мен като с брат, търсеше съветите ми или ме

разпитваше за първата ми среща със съпруга й. Хийа не ни придружаваше при тези разходки.

— Бива си я в приказките — сподели Нефертити. — Маху, тя бърбори като маймуна. Доверила ли ти е нещо?

Поклатих глава отрицателно. Не споделях никога и с никого какво знам или чувствам, поне докато не бях напълно сигурен за нещо или някого. Много бих искал да поговоря с Нефертити за странните думи на Апи, че ще бъда назначен за полицейски началник в Тива. Подобна висока чест бе сериозен повод за размисъл, макар че постът би могъл да ме извади от най-близкото царско обкръжение, а още по-важно — да ме лиши от присъствието на Нефертити.

— Маху, намираш ли Хийа за глупава?

— Никой не е глупав.

Нефертити плесна с ръце и се разсмя.

— Сега говори телохранителят — присви очи тя. — И шефът на полицията.

— Какъв шеф на полиция? — попитах с осезаем подтекст за последващо обяснение.

— Е, Маху, нима не си точно такъв? Не преследваш ли онези, които искат да сторят зло на моя любим? И не ни ли пазиш?

— Вие си имате Хоремхеб и Рамзес, да не споменавам чичо Нахтмин.

— Маху, не разчитай на мощта на фараона и не се надявай на египетските бойни колесници — потръпна и потри ръце тя. — Преди години една врачка в Ахмин ми каза, че смъртта ми ще дойде от ръцете на близък приятел.

— И леля ми беше врачка. Не вярвам на тези неща.

— Маху, ти не вярваш в нищо, нали? — пристъпи тя съвсем близо до мен. — Нито в Амон, нито в Атон?

— Трудно ми е да повярвам, че боговете се носят из небесата подобно на огромното множество от жреци тук. Ако слезе при гъмжащата от тълпи Тива, Единствения ще разбере, че никой Бог не се интересува от простолюдието...

Нефертити ме оципа леко по бузата, стисна поривисто ръката ми и продължихме нататък.

— Бяхме почнали да говорим за Хийа, която е едно празноглаво дете. Но... — спря за миг Нефертити: — Маху, ти ме гледаш много

внимателно понякога. Защо?

— Знаеш причината — отговорих тихо.

Отново последва смях, но леко смутен.

— С Хийа е друго. Тя ме следи, но като маймуна, която опознава движенията ми, за да ги повтаря.

— Тя се страхува от теб. Исква да ти се понрави.

— Като ученик, жаден за знания в изкуството на любовта, е — отбеляза дяволито тя. — Който винаги е много внимателен и изпълнен с желание. Наблюдавам я отблизо. Трябва да ѝ обясня, че да стои все клекнала, не е подходяща поза за египетска принцеса. А и е твърде шумна. Но успя да събуди любопитството на Ехнатон.

Той наистина проявяваше към Хийа голям интерес, също като към току-що купена играчка. Тя често се хранеше с нас, а той неизменно я канеше да го съпровожда, когато се разхождаше вечер. Нефертити я гледаше като хищна птица, която следи следващата си плячка.

— Няма да остави потомство — споделяше разпалено тя. — Нейно дете не ще носи Двойната корона на Египет.

Седмиците се изнизваха една след друга и Хийа привикна с реда и обстановката в двора. От време на време Ай отсъстваше или се затваряше в покоите си, задълбочен над картите или над докладите на безчислените си агенти в Тива. Но не странеше от мен: виждахме се всеки ден за час време. Той бе определил грижливо моите задължения.

— Ти, Маху — казваше, — трябва да наблюдаваш и да пазиш Двореца на Атон. Аз поемам грижата за всичко извън стените му.

После се заемаше по същество с текущите въпроси и дела. Целта му бе всичко да бъде в ред и нищо да не нарушава желаната хармония.

— Нека дните се преливат един в друг — казваше. — Нека хората не си дават сметка — тук се усмихваше ехидно, — поне засега, че в Египет вече има нова сила.

Искушаваше ме мисълта да попитам за поста на началник на полицията в Тива, но се сдържах. Самият Ай носеше и това бреме. В града имаше двама полицейски шефове — по един за източната и за западната част на града. Те се отчитаха директно на кмета Рахимере. Всяка промяна би нарушила хармонията и спокойствието, поддържани с фанатично усърдие от Ай.

— Наблюдавай отблизо Хийа — съветваше ме още той. — Тя е съвсем нов човек в двореца.

— Някой ден обаче господарят ни ще има собствен харем като свой Дом на любовта. Прав съм, нали? Няма как да следим всички.

— Някога, някой ден — възрази язвително Ай. — Това е без значение. Сега имаш заповеди, които си длъжен да изпълняваш.

Не ми се наложи да наблюдавам Хийа. Защото тя наблюдаваше мен. Така и не разбрах откъде извира очарованието ѝ. Вече знаеше прякора си, който прие с обичайния си добродушен смях и чар. Може би причина беше сходното ми положение на Песоглавец от Юга или пък помогна това, че Ехнатон и Нефертити ми се доверяваха напълно и споделяха всичко с мен: явно бе решила, че онова, което бе редно за Великата царска съпруга, подхожда и на нея. Когато сядяхме на трапезата, винаги ме избираше за поредния коментар или просто седеше до мен и ме наблюдаваше внимателно с любопитните си черни очи. И тъй като Нефертити оставаше все по-често и за по-дълго в покоите си, заобиколена от лекари начело с Пентжу, както и от немлъкващите и за миг акушерки, Хийа най-редовно ме съпровождаше. Разхождахме се навсякъде из земите на двореца, хванати за ръка като брат и сестра. Понякога, когато се озовавахме достатъчно далече от хорските погледи, тя сядаше в краката ми като ученик в Дома за обучение и вторачваше поглед в мен. Донякъде се държеше като Нефертити, засипвайки ме с въпроси за новия си съпруг и за годините на младостта му.

— Наистина е странно — замислено казваше, — че той се интересува от толкова много и незначителни неща. Вече ме разведе из Дома на рисунките и ми обясни, че изкуството трябва да казва истината. Маху, какво обаче е истина? С какво толкова го привлича Атон? В моята страна имаме много богове, които живеят по дърветата и сред скалите.

Отговарях ѝ като учител или баща, който обяснява нещо на дъщеря си. Веднъж се бе загледала встрани, след което рязко отново ме погледна. Само за миг зърнах знаещия твърде много взор на човек, живял хиляди години, но спрял в очите на дете. О, колко много подцениха Хийа всички тук, включително моя милост! Да, имаше го обичайното усещане за известно смущение, но нищо обезпокоително и тревожно — само бегъл поглед и лека промяна на тона и височината на

гласа. Колко често не сме обръщали достатъчно внимание на незначителните на пръв поглед знаци! Не обърнахме дължимото внимание на Хийа, ала цената, която се наложи да платим, се оказа ужасяваща. Самият Ай си призна, че тя се бе оказала неговата голяма и истинска грешка, а след като дори той, тази кобра с човешки образ, е бил измамен, защо и аз бях пропуснал да го забележа?

Обаче вниманието ни тогава бе съсредоточено върху по-важни и спешни дела и събития. Нефертити най-сетне роди. Пентжу се оттегли и акушерките се събраха накуп с гърнета с разни отвари. Жреците на Амон Ра изпратиха пет жрици, представляващи богинята Изида. Ехнатон ги отпрати доста грубо, но суеверията оставаха все още част от цялата програма. Погрижиха се за муски от рибена кост и бяха прочетени молитви за опазване от Крадеца от Отвъдното, който дебне под детската люлка, готов да изпие живота на новороденото. Ехнатон се помоли на своя странен бог за благословията му. И в края на краищата боговете или пък Случайността уредиха нещата. Нефертити роди здрави и жизнени момиченца близначки, и то в ден, който предсказваше добри бъднини. Господарят ми бе доволен и горд. В бляскавите зали с колони започна празник с шумна веселба; там бебетата бяха възхвалявани, а грижите около тях се оказаха повече от прекомерни. Изля се истински порой от подаръци — скъпоценни камъни и бижута, дрехи и храна. Ехнатон се перчеше, сравнявайки се с други фараони, въпреки че аз познавах много добре душата му, или поне мислех, че я познавам. Успях да доловя разочарованието му, че не му се бе родил син. Изведнъж празничните дни секнаха рязко за мен. Продължавах да мисля за странните думи на Апи; недоумявах и защо не бях получил отговор от Собек. Накрая дойде и отговорът. Около кухните се завъртя непознат амбулантен търговец и Снефру ми предаде съобщението, че някакъв приятел искал да се видим, защото се бил приготвил да ми подари много изискано бижу.

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

*Аз съм крокодил от света на ужаса и там завличам
всички смъртни.*^[1]

Заклинание 88: Книга на
мъртвите

Загърнат в ярък плащ на Снефру и праметнал през рамо кошница със запечатан съд в нея, прекосих Нил при Некропола; това пътуване винаги ми напомняше, че тук, както в двореца, животът и смъртта следват своя ход неотстъпно един до друг. От тълпата на кея се измъкна един просяк и ме хвана за китката, веднага коленичейки, за да засвидетелства миролюбивите си намерения.

— Сергията на бижутера — каза съвсем тихо и едва разбираемо той през подпухналите си венци — е затворена. Но ще те посрещнат в Кръчмата на Анха на Улицата на ковчежетата близо до Квартала на кошничарите в Града на мъртвите. Разбра ли?

— Да — отскубнах се от яко стисналите ме пръсти.

— Върви си в мир, страннико — усмихна се той и се наклони леко към мене; лъхна ме миризма на застояла пот и евтино масло. — И внимавай да не те проследи някой.

Един лодкар ме прехвърли през Нил. По това време реката беше толкова пренаселена, че беше невъзможно да разбере дали някой ме следи. Нещата се влошиха още повече, когато от военен съд от речната стража ни извикаха да се отдалечим. Използвах възцарилата се бъркотия, за да огледам реката. Търсех лодка, плоскодънка или неголяма баржа с един пасажер — човек, който не се вписва в околния пейзаж, но не открих нищо особено.

Стигнах без допълнителни проблеми до Кея на мъртвите и навлязох в лабиринта от улици в по-ниската част на Града на мъртвите.

Мястото беше мрачновато и стогно само за онези, които търсеха подслон от ударите на закона. Чувствах определено безпокойство, защото долавях нечие невидимо присъствие, макар и да не виждах никого и нищо подозрително, с изключение на някакво джудже с рунтава глава и раирана роба, което ту се оказваше зад мене, ту ме изпреварваше. Най-после стигнах до Кръчмата на Анха — пивница и дом за удоволствия. Специално тази вечер заведението бе безлюдно отвътре, въпреки че малкият му вътрешен двор беше пълен с наемни побойници с характерните им кожени поли, презраменни ремъци и солидни походни сандали; те се бяха изтегнаели около разбит водоскок. Всички вдигнаха глава и ме огледаха, но никой не стана. На вратата на кръчмата също имаше стража. Собек се бе разположил на куп възглавници под прозорец със затворени капаци. Хората от бандата му стояха прави или клечаха, но оставаха в сянката. Собек се усмихна, когато влязох, пусна на земята кученцето, с което си играеше, и се изправи, за да ме поздрави. Остана обаче обърнат към вратата.

— Справи се добре, приятелю — каза той и извика: — Проследи ли те някой? — джуджето му отговори нещо с гърлен глас, но на език, който не разбирах. — Очевидно е имало преследвач, но сме го изгубили — обясни Собек, докато ми стискаше ръката.

После седна и ми посочи възглавниците в основата на дървена колона. Извадих кинжала от платнения си колан и седнах с кръстосани крака. Някой бутна голям съд с пиво в ръката ми. Собек вдигна бокала си за на здравица. Отвърнах на жеста му, но не отпих.

— Не е отровна — засмя се Собек. Той взе чашата ми, отпи дълга глътка и ми я подаде обратно. Сега изглеждаше доста по-добре от последния път, когато се видяхме; лицето му не бе толкова изпито, макар че имаше нови белези на двете бузи и над лакътя на дясната ръка. Кожената му пола, шалът на раменете му и сандалите на краката му бяха добро качество. По пръстите, китките и ръцете му блестяха пръстени и гривни. Главата и лицето му бяха обръснати гладко и намазани обилно с масло; очите му бяха все същите — като на гладна котка, тръгнала на лов. Кинжалът му бе в обсега на дясната му ръка. — Добре ли си, Маху, шефе на полицията?

— Не съм ше...

— Скоро ще бъдеш. Чух леля ти да се смее по този случай. Разбрах го точно от нея.

— В нощта, когато я... посети, ли?

Собек се ухили, затулвайки устата си с ръка. Той поръча порции с риба зъбатка, свежа маруля и сочни резени от нар. Сервира ни млада просякиня. Собек пое чиниите и раздели храната на двама ни.

— Е, и? — задъвчи шумно той. — Какво искаш?

Отворих кошницата и извадих запечатания съд от алабастр, пълен с мухи, които бръмчаха около бучка мед, и го сложих на масата пред него. Собек спря да дъвче:

— Това подарък ли е?

— Да.

— Задето убих леля ти ли? — присви се лицето на Собек. — Не беше трудно. Тя се оказа достатъчно нагла и смяташе, че войниците, които лагеруваха в градините ѝ, са сигурна защита. Очевидно ѝ харесваше да бъде сама. Както и да е. Вратът ѝ изпука като клонче. За какво ми е това гърне с бучка мед и бръмчащи мухи в него?

Отворих кесията си и извадих три скъпоценни камъка, които сложих на масата.

— Искам да отнесеш съда с мухите при балсаматорите и да им кажеш да го сложат до главата на трупа на Изития. Тя не можеше да ги понася.

Собек се разсмя и попита:

— Нещо друго? Тук има и три камъка.

— Ще трябва да подкупиш балсаматорите да извадят сърцето ѝ и да махнат защитния скарабей, преди да обвият трупа ѝ с превръзки. Искам душата на леля ми да се скита дълго из отвъдното.

— Не знаех, че вярваш в тези неща.

— Собек, аз съм пресметлив, когато се налага.

Собек почука по третия диамант.

— А този?

— Къщата на Изития ще опустее. Искам да бъде изгорена до основи както самата сграда, така и всичко в нея, но да не пострада върбата в овощната градина.

— Пожар ли? — погледна Собек към тавана. — Ще трябва доста масло, а в допълнение и дръзки мъже... — сложих четвърти диамант на масата. Собек го праметна в дланта си. — Явно омразата ти към нея е била голяма...

— Тя направи от мен това, което съм.

— А какъв си, Маху?

— Както посадиш едно дърво, така и расте.

— Добре — рече той. — Ще изгоря къщата — пхна Собек към риба в устата си, а очите му вече не бяха толкова зли. — Да, Маху, ще станеш полицейски началник, не се притеснявай. В период на изчакване сме. Нали така? Старият фараон умира, а Плашилото чака като котка, сгушила се в храстите и готова да скочи заедно с двамината си рижи родственици от Ахминовата чета. Присъствието им се чувства вече — приведе се той напред и напълни чашата ми. — А нашата работа, Маху, е да следим за развитието на нещата: да бъдем съвсем близо до вратата и да се вслушваме внимателно в клюките и слуховете. Кой е пратен тук? И кой — там? Кой офицер отговаря за даден район? Защо някои полкове са дислоцирани нагоре по реката, а други — по-близо до града? Защо Ай настоява толкова упорито за осигуряването на наемници? — забеляза изненадата ми и се усмихна: — О, да, предполагам, че той подсилва гарнизона в Ахмин: личният състав там е толкова нараснал, че някой може да помисли за връщане на опасността от нападение на хиксосите. Рано или късно, навярно доста скоро, Ай ще назначи някой генерал за следващия кмет на Тива.

— А новият пост? — повторих въпроса си. — Шеф на полицията?

— Ой, Маху: умният ми Песоглавец! Ай не може да се справя с всичко, и то веднага. Работата му прилича на рисуването на една картина: мацване тук, размазване с четката там. Още нищо не е готово, нищо не е оформено, но художникът го е видял и знае добре как трябва да продължи. И така, Маху, Песоглавецо от Юга, моят въпрос е следният: Какво искаш ти всъщност? Власт ли? Дали целта ти е да бъдеш близо до Ай и шайката му?

— Искам да съм част от онова, което не само харесвам, но и съм доволен от него.

— А да обичаш и да бъдеш обичан?

— Собек, тук сарказмът ти не е подходящ.

— Добре, но ти държиш много на Нефертити. Това ли е истинската причина, Маху? Заради нея ли обичаш и двореца?

— А ти защо си *тук*? — отговорих с рязък въпрос.

— Малко по малко ще стигна и до това. Знаеш ли — Собек взе кинжала си и го запрехвърля в ръцете си, — аз наистина те харесвам.

Повече от всеки друг. Никога няма да забравя, че ти дължа живота си. А когато станеш шеф на полицията, двамата ще можем да посвършим туй-онуй.

— Струва ми се, че вече си събрал доста съдружници — погледнах вляво и вдясно към полускритите в тъмното хора. — Партньори ли са ти? — ухилих се. — А къде е Апи?

Собек викна да му донесат една кошница. Беше мръсна и оцапана с кръв, попила през тесните процепи между преплетените пръчици. Той сложи зловещата кошница на масата, вдигна капака и извади отрязана глава с щръкнала напред уста и челюст, както и с разръфана и почерняла плът по среза на шията. После внимателно я върна обратно с думите:

— Ето го Апи или онова, което остана от него. Опита се да ме предаде. Маху, чувал ли си за Хиените?

Бях чувал, разбира се. С това прозвище наричаха ужасните банди, които кръстосваха бедняшките квартали на Тива и мръсните улици на Некропола. Собек се разпореди да махнат кошницата и опипа белега на лицето си.

— Задължен съм ти и за малкото съкровище, което ми изпрати. То ми помогна да уредя някои неща и да заживея по-човешки.

— Под твой контрол ли са бандите?

— Почти. През идната година ще мога да кажа твърдо „да“. Научих много неща в оазиса, а още повече и по пътя обратно дотук. Фараонът бди за реда в своето царство, а аз ще се погрижа за порядъка в моето. Похитителите на гробници, сводниците, контрабандистите, ловците и продавачите на скорпиони, безработните, наемниците и уволнените войници ще знаят полагаемите им се места в моя малък свят, а ако не желаят да ги заемат... Ами те просто не заслужават да бъдат тук. Ще имам свой собствен Дом на среброто, както и въоръжени сили. Маху, ти ще получиш всичко, което поискаш в моето царство — щракна с пръсти. — Веднага щом го пожелаеш.

— Но все пак не можа да пипнеш оня, който ме следеше — подразних го.

— Не, не успях — усмихна се съвсем леко той. — Още правим грешки, Маху. Също както във времето, когато бяхме в Дома за обучение. Да научиш нещо, не е като да го получиш на тепсия. И така

— вдигна отново чашата си, — нека пием за миналото, но и за бъдещето.

— Виждал ли си се с Майа?

Собек поклати глава и каза:

— Не. Само него оставих на мира. Още не знам защо. Но някой ден ще му напомня, че сме се познавали. Той още не знае, че съм жив.

Премълчах.

— За останалите всичко ми е ясно. Пентжу е влюбен в една дама, която се казва Тенбра. Завъртяла му е главата: ще се женят до края на годината. Вярвам, че го държи настрана от Дома на насладата тук, в Некропола, иначе ще му се наложи да ползва всичките си умения срещу болестите, които може да си лепне.

— А Хоремхеб и Рамзес?

— Аха, двете бузи на един задник! Двете сополиви ноздри на един нос. Най-добрите наемни бандити. Хоремхеб е абсолютен пуритан. Поглежда някоя жена и веднага се сееща за разплод, а не за удоволствие. А Рамзес го наблюдавам внимателно. Отровен е като усойница. Често идва тук и е добре познат в Дома на насладата: борави умело с пръчката и камшика, а владее и други хватки. Често се питам дали приятелчето му Хоремхеб знае какво прави в свободното си време — Собек изпъна рамене и изпъчи гърди, имитирайки толкова сполучливо Хоремхеб, че избухнах в смях. — Хоремхеб иска да бъде генерал на генералите: един нов Яхмос — пое дълбоко въздух Собек. — Но жилката му е селска, от Делтата, където го е родило младо момиче, привлякло някога погледа на Великолепния...

— Нима е негов син?

— Може и да е. Или на някого от царедворците. Божествения — сви се в грозна гримаса лицето на Собек. — Той може и да е щедър към Царските украшения, само че никой не бива да докосва онова, което е минало през ръцете му, както разбрах за собствена сметка. Още ли пие маков сок? — почеса се по бузата Собек. — Говори се — продължи той бързо, решил да се похвали с осведомеността си, — че Великолепния проявява чувствително по-голям интерес към най-голямата си дъщеря — Ситамон, отколкото към съпругата си. Но не е далече денят, когато и той ще умре. Ще го погребат в огромния мавзолей, който си е вдигнал, където ще го пазят колосите от червен кварц. Маху, засега има само един гроб, който искам да посетя.

— За някого от нашите другари ли говориш?

— Да, за Мерире — тръсна глава Собек. — Такъв възвишен жрец, но и много палаво момче: как обичаше кушитките, колкото по-дебели, толкова по-добре... Хюйи е по-различен. О, да, и той обича дамите, но онова, което желае най-много, са богатството и властта! Да стане любимец на фараона и да се покатери високо на дървото.

— Знаеш много неща.

— Разбира се, Маху. Известно ли ти е къде хората си наемат слуги? Отиват както на пазара, така и в Некропола, където си избират някой млад мъж или някоя млада жена, а може и двете. После се връщат у дома и се захващат да клюкарстват. Изненадващо е колко хора разговарят помежду си така, че прислугата им все едно не съществува. А, между другото, кажи на господаря си да внимава. Големците в Тива, без да забравяме и бръснатите глави в храма в Карнак, го мразят много повече, отколкото може да си представи.

— А какво знаеш за онези от Ахмин?

— Охо, нима питаш за Божия отец Ай и Великата съпруга Нефертити? — подсвирна през зъби Собек. — Те са му много близки, наистина много близки! Хайде, стига толкова — той взе прибраните под възглавницата диаманти, извади кесията от пояса си и ги пусна вътре, след което каза: — Маху, наблюдавай небето през нощта и няма как да не видиш огъня — после ми помогна да се изправя. Кученцето му също стана и се прозя гласовито. Собек го хвана за козината на тила и го вдигна. — Още не съм изоставил дрането на кучешки кожи. Това тук ще свърши работа за детето на някой поклонник — кученцето изквича в ръцете му и размаха лапки във въздуха. — Сираче е — пусна го на земята и поясни: — Всеки ще го хареса.

Наведох се и го вдигнах, а животинката близна ръката ми.

— Ще го взема.

— Какво? — разсмя се Собек. — Ей, Маху, да не си станал сантиментален? Все пак случи с този избор...

— Знам. Има малко от сива хрътка. Стават добри пазачи — издържах погледа на Собек. — Ако се отнасяш добре с тях, верността им е безкрайна. Собек, не давам и пукната пара за никое кутре. Но ме безпокои възможността някоя сянка да пропълзи безшумно нагоре по стълбите, когато пия чаша вино на покрива на къщата ми.

Собек сложи ръка на раменете ми, насочвайки ме към вратата.

— Вземи кучето и го пази, макар че ти ще имаш нужда от пазач и защита през цялото време занапред — спрях се. Той ме побутна отново, почти забивайки този път ноктите си в месестата част на ръката ми. — Говорихме достатъчно за онова, което искаме — каза съвсем тихо. — Хоремхеб е прекалено амбициозен, а Хюйи е жаден за богатства и власт, но истинската опасност е скрита в твоя господар, защото иска да бъде бог.

— Такова е желанието на всеки фараон.

— Да, но този случай е особен. Той наистина мисли, че е бог, че е Единственият бог, Въплътеният бог. Запомни думите ми: онези, които търсят бог във всичко, търсят бога в себе си и... обикновено го намират — освободи ръката ми и ме потупа по рамото. — Тръгвай и бъди спокоен: никой няма да те притеснява.

Стигнах до кея все още наметнат с плаща на Снефру. Съдовете за превоз до отсрещния бряг бяха малко, защото тъмнината бе потопила всичко. Но точно когато слязох долу, се показа една плоскодънка, широка и клекнала съвсем ниско във водата. На кърмата ѝ се бе изправил млад мъж с прът за управление, опрян на рамото му. Съвсем близо до носа, оформен като глава на пантера, бе седнал възрастен човек, когото взех за негов баща; отгоре пламтеше насмолена факла, а задните места бяха покрити с подплатена овча кожа.

— Предлагаме плодове — извика възрастният мъж, — но ако предпочитате...

Качих се, подадох няколко медни дебена и седнах пред стария човек. Той бе кръстосал нозете си; очите му с червени кръгове се усмихваха, а той дъвчеше нещо с беззъбата си уста. От врата му висеше амулет — изображение на глава на чакал. Възрастният мъж подпяваше нещо тихичко под нос, поклащайки се напред-назад. Запитах се колко пиво бе изпил. Лодкарят потегли и продължи с ловки движения, отдалечавайки ни от опасностите, спотаени в обраслите с тръстика брегове. Притиснах леко паленцето, стоплило се под наметалото ми, докато в ума ми гъмжаха мисли за Собек и за заплахата, стаена в думите му. Старият човек избърбори нещо, но не се вслушах в думите му. Очите ми натежаха. Постъпих повече от глупаво — отпуснах се. Засилващият се студен бриз ме събуди. Когато се сепнах и се размърдах, поглеждайки напред и нагоре, старият мъж не изглеждаше вече благоразположен и добронамерен; лицето му беше

зло и говореше за спотаени някогашни грехове. Бе вторачил поглед в мен като във вол, готов за заколение; взираше се, за да разбере дали имам медальон под наметалото или гривни на китките. Погледнах вляво. Плоскодънната лодка бе вече в средата на реката; имах чувството, че сме запокитени някъде в мрака, носени от бързото течение. Кученцето се размърда, усетило тревогата ми.

— Това не е...!

Почувствах допира на острие в тила.

— А сега, пътничко, мирувай!

Възрастният мъж се поклащаше напред-назад, давейки се от смях. Плоскодънката се носеше бързо, следователно лодкарят бе на поста си, а острието беше в ръката на убиец! Ето кого са криели овчите кожи. Чакали са ме, а аз се бях вмъкнал в капана като празноглав заек, за да се оплета в мрежата на ловеца.

— Тук ли? — изръмжа гласът зад мен. — Един удар — и е готов!

— А, не! — отри нос старецът с opakото на дланта. — Не тук, а близо до някое свърталище на крокодили. Без знак и без следа.

— Колкото и да са ви предложили — обещах аз, — ще ви дам повече.

Възрастният мъж се взря в мене и ме потупа леко по китката.

— Не става дума за това — тъжно отговори той. — В никакъв случай.

— Кой го иска? — попитах.

— Научи го от господаря Анубис, когато застанеш пред него.

— А защо?

— Пак питай него.

Кученцето изскимтя. Огледах водата, притисната от нощта. Бреговете бяха много далеч, а бледите точки на светлинките сякаш ми се присмиваха. Дали пък не беше дело на Собек? Не, не се връзваше, тъй като можеше да ме убие веднага след срещата ни. Понечих да мръдна, но ножът ме убоде в тила; изтръпнах от болката. Обади се улулица, а в отговор отекна смразяващ сърцето рев на хипопотам. Водата припляскваше шумно в бордовете на лодката; нощният въздух бе вече ужасно студен. Гадеше ми се, но гърлото ми бе пресъхнало толкова, че не успях дори да преглътна, камо ли да ги помоля да не отнемат живота ми, което бе впрочем безполезно, тъй като в жестоките старчески очи нямаше и следа от жалост. Дадох си ясна сметка, че

убийците са били наети, за да изпълнят нечие поръчение, така че нищо не би ги отклонило от заръката.

— Ще приберем всичко, което носиш — последва още едно потупване по китката ми. — Ако се държиш както трябва, ще прережем гърлото ти още преди крокодилите да научат, че си във водата. Добре — изфъфли старият човек. — Значи ти ще пазиш тишина: никакво хленчене, викове, плачове и молби. Слушай, знам една поемка — изви той главата си встрани и плю. — Рецитирам я на всички мои гости — мушна той наметалото ми там, където скимтеше кученцето. — Куче ли има там? — отмести робата ми с върха на камата, която бе държал досега скрита в ръката си. — Кутренце. Колко е сладко! Е, ще трябва да убием и него, за да умилюстим с приношение и Бога на реката, който ще ни пази живи и здрави. Я виж мъглата. На тебе ти се падна едно пътуване, а ние ще имаме цели две — над водата се носеше грамадата на пелена от мъгла, гонена насам-натам от бриза. — А сега накарай паленцето да млъкне — разпореди се важно старецът. — Моето стихотворение е знаменателно, защото ще бъде твоето предсмъртно ридание — и той подхвана с напевен глас:

*Накрая всичко си отива.
Плътта изчезва.
Кръвта се губи...*

— Ей, вие там!

Вторачих се в тъмното. Право към нас се носеше бързоходен тесен скиф с факла, привързана на висок прът в предната част.

— Ей, вие там! Нека бог Хапи бъде с вас!

— Какво искате? — извика старецът.

— Изгубих се — чу се отново само глас, защото човекът не се виждаше от светлината.

— Къде искаш да си? — избоботи убиецът зад мене.

— В Полята на блажените — звънна весело нечий глас.

Малката, но бърза лодка изви рязко наляво и се озова зад нас. Убиецът зад мен не посмя да се обърне, а лодкарят не можеше да го направи. Възрастният мъж се вираше покрай мене, опитвайки се да види новопоявилия се. Над водата отбръмча звук, подобен на отгласа

от бързо размахани криле — музиката на летяща стрела. Мъжът зад мен се стовари върху мен и дланите му ме заблъскаха в гърба; явно бе изтървал ножа си и сега кашляше, давейки се в горещата кръв, изтичаща през устата му заедно с последните мигове на живота му. Последва ново избръмчаване, сподирено от пронизителен писък и плясък на тялото на лодкаря, стоварило се тежко във водата. Лодката ни се разклати опасно, но плоското ѝ дъно я задържа на повърхността. Възрастният човек реагира, но прекалено бавно. Замахнах с юмрук в мига, когато се изправи. Той залитна встрани и се опита да запази равновесие, но цамбурна във водата. Кученцето скочи между краката ми. Избутах го, навеждайки се рязко встрани. Убиецът зад мене бе паднал по гръб. Стрелата го бе ударила точно в тила, а върхът ѝ с обърнати назад шипчета стърчеше под брадичката му. Стариият мъж правеше отчаяни опити да се върне обратно през борда на плоскодънката.

— Моля те!

Ударих силно плешивата му глава с изпъкнали сега венички на слепоочията, като забих нокти в лицето му, потапяйки го под водата. Плоскодънката се разклати отново.

— Довърши там поемката си! — изкрещях. — Нека речните добичета научат края!

Натиснах отново главата му. Старецът се опита да замахне, за да отбие ръката ми. После зарита и започна да се дави. Водата го заля и той не се появи повече. Седнах, за да си поема дъх. Тялото на убиеца, опрял преди ножа си в тила ми, последва своя повелител във водата. Паленцето скимтеше тихо. Вдигнах го и потърсих с поглед спасителя си. Бързоходният скиф се допря до борда на плоскодънката. Седящият вътре млад мъж ми се усмихваше; в скута му лежеше далекобоен сирийски лък, а през гърба му бе праметнат колчан със стрели. Ето къде се срещнах за първи път с Джарка. Това стана посред мъртвилото на нощта, когато се бях вледенил от студ, а сърцето и стомахът ми се бяха свили от страх. А той продължаваше да ми се усмихва с гладкото си лице с цвят на маслина без капчица пот и с черните си очи с гъсти мигли, които ме гледаха с любезно любопитство. Погледнах ръцете му. Не видях да държи кинжал или друго оръжие.

— Маху — разпери ръце той. — Ела, Маху. Аз съм Джарка от народа на шешну.

— Е, и?

— И съм един от Мълчаливите, които са на служба при Великата царица Тийи. Ще бъда твой слуга.

— Не ми трябва слуга.

— О, да: ще ти трябва, и то задължително. Хайде, ще разговаряме по пътя. Великата царица иска да ти каже нещо. Да се махаме, преди да е минала речната стража.

Взех понаквасеното паленце и се прехвърлих в скифа. Джарка натисна веслото и се отправихме бързо напред, оставяйки плоскодънката да се поклаща с пламъка на факлата, която се изгуби скоро в далечината.

— Следваше ли ме?

— Разбира се.

— Хората на Собек така и не успяха да стигнат до тебе.

Джарка смъкна горната дреха от раменете си и ми я подаде. Тя бе разделена на четвъртини с четири различни цвята — червен, син, черен и светложълт.

— Хората са готови да търсят винаги вече познатото — обясни ми през рамо той, — а аз се старая да не бъда един и същ никога. От време на време нося качулка. Друг път свалям сандалите си. Наблюдавах те, когато си тръгна от Кръчмата на Анха. Слезе до кея и там направи много глупава грешка. Очаквах да постъпиш точно така.

— Но как са могли да разберат? Сигурно Собек ме е предал.

— Не — Джарка се извърна и се съсредоточи в гребането. Вече наближавахме участъка от реката при Карнак: зърнах светлините на кея. След малко той добави: — Собек би те убил и заровил трупа ти в Червените земи.

— Тогава кой е?

— Някой иска да си мъртъв, а после друг иска и аз да те последвам. А ние убиваме и двамата в мислите си.

По някое време почувствах, че стомахът ми се е успокоил, а сърцето ми не блъска толкова бързо.

— А ти какво: жрец ли си? Или философ?

Джарка се разсмя като безгрижно момче, а моето сърце подскочи като предупреждение.

— Не, ловец съм. Не, не е съвсем точно. По-скоро съм актьор, който е мим и имитира другите. Не, отново не е напълно вярно —

продължи замислен. — Просто съм слуга на Великата царица. Маху, видях те за първи път преди години, когато бях още момче. Беше в пустинята, но ти няма да си спомниш. Ето че пристигнахме.

Джарка спря лодката до стъпалата на кея, където беше един от по-малките вътрешни дворове на двореца.

— Няма ли да го оставиш? — посочи той кученцето и го взе от ръцете ми, докато ме водеше нагоре.

Минахме бързо през вътрешния двор. Джарка се спря пред някакъв склад, отвори една врата и хвърли вътре лъка и стрелите, последвани от паленцето. Накрая тръшна вратата, без да се притеснява от последвалото силно скимтене и лай.

— Тук ще бъде на топло и сигурно място. И скоро ще заспи. Как ще се казва?

— Карнак.

Джарка се усмихна криво и обяви:

— Е, значи ще се хареса на бръснатите глави на Амон.

След това ме поведе през вътрешността на двореца: спираха ни пазачите със синьо-златистите украшения на главата и церемониалните щитове с изображение на овнешката глава на Амон. Джарка показваше глинената плочка пропуск, която слагаше край на всякакви въпроси и отваряше всички врати.

Царица Тийи ни чакаше в една стая под стълбището, която гледаше към малка вътрешна градина. Бе облякла съвсем проста бяла туника, а на раменете ѝ бе наметнат бродиран шал, осеян със скъпоценни камъни. Когато влязохме, вдигна поглед към нас. Очите ѝ бяха уморени, а бръчките от двете страни на устата ѝ бяха забележимо по-дълбоки от преди.

— Е, Маху, в безопасност ли си?

Приблжих, за да коленича, но тя посочи възглавниците пред дивана.

— Сядай! Сядай! И ти, Джарка!

— Ваше превъзходителство, наредихте ли да ме проследят?

— Разбира се — изви встрани главата си царица Тийи. — Маху, нима си мислиш, че можеш да отидеш в Тива, без да бъдеш забелязан? Знам всичко за Собек и за бижутера. Той е вече мъртъв, както сигурно си разбрал. Направих опит да го подкупя, а той, горкият, не разбра и затова си плати. Учудва ли те, че още не съм се разпоредила да

арестуват Собек? Защо да го правя? Нима заради това, че е откраднал една царска наложница? Той може да има цял куп от тях. И още нещо: с какво би могъл да заплашва той?

Запазих мълчание.

— Животът му беше застрашен — обади се Джарка. — В реката Главите на чакала му устроиха капан.

— Главите на чакала ли? — спомних си веднага за амулета на шията на възрастния мъж.

— Семейство наемни убийци — отговори живо Джарка.

— Изития знаеше много за тях — Тийи се усмихна на изненадата ми. — О, да, тя имаше отколешни познайници в този занаят.

Веднага си спомних деня, когато ме отведоха в храма на Анубис, за да видя трупа на баща си. Тогава ни налетя странният просяк. Сетих се и за деня, когато бе нападат мойт господар.

— По някое време те я пазеха — обясни царица Тийи, — а това зачовърка любопитството ми. Маху, ти ли уби леля си Изития? Това ми хрумна отначало, но ти беше в двореца, когато тя е умряла.

— Не съм я убивал, но се разтанцувах от радост, когато новината стигна до мен.

— Сигурна съм, че си ти.

— Кой е наел Главите на чакала? — смених темата.

— Не знам. Може би не съм единствената, която смята, че ти си очистил леля си, а може и да е кръвно отмъщение. Някой ден ще стигнем до истината, включително до корените на нещата. Но дотогава ти ще бъдеш защитник на моя син, а Джарка ще пази теб.

— Снефру ми е достатъчен!

— Джарка ще те охранява — повтори спокойно тя. — Той е от добро семейство и е напълно подходящ — присви очи. — Маху, ти имаш много опасни приятели. Собек, или както и да се казва той сега, е добре познат на полицията, но може да стане наш съюзник. Ела! — Тийи отиде до водния часовник в ъгъла, погледна го, а после откачи една пелерина и я наметна. Продума тихо: — Струва си да видиш нещо.

Минахме през истински лабиринт от великолепно украсени коридори и прекосихме няколко вътрешни двора, прониквайки все по-навътре в двореца. Стражите стояха прикрити в тъмни ниши. Царицата спря на половината дължина от поредния коридор, отвори една врата и

ни въведе в стая, където миришеше на спарен въздух. Нямаше осветление. Тийи се препъна в нещо, но прошепна да пазим тишина. Тя отиде до стената в дъното, заопипва нещо и дръпна малък капак: в стаята блесна лъч светлина. Тя ми махна да отида при нея. Джарка остана облегнат на вратата. Приклекнах леко и погледнах през отвора: дъхът ми секна.

— Домът на любовта — пошепна Тийи.

Взирах се с широко отворени очи в харема на Великолепния, и то в централната голяма стая. Бе тъмна, с изключение на широко светло пространство в средата. Помещението бе подредено много красиво: водни басейни, ярки колони и много блестящи маслени лампи в съдове от чист алабастр. В центъра на осветеното пространство Великолепния се бе изтегнал чисто гол в голям стол, подобен на трон. Виждах всеки сантиметър от пълното му тяло с отпуснат корем, лъщящи от масло дебели бедра и едро лице с брадичка, подпряна на гърдите му. Край него пърхаха наложници с изящни тела, покрити с грим устни, очертани с тъмен прах сенки под очите и тъмnochервени нокти на ръцете и краката. Някои го мажеха с драгоценни благовония, а други му даваха да помирише току-що откъснати цветове от лотос или да утоли жаждата си с леденостудени резенчета пресен пъпеш. Досами него имаше малка масичка с дъска за игра с гланцирани глинени фигурки с глави на кучета и на ястреби, очакващи да бъдат местени. Великолепния ту вдъхваше аромата на лотосов цвят, ту дъвчеше резенче пъпеш. От време на време сграбчваше ръката на някоя от наложниците и я опираше о чатала си, преди да хвърли двойката ашици при следващия му ход в играта. На отсрещната стена имаше ред от ниши, а над тях проблясваха разперените златни криле на Царския лешояд. В една от изпълнените с полумрак ниши се намираше диван със струпани многоцветни възглавници. Великолепния се изправи, поведе две от момичетата, влезе с тях в нишата и легна на дивана. Останалите наложници зачакаха търпеливо да се върне.

Тъкмо се питах защо Великата царица Тийи ни доведе тук, когато се появи евнух в искрящо бели дрехи, отличителни знаци за ранга му, с лъщящо от масло тяло и изпотено, пухкаво лице, гримирано като на жена. Той влезе в осветеното пространство. Две от наложниците застанаха от дясната и от лявата му страна, а евнухът

плесна с отрупаните си със скъпоценности и пръстени ръце, за да освободи Великолепния от присъствието на жените. Самият фараон се върна на стола, оформен като трон. Взе ашиците и ги хвърли на дъската, но се ядоса на това, което видя, и се обърна рязко, като перна една от фигурките. Стаята беше вече празна.

— Гледай! — направо изсъска Тийи.

Чух звук от отваряне на врата. Въздействието му върху Великолепния беше поразително. Той се издърпа мигом нагоре в стола и пхна ръце високо между краката си. Появи се неясното очертание на фигурата на млада жена. Тя пристъпи в осветеното пространство и... Дъхът ми секна отново. Беше висока, със стройно тяло; красивото ѝ лице се намираше в рамката на обилно ароматизирана и гъста перука на плитки. Тя се оказа чисто гола, с изключение на бижутата, които проблясваха на ушите, шията, китките и глезените ѝ. Когато направи няколко крачки с обутите си в сандали с високи токове нозе, за да застане пред фараона, разбрах защо помещението бе опразнено почти моментално. Бях я виждал само няколко пъти при специални случаи, но не се усъмних нито за миг: младата жена беше Ситамон — най-голямата дъщеря на фараона. Тя се наведе и приклепна в краката на баща си: ръцете ѝ го загалиха по бедрата и пръстите ѝ потънаха полека в слабините му. После тя се изправи и седна разкрачена в скута му; краката ѝ увиснаха встрани и тя започна да се премества по малко нагоре с ръце, обвити около врата му. Тялото на фараона се извиваше, сгърчено от удоволствие. Погледнах към царица Тийи: лицето ѝ беше също като на дух, дошъл от Запада. Въпреки немощната светлина забелязах сивата бледнота и очите ѝ, налети със сълзи.

— Ето — прошепна тя, — това е цената, която трябва да платя, — постави тя много внимателно капака на мястото му и притисна глава към студената стена. — За участието му в регентството — продължи да шепне тя. — Сега Ситамон се изживява като Велика царица и Велика съпруга. Нашата дъщеря! Собствената му кръв и плът!

— Защо? — зашепнах и аз. — Защо ми показвахте това?

Тийи не ми отговори веднага; бе покрила очи с ръка и хлипаше тихо — сърцераздирателна гледка, толкова изненадваща за мен. Накрая изтри с пръсти сълзите си.

— Маху, погледни величието на Египет, застанало редом с отчаянието от изгубените надежди.

Мислех, че се е отместила, но тя се бе извърнала и притискаше ръцете си към стената, сякаш искаше да вкопае дланите си в камъните и мазилката. Пръстите ми затърсиха капака почти несъзнателно. Напипах малка дръжчица, дръпнах надолу и се загледах отново в Дома на любовта. Ситамон си бе тръгнала. Аменофис седеше с подвити нозе на трона си. Канех се да върна капака на мястото му, когато забелязах, че нещо се раздвижва в тъмното. В помещението имаше някой — бе влязла жена, загърната в наметало.

— Ваше превъзходителство — прошепнах.

Царица Тийи не ми обърна внимание. Отново се възрях през отвора. Аменофис бе станал; стиснал бастун в едната си ръка, се поклащаше трмаво, излизайки от осветеното пространство — смехотворна фигура с дебели крака, осеяни с разширени вени, провиснал задник и надиплени тлъстини по гърба. Той се озова в притъмнената страна на стаята. Застаналата там жена му подаде наметалото си, което той положи на раменете си. Разговаряха шепнешком. Тялото на Аменофис ми пречеше да видя добре жената, но бях сигурен, че знаех коя е: принцеса Хийа. Какво правеше тя там и защо трябваше да гледа как Великолепния прави любов със собствената си дъщеря?! Усетих как ноктите на Тийи докосват бузата ми, карайки ме да поема по обратния път. Върнах капака на мястото му и Тийи ни изведе в коридора. Тя заговори едва след като се върнахме в стаята; двамата с Джарка бяхме коленичили пред нея, докато тя крачеше напред-назад. Личеше си, че бе дълбоко унижена и оскърбена, но бе успяла да се овладее.

— Какво видя тази вечер, Маху? Добре — въздъхна, — това, което видя, е пътят, по който един род загнива и се разлага, а сънищата се превръщат в кошмари. Великолепния, лъвът с нетрепващия поглед, прави любов със собствената си дъщеря. Ако Ситамон е бременна — спря да снове Тийи и сведе поглед към мене, а очите й просветваха свирепо като на ловуваща котка, — ти ще трябва да убиеш нея и детето.

— Но...! — възпротивих се аз.

Тя ме зашлеви по лицето с обърната длан.

— Няма да има други синове на Египет — приклепна тя пред мен. — Маху, ти видя добре моя кошмар. Сега се питам дали тази гнилоч не се е събрала и в моя син? Дали той няма да се откаже от предопределението си заради мимолетни наслади? Ето защо избрах за него Нефертити — изправи се. — Заради същото ти ще си негов пазител.

Останах на колене, с наведена глава. Не знаех поради каква причина бях принуден да видя позора на Великолепния. Дали тя знаеше повече? Настина ли подготвяше убийството на собствената си дъщеря и неродения си внук? А дали не правеше опит да изкупи вината си, след като бе отпуснала докрай юздите на съпруга си по стръмното надолнище на собственото му падение?

Тийи ме подхвана леко под брадичката и бутна леко главата ми назад:

— А какво видя, като погледна отново?

Издържах погледа й.

— Нищо. Просто бях любопитен.

— Много добре! — потупа ме тя по бузата. — Остани все така любопитен, Маху, и ще живееш по-дълго.

[1] Текстът на заклинание 88 за божеството крокодил Себек в ползвания дотук превод от френски език на „Книга на мъртвите“ няма почти нищо общо с текста в оригинала на настоящата книга, поради което предлагаме варианта по-горе. — Бел.прев. ↑

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

„ЕНК ШУЕЕР НЕБ ЕФ“: ОСТАВАМ ПРОКЪЛНАТ ОТ НЕГОВИЯ ПОВЕЛИТЕЛ.

Наистина не след дълго бях назначен за началник на полицията на Тива и околностите му. Но преди това преболедах тежка треска. Течеше трийсет и седмата година от царуването на Великолепния. На официална церемония получих отличието Златно колие и служебните печати лично от Ехнатон и Нефертити; присъстваше и самодоволно надутият Божи отец Хотеп. Работното ми място се намираше в новопостроената част в Двореца на Атон, а личните ни помещения с Ай бяха в съседство; той също получи няколко повишения в длъжност, между които и титлата Командващ колесниците на Мин. Моят господар така и не ме уведоми за причината да бъда избран на този висок пост, нито пък защо оповестяването бе закъсняло. Стори го Ай на последвалото пиршество.

— Маху — обърна се към мене Ай над вдигнатата до устата му чаша, — ти си голям хитрец: съгласяваш се само с онова, което е поискал нашият принц и следователно има законова сила. Именно това ме убеди да приема.

Ето кой бе забавил назначението ми! Бях пил твърде много, за да си позволя да реагирам веднага, а и златната огърлица тежеше на шията ми. Другите чедра на Кап се надпреварваха да ми честитят с наздравници. Хоремхеб и Рамзес, неотразими в униформите си на офицери от царската гвардия, изглеждаха прилично изпосталели след престоя в Червените земи, където преследваха и избиваха разбойници. Хюйи отсъстваше, изпратен с височайша мисия в Синай. Майа присъстваше като член на свитата на Хотеп. Той изглеждаше както винаги — пухкав и честит в благоуханните си премени.

— С пръстени и гривни — изсъска Рамзес, — досущ като уличница.

Майа се държеше на разстояние в границите на възможното, защото още не бе решил по кой път да поеме. Пентжу и Мерире му

бяха отпуснали края и се наливаха като разпрани. Пентжу бърбореше нещо за светлината на своя живот — видната дама Тенбра.

Разбира се, на банкета не липсваха и развлечения. Никой от нас не пестеше аплодисментите си за Ехнатон — диригент на създадения от него хетски Слънчев оркестър. Похвалихме ги така, сякаш изворът на обзелото ги творческо вдъхновение бе самата Хатор. Нефертити се бе изтегнала върху възглавници с двете си бебета, повити до нея.

Пиршеството завърши както обикновено — с пиянски тостове и изблици на престорена сърдечност. Обаче всички знаеха, че е дошло времето на изчакване, макар и още да не бе разкрито какво се очаква. Отпътуването на Великолепния към Далечния хоризонт? Или пък официалният показ на Ехнатовия лик пред обществото? А може би сблъсъкът с онези сили, които му противостояха безмилостно както в царския двор, така и в храма. За мен периодът бе напрегнат: заех се най-сериозно с изпълнението на новите ми служебни задължения. Под повърхността на елегантния и многоцветно обагрен живот в двореца бушуваха вълнения и несигурност.

Съюзът ми със Собек укрепна в строго определени рамки. Той се провъзгласи за Господар на Ам Дуат — цар на Долния свят. В преносен смисъл това беше скритата Тива — град на крадци, джебчии, мошеници, зли бандити, сводници и проститутки. Не му се пречкаха, а той ми помагаше, полагайки грижи да не престъпва границите, белязани от мене.

Наследих двама заместници — в източната и западната част на Тива, но скоро ги замених с търговци на едро и приятели на Собек, които бяха яростни врагове на тиванския кмет Рахимере и на върховния жрец Шишнак. Те ми докладваха непрекъснато с истински порой от сведения. В канцеларията ми се стичаха всички приказки и клюки от Тива. Включи се и Собек, така че относително бързо си спечелих славата на безпощаден пазител на рода с безупречна осведоменост и компетентност. Двамата отпразнувахме назначението ми: той поиска да пийнем двамата една вечер на най-високия покрив в двореца с изглед към целия град. Изпълних желанието му. Отпивахме от най-доброто вино от моята изба, докато гледах как огънят бушува и пламъците унищожават къщата на леля ми Изития. Вдигнах наздравица и посрещнах с радостни викове страховитото червено зарево в небето. Собек ми осигуряваше сведения и за жреците в храма

— ято от отявлени лицемери и безподобни двуличници. Ръководените от Шишнак бръснати глави купуваха оръжия и доспехи, попълваха непрекъснато стражевите си отряди и търсеха наемници чак от далечните острови в Голямата зелена вода. Разбира се, те държаха попълненията си извън Тива, като ги разквартируваха из обширните си имения край Нил. Предупредих Ай за това. А той само сви рамене с думите: „Маху, истинската борба не е започнала“, връщайки се към докладите на своите информатори и шпиони, в които подробно бе описано гигантското имане на Амон.

Ехнатон се показва в двореца като грижлив баща и любящ съпруг. Между двамата ни се появи и постепенно се засили някаква отчужденост и дори охлаждане, причина за което бе както влиянието на Ай, така и известната му разсеяност покрай грижите за съпругите и децата. Първоначално Ай, както той сам призна пред мене, се бил противопоставил на моето назначение за началник на полицията, тъй като искал този пост да се предостави на друг член на ахминците.

— Нищо лично, мило момче — ми бе казал шепнешком Ай. — Най-силен е винаги гласът на кръвта.

Ай не си позволи повече пропуски в следващите назначения: хора от голямата чета от Ахмин заеха всички свободни и освобождаващи се места; ако Великолепния се опитахе да се противопостави, нещата се уреждаха неизменно от царица Тийи.

И все пак не бях пренебрегнат напълно. Понякога Ехнатон ме вземаше със себе си — изнасяше ми лекции за Атон, за божествената същност на собствената си личност и за истинската предопределеност на съдбата си. Чувствах, че премълчава нещо, което очевидно се дължеше на влиянието на Ай и Нефертити; от време на време обаче истината проблясваше. Той ми разказваше за сънищата и виденията, когато го посещавал Атон, или за полетите си върху орлови крила отвъд Далечния хоризонт.

— Маху, носех се над вечно живата Голяма зелена вода — заставах на едно място Ехнатон със стиснати ръце и полупритворени очи. — И гледах в лицето на безконечното и неизменно видение.

Друг път не беше толкова общителен: говореше малко, мисълта му течеше бавно, препъваше се по пътя и движенията му бяха несигурни. Питам се доколко мистицизмът и пристъпите му на депресия се дължаха на течните и праховидните илачи, за които се

грижеше Нефертити. Нефертити забременя още два пъти; Ехнатон все се перчеше с това, надявайки се отчаяно тя да му роди син, но бе принуден да крие разочарованието си, след като се сдоби с трета и четвърта дъщеря. Нефертити продължи да изпълнява ролята си на съпруга и майка, макар че постоянно се уединяваше с Ехнатон и баща си, за да разговарят и да бленуват за предстоящата колосална промяна на Египет. О, да: тя беше и остана все така възхитителна, с непрестанно примамваща външност и прекрасно тяло, грациозна и добра. Все пак се промени, макар и незабележимо в самото начало, като промяната се прояви в осезаема надменност в израза, жестовете и говора. Започна да пренебрегва неприкрито Великата царица Тийи, а нарастващото оплитане на Великолепния с най-голямата му дъщеря се превърна в постоянна тема за подигравки и непристойни шеги от нейна страна. По време на официални тържества атмосферата напълно се бе променила. Преобладаваха дръзките подигравки по адрес на Ситамон, която се изживяваше като Велика съпруга на собствения си баща. Тийи оставяше впечатлението за пълен отказ от противодействие, задоволявайки се да бъде скрита в тъмното и решила да запази поне малко от потайната си власт. Понякога, когато името на Ситамон се обявяваше на банкет или по време на заседание на Царския кръг, Тийи търсеше погледа ми, за да ми припомни онази нощ в Дома на любовта, когато изслушах съскащите ѝ указания за неизбежната ми намеса, в случай че Ситамон забременее. Отговарях ѝ със студено изражение, включващо изцяло скритата ми надежда, че Тийи ще съумее да направи всичко необходимо със своите прахове и течни илачи, за да запази безплодна утробата на най-голямата си дъщеря.

Беше напълно сигурно, че нито Нефертити, нито Ехнатон бяха забравили за явните и скритите дела на върховния жрец Шишнак: усилията им в подкрепа на Атон нарастваха видимо. В Карнак продължаваше изграждането на голям параклис на Атон; Ехнатон и Нефертити често посещаваха строежа. Преминаваха с господарска крачка покрай жреците и се спираха само за да дадат указания и да коментират изпълнението на един или друг надпис на името на Атон. Всичко това бе подигравателна бутафория. Защото Ехнатон притежаваше личен олтар на своя Бог Слънце в границите на двореца си. Освен това посещаваха Долината на сенките, където се покланяше

и поднасяше молитви на своя бог. От време на време го съпровождах при тези посещения. И винаги ме измъчваше неприятното чувство, че там ще се случи нещо, което по някакъв свой начин се връщаше от бъдещето, за да докосне душата ми и да предупреди сърцето ми за приближаващо съдбоносно събитие. Долината бе тясна, мрачна и със стръмни срещуположни стени; двете ѝ страни бяха осеяни със заоблени каменни блокове, избуял прешип и бодливи къпини. Влизаше се само от едно място — тесен проход с почти отвесни стени, които ограждаха змиеподобна виеща се пътека, над която при изгрев величествено се издигаше Слънчевият диск.

Тази долина с множество пещери и кухни от двете ѝ страни ми навяваше мисли за свърталище на духове. Но за Ехнатон беше свято място. В задния ѝ край издигна малък олтар в подножието на стръмните скали и ползван от него за хлебни и винени приношения на Атон. Той се отправяше натам с колесницата си и неколцина от дворцовите стражи за свита начело със Снефру, която го следваше с тропот. Те завардваха входа, а Ехнатон, аз, Нефертити, а в отделни случаи и Ай се отправяхме по тясното дъно на долината до Светилището на Слънчевия диск. Посещенията се превръщаха в почти зловещо преживяване в онази призрачна светлина, която разделяше нощта от деня. Храсталаците и заоблените камъни добиваха очертанията на притаени чудовища или скривалища на незнаен враг. Разпоредих се за пълен оглед на долината. Разузнавачите докладваха за присъствието на мъже и жени — магьосници и вещици, които се събирали често из пещерите за извършване на среднощни ритуали. Повярвах им веднага. Една сутрин усетих мирис на дим; по-късно същия ден изпратих Снефру, за да огледа внимателно всичко и да ми докладва след това. Снефру не скри, че се бил уплашил, но не толкова от тленните останки, които намерили в една от пещерите, понеже те били очевидно там от много години. Той твърдеше, че в долината била стаена някаква заплаха, която се долавяла дори на светло през деня. Посъветвах Ехнатон да намери друго място. Той изпусна нервите си: разкрещя се, че съм тъп и твърдоглав. По-късно се извини любезно и ме попита как съм разбрал, че по незнайна причина и на неустановено място изтънява твърде много булото, отделящо го от неговия бог.

Не взимаха никога Хийа при тези пътувания, но това не намаляваше любопитството ѝ към новата религия на съпруга ѝ.

Нерядко, докато вървеше с лека стъпка по градинската пътека и с невинно изражение на хубавото си окръглено личице, ме заливаше с порой въпроси за храмовете и боговете на Египет.

— Каква е Мут? — не спираше да задава въпроси тя. — Какви са отношенията ѝ с Амон? Хонсу техен син ли е? Дали те стоят по-високо от Геб, която е богиня на Земята? А Слънчевият диск бог ли е, или просто е символ?

Хийа търсеше близостта ми; изпращаше ми и подаръци за Нова година и по случай множеството празници, но аз се пазех от нея независимо от искреното ѝ любопитство и желание да научи нови неща за нас. Винаги се грижеше едва ли не повече от необходимото за паленцето Карнак, което бързо порасна и се превърна в мускулесто ловджийско куче — бързоного, с яки челюсти и зли очи. Следваше ме навсякъде.

Хийа не криеше и привързаността си към Джарка. Той я привличаше със задълбочените си познания за всякакви лечебни треви, а и с любовта си към градините, не по-малка от любовта на Нефертити. Хийа и прислужницата ѝ все искаха Джарка да им изговаря имената и да обяснява достойнствата на различни цветя и билки. Усмивката не изчезна от лицето на Хийа дори след като Нефертити стана видимо порезервирана и високомерна, държейки да подчертае положението и правата си. Хийа приемаше всичко, включително укорите и подигравките, залягайки на трупането на познания за билките и усъвършенстването на говоримия египетски език. Особено ѝ допадна любовната поезия, стихове от която обичаше да рецитира под тихия съпровод на Слънчевия оркестър. Нефертити се държеше неприязнено в подобни случаи, защото Хийа имаше ясен и мелодичен глас и съумяваше да покаже най-доброто от себе си.

Понякога маската на Хийа падаше, но се налагаше тя да понесе неизбежните последствия. Веднъж ми показа тъмни синини и одрасквания по ръцете и раменете — резултат от гневните избухвания на Нефертити, обострени допълнително от напредналия стадий на поредното ѝ забременяване. Друг път Хийа дойде и седна на малко столче до мен, докато подготвих черновата на една официална обява.

— Какво е това? — посочи тя йероглифите с люлеещи се треви.

— Секет и означава поле или нива.

— Ами хеб?

— Алабастрова чаша, от която се пие.

— Маху, ще ми дадеш ли да пийна нещо? — положи тя меките си пръсти върху китката ми. — Не, не искам вино — усмихна се. — Не и сега. Искам маков сок от Острова на бляновете, така че и аз да полетя върху орлови криле.

Отдръпнах ръката си. Спомних си мигом за Великолепния с дебелия бедра, смъкнатия задник и тлъстините по гърба, тръгнал с тромава стъпка към загадъчната жена в тъмното. Коя бе Хийа в действителност? Дали се бе отбила, за да потърси малко от скъпоценния опиат, който толкова много обичаше Великолепния?

— Ваше превъзходителство — послужих си съзнателно с официално приетото обръщение този път, — ако имах от този сок, и аз щях да се понеса на орлови крила.

Хийа не отвори и дума повече по въпроса. Потърсих мнението на Джарка.

— Също като тебе, господарю, Хийа е само зрител, завъртян във вихъра на лудешки танц.

— Не ми говори с гатанки.

— Никога ли не ти се е приисквало да заживееш като обикновен и порядъчен човек със съпруга и семейство?

— Не знам дали бих могъл. Както посадиш едно дърво — цитирах пословицата, която бях казал и на Собек, — така и ще расте.

— Но ние, господарю, не сме дървета, а хора с души, които са способни да направят избор при вземането на дадени решения.

— Е, аз го сторих вече. Или накарах други да го направят вместо мен. Но не мога, а и няма да се откажа от играта.

— Никога ли?

— Не, не и не. Никога.

Спомнях си често този отговор: Джарка бе казал истината. Независимо от всички мои усилия бях зрител, наблюдател също както когато се вирах през тайния отвор в Дома на любовта на Великолепния. Дали нямаше да прекарам живота си, надничайки в увлеченията на Ехнатон и Нефертити? Или да се превърна в част от живота им, докато ги наблюдавах? Стигнах до заключението, че и двете възможности бяха напълно реални; обсъждах ги многократно с Джарка. Скоро той показва качества на истински другар, с когото се чувствах много добре и който отми студената горчивина, струпала се в

душата ми: той стана моят по-малък брат, когото бих обичал, или синът, когото съм можел да имам. О, той беше също жесток и безмилостен: убиваше, без да му трепне окото. Благодарността ми към него за избавлението ми беше безкрайна, а Джарка се оказа много повече от истински войник, защото беше добър подчинен с предано сърце, а също умен и съобразителен. Той стана мой телохранител, доверен иконом, надежден пратеник и възможно най-близък човек, мое семейство. Притежаваше невъзмутима ирония и горчиво чувство за хумор, гледайки с недобро око на целия свят. Не вярваше никому, включително на себе си, но бе честен. За разлика от мен смяташе, че съществува живот след смъртта, както и един всевечен и виждащ всичко Бог — идея, която за мен остана неразгадаема и също толкова неприемлива. Той разбра скоро, че теологията ме отегчава; затова премина бързо към други теми и занимания — беше превъзходен стрелец с лък и прашка, макар че се оказа отчайващо несръчен с конете.

От време на време Ехнатон поемаше със „Ослепителна мощ на Атон“ по Нил, за да посети отново свещеното място както преди години. Не ме покани нито веднъж. Придружаваха го само Ай, Нефертити и децата им; за сигурността им се грижеше дворцовата гвардия на Нахтмин, която по традиция не слизаше на тамошния бряг. По време на отсъствията им излизах с колесница в компанията на Джарка. Преминавахме в галоп по крайнините на пустинята с препускащия след нас Карнак, който никак не искаше да изостава, навярно от страх да не се изгуби из вдиганите от нас огромни облаци прах. Водейки колесницата, имитирах яростен боен набег: колелата гърмяха, кошът на платформата се люшкаше бясно и конете галопираха с пределна бързина. Така профучавахме по твърдия терен до пълната им изнемога. Тогава спирахме, за да хапнем и да пийнем по нещо, както и да обсъдим текущите дела в двора. Друг път излизахме на лов за газели или антилопи; аз водех колесницата, Джарка заставаше зад мен, опънал големия си сирийски лък, а Карнак се носеше с дълги скокове, готов да захапе и да притисне до земята пляката. Обичах лова заради преследването на дивеча, но самотните ни излизания имаха и други преимущества: намирахме се далеч от стени и прозорци, не се мяркаха никакви слуги и бе изключено някъде да са се спотаили подслушвачи. Джарка хвалеше възторжено Великата

царица Тийи, а за Ехнатон не казваше нищо, с изключение на една постоянна констатация, която бе твърде сходна с наблюденията на Собек.

— Той е белязан от съдбата. Нашият принц вижда Египет в по-добра светлина от всичко, станало досега, но не бива да се забравя, че той не е това видение, а само негов пророк.

Редом с укрепването на приятелството ни Джарка ставаше все по-критичен към Ай и Нефертити. Вече бе сигурен, че съм увлечен по принцесата; вярваше ми, но без колебание не приемаше и двамата, наричайки ги „крадци от Долния свят“. Често спорех с него, но той не промени мнението си.

— Те са полудели на тема власт! Те и цялата им шайка от Ахмин.

— Предубеден си.

— А ти, Маху, си заслепен, което е опасно за един шеф на полицията. Малката Хийа е наясно с нещата — добави — и заради това се преструва на празноглавка. А защо вярват на тебе? Какво мислиш? Защото знаят, че си в ръцете им и разполагат с теб тялом и духом като със своя собственост.

Спорът ни се изостряше, но накрая Джарка прихваше.

— Когато всичко бъде казано и сторено — заключаваше той, — Ехнатон е този, който взема и ще взема крайното решение.

Друг път обсъждахме засилващото се напрежение в Тива — Джарка бе винаги много сериозен на тази тема.

— Съгласен съм с царица Тийи — мърмореше той. — Каквото и да правим, всичко ще свърши с кръв.

Месеците течаха, сезоните се сменяха, годините отминаваха. Когато най-после дойде кръвопролитие, не започна отведнъж, а полека и почти незабележимо, като пролетен дъжд: с нищо и никакъв облак, не по-голям от човешка длан, който се появява в яркосиньото небе. Нашият облак се показва през втория месец перет от сезона на сеитбата и поклъването с послание от Собек, който ми определи среща в Оазиса на чужденците в западния дял на Червените земи. Отидохме двамата с Джарка; посрещнаха ни неговите въоръжени до зъби ловци на скорпиони, които бяха навсякъде из оазиса и пазеха както умиращите палмови дървета, така и кладенеца, който пресъхваше бавно. Собек ме поведе към вътрешността на оазиса, а Джарка остана, за да разпрегне конете и да ги подслони на сянка. Хората на Собек

заприиждаха, за да разменят някоя и друга дума, като не криеха възхитата си от нашата колесница и сбруята.

— Слушай внимателно, Маху — сложи ръка на рамото ми Собек. — Мой познат, който търгува с животински кожи с либийците, пристигна с необичайна новина: едно от най-могъщите племена се придвижва на юг.

— Либийците често го правят, опипват, търсят слабото ни място...

Собек ме прекъсна с жест и продължи:

— Да, но сега купуват оръжия, колесници и бойни коне и за тях плащат не с кожи или стоки, а ето с това! — той отвори пръстите на лявата си ръка; в дланта си държеше неголям шестостенен слитък злато, който засвятка на слънчевата светлина. Взех го, за да преценя тежестта му. — Чисто злато — потвърди Собек. — Отсечен е съвсем наскоро и е набелязан. Либийците купуват с него оръжие и наемат войници от крайбрежието на Голямата зелена вода.

— Но кюлчето е египетско. Възможно ли е — попитах аз — да имат от нашето злато?

— Информаторът ми твърди, че либийците носят много такива, а сигурно има и още — замахна Собек към маранята. — Моят човек се усъмнил, когато мъжете, по-точно воините от въпросното племе, изчезнали безследно от ловните си територии. Над петстотин души! Накрая подочул от жените на племето, че воините тръгнали през Източната пустиня преди десет дни. И явно още са там, добре въоръжени и с много провизии.

— А нашите разузнавачи и патрули?

— Маху, докъде могат да стигнат те? Най-много на два дни езда. А либийците са по-нататък.

— Източните пустинни земи са спокойни...

— Точно така. И не очакваме да видим либийска войска отвъд Нил — ухили се Собек. — Нещо повече: навярно са се разделили на по-малки формирования. О, да — потупа се той по стегнатия си стомах и обърса потта от челото си. — Донесох ти подарък: и не един, а два — подсвирна и един от ловците на скорпиони забърза през оазиса с две кожени кофи, които остави пред Собек и махна капаците им. Стиснах носа си заради вонята на мърша, която идваше от две отрязани глави: оттам излетя орляк бръмчащи мухи. Собек обърна към мен лицето на

възрастния мъж от Убийците на чакала. — Открих го в едно село на юг от Тива. Преди това избих целия му род, така че няма от кого да очакваш отмъщение — Собек хвърли главата като топка и измъкна втората — на либиец с дълга коса, мургава кожа, остър нос, пълни устни и отпуснато спокойно лице. — След като чух за странните новини при либийците, наех трима бедуини, за да претърсят както трябва района отвъд мястото, където патрулират ескадроните на фараона. Те заловили трима разузнавачи. Двама от тях убили, а този — подхвърли той главата след другата — го доведоха при мене. Разпитах го с помощта на малко огън, разбира се.

— Няма ли да го потърсят? — попитах.

Собек поклати глава и обясни:

— Либийците се движат в непозната местност, така че загубата на разузнавачи е обичайно събитие. Не искаш ли да узнаеш какво ми каза, преди да умре? Че бойната му част била подкупена с щедри обещания за злато, сребро и скъпоценни камъни.

— От кого?

— И той не знаеше. Но трябва да е била някоя много важна клечка — продължи Собек. — Помисли добре, Маху. Това са петстотин бойци, прекосили Нил. Ще им трябват товарни кораби, както и някой, който да се погрижи за други важни неща. Като път за връщане например. Пленникът ми каза още, че са пресекли реката непосредствено над Първия праг...

— Пустинно място — рекох замислено. — Няма чернозем, нито някаква зеленина...

— Точно там са били пипнати разузнавачите; в областта няма мини, а патрулите са твърде малко; мястото е сухо и пустинно. Някой трябва да е намерил кораби и самотно място за акостиране, както и карти на кладенците и изворите. Това силно ме заинтригува. Взех личната си гвардия, спуснахме се по Нил и намерихме корабите, оставени на котва.

— Следователно всичко е било подготвено за либийците, така ли?

— Маху, това са петстотин отлични бойци, въоръжени много добре, подкупени със злато и снабдени с необходимите карти и кораби, скрити на място, което никой не би претърсвал. Какво ще нападат?

— Не може да е Тива: твърде малко са.

— На източния бряг се намира Малгата — пошепна Собек, — както и Дворецът на Атон.

— И двете места са добре охранявани.

— И срещу внезапно нападение ли?

Усетих хлад по тила си, който пропълзля по раменете. Вторачих се в отрязаната глава на пясъка. Лешоядите вече се виеха над нас.

— Целта е не Малгата — отговорих след известна пауза, — а Долината на сенките в източната част на Червените земи; за това говорят пътуванията на Ехнатон за поклонение пред назовавания от него „свещен олтар“.

— Аха, сега ми е ясно вече — започна да вади и да втъква кинжала си Собек в украсена ножница... — Стигнахме и до друго нещо — посочи той към оазиса. — Вярваш ли на Джарка?

— Гарантирам за него с живота си.

— Я, че откога си станал толкова доверчив?

— Той е от шешну — натъртих. — Добър ловец, верен и предан докрай на Великата царица Тийи.

— А защо му вярваш толкова?

— Напомня ми за тебе, Собек.

— Какъвто съм сега ли?

— Не, какъвто беше преди.

Собек извърна поглед встрани.

— Добре де — измърмори той. — Но не се доверявай на Снефру.

— Не! — сепнах се с вик и отстъпих. — Нима и Снефру?

Джарка, който разговаряше с ловеца на скорпиони, се извърна с разтревожен поглед и вече посягаше към колчана в краката си, но аз му показах с жест, че всичко е наред.

— Да, и Снефру — явно се забавляваше Собек. — Беше при бръснатите глави на Амон.

Погледнах към отрязаната глава на предводителя на Чакалите. В момента не можех да различа чертите и изражението на лицето му, понеже очите и носът му бяха потънали в пясъка, но си помислих, че сигурно внезапна усмивка е разкривила устата му. Спомних си как се бях качил на плоскодънката на убиеца.

— Какво има, Маху?

— Все се питах как са ме разпознали. А носех наметалото на Снефру, което не се различава от наметалата на пустинните

обитатели...

— Е, сега вече знаеш — вдигна с миролюбив жест длани събеседникът ми.

Пристъпих до него.

— Собек, защо го правиш? Защо ме пазиш и защитаваш?

— Както заради онова, което бях, така и заради това, което съм — усмихна се леко той. — Ако ти, Маху, пристъпиш в тъмното, ще го сторя и аз. Остани с мир, приятелю — и той се дръпна назад.

Двамата с Джарка подбрахме Снефру още същия ден — веднага след като се стъмни. Едва сдържайки обзелия ме бяс, му предложих да излезем на разходка в района около двореца между дърветата и недалеч от мястото, където Ай бе отровил писаря Инети. Говорех за делата през утрешния ден и за някои неща, които ще трябва да се купят от Тива. Когато стигнахме до подходящо място, отстъпих една крачка и го проснах безчувствен на земята с помощта на неголям боздуган, който бях скрил под горната си дреха. Джарка овърза мигом ръцете и краката на лежащия в безсъзнание нещастник и го прикова към земята с колчета и върви, а в устата му натика мръсен парцал. После приклепна до него, а аз се върнах в двореца и прерових стаята му. Намерих това, което търсех, в кухня в стената зад леглото — кожена торба, пълна със същите кюлчета като онова в дланта на Собек, както и разрешително за влизане на Снефру във вътрешните части на храма на Амон.

Когато се върнах, пленникът бе дошъл на себе си, а Джарка бе сложил малка алабастрова съдинка светилник до главата му. Почувствах лек пристъп на състрадание към изпълнените със страх очи и нараненото му лице, изкривено от болка. Джарка бе свършил бързо и умело уговореното: бе рязнал с кама, остра като бръснач, бузите, ръцете и краката му. Кръвта се стичаше. Извадих парцала от устата му.

— Снефру, можеш и да крещиш, но ако го сториш, ще пъкна отново парцала в устата ти, за да не те чуе някой. Да ти кажа ли къде отиваме? В Червените земи, където те чака изкопана яма. Ще те заровя жив. Ти кървиш добре, така че лъвовете и хиените няма да се забавят: ще дойдат, ще те подушат отблизо и...

— Господарю, господарю — запелтечи Снефру.

— Стига — прекъснах го, клякайки до него. — Намерих златото и пропуска, знам за либийците и за срещите ти с бърснатите глави. Единственото, което не знам, е дали да умреш бързо и безболезнено тук или мъчително в Червените земи. Зависи само от теб... Защо ме предаде, Снефру? Вярвах ти безрезервно.

— Обещавах ли ми бърза смърт?

— Не повече от един удар на сърцето.

— Преди два месеца — започна признанието си Снефру с въздишка — един от послушниците ме спря на голямото пазарище в Тива. Заведе ме в една пивница и ми каза, че знаят за Имри и за останалите и как са били убити. Някой ден, когато възмездиято ме стигнело, съм щял да бъда разпънат на кръст върху стените на Тива. Говореха — закашля се Снефру, — че Плашилото бил еретик, който съвсем скоро щял да поеме към отвъдното, за да си получи заслуженото. А на мен ми предложиха в замяна злато, къс плодородна земя и закрилата на Амон.

— Какво, всичко това само за едни сведения ли? — изрекох подигравателно. — Снефру, та ти знаеш толкова малко. Я по-добре ми кажи за либийците.

— Уведомиха ме само, че в скоро време Ехнатон ще посети Долината на сенките. Аз ще тръгна с него и заедно с останалите ще затворим входа на долината. Либийците ще го нападнат, а аз трябва да нося синя кърпа на лявата ръка и да се скрия, щом започне мелето...

— И тогава либийците ще избият другарите ти, господаря и всички с него.

— Има още нещо — окашля се Снефру и Джарка дръпна ножа си. — Ако е възможно, те ще нападнат Двореца на Атон. Нощем. Ще колят и ще палят колкото може повече, а след това ще се спуснат към реката...

Ударих Снефру по лицето.

— Разбира се — казах тихо. — В това време ескадроните ще претърсват Източната пустиня, а либийците ще се оттеглят през Нил.

— Но само ако ескадроните *бъдат* изпратени — прибави Джарка. — Ако нашият принц падне мъртъв и същото сполети Ай и Нефертити, да не споменавам за нас двамата, ще има голямо забавяне, всички ще са объркани, всичко ще е в пълен хаос...

— Кой? Кой цели всичко това? — креснах в лицето на Снефру.

— Срегнах се със същия младши жрец и ми казаха, че вече са избрали деня: съвсем скоро е.

— Знам кой е денят — озъбих се. — Всички знаят, че Ехнатон прави тъкмо обратното на предписаното от жреците: ако те обявят, че някой ден е белязан от лоши предзнаменования и е препоръчително всички да останат по домовете си, той излиза преди изгрев, за да се помоли на своя бог.

Снефру кимна за потвърждение.

— А другите? — попита Джарка. — Твоите другари?

— Те не знаят нищо — извика той, след като Джарка го рязна пак. — Невинни са...

Изправих се и обърсах избилата по врата ми пот.

— Снефру, защо постъпи така с мен? — загледах надолу, взирайки се в очите му. — Даде ми наметалото си като знак за убийците, наети в името на Амон... На мен, на твоя приятел, на твоя господар...

— Нямах право на избор — смотолеви той. — Бръснатите глави държаха да те премахнат: искаха да стреснат Плашилото със смъртта ти. Знаеха много добре за тайните ти отивания в Тива. Наредиха ми да ти предложа едно от наметалата си... — той започна да хлипа силно.

— Господарю, знае ли още нещо? — попита ме Джарка.

— Не. Оставало е само да му съобщят времето и мястото — клекнах до Карнак, който безучастно ме наблюдаваше. Той врътна опашка и аз го погалих по муцуната. — Джарка, убий го! — заповядах гърбом. Слугата ми изпя няколко стиха от неразбираем химн, после се чуха само хъхрещите звуци от прерязаното гърло на Снефру. — Трупът да изчезне — изправих се и кучето ме последва. — О, и още нещо, Джарка — взрях се към него в тъмното. — Кажи на останалите от групата на Снефру, че водачът им е заминал с много важна мисия и няма да се върне цял месец.

— Ама...? — започна Джарка, идвайки към мен, докато пъхаше кинжала си в канията.

— Не, не може да им се вярва. И те трябва да умрат.

Следобеда следващия ден, когато дневната горещина понамаля, поисках от Майа да се срещнем в един дом на насладата, стопанисван от помощниците на Собек. Заведението беше доста изискано — с

ромолящ фонтан във вътрешния двор. Срегнах се с Майа в една от стаите за уединение, в която се влизаше от голямата зала.

— О, Маху! — огледа се Майа с нескрито възхищение. — Не знаех, че вкусовете ни съвпадат.

— В никакъв случай — посочих му към един от ъглите на стаята, където имаше маса с наредени около нея възглавници. — Но мястото е подходящо за разговор. Сядай и се успокой.

Настанихме се, след което ни сервираха чинии с превъзходно гъше и пълпърче месо и съдини с риба, печена на дървени въглища, както и вино от подбрани лозя. Няколко момчета с ангелски лица и оскъдни препаски около слабините изяха готовност да откликнат на всяко наше желание. Майа беше много доволен и щастлив. Към пълнотата си бе притурил и лукавство. Докато хапваше и си пийваше, не пропускаше да докосва минаващите момчета; по някое време се потупа по стомаха и вторачи поглед в тавана:

— Маху, ако искаш да узнаеш нещо, отговорът е, че не знам нищо. А сега ми се ще да опитам и от другите сладости на този дом: предпочитам да го правя сам, освен ако не държиш да гледаш.

— Знаеш ли кой е собственикът? — попитах.

Майа огледа с доволство оцветените нокти на пръстите си.

— Не. Кажи ми.

— Хеферу. Чувал ли си за него?

— Да. Крадец, сводник и побойник — махна с ръка Майа. — Но на кого му пука?

— На Собек — отговорих тихо.

Майа отпусна рязко ръката си и ме загледа с отворена уста.

— Хеферу е...?

— Собек. Да, Майа, той се върна. Зае се да подреди делата си и да направи нещо в живота.

— Тук ли е? — понечи да се изправи той, но аз го задържах, натискайки го по масивното пухкаво рамо.

— Мога да ти уредя среща с него, но той не е вече същият.

— Не може да се е променил кой знае колко...

— От стария Собек няма и помен.

— Не, Маху, за мен няма значение.

— Наистина ли?

— Лъжеш ме — дръпна се той. — Измисляш си, за да ме накараш да говоря...

— Не, Майа, не искам да ми снасяш информация. Ти работиш в Дома на тайните. Такива като теб, Собек и мен знаят какво става в Тива. Предстои кървав сблъсък между моя господар и жреците на Амон. А от тебе се очаква да решиш кого ще подкрепиш.

— Домът на тайните — измърмори Майа — не взема ничия страна.

— Глупости! Знаеш го добре. Майа, удари часът да се лее кръв. Собек е с мен. А аз съм с принца, който е законният повелител на Двете земи.

— Но е само съвладетел на фараона — отсече Майа.

— Нови глупости. Великолепния можеш да го отпишеш: по цял ден не е на себе си от алкохол и опиати, да не говорим, че си е загубил акъла по най-голямата си дъщеря... — Майа замига с гримираните си с тъмнозелен прах очи. — И още нещо — продължих настойчиво: — Ти вече си избрал страна, след като седна на маса с мен.

— Ще мога да го обясня...

— Така ли? Майа, ти си едно от чедата на Кап. Мислиш ли, че ако жреците на Амон вземат връх, ще оставят жив някого от нас?

— А кои са те, тези жреци?

— Точно това искам да разбера. Сега ще ти разкажа една история.

Уведомих го за срещата ми със Собек и за Долината на сенките, златото, либийските воители и признанията на Снефру. Лицето на Майа стана пепеляво и когато вдигна съда с виното, ръцете му трепереха силно. Пи дълго и лакомо. Когато млъкнах, той остана на мястото си, загледан мрачно в леглото с балдахина.

— Не мога да ти кажа нищо.

— Когато всичко свърши — примъкнах се съвсем близо до него и зашепнах в ухото му, — приятелите и съюзниците ни ще бъдат възнаградени, а враговете ни ще получат заслуженото.

Майа захапа най-послед вѐдицата. Бях убеден в това, но исках той сам да вземе решението.

— Подобни неща остават в тайна — погледна ме той с крайчеца на окото си. — Знаеш много добре.

— Златото? — попитах настойчиво. — Откъде идва?

— Не е много трудно. От Дома на среброто при храма на Амон. Имат си свой двор за сечене...

— Но как е стигнало до либийците?

На лицето на Майа цъфна усмивка.

— Отново е лесно. Преди година при либийците бе изпратена важна делегация от храма на Амон, чиято задача бе да ги уведоми за благоразположението на бога им към тях, както и да се погрижи за преуспяване на големите им интереси.

— Разбира се. Бръснатите глави на Амон са със статут на свещени, така че магаретата им могат да носят всякакви товари. Никоя стража не би дръзнала да претърсва кошовите и сандъците им. Но как стана работата с корабите?

Майа цъкна с език.

— И това ли искаш да разбереш? Целта ти е да ме накараш да се ровя в докладите и архива. Обичайната практика е да се издават заповеди за задължителни вземания от плавателните съдове...

— Така е, но искам да знам кой е дал нарежданията специално за тези кораби.

— Вече го знаеш — контрира Майа.

— Да, но ми трябва доказателства. Кой е издал заповедта? — и посочих към съда с виното. — Оставам тук и ще го допия, докато ти проверяваш. И ще чакам, докато се върнеш — Майа се опита да протестира. — Ще чакам да се върнеш! — срязах го.

Той излезе. Легнах на възглавниците и подремнах. Събуди ме силно почукване; един от прислужниците влезе и съобщи, че приятелят ми се е върнал. Майа се вмъкна бързо през вратата. Беше сменил дрехите си и изглеждаше още по-разтревожен. Шляпна момчето по дупето и затвори вратата след него, като се облегна на нея.

— Маху, дано боговете ни помагат, защото и двамата сме вътре.

— Какво е положението с баржите? — попитах настойчиво.

— Божия отец Хотеп — отговори Майа — е наредил те да се съберат на различни кейове и да отплават към място, което е малко над Първия праг...

— По какъв повод?

— Военни маневри.

— М-да, често се правят, никой не би се усъмнил... — Майа потвърди с кимване. Станах. — И така: Шишнак и Хотеп. Възможно е

да участва и Рахимере, кметът на Тива — протегнах ръка.

Майа я сграбчи и мигом пред лицето ми изникна кама. Обърса потта от челото си и на един дъх изрече:

— Ако си ме излъгал, ще те убия.

— Ако съм те лъгал, няма за какво да разговаряме — отвърнах спокойно. — Издъним ли се тук, губим всичко. Майа, има още нещо. Ти беше в храма на Амон, когато умря Тутмос. Не може да не подозираш, че нещо не е било наред, а?

— Понаучих туй-онуй, но го запазих за себе си — заговори бързо той с предрезгавял глас. — Имам жрец шпионин, отговаря и за прането в храма. В нощта, когато умря Тутмос, са му наредили да изгори скъпи ленени чаршафи. Той не е питал за причината, но ги е огледал внимателно. Били са покрити с нещо, което е приличало на повърната кръв — той свали ножа си. — Знаеш ли какво означава това?

Припомних си обстановката в стаята на мъртвия принц.

— По чаршафите нямаше нищо — прошепнах аз. — При Ехнатон също. Тутмос не е починал в своята стая — подскочи рязко сърцето ми. — Майа, вече знам какво е станало. Тутмос е отишъл в стаята на брат си, за да го почака. Докато е бил там, сигурно е пил от отровното вино, което е било оставено за Ехнатон. Вдигната е била тревога. Върнали са Тутмос в собствената му стая, а после са почистили личното помещение на нашия принц, като са сменили изцапаните чаршафи. Жреците на Амон са сторили страховита грешка: отровили са другия брат.

Майа изстена съвсем тихо с бяло като брашно лице.

— А ти какво ще правиш, Маху?

— Не ми остава никаква възможност за избор. А ти, Майа, ме слушай внимателно: не ходи днес и утре в Дома на тайните, а вдругиден се покрий дълбоко. Скрый се от идващата буря.

ПЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

О, ти, зъл дух, главите който реже и чела посича!

Заклинание 90: Книга на
мъртвите

*Да бъдеш все на твоя бронзов трон!
Напомняш лъв до кръста,
а после си като сокол.
Така ще ръфаш от бедрото
на поваления Озирис
и ще разкъсваш вътрешностите на Сет.*

Бях приклепнал с втренчен поглед в Ехнатон. Той седеше на царския трон в градината; Нефертити бе от дясната му страна, а Ай — от лявата. Стражите на Нахтмин бяха завардили всички подходи. Близначките играеха ниско в нозете му, а по-малките им сестрички спяха в детската ясла. Момиченцата бяха голи, с изключение на гривните, украсени със скъпоценни камъни по глезените им. Бяха обърнали лицата си едно към друго, както пляскаха с малките си ръце, удряха се и надаваха радостни крясъци.

— О, царю — продължих с напевен глас официалното обръщение съгласно протокола. — С мощна стъпка и пронизващ взор!

Бях поискал тази формална среща и използвах обичайния литургиен ритуал, включващ химн за мощта на царя. Само по този начин можех да насоча вниманието към напрегнатата обстановка и опасностите, които ни дебнеха. Не бих дръзнал да поставя подобни въпроси в Царския кръг, където съветите на приятели и съюзници биха били изслушвани най-внимателно от отявлените ни противници и врагове.

Ехнатон седеше неподвижно: в един миг в очите му просветнаха пламъчета на страха. Нефертити бе вече отпратила прислужничките си. Моята поява бе сложила край на цялата идилия. Сега всичко бе притихнало, с изключение на детските гласчета. Ай беше неспокоен; пощипваше долната си устна с леко обърната на една страна глава, сякаш се боеше от онова, което щях да известя. Казах им всичко, но не споменах името на Собек. Говорих бързо и без заобикалки. Нефертити закри устата си с ръка. Ай опря пръсти до челото си. Лицето на Ехнатон посивя, а очите му засвяткаха гневно. Около очите и устата му се появиха бръчки, а високо на главата му се изду пулсираща вена. Когато свърших, той издиша високо.

— Опри ниско чело пред Господаря на Двете земи и пред живия образ на Единствения!

Сторих го веднага, притискайки чело о земята. Ехнатон се изправи и почти блъсна децата встрани. Спря до мен; гледах сандалите му със златни и сребърни каишки и гривничката около левия му глезен с изображение на Слънчевия диск. После отмина встрани, рязко се извърна и ме ритна силно в ребрата. Претърколих се, а ръката ми потърси инстинктивно кинжала. Ехнатон ме ритна повторно; лицето му се изпъстри с морави петна, а по устните му изби тънка пяна. Очите му пламтяха като разжарени въглени. Дишаше трудно. Бе смъкнал традиционното украшение от главата си, а робата му бе повиснала накриво. Спомням си петното отпред на препасника му и вените, изпъкнали нагоре по краката. Чувствах силна болка в стомаха и ребрата. Няколко секунди не можех да си поема дъх и злобата почти ме задави.

— Свърших работата си по-добре от всеки друг! — изкрещях най-последно в отговор, след което скъсах служебното си колие и го хвърлих в краката му. — Не съм куче! Питай министрите си: защо *те* не знаят нищо!? Къде беше Ай? Къде? — заставах с мъка на колене и понечих да се изправам. — Фараоне, намери си друго куче! Отвържи ме и мигом ще побягна.

Ехнатон се насочи към мене. Бебетата се разписаха. Ай не помръдна от мястото си, вкаменен от страх. Единствена Нефертити застана между двама ни. Тя коленичи и обвини шията ми с меката си ръка; после извърна лицето ми към себе си и се притисна до мене.

Поех цялото ѝ благоухание. Болката ми изчезна или поне забравих за нея, когато горещият ѝ дъх ме опали по бузата.

— Маху, Маху — пошепна тя. — Не си ли чувал? Понякога е трудно да се направи разлика между лошата вест и приносителя ѝ.

Тя се обърна към съпруга си с глас, който заглуши виковете на децата. Говореше накъсано и ядно; стори ми се, че говореше на езика на шешну. Очите на Ехнатон оставаха все така изпълнени с яростен блясък.

— Върви си, Маху! — нареди ми тя. — Чакай отвън!

После ме изправи на крака и ме бутна към изхода на ограденото пространство на градината. Нахтмин и хората му бяха изтеглили мечовете си, разтревожени от чутите крясъци. Магнах им успокоително и се отпуснах тежко, почти падайки до стълба на градинската порта, където опипах болезнено ударените си ребра. От градината се разнесоха още викове и крясъци. Извикаха Нахтмин, който почти веднага изхвъркна обратно. Забелязах, че огърлицата за отличие бе смъкната от врата му, а едната му буза бе червена като кръв. Виковете продължиха още известно време, след което настъпи тишина.

Сигурно бе изминал почти час, когато портата се отвори. Ехнатон излезе, стисна ръката ми и ме изправи. Беше се успокоил напълно; от очите му струеше ясен поглед; на устата му грееше усмивка. В присъствието на стражата ме притисна до себе си и ме целуна по устата, двете бузи, а накрая — и по челото.

— Не ме напускай, Маху — измърмори дрезгаво, — тъй като моят бяс и божественият ми гняв се изпариха! Ела с мене.

Той ме въведе обратно в градината. Напълно спокойни и хванати за ръце, Нефертити и Ай ми се усмихнаха. Ехнатон ме накара да седна на трона. Притегна златната огърлица около врата ми; после свали пръстена със символа на Атон от ръката си и го надяна на един от пръстите ми. След това ме потупа по рамото, без да отмества погледа си от мен, и се усмихна, преди да приседне с кръстосани нозе на възглавниците, прибирайки в скута децата си.

— Съжалявам, Маху — рече той. — Наистина — целуна едната от дъщерите си по главичката. — Ти не си куче, а близък мой приятел и брат. Но как бих могъл да се чувствам, когато научавам, че след три дни ще трябва да съм умрял? — той сви устни със странен поглед в натъжените си очи. После целуна разсеяно децата си, галейки малките

им телца. Почувствах се неуютно на трона. Настроението на Ехнатон се променяше страшно бързо от едната до другата крайност. — За разкритото днес от теб — продължи той с полушепот — ще бъдеш винаги специален приятел на фараона.

Нефертити сграбчи дясната ми ръка, а тънките ѝ пръсти се мушнаха в дланта ми. Ай потърси лявата ми ръка и я стисна в китката. Ехнатон продължи да гали децата си, докато ми поставяше няколко въпроса, приемайки отговорите с отривисти кимвания. Но отхвърли всичките ми предупреждения.

— Ще отида в Долината на сенките — вдигна той едната си ръка с изпънати пръсти. — Моят Отец и аз сме едно цяло. Той е с мене. Всички, които са срещу мен, застават и срещу него. Маху, ти си пратеник на Отца ми. Ти си част от мен, както и аз съм част от тебе. В часа на Откровението той ще ти покаже своя лик и ще ти се усмихне — лицето му стана сериозно с появили се отново следи от предишния му гняв. — А тези убийци не ще имат мир нито приживе, нито след смъртта си. Маху, ти ще си моят пазител. Ти си вестител на Отца ми и ще стоиш до мен. Ще бъдеш оръжието както на нашата истина и правда, така и на нашето възмездие — посочи с ръка към небето и додаде: — Моят Отец ще ми сочи пътя — вдигна едната от близначките, притисна я до себе си и я завъртя, за да целуне бузката и главичката ѝ. Но през цялото време ме следяха неговите тъмни и всепоглъщащи очи с немигащ поглед. — Избий ги, Маху — приведе се рязко той напред. — Изтреби ги до крак и изпрати душите им във вечната нощ.

Ехнатон бе решил да застане лице в лице с опасността и да докаже, че неговият Отец не го е изоставил, но всички подробности на многообхватния му план бяха оставени на мен. Нефертити и Ай настояха да ги уведомявам за възможно най-малко от нещата, като подбирам само онова, което съм преценил за най-важно. Треската на приготовленията ме залюля с пълна сила. Хоремхеб, Рамзес и Нахтмин бяха призовани в двореца, където получиха назначения за временни командири на ескадроните от колесници с имената на Хатор, Анубис и Хор — войсковите подразделения, които според мен бяха най-лоялните към нас части от всички египетски войски. Те трябваше да се разгърнат привидно за обичайни маневри, поемайки в северна посока като на учение. Но тайно получиха строго поверителни указания за

мястото на сбора, а също така за часа и сигналите за начало на реалните действия. Наемниците бяха придвижени през нощта. Те и доверени части от имперската гвардия бяха екипирани с пълно бойно снаряжение, суха храна и вода. Късно вечерта преди деня на очакваната атака бяха отправени потайно в Долината на сенките, където трябваше да останат скрити в пещерите, клисурите и неравностите на терена. Всеки от тях бе уведомен, че в случай на дезертьорство, предателство или напускане на позицията го очаква незабавна екзекуция намясто. В подготовката включихме и другарите на Снефру. Те бяха уведомени, че Снефру е изпратен спешно със секретно поръчение, от което ще се върне скоро, но дотогава остават под прякото командване на Джарка. Гледах белязаните им лица на мъже, които може би щяха да служат вярно и на мен. Но въпреки това не можех да ги оставя живи: бяха опетнени, макар и не по своя лична вина, и следователно бяха опасни.

Тръгнахме много рано в уречения фатален ден. Той бе определен като неблагоприятен, но Ехнатон не го възприе като другите хора и пое към долината; следващият такъв ден бе чак след шест седмици — прекалено дълъг период за престой на либийските воители, останали без допълнителна помощ, смяна и провизии в източния дял на пустинята. Бях водач на колесницата на Ехнатон; в краката ми лежаха неголеми кожени дисаги с неговите бойни дрехи и ризница. Нощният студ хапеше като зло куче.

Оставих Джарка и групата на Снефру при входа на долината, въоръжени с копия и щитове. Джарка бе получил необходимите указания. Двамата с Ехнатон поехме напред. Конете бяха подбрани сред най-добрите от царските конюшни. Стигнахме до подножието на почти отвесните каменни стени в дъното на долината. Ехнатон бутна в ръцете ми принадлежностите за стъкване на огън. Запалих сух трънак и съчки на стъпалата на импровизирания олтар, осветен от маслени лампи; после поставих гърнетата с димящия тамян върху сивата гранитна плоча на олтара. Ехнатон предложи със спокоен жест хляб и вино на Слънчевия диск, който се появи, изгрявайки с величествения си огнен блясък. Богът се появи от Отвъдното, от Долния свят: Величието на Египет се заиздига, за да се включи в страховитото пиршество на разрушение и смърт в един унищожителен ден. Ехнатон запя своя химн, разтърсващ със звука си още тъмната долина,

изпълнена със сенките на духове. Гласът му, много силен и истинен, отекна към небесните висини.

След като приношението бе извършено, взех една запалена факла и подадох уговорения сигнал към двете страни на долината. Стръмните склонове оживяха от мъже, сипнали се от дупки, пещери и клисури. Наемниците, водени от специално подбрани офицери, и въоръжени до един с тежки щитове, копия, боздугани и закривени мечове, се групираха в стегнати редици по склоновете. Между редиците бяха разположени линии от стрелци с пълни колчани. Ехнатон облече ризницата си и положи на главата си церемониалната бойна корона на Египет със златисти и зелени ивици. Той бе застанал в колесницата като бог Монту с дълъг закривен меч в ръка. На свой ред надянах ризницата си и застанах до него. Тъкмо бях поел юздите, когато далече надолу в долината отекна рог от раковина, раздирайки тишината. Нашите редици се раздвижиха; понесоха се приглушен мъжки говор, съсък на кожени ризници и тропот на оръжия, последвани от стягаща сърцето тишина, която предшества всяко сражение.

Наблюдавах пътя с пресъхнало гърло и бързо биещо сърце. Джарка изскочи бързешком от тъмнината, опитвайки се да следва снопа слънчева светлина, който се затъркаля по дъното на долината. Редиците се раздалечиха. Той притича между тях с праметнат лък през раменете; колчана му го нямаше, но боздуганът му бе сплескан с вече съсирена кръв. Джарка коленичи пред колесницата.

— Тук са — изрече задъхано. — И са повече, отколкото предполагахме.

Глух рев изпълни долината, последван от тишина. Погледнах над главите на нашите войници по протежение на долината, вече осветена от изгрялото слънце. В началото ми се стори, че към нас се е понесла огромна сянка, но след малко съобразих, че това беше гъмжило от мъже с проблясващи копия и мечове. Зърнах пръти с набучени глави, потънали в кръв; очевидно бяха отрязаните глави на хората на Снефру. Врагът сякаш летеше към нас. Воините му тичаха бързо, заслепявани от светлината на издигащото се слънце; очевидно не предполагаха какво ги очаква. Зад тях се стелеха облаци прах, вдигнати от колесниците на офицерите им. Понесоха се бойните викове на

либийците — смразяващ кръвта рев, отекнал по цялата дължина на тесния път.

— Хайде, Джарка — изкрещях. — Подай сигнала!

Джарка вече се бе снабдил с нов колчан стрели; бе взел от олтара и гърне с горящ огън. Постави на лъка си стрела с натопен в смола връх, който допря до пламъка.

Вражеската глутница ни връхлетя, ала заслепени от слънцето, те твърде късно разбраха каква сила ги очаква. Устремът на атаката им бе прекомерно голям и колесниците им нямаха възможност да спрат за разгръщане на силите. Първата либийска вълна увисна по копията ни. Оцелелите тук-там и падналите бяха избити веднага с боздугани и смазани от нозете на тръгналата напред наша редица. Зазвучаха заповеди. Пехотинците коленичиха, а стрелците, чакащи с опънати лъкове, заизпращаха облак след облак от стрели във въздуха; смъртоносната им градушка нанесе кървави поражения в гъсто струпаните либийци. Врагът се завъртя в кръг, а колесниците им едва сега се заизмъкваха тромаво встрани и назад, за да отворят спасително пространство за пешаците. Стрелците продължиха да изпращат рояк след рояк от неумолими стрели, докато ние напредвахме бавно като стена с остротата на бръснач, отблъскваща и поваляща либийските сили назад. Те полагаха отчаяни усилия за пробив, но всеки пореден опит бе обречен. Повечето от тях бяха зърнали Ехнатон, застанал в колесницата си. По негова заповед бях извадил голямото сребристо ветрило, оформено като полумесец, на което бе изобразена златната емблема на Слънчевия диск. Либийците опитаха многократно да включат в боя своите стрелци с лък, но нашият натиск бе неумолим. Продължихме напред, като газехме върху повалените. Ехнатон бе застинал като статуя, без дори да мигне от съсъка на стрелите покрай главата му. Запя тихо химн в чест на Атон. Поведох колесницата напред; по фланговете ни пазеха ветерани от елитния отряд, които не пропускаха да прережат гърлата на ранените врагове. Битката се затегна. Либийците се хвърляха срещу редиците ни, опитвайки се да ни заобиколят във фланг по стръмните склонове на долината. Малцина успяха, но причиниха ужасяващи загуби сред нашите воини. Недоумявах защо не пристигат Хоремхеб и Рамзес. Либийците, облечени в животински кожи и с обръснати лица, покрити с цветовете на войната, съсредоточиха усилията си върху Ехнатон. Бойната ни

линия се огъна на няколко места. Вражеските командири, осъзнали реалната ни сила, търсеха слабо място, където да пробият. Не участвах в битката и само направлявах колесницата, защото конете бяха почти влудени от страх. Джарка крачеше пред нас леко приведен и се озърташе за цел, която да поразии с поредната стрела. По фланговете ни се струпваха все повече и повече либийци.

— Къде е Хоремхеб? — изкрещях.

Страховитата шумотевица на боя бе изпълнила всичко около нас, докато продължавахме да сечем, да промушваме и да поваляме врага. Понякога не успявах да направя разлика между свой и враг, тъй като гъстите облаци прах покриваха всичко с фини белезникави пращинки. Либийците се хвърлиха отново напред. Тогава чух гласа на бойните тръби, отекнал високо над общия оглушителен шум, след което се разнесе тропотът на колела: зад масата на либийците се издигнаха нови облаци прах. Ескадроните от бойни колесници с името на Анупис най-после пристигнаха. Във всяка колесница имаше по трима бойци. Либийците се оказаха оградени от двете страни. Битката бе спечелена и започна безогледно клане. По дъното на долината потекоха кървави потоци. Либийците се озоваха в капана на бавно и неумолимо стягаща се хватка. Не можеха да разчитат на пробив нито напред, нито назад. И двата склона на долината бяха твърде стръмни за изкачване. Които все пак се опитаха да се изкачат, се търкаляха обратно в облаци прах и порой от чакъл и парчета от глинестата почва. Нашите хора ги чакаха долу, за да прережат гърлата им. Продължихме да избиваме неприятеля до пълно изтощение. Най-после врагът хвърли оръжието си, коленичи в прахта и протегна ръце за пощада. Ехнатон изрече заповед и боят престана. Качи се на колесницата, приемайки шумните хвалебствия и поздравителните викове на войските. Либийските пленници — не повече от двайсетина души, бяха избутани напред. В струпаното войнство бе оформен широк проход, водещ до колесницата на върховния главнокомандващ, чиито колела и кош в синьо и златисто бяха покрити със засъхваща кръв. Един от либийските главатари направи опит да се пазари за живота си. Ехнатон поклати глава, стисна бойния си боздуган и изрече нова заповед. Всеки либиец бе вързан с ръце отзад, тласнат напред и принуден да коленичи. Ехнатон хващаше поредния пленник за косата, замахваше с боздугана и разбиваше главата му като орех, разпръсквайки встрани мозъка на жертвата.

Купчината от трупове растеше. Долината се бе смълчала; чуваха се само стоновете на пленниците и звукът на размазаните от Ехнатон черепни кости. Той стоеше изправен в страховита поза, опръскан с кръв. Всички пленници бяха избити. Тогава Ехнатон вдигна боздугана си както жрец — жезъла си.

— Слава на Атон! — извика силно той. — Нашата победа е неговата победа!

Гласът му продължи да ехти в долината като небесен гръм, докато повтаряше думите си отново и отново. Цялата войска, паднала на колене, му отговаряше с високо изпят хвалебствен химн.

— Слава на Атон! Нашата победа е неговата победа!

Силно задъхан, Ехнатон се качи в колесницата си. Поех юздите, докато войсковите командири се струпваха около него. Господарят ми ги поздрави и им благодари.

— Слава на Атон — посочи той към дебелия килим от трупове, разпънат във всички посоки около нас. — Нека мъртвият враг изгние — разпореди се той. — Коремите им да се подуят и да се пръснат. Те оскверниха священото място на моя Отец. Заради това костите им да останат да се белеят тук като предупреждение.

Усетих как някой докосна ръката ми. Бе Хоремхеб.

— Закъсня. Трябваше да дойдеш по-рано.

— В колесниците имаше повече хора — обърса Хоремхеб прахта от устните си. — Движехме се по-бавно, но успяхме да ви спасим.

— А и себе си! — казах съвсем тихо и посочих към наемниците, докарани от ескадроните. — Бях заповядал на капитана им да те убие, ако все пак не тръгнеш насам.

Очите на Хоремхеб светнаха в усмивка:

— Ще запомня това, Маху.

— И аз няма да го забравя.

Сподирен от войските си, които продължиха да пеят хвалебствени химни и да разчистват труповете от пътя на конете, Ехнатон напусна долината, за да не се върне никога повече на това място. Погледнах назад при входа на злокобната клисура. Нашите хора се прегрупираха. Небето започна да почернява от реещите се вече лешояди. Някои от тях се бяха заели съвсем делово с труповете, които се валяха в локви от кръв. Ехнатон впи длани в перилото на

колесницата и затвори очи, а устните му се задвижиха мълчешком. Не знаех дали се моли, или отправя беззвучни закани.

Когато се върнахме в двореца, вестта за внезапната, неочаквана битка в Долината на сенките вече бе обиколила целия град. Хората ми не си бяха губили времето — веднага извършиха предварително подготвените арести, завардиха всички сухопътни и речни пътища и претърсиха домовете на заподозрените в измяна. Някои от провинилите се избягаха, неколцина погълнаха отрова. Ай се изяви като върховен съдия от името на фараона. Негово оръжие стана страхът. Тържествените клетви за вярност, подплатени с щедри дарения от злато и скъпоценни камъни, се оказаха приемлива гаранция за добро поведение. Които запазиха самообладание и не побягнаха, оцеляха. Но които изпаднаха в паника и напуснаха града, бяха осъдени на изгнание с пълна конфискация. Само малцина бяха подложени на реално наказание — избор между заточение и чаша с отрова. Немалко важни постове във войската и в различни Домове на държавата се оказаха свободни, но бяха заети начаса от хора на Ай. Същото стана и в по-големите храмове. Жреците отстъпиха: изображението на Атон бе извадено на всеобщ публичен показ, но най-важното бе отнемането на храмовите съкровищници и хранилища на зърно, които преминаха под разпореждането на Ехнатон. Богатствата и провизиите от тях бяха разпределени между бедняците, търговците на дребно и онези, разбира се, които Собек наричаше „моята изгладняла челяд“.

Със Собек се срещнахме още в началото на събитията и се уговорихме за добре организирани и твърде шумни демонстрации в подкрепа на Ехнатон и срещу храмовата върхушка и аристокрация както в Тива, така и в Некропола, които бяха проведени със задоволителен ефект: размириците и палезите се оказаха минимални. Храмовите охранители и наемниците бяха включени в дворцовата гвардия, командвана от Нахтмин. Всички войскови офицери бяха приканени да положат клетва за вярна служба. Само малцина дръзнаха да откажат. Рамзес и Хоремхеб бяха произведени в чин на полкови командири, ранг на писари на войската и отговарящи за полковете на Сет и Анубис, които се разгърнаха около Тива. Промените бяха разгласени и в провинциалните градове. Великолепния, който се оказа отшелник в Дома на любовта и насладата, не бе в състояние да предприеме свършено нищо. Неочаквано лесно се справихме и с

преследвания от нас култ към Амон и поддръжниците му. Не само в Тива, но и навсякъде другаде изплува силното негодувание срещу арогантността, натрупаните богатства и растящата мощ на Карнак и Луксор.

Царица Тийи се зае усърдно с делата в Дома на пратениците по държавните въпроси отвъд границите на Египет. Пентжу стана Главен наблюдател в Царския дом на живота. Майа пое поста на Главен надзирател в Царския дом на среброто. А на мен бе поверен Домът на тайните. Посетих грижливо охраняваната му територия, за да получа служебните печати; разходих се с удоволствие из вътрешните му дворове и градини, като огледах малките къщи и общите помещения, където се трудеха писарите. Проверих и тъмниците, които се оказаха изненадващо необитаеми, а след това ме преведоха тържествено през централния вътрешен двор за среща с Школата на писарите в колонната зала — ниско и притъмнено помещение, прорязано тук-там от лъчи светлина. Съпроводен от Джарка и трима плещести капитани от войската на наемниците, представих пълномощните си документи и уведомих присъстващите, че съм Главен наблюдател на Дома на тайните с незабавно поемане на поста. Всички трябваше да положат клетва за лична и служебна лоялност към мен, като им обещах богати възнаграждения за вярна служба. В случай че тази клетва се окажеше в разрез с принципите им, те щяха да получат пенсия от храма и да бъдат поканени да привършат земните си дни в земеделски занимания възможно най-далече от собствената ми особа. Предоставих им целия следобед да мислят върху предложението и насрочих нова сбирка за полагане на клетвата в деветия час.

— Обаче — предупредих ги аз — ако се закълнете, а по-късно предадете мен или господарите ми, ви очакват набиване на кол, продажба на семействата ви в робство и конфискация на предоставените ви домове и имения.

Те изслушаха думите ми в пълно мълчание, пък и нямаха възможност за избор. Нещо повече: както другите държавни чиновници и всевъзможни управители, те още не бяха успели да се осъзнаят от поразилата ги новина за битката в Долината на сенките. Всички бяха буквално шокирани, а лоялността им към досегашните им господари бе пострадала сериозно и почти непоправимо. Дворцовите интриги и политическото противоборство бяха неотменна част от

живота им. Въпреки това обаче те бяха осъдили като отвратително богохулство поканата, която високопоставени служители на фараона бяха отправили към враговете на Египет, даваща им възможност да осквернят свещената му земя, да убият престолонаследника и да оплячкосат престолния град. Поисках от Главния писар да отвори Стаята на тайните, където се съхраняваха най-ценните поверителни доклади и донесения. Той ме заведе в подземно помещение, където поисках докладните писания за Ехнатон и за чедата от Кап. Главният писар се разтрепери и плувна в пот; после протегна умолително ръце, но забеляза изражението на лицето ми и падна на колене със стон.

— Съжалявам, господарю — запелтечи той, — но Хотеп ги взе преди два дни.

Казах му, че не искам да го виждам повече тук. Оставих горкия човечец да трепери и отидох при другите писари, които се заклеха до един. Ай ми беше предоставил вече списък на поддръжници в Дома на писарите. Спрях се на Туту — младолик, мършав, дошъл от Ханаан; не бе от приказливците, имаше остър поглед и ум като бръснач и бе надарен с невъзмутима ирония, така че обещавахе да стане най-верният и предан нам главен писар.

Проверих отново Дома на тайните, но Хотеп се бе постарал да свърши всичко както трябва. Много ценни доклади и ръкописни документи просто липсваха. Ай се бе разпоредил да не се предприема нищо срещу Хотеп и Шишнак. Поне засега. Въпреки това оградих с верига от наемници разкошното имение на Божия отец Хотеп и жилището на жреците в Карнак под предлог „защита при извънредно положение“. Заех се да оползотворя постоянно засилващото се чувство на оскърбление в Тива и другите градове по Нил от опита за убийство на обичания от фараона съуправител на египетската държава. Агентурата на Ай бе не по-малко активна. Чуждоземските пратеници се редяха пред Двореца на Атон, за да засвидетелстват лоялност и подкрепа. Кметове и жреци от висшия клир се тълпяха в разкошните зали и великолепните градини на двореца Малгата. Огромният Двор на среброто бе отворен. Имането на храмовете се превърна в неизчерпаем извор на подаръци и подкупи.

Двамата с Ай работехме неуморно, за да сподавим и най-малкото противопоставяне и да засилим потока на възхвали и ласкателства към нашия господар. Хотеп остана в имението си, където полагаше

изненадващи грижи за градината си и твореше поезия. Всички в Дворцовия кръг си даваха сметка, че той е участвал в акта на заговор и измяна, но все още бе смятан за най-близък приятел на Великолепния и архитект на славното царуване на остарелия фараон. Положението в Карнак бе съвсем друго. Нашите шпиони сред жреците докладваха за постоянно засилващи се разногласия и вражди, прерастващи в открит ропот и съпротива срещу начина, по който Шишнак бе ръководил храмовите дела. Лишен от подкрепа както в Карнак, така и в Луксор, Шишнак извърши онова, за което не бях преставал да се моля. Той се опита да избяга преоблечен като жена и придружен от неколцина прислужващи му послушници. Отплава с товарен кораб на север, за да потърси убежище. Чаках го с четири бойни кораба. Пресякохме пътя на плавателния му съд и го потопихме заедно с целия екипаж на борда, с изключение на самия Шишнак, когото измъкнахме пищящ от кърмата. Върховният жрец мигом бе лишен от сан и полагаемото му се достойнство: само след няколко часа от страшилище, пред което всички се кланяха, се превърна в будеща присмех фигура с безвкусна перука, шал с пискюли и плисирана ленена роба. Пренебрегнах молбите му за пощада и вързах ръцете му. Отведох го в Двореца на Атон за бърз процес пред Ехнатон, Нефертити и Ай. Те го посрещнаха с несдържан присмех, последван от удари и ритници. Нефертити одра с нокти едната му буза и го заплю в лицето. Ехнатон го удари в стомаха, а Ай доволно гледаше от страни. Шишнак започна да се моли и да плаче. Удари го на пазарлък. А когато разбра, че опитите му са безполезни, притихна и отказа да отговаря на обвиненията за измяна и опит за убийство.

— Ти отрови брат ми! — изкрещя Ехнатон. — Вярно, целта ти бе да премахнеш мен! Винаги си искал смъртта ми. Използвал си храмовото злато, за да подкупиш либийците. Направи същото и със Снефру. Организира нападение и срещу моя доверен приятел — посочи той към мене и удари Шишнак по лицето, като разби горната му устна и разкървави носа му.

— Не! — изстена. — Не бях аз, а Божия отец...

— Божия отец ли? — изкрещя Нефертити. Красивото ѝ лице се разкриви от гняв. — Божия отец! Как се осмеляваш да назовеш с тези думи една продажна змия? — и тя заби дълга остра фиба във врата на

Шишнак, който изпищя от болка, падна на колене и се опита да припълзи към мен.

— Маху — проплака той, — милост!

Застанах до него, свалих смешната перука от главата му и избърсах лицето му с мокра кърпа, след което доближих до устните му чаша вино, наръсено със смирна.

— Пий — казах настойчиво.

Шишнак отпи веднага, без да се стресне от острия вик на Нефертити, отправен към мен. Ехнатон протестира срещу омърсяването на чашата, докато Ай се усмихваше самодоволно, изтегнал се удобно на стола си като котарак.

— Пий — повторих. — Очаква те смърт. Остава само да избереш каква.

— Признай — обади се провлечено Ай и лапна резенче пъпеш от съдинката в скута си.

— Признай — настоях и аз. — Кроил си планове за смъртта на Свещения избраник, на Великата му съпруга, на Божия отец Ай и на мене. Щеше ли да проявиш милост към мен, или щеше да се смееш, докато ме набиват на кол или заравят жив в Червените земи? — Шишнак сведе поглед и отпи жадно. — Сега си като войник. Избрал си една война и си я изгубил. Пресели се в нощта като мъж! — спомних си как главатарят на шайката на Чакалите ми се подсмиваше; почувствах отново вледения страх, който изпитах при кошмарното ми нощно пътуване по реката, преди да изрека: — Не мога да направя нищо повече за теб.

Накарах го да изпие чашата до дъно. Джарка се приближи, овърза здраво главата на Шишнак около челото, пхна дебела клечка в направената примка и я завъртя няколко пъти. Крясъците на Шишнак бяха страшни. Слънчевият оркестър на хетите бе въведен в залата и подреден в дъното ѝ; нареди на музикантите да свирят възможно най-високо. Джарка продължи с мъчението. Очите на Шишнак почти изскочиха, а лицето му стана мораво, с изпъкнали вени. Ехнатон се приведе няколко пъти над него, повтаряйки:

— Е, Шишнак?

Нефертити се съсредоточи върху рисуването на цветна градина. Ай се върна към папурената кошница с документи. И двамата проявиха интерес към Шишнак едва когато съпротивата му се пречупи. Той се

разприказва срещу обещание за бърза смърт и достойно погребение. В края просто потвърди онова, което вече знаехме — заговора срещу Ехнатон от храма в Карнак, нелепата смърт на Тутмос, подкупването на либийците със злато, подстрекаването на Снефру към измама и покушението срещу мен. В интерес на истината признавам, че той пое цялата отговорност и не спомена ничие име. Вече бе приел, че ще умре, оставаше му да запази поне част от достойнството си.

— Това е всичко — тръсна глава той. — Така е, Маху, водих война и загубих.

Приклеках пред него.

— Обикновени и политически убийства, цареубийство, богохулство, държавна измяна — изброих. — Все подходящи занимания за върховен жрец на Амон — направих кратка пауза и продължих: — Има ли още имена — вдигнах окървавеното въже от пода и го връчих на Джарка.

— Рахимере — заекна Шишнак.

— Вече е покойник. Сърцето му бе слабо... — обади се тихо Нефертити.

— А Хотеп? — попитах.

— Той винаги е в основата на играта — въздъхна. — Замесен е във всичко още от самото начало.

Нефертити донесе чашата. После клекна на възглавниците и обърна глава, докато Шишнак пиеше отровното вино. Ехнатон се изтегна на стола, наподобяващ трон; бе притиснал уста с един пръст, а с другите почукваше върху татуировката си, като че отмерваше такта на музиката на своя оркестър. Ай съчиняваше поемата „Смъртта на Амон“. Отстъпих встрани. Най-послед предсмъртните стенания на Шишнак престанаха. Ехнатон се надвеси над трупа и извика:

— Нахтмин! — новият командир на дворцовата войска влезе бързешком. — Изгори това тук — Ехнатон ритна трупа.

— Мислех, че...

— Мислил си погрешно, Маху. А аз мисля правилно.

Отидох при Хотеп следобед на другия ден. Намерих го във великолепната градина на къщата му — седеше в удобен стол с възглавници, издокаран в елегантна роба, и отпиваше от голяма чаша с вино. Един уплашен слуга ме въведе, докато ми обясняваше с приглушен шепот, че всички били избягали.

— Наемниците, които ме пазят, са много любезни — дори не вдигна поглед към мен Хотеп. — Познах командира им. Някога служехме заедно. Маху, той е учтив, но е твърд до крайност. Заяви ми категорично, че бил тук да ме защитава, и затова не мога да напускам къщата — посочи към възглавниците, накамарени откъм другата страна на масата. — Но аз, Павиане от Юга, нямам никакво желание да я напускам. Е — засмя се, — какво ми носиш? Живот или смърт?

— Смърт.

— Така си и знаех.

— Но милостива смърт.

— Фараонът може да отнеме дъха на всеки, но няма власт върху ничия човешка душа. Чуй ме, Маху. Най-приятният и успокоителен звук на този свят е любовният призив на гълъба. Той ще ми липсва най-много.

— Очакваше ли ме?

— Научих какво е станало с Шишнак. Слугите ми са дочули новината на пазарището. Горкият Шишнак — въздъхна Хотеп. — Какъв глупак се оказа. Каква голяма грешка допусна! Хем му казвах, че с нас е свършено.

— Грешка ли?

— Да, либийците — отпи от виното си Хотеп. — Идеята беше негова. О, не отричам, че дадох съгласието си, но продължавам да твърдя, че цялата работа бе сбъркана. Седни, ще ти разкажа — предложи ми вино. Отказах. — Твоят господар, Плашилото, трябваше да бъде удушен в мига, в който се роди. Великолепния не биваше да се жени за онази кучка Тийи от шешну, защото главата ѝ е пълна с привидения, а устата ѝ не спира да ломоти за Невидимия, за Виждащ всичко бог... — въздъхна Хотеп. — Но сърцето на Великолепния е било винаги под полите му. Маху, на младини Тийи бе по-прекрасна от слънцето. И толкова умела в любовното изкуство — ухили се той. — Лично Великолепния ми го е казвал — млъкна за миг и се облегна назад. — Тогава му бях приятел, доверен писар и главен архитект. Строи храмове и чудесни дворци по цялото протежение на Нил. Но Тийи винаги шепнеше нещо в ухото му. Говореше му за Единствения бог, за Атон и за Слънчевия диск като негово проявление, дърдореше и за някакъв Месия, който щял да дойде, за да промени всичко. Великолепния се смееше на думите ѝ. Роди се престолонаследникът

Тутмос, красавец и здравеняк, идеален наследник на короната. Ала ето че се роди и Плашилото. Жреците и гадателите с техните хороскопи, предсказания и знамения искаха да го умъртвят.

— Нима си им повярвал?

— Не, разбира се. Единствено се безпокоях, че за Тийи Плашилото бе Месията. Великолепния искаше да го убият. Тийи измоли живота му. Знам много добре какви ги надrobi тогава лукавата кучка. Скри го и го отгледа в Хелиопол. Натъпка невръстния му мозък с глупотевини за Невидимия, пося в душата му вярата, че е Единствения, Избрания. След години се вмъкна пак в спалнята на Великолепния с нов план. Плашилото бе вече пораснало. Защо да не се събере с подобрани деца от Кап? Постарах се да ѝ попреча, разпоредих се той да остане затворен в павилиона и пазен от обезобразена като самия него стража...

— Нима не се опита да го убиеш?

— О, не съм спирал! Отровни вина и храни, змии, покушение от случаен фанатик... После той тръгна с войските в Кушитската кампания. Тийи настояваше синът ѝ да се присъедини към чедата на Кап, за да разбере какво представлява военната служба.

— А ти принесе в жертва полковник Пера. Нали?

— Да. Подкупих кушитските главатари със сребро. Те трябваше да убият Пера и да нападнат лагера. С един удар щях да премахна света на Плашилото, както и на чедата на Кап — задържа той чашата в едната си ръка и посочи към мене. — Маху, междувременно нарастваше безпокойството ми, свързано с теб и деянията ти. И още нещо, което е по-важно: вярвах само наполовина на надутото каканижене на жреците. Сякаш някаква магия пазеше живота на Плашилото...

— Ами Собек?

— О, да, Собек. Подкупихме Имри, който сложи отрова във виното и змии в онази кошница. Престъпното му безхаберие позволи на убиеца от кея да се доближи до принца. Леля ти Изития бе научила за любовната авантюра на Собек, а Имри осигури доказателствата. Надявах се да замеса и чедата на Кап, но не успях. Наистина ли Собек е оцелял? Имам немалко шпиони из града, но не са от най-добрите... — отговорих му само с поглед. — Добре, добре. Тогава жреците от Карнак решиха да се намесят. Шишнав така и не прости на Плашилото

за химна, който изпя в чест на Атон. Прие го като върховно предизвикателство. Ами това е, знаеш останалото. Направих много грешки. Не предвидих тоталното увлечение на Великолепния както по собствената му дъщеря, така и опиата от мак. И винаги подценявах царица Тийи и чедата от Кап. Особено теб, Маху...

— Защо мразиш моя господар?

— Не мразя него, а само онова, което проповядва и поддържа. Египет е голяма и силна империя, защото е позволено всеки да си има собствен бог. Всеки може да следва избрания път и това не пречи никому. Бедните могат да се издигнат високо в йерархията, чужденците и местните ги наказват еднакво строго, благородниците и просящите могат да си разменят титлите... А какво ще стане, когато обявят на цял Египет, че има само един бог? Че е еднакъв за египтяни, митанийци, хети, либийци, подли азиатци, черни нубийци и кушити? И което е още по-важно: какво ще стане, когато хората *не* го приемат?

— И аз не го приемам — възразих тихо.

— И това, че не го приемаш, не те прави по-малко опасен. Защото в твоите очи Ехнатон е бог, комуто трябва да се служи.

— Знаел си тайното му име, така ли?

— То вече е толкова тайна — изсмя се Хотеп, — колкото е цената на зърното на пазара. Помисли, днес е Амон Ра, утре — Озирис, вдругиден — Изида. Мярата е една и съща за всички египетски богове, низвергнати като идоли! Глинени и каменни изображения, които ще бъдат разтрошени. Но тогава какво ще предлага утеха на хората? Каква надежда за следващ живот им остава в страна с един-единствен бог, която е лишена от всички познати статуи и идоли? Без храмове, без Некропол? Мислиш ли, че тези хора ще го приемат? Толкова хиляди години история, заличени като петно от пода, така ли? След по-малко от десет години ще избухне гражданска война. Е, и какво ще остане тогава от властта на фараона? От силата на Египет? Маху, за какво ще бъде всичко това в края на краищата? За някакъв невидим бог — поклати глава. — Да, остава ни да се върнем в началото...

— Трябвало е да станеш пророк.

— Спести ми сарказма си, Маху. Някои неща са написани, за да ги види всеки. Искат се само прочитане и внимателното им проучване. Разбрах, че си бил в Дома на тайните.

— А аз — че ти си прибрал някои доклади оттам.

— Не, изгорих ги. Ето леля ти Изития например... Тя наистина беше забележителна жена — загледа ме внимателно. — А ти се погрижи да я убият като куче и да подпалят дома, в който си израснал. Да, знам, че е твое дело. Тя беше изключителна жена, която вършеше добре всяка възложена ѝ работа: прислужваше на бог Амон Ра — ухили се Хотеп, — а беше и близка приятелка на двамата ни с Великолепния. Маху, майка ти също беше забележителен човек. Питал ли си се някога защо баща ти странеше от теб? Ще ти отговоря без заобикалки. Той я оставяше често сама. Леля ти Изития я въведе в дворцовия кръг. И тя стана много близка с мен и с Великолепния...

— Какви ги говориш? — отдръпнах се рязко. Лицето ми пламна, а езикът ми изведнъж надебеля.

— Просто цитирам една пословица: „Добре осведомен е само онзи, който знае истинския си баща.“

Стиснах кинжала си, но почти веднага го пуснах.

— Не, няма да те убия в миг на ярост и да те превърна в мъченик! Какво значение има откъде идваме — кои са бащите и майките ни, или къде отиваме?

— Започнал си да говориш като прорицател... — допълни чашата си и добави малко прах от кесийката до съда с виното. — Каж ми, Маху, какво ще правиш, ако Ехнатон се обърне срещу теб?

— Защо да го прави?

— Възможно е да се случи — разбърка Хотеп вино с пръст. — Първо ще трябва да завърши започнатото дело. Вече никой не може да го спре — присвиха се в усмивка очите му. — Колкото до бъдещето, направих каквото бе по силите ми — вдигна чаша, поздрави ме с жеста за наздравица и отпи голяма глътка. — Моля те, излез за малко, а поле се върни и ще видиш, че съм си заминал. Големият дом може да разгласи, че съм умрял кротко в съня си. Излез, Маху, махай се! — изправих се да си ходя, но той ме спря: — Съжалявам за майка ти, но не съм те излъгал. А за теб сбърках два пъти. Първо, не биваше да те оставям в ръцете на онази ужасна жена Изития...

— А втората ти грешка?

— Подценях те. Успокоява ме само мисълта, че и Ехнатон те подценява! — и той вдигна чашата си за последния си тост: — Ще те чакам някъде из отвъдното!

ШЕСТНАДЕСЕТА ГЛАВА

„КЕМЕТ МЕЕР“ — ЕГИПЕТ Е ЩАСТЛИВ.

*Вечна слава на могъществото на Атон.
Вечна слава на предварилия времето, което
съществува само зарад него!
Хиляди и хиляди години да празнува
славата на своето царуване.
Всемогъщия, Единствения, Неделимия Атон.*

Такива песни ехтяха из цяла Тива. Ехнатон получи всичко, за което бе мечтал. Наруши и отхвърли условностите — излезе без маска пред простолюдието и с колесница обиколи по-големите улици на столицата. Нефертити го съпровождаше и приемаше поздравленията и възхвалите на стълпеното множество. Нямаше и следа от обичайната помпозност, нямаше облаци от тамянов дим и песни на хорове на всякакви божества. Наоколо не се мяркаше нито един жрец. Единствено Ехнатон във величавата си слава на Господар на Тива и Властелин на цял Египет, срещу когото никой не би се осмелил да вдигне ръка. Вестта за смъртта на Хотеп и за изчезването на Шишнак се оказаха достатъчно ясно предупреждение. Фараонът в съдружие с Ай беше сигурна гаранция, че всеки пост и властова позиция в Големия дом и по храмовете вече са заети от сигурни хора. Ехнатон държеше да докаже, че не се бои от никого. Настоя да бъде сам, без телохранители, а ревящите тълпи стояха зад опасно тънък кордон от пехотинци от полковете на Сет и Анубис.

— Доверявам се на Атон — бе заявил самохвално Ехнатон.

Всички се поклонихме пред него с опрени в земята чела, макар че моето доверие в Атон бе доста по-сдържано. Бях взел предпазни мерки срещу евентуално разклащане на мощта на Атон.

В тринайсетия ден от четвъртия месец на сезона на растежа и през петата година на съвместното регентско управление Ехнатон даде разточително пиршество в Голямата банкетна зала в двореца Малгата. Той бе отсъствал почти три седмици. През това време ние буквално препускахме нагоре-надолу, за да осигурим нормалния ход на нещата, докато той пътуваше тържествено по реката до мястото на Атон. Когато се върна, реши да обърне Египет с главата надолу, поставяйки ново начало. И започнахме със споменатия пир в пищно обзаведените помещения. Ядохме и пихме до пресита, докато Слънчевият оркестър свиреше лека и приятна музика, а великолепият божествен хор изпълняваше химни в чест на Атон. След оттеглянето на прислугата вратите бяха заключени и поставени под надзора на стража. Бе поднесено още вино. Ай призова пируващите към тишина. Тук бяхме всички — Нефертити, Тийи, Хоремхеб и Рамзес, Пентжу, Хюйи, Мерире, Майа и новоприетият Туту, спечелил безусловната подкрепа на Ай. Туту бе въздигнат до шамбелан и Първи прислужник на Неферхеперуре-Уаенре, както гласеше новото тронно име на Ехнатон, или „Преобразяването на Ра е свършено в единствено неповторимия Ра“. И Нефертити се сдоби с ново име — Нефернефруатен, преведено като „Прелестни са хубостите на Атон“. Ай започна съобразно с протоколните правила. За първи път се запознахме с виждането на Ехнатон за божествената природа на божеството в собственото му проявление, а Ай изпълни залата с думите на следния химн:

*Атон животворящи,
издигаш се по източния небосклон
и цялата земя окъпваш с хубостта си!
Лъчите ти достигат края на земята.
Да, ти си Ра, преминал всички граници
и покорил ги за обичния си син.
Макар и да си толкова далече,
лъчите ти целуват всички тук
и твоят светъл лик е видим.*

А следният стих наостри слуха ми до краен предел:

*В сърцата ни си винаги, но никой друг не те познава,
освен сина ти Неферхеперуре-Уаенре.*

Сега Ай заговори с устата на царя, давайки изказ на царските думи:

— Познавам формите на всички богове, познавам храмовете им и знам наизуст словата им. Ужасявам се от архаичните им, отдавна остарели тела. Наблюдавах ги как престават да съществуват един след друг, с изключение на бога, който сам роди себе си. Славния Атон.

Огледах масата. Повечето гости бяха пили твърде много, за да си водят бележки, но Хоремхеб, който седеше до мен, бе смръщил грозно лицето си.

— Колкото до Тива — продължи Ай, — нещата са в плачевно състояние. Вече тече четвъртата година от нашето управление и днес Ехнатон обиколи града в златна колесница досущ като Атон, когато се издига на хоризонта и изпълва земята с веселие и обич. После господарят ни избра подходящо място, където да създаде достоен монумент на Атон от свое име и от името на Великата царска съпруга. Самият Атон така е посъветвал Единствения, а не някой жрец или първосвещеник. Затова Ехнатон ще изгради на това място дом за своя Отец Атон. После ще вдигне и сенник срещу слънчевия блясък за Великата царска съпруга. А за себе си ще съгради резиденция и гробница в Източните планини. Дано погребението му бъде след милиони юбилейни тържества, каквато е волята на неговия Отец Атон. Той няма да напусне никога този дворец. Няма да поеме нито на север или на юг, нито на изток или на запад, а на това място ще сътвори нещо красиво за своя Отец Атон...

Хората слушаха притаени и бяха нащрек. Ехнатон се бе приготвил да изтупа прахта и пепелта на Тива от нозете си. Явно щеше да избяга от боговете на Египет, за да вдигне нов град — голям олтар на Атон. Затворих очи и си представих оня пясъчен залив, стигащ до планините. Ехнатон бе решил твърдо да постигне целта си. Сега седеше полуусмихнат, отпуснал в скута си анх с драгоценни инкрустации и жезъл, оформен като овчарска гега. Изглеждаше наистина величествен, защото многобройните скъпоценности по него придаваха мощ на осакатеното му тяло и чар на грозноватото лице. До

него седеше Нефертити; червената ѝ коса падаше на вълни, на главата ѝ имаше корона с пера, а лицето ѝ бе изкусно гримирано. Бе облечена в златоткана роба с инкрустирани скъпоценни камъни, а красотата ѝ затъмняваше всичко и пронизваше с болка сърцето ми. Но сега те не бяха жестоките подигравчии, участвали в процеса с мъченията на Шишнак. Бяха се преобразили в безсмъртни създания, заобиколени отвсякъде със светлина. Дори въздухът около тях бе натежал от величие. Окопитих се от бленуванията си, за да чуя, че Ай бе преминал към практическите подробности: четеше опис на съкровищницата в храма на Амон, която щеше да подкрепи финансово виденията на Ехнатон. Слушах го с половин ухо, заковал погледа си в Нефертити. Осъзнах, че каквото и да кажеше тя, каквото и да стореше, именно тя бе моето видение, моят Атон. Бе толкова красива, че бях готов да жертвам всичко и всички, за да се озова пак в онази овощна градина заедно с Нефертити, допълваща чашата ми с вино. Силно ръгване в ребрата прекъсна бленуванията ми. Ококорен, Хоремхеб ми шепнеше:

— И каква стана тя, а? Маху, той е луд! Направо е превъртял! Съвсем е откачил, казвам ти!

Думите му бяха толкова примитивно откровени, че аз избухнах в силен смях. Ай ме изгледа. Усмивката на Ехнатон помръкна, а Нефертити се намръщи.

— Прощавайте — извиних се, — но докато слушах колко голямо е това богатство в Карнак, си спомних за Шишнак и неговата перука... — напрежението спадна и леки усмивки озариха лицата на величествата. Изправих се. — Господарю, трябва да тръгвам.

Излязох от пищно декорираната Зала на Славния сокол и почти затичах по коридора. Отидох при фонтана, приседнах на перваза и дадох воля на смеха си. Колкото повече се напругах, за да спра да се смея, толкова по-лошо ставаше. Хоремхеб и Рамзес излязоха след мен. И те бяха извинили с неотложни дела оттеглянето си. Не откъсвах поглед от бликащата от човката на орела струя вода, при което един лотосов цвят ту потъваше, ту изскачаше над водата. Опитвах се да се успокоя, но напразно. Хоремхеб и Рамзес се опитаха да ме заговорят. Стърчаха до мен с лъскавите си кожени поли; по врата и гърдите им висяха златни огърлици и сребърни мъниста, а в ръцете им се мъдреха служебните жезли. Представяваха такава гледка, че сигурно бях

обречен да се пръсна от смях — по бузите ми се стичаха сълзи, гърдите ме заболяха, но не можех да спра.

— И какво е толкова смешно? — начумери се Рамзес.

Смехът ми гръмна още по-силно. Не можех да кажа и дума. В близката колонада зад Хоремхеб и Рамзес се раздвижи нечия сянка. Бе Джарка, с опънат вече лък. Вдигнах ръка и поклатих глава. Той се дръпна в тъмното, когато Хоремхеб и Рамзес се обърнаха.

— Маху! — сграбчи ме за робата Хоремхеб и ме придърпа към себе си. — Маху!

— Съжалявам — успях най-после да проговоря и избърсах сълзите си. — Просто си седях там, потънал в мечти за идната слава и заслушан в прозренията на един бог. А ти, Хоремхеб, какво ми каза? Може и да изгубиш главата си за такива приказки — той отстъпи сепнат. — Не се бой — добавих тихо. — Няма да те издам. Дори само заради това, че никога в живота си не съм се смял толкова много.

Рамзес пристъпи решително:

— И ти го знаеш, Маху. Това си е чиста лудост: Ехнатон е фанатик, обладан от мания за божественост.

— И двамата може да се простите с главата си.

— Но казваме истината — протестира Хоремхеб и махна с ръка към двореца. — Хората подозират, но не знаят истината. Маху, представяш ли си какво ще стане, когато това се разгласи отвъд Третия праг или в цял Синай? Фараонът на Египет иска да избяга от миналото, изгубен в блянове за изграждането на нов град, на нова столица. Да унищожим ли старите богове? Да затворим ли храмовете им? Дали Некрополът няма да се превърне в истински Град на мъртви? Маху, не разбираш ли, че Ехнатон иска да започне всичко отначало? Можеш ли да си представиш колко би струвало това? Ако цялата съкровищница бъде хвърлена за създаване на нови градове в пустинята, ако всичко у нас бъде посветено на коленопреклонно почитание само на един бог, кой ще плаща на войската? А за колесници? А за коне? И кой ще изпраща злато, сребро и скъпоценни камъни на съюзниците ни?

— Почваш да звучиш като Хотеп...

— Просто говори разумно — възрази Рамзес, но в очите му припламна страх.

Горделивост спря сърцето ми за миг. За пръв път змията Рамзес не успя да скрие обзелия го страх. И двамата бяха дошли, да потърсят

помощ и да поискат съвет от мен.

— Добре. Маху, ти наистина ли вярваш на всичко, което дрънкат там, вътре? Няма нищо лошо в игрите на жреци и поклонници в храма, но какво ще се случи след година? А след десет?

— Всички сме в една река — отговорих. — Трябва само да се оставим на течението. То ще ни носи.

— Към нашата смърт ли?

— Всички ще умрем, Рамзес.

— Но не и преди отреденото време — отсече Хоремхеб.

— Може би в момента реката тече твърде бързо...

— Слушай. Благодарен съм ти за всичко, което направи за мен и за Рамзес. Но защо трябваше да постъпваш така с Хотеп?

— Защото се опита да ни унищожи в Червените земи.

— Какво толкова — захили се Рамзес. — Нали пък след това спечелихме слава и пари?

— Ехнатон се погрижи за достойно погребение на Хотеп само защото нямаше избор. Хотеп беше герой в очите на народа. А вие защо сте тръгнали да се застъпвате за него посмъртно? Кажи, Хоремхеб, какво те тревожи? Ехнатон не заплашва с нищо войската. Нито пък се готви да отнеме мощта на Египет.

— Тревожат ме нещата, които предстоят. Ти слуша ли внимателно? Приех да наричат Ехнатон Син на Атон, да го оприличават с Ястреба на Хор или с Ибиса на Тот. Нека се нарича, както му харесва — Хоремхеб вдигна предупреждаващо пръст: — Ала явно занапред Египет ще има само един бог и той ще бъде Ехнатон.

— Е, и? — свих рамене. — Баща му също е имал претенции да го смятат за Божи наместник...

— Да, но е само въпрос на време — обади се Рамзес — да поиска да бъде Атон, Единствения бог.

— Само титли! Гръмки думи, в които никой не вярва.

— Някой вече вярва — възрази Рамзес и тъмните му очи проблеснаха. — И това е самият Ехнатон. Затова казваме, че е луд, обезумял и глупав.

— Не вярвам да се стигне дотам. Ехнатон просто се е изгубил във виденията и бляновете си за слава.

— Не е само той — изсмя се Рамзес. — И Червенокоската се смята за vyplътен бог и точно в това се крие опасността. Ако наистина

го вярват, в края на краищата ще поискат същото от всички поданици. Маху, какво ще стане с онези, които не са съгласни и протестират? Кой ще обърне внимание на факта, че армията ни трябва да бъде подсилена и довържена? Или че имаме нужда от нови кораби, а личният състав на гарнизона ни в Ханаан трябва да бъде попълнен? Ще ни заповядат ли да мълчим? Или че Великия бог, който урежда всичко, ще направи нещо си и този път? А какво ще стане, когато Ехнатон заяви на царете на митанийци и на хети и на принцовете на Ханаан и на Куш, че престава да бъде техен съюзник? И че вече е станал бог, комуто те са длъжни да се подчиняват? — Рамзес потупа Хоремхеб по рамото. — Хайде, Маху, оставяме те да помислиш върху това.

После двамата се обърнаха и се отдалечиха.

Трусът на революционната промяна не закъсня, а волята на Ехнатон стана върховна. Тива коленичи в прахта в знак на подчинение, но той стъпи върху главата на големия град и принуди жителите му да дишат кълбата на тази прах при последното му заминаване. Бе решил да изостави Тива, да напусне града завинаги. Великолепния, постоянно пиян и дрогиран, гаснеше от ден на ден.

За кратко време аз легнах болен от треска, повалила ме, както твърдеше Пентжу, от превъзбуда и изтощение. Надявах се да ме споходи Нефертити и да се погрижи за лечението ми. Дори изпратих Джарка със съобщение за състоянието ми, което да послужи за извинение на отсъствията ми от съвещанията на Царския кръг, но така и не получих отговор от нея. Изпращан редовно от Хийа, Пентжу се грижеше добре за мен. Хийа ме посещаваше често и с обичайното си бърбене ме уведомяваше за текущите събития в двора. Хитрушата завърза солидно приятелство с Пентжу; след посещението ѝ при мен често ги виждах да се разхождат из градините доближили глава и да приклякат, заглеждайки се в някоя билка. Нефертити не ме навести, защото тя и Ехнатон не се интересуваха от нищо друго освен от преместването в новия град на Атон. Скоро и аз бях понесен от вихъра на приготовленията за това събитие. Началото бе поставено с издигането на стели и поставянето на крайъгълни гранични камъни в крайнините на оня огромен пясъчен полумесец под стръмните скални грамади на изток. Наблюдавах как Ехнатон, истинско олицетворение на славата в колесница, обикаляше около огромната площ с камшик в ръка, освещавайки го като свято място, посочено му от Атон. Новината

се понесе из Тива като мълния, макар че всичко бе подготвено предварително. Разбира се, Ай се бе погрижил за това. Кладенците бяха вече изкопани, изворите бяха открити и картотекирани, каналите — изровени, а плодородните крайнини по източния бряг на Нил бяха бързо и действено култивирани. Бе събрана голяма част от цялата флотилия на империята. Военните транспортни баржи, пристигнали от цял Египет, застанаха на котва в стратегически позиции по течението на Нил. Хиляди коли и безчислени кервани от мулета и магарета бяха изведени от царските обори в много градове и села. Към мястото на Атон потегли истинска армада, пренасяща не само придворни и орди от чиновници и администратори, но и колосални количества храни, растения и семена. Нерядко целият Нил бе почти скрит от гигантската флотилия. По бреговете пътуваха кервани с храна, а по границата с пустинята се придвижваха ескадроните, пехотните полкове и частите на стрелците. Как ми се щеше да полетя като орел, за да видя отвисоко египетската военна сила, тръгнала на север към мястото на Атон. Цяла армия бе оградила с пръстен сухопътните подстъпи, а военните баржи и кораби патрулираха по реката. Тива изпадна в шок, но за първенците на града не бе предвидено нищо, което да облекчи положението им. Силата и властта следваха фараона. А след като фараонът напускаше Тива, се очертаваше следната дилема: оставаш и губиш цялото си влияние и всички надежди за служебно израстване или напускаш семейния дом и се включваш в масовото преселение на Север. Работещите в Некропола се надигнаха срещу заминаването, тъй като бързо си дадоха сметка за рушителното влияние на новата религия върху труда им. Силите на Нахтмин, подпомогнати от моята полиция и от бандите на Собек, смазаха размириците.

Срещнах се тайно със стария си приятел. Собек бе решил да не тръгва на север, а да остане на мястото си, както се изрази той, „да се грижи за града на скиптъра до евентуалното ни завръщане“. Изобщо не се бе променил — спокоен, циничен и все така погълнат от мисълта за изграждането на собствената си империя. Приличаше ми на Ехнатон, отдаден изцяло на идеята за осъществяването на своя блян. Не скри, че се е виждал с Майа. Обясних му по-важните неща. Собек само сви рамене и пусна кривата си усмивка, след което измърмори за наличието на поне още един приятел с висок пост в царския двор. Чедата на Кап нямахме избор — трябваше да напуснем Тива. Старият

град, както вече се наричаше, остана под разпорежданията на Нахтмин и на помощниците ми.

Времето летеше. Животът ми преминаваше в пътувания по реката до и от Тива. Преместихме цялата архивна служба от Дома на тайните на онзи пясъчен полумесец, разцъфнал като град от шатри, но не допуснахме хаос. Ехнатон и Ай бяха планирали всичко много добре: източваха храмовите богатства толкова решително, че снабдяването с храни и други необходими стоки бе равномерно и достатъчно за непрестанно нарастващия приток на граждани и работна ръка. Хиляди скулптори, архитекти и занаятчии бяха наемани на работа под ръководството на Главния архитект Бек и на двамата му помощници Тетмос и Инту. Товарни баржи с пясъчник поемаха на север отвъд Първия праг. Пълни догоре с ливански кедър кораби прекосяваха Голямата зелена вода до делтата, където товарът им се прехвърляше незабавно на чакащите баржи. Близките кариери за мрамор бяха разширени и доразвити, наети бяха хиляди работници от Тива за нацепване на ценния материал и за превоза му с шейни до Святото място. Следваха го големи количества алабастр, мед и малахит от Синай и Куш, както и нужното злато, сребро и лазурит от всички египетски мини.

Още отначало бе подготвено и разчетено във времето всичко необходимо. Ай бе планирал гигантското дело години наред и сега доказва гениалността си на най-висш администратор. Градът бе създаден най-напред в сърцата и умовете на Ехнатон, Ай и Нефертити, а после — пренесен в детайли върху безброй папирусови свитъци, пазени на тайно място. Ехнатон осъществяваше мечтата си за цял град на Атон, отмищавайки грозно на тиванските големци — аристократи, управленци и жреци, които дълги години го бяха пренебрегвали и открито му се бяха подигравали.

В самото начало противниците на Ехнатон опитаха да се възползват от положението, но влиянието на Собек се засили още повече, когато перспективата за работа в растящия нов град опразни бедняшките квартали в окрайнините на Тива и на Некропола. Десетки хиляди люде събираха във вързопи нищожната си покъщнина и поемаха на Север, за да започнат нов живот, настанявайки се на западния бряг на Нил. В плановете бе отбелязано специалното място за царското семейство, за другите видни личности и за писарите.

Защитата на строежите бе подсигурана от ескадроните от бойни колесници на Египет. Транспортните операции протичаха гладко, тъй като бе сезонът на пълноводието на Нил, а пустинните райони по двата бряга на реката, оставени съзнателно на дългогодишно спокойствие, гъмжаха от дивеч за ловуване. Същевременно бе наредено на големите складове и хранилища за зърно в съседните градове да отворят широко вратите си и към този огромен склад, който продължаваше да расте по средата на пътя между Мемфис и Тива, потече безкраен поток от храни. Нищо чудно, че Ай не само бе проявявал интерес, но и бе истински загрижен за хода и резултатите от прибирането на реколтата през последните няколко години. Сега той жънеше плодовете на упоритата си работа.

Длъжен съм да призная, че в греховния ми живот съм бил свидетел на немалко обрати и изненади, ала да видя как пред очите ми наред пустинята изниква цял град с дворци, храмове, къщи, градини, паркове, езера и басейни, бе наистина изумително преживяване. Всичко стана толкова бързо, че почти ми приличаше на изгряването на слънцето и издигането му по небосклона, за да залее земята с цветове и вълнуващ живот. Какъв град! Всички богатства и възможности на една обширна империя бяха впрегнати в изграждането му. Внушителният, така наречен Прозорец на появата бе нещо като лъскава сергия и място, където Ехнатон и Нефертити се срещаха със заслужилите тяхното благоволение. Следваше Северният дворец със своите вътрешни и външни дворове, блестящи басейни, колонади, открити олтари, пълни с цветя градини и ред след ред избуяли лозници. Красивата Зелена зала бе опасана с ред високи прозорци с изглед към великолепната градина. Другите ѝ три стени бяха тъмносини, възпроизвеждайки красотата на Нил. Зелените полета в горната и долната страна изобразяваха плодородните брегове на голямата река, гъмжащи от всякакви екзотични птици, обитаващи поречието. Подът и таванът бяха чисто бели, а оформлението им създаваше илюзията, че помещението е продължение на градината, а градината — продължение на залата.

Другите зали и стаи в двореца бяха украсени с различни мотиви. В Речната зала гнездяха сини рибарчета в лотосови и папирусови гъсталаци. В Залата на лозята бяха изрисувани лози с пурпурни гроздове от фаянс, чиито зърна изглеждаха така сочни и сладки, че

човек неволно се изкушаваше и протягаше ръка да ги откъсне. В средата на този, както и на останалите дворци, се намираше тронната зала, чиито величествени колони грееха пищно с всички цветове. А в противоположния край бяха издигнати тронове на Ехнатон и Нефертити, инкрустирани със злато и драгоценни камъни, а над тях се спускаше красиво скулптиран каменен балдахин.

Храмовете на Атон и Вечният палат се набиваха в очи с белотата на варовиковия камък, стъпил върху фундамент от розов гранит. До тях се стигаше през редици от високи пилони; налагаше се да се прекосяват широки вътрешни дворове и да се изкачват дълги редици от стъпала, за да се стигне до отворените към небето олтари, разположени така, че да улавят слънчевите лъчи. Около светилищата се намираха складовете, препълнени от внушителните налози и вземанията, които се стичаха към храмовете от всички кейове по дължината на Нил. Тези сгради разполагаха със свой извор, кладенец и градини. Към дворците имаше сенчести павилиони, градински параклиси с хладни стаи и алеи с декорирани колонади.

Частните домове на знатните граждани, разположени на север и на юг от града, бяха от кирпич, с плоски покриви, а колоните, портиците, стъпалата и колонадите им придаваха представителност; всички бяха боядисани с ярки цветове. Вътрешните стени бяха облени със светлина, за да се виждат по-добре сцените с ловна, земеделска или речна тематика. Беше почти задължително в централната зала да бъдат изобразени Ехнатон, царицата и децата им, благославяни от лъчите на Атон. Призивът на Ехнатон към строители, архитекти и занаятчии беше: „Да се живее в истина.“ С това искаше да каже, че изкуството трябва да отразява живота възможно най-пълно и че същината на целия живот е славата на Атон. Знатните люде изгаряха от желание да потвърдят съгласието си с тази максима. Жилищата им се превърнаха в малки дворци с тежки драпирани завеси, които покриваха прозорците, изисканата мебелировка, леглата от абанос и слонова кост и кошниците с цветя, а всяка от тях носеше знака на Слънчевия диск — символа на истинския и единствен син на Атон, наричан Ехнатон.

Градът се състоеше от три дяла — северните предградия, централната част с Големия дворец и представителното обиталище на Атон и южните окрайнини с вилите и луксозните домове на знатните.

На североизток от града бяха къщите на работниците, а останалите прииждащи трябваше да се погрижат сами за подслон на западния бряг на Нил. Улиците бяха означени с ясно изписани имена, а през целия град минаваше Главният царски път. В центъра се намираше административното сърце на града на Ехнатон с Дома на писарите, Дома на приемането и Дома на тайните с полицейски участък с килии за задържаните. Там изпълнявах служебните си задължения. Джарка стана мой заместник. Не приехме никого от Тива, а само нови наемници — азиатци и нубийци, които патрулираха по улиците. Хоремхеб и Рамзес отговаряха за сигурността на подстъпите и по суша, и по вода: през нощта по стръмните скални грамади на изток светеха лагерните огньове на войниците им.

Често са ме питали как се живееше в Града на Атон. В началото беше спокойно: имаше безброй незначителни инциденти и всекидневни вълнения. Тива и цял Египет бяха смаяни от бързината и внезапния прелом, дошъл с делото на Ехнатон. Такова беше положението не само в цял Египет, но и в Двореца на Атон. Първоначално всички бяхме като деца в прекрасна градина, обляна от слънце, в която не липсваха нито вкусна храна и утоляващи жаждата напитки, нито музика, развлечения и забавления. Ала бяхме като в градина, в която винаги е ден — нощта все не идва, не полъхва и най-лекият бриз, който да охлади потта ни, не ни позволяват да се приберем у дома, трябва непрестанно да слушаме музиката и да ѝ се радваме. А слънцето грее все по-силно. На гостите им прилошава от обилната храна. Ушите ни кънтят от много музика и копнеем за тъмнината на нощта и за идващите с нея хлад и покой.

Атон! Отпърво всичко бе събрано в тази единствена точка; имаше само леки промени в ритъма. Ехнатон, придружаван от Нефертити, ни събира в Царския кръг, за да ни изнася лекции за новата религия, за задълженията към него и към Атон, както и за безусловната необходимост да приемем тази религия с всичките ѝ изисквания. Хюйи кротичко мърмори как би искал да отиде и да се моли на Атон където и да е, но само по-далеч. Темата е несменяема: „Трябва да си благодарен на Ехнатон за това, че ти е разкрил светлината.“ Бяхме длъжни да му благодарим, да се прехласваме от способностите му, но най-вече да проумеем, че Атон ще чуе молбите ни, но само ако бъдат отправени чрез него и славната му царица.

Не липсваха и цяла сюрія блюдолизци — царедворци и службаши, които допълнително утежняваха положението. Освен от тях тази пасмина набъбваше и от придошлите от Ахмин хора. Един от тях бе Ахмосе — тлъст и раболепен, който бързо се сдобил с много титли — Предан царски писар, Носител на ветрилото отдясно на царя, Иконом в дома на Ехнатон и Надзорник на Съда на справедливостта. Имаше каменно сърце и невероятен нюх как по-бързо да се издигне в йерархията. За голямо мое разочарование Туту от Дома на тайните му стана пръв приятел. Единствено Рахимосе, друг ахминец и протеже на Ай, можеше да му се опре по слагачество. Назначиха го за Главен писар по военните дела, за да противостои на растящата значимост на Хоремхеб във военната област. За разлика от блюдолизците аз, Хоремхеб, Рамзес, Пентжу, Хюйи и Мерире си останахме скептици — бързо ни омръзнаха постоянното детинско вълнение и възбудата, съпровождащи парадите и церемониите, приношенията и раздаването на награди. Хоремхеб и Рамзес се измъкваха в Червените земи под претекст за неотложни военни ангажименти. Хюйи обикаляше често различни посолства, но се връщаше все по-мрачен и унил от подхода на Ехнатон към външната политика на Египет.

— Тоя Ехнатон — изплака веднъж той — очаква всички да го боготворят като възплъщение на Атон, ала не поема отговорност за нито един сериозен държавен проблем. Мисли си, че митанийци и ханаанци, либийци и кушити трябва да го обичат заради самия него, а не заради златото и среброто, дето очакват да получат от хазната му.

Останалите се отзоваваха колкото скептично, толкова и цинично. За да се освободи от официалните си задължения, Пентжу често си служеше с извинението, че трябва да се погрижи за болен или пък се налага да потърси ново лекарство. Майа намери известно удовлетворение в новите си служебни занимания като Надзорник в Дома на среброто, показвайки способности на блестящ финансист и ковчезник: „Способен, както раздразнено се изразяваше Рамзес, да изстиска злато и от камък.“ На Майа му се налагаше да пътува често до Тива, а той използваше тази възможност за срещи със Собек. Всеки път, когато се върнеше, ни зашеметяваше със съобщения колко бързо изоставената столица се е превърнала в умиращ, пустеещ град, в който растящото негодувание от новото управление ескалира от ден на ден. Вече всички открито наричаха религията на Ехнатон „голямата ерес“.

Ай беше мостът между различните групи — верен служител на Ехнатон, но същевременно съюзник на всеки, който би могъл да бъде достоен претендент за трона му. Опасна змия беше, но все пак долавях сподавен страх и на моменти дори паника у него. Не пестеше сили, за да заздравява връзките си с влиятелните люде в Града на Атон, открито се възхищаваше на Хоремхеб и дори се опитваше да го сватоса за по-малката си дъщеря — Мутноджмет. Хоремхеб наистина се влюби в нея — съвсем като войник — упорито, със стиснати челюсти и заекващ от притеснение. Често го дразнех, потупвайки го по гърдите: „Най-последно разбрах, че имаш истинско сърце, а не от кремък.“ Ядосан, той едва намираще думи да отговори. Рамзес го съветваше как да се държи, какви подаръци да предложи на хубавицата, как да я ухажда. Мутноджмет бе изключително красива, но винаги бе стояла в сянката на зашеметяващата Нефертити. Първоначално бе твърде объркана от поведението на Хоремхеб. Но в края на краищата благодарение на внимателните увещания на баща ѝ и на моя принос започна да гледа благосклонно на знатния воин. Рамзес също не спести усилията си и накрая те се ожениха. А Майа реагира с хаплив коментар, че така и не успял да разбере Хоремхеб кого обича повече — Мутноджмет или традиционната ѝ свита от телохранители джуджета.

Скоро след това пристигна вестта, че Великолепния е починал. Царица Тийи го погребва със знаменателен блясък и великолепиe в царствената гробница в Долината на царете, пазена от впечатляващите Царски колоси. Тези статуи от блестящ кварцит бяха издигнати, за да траят вечно, бдейки със заплашителните си погледи над една империя, която той бе създал. „И която, — както бе пошепнал Рамзес, — синът му се готви да погуби.“ Винаги съм се питал дали царица Тийи не бе помогнала на съпруга си да се отправи към Далечния хоризонт. Факт е, че твърде скоро принцеса Ситамон бе пратена в изгнание в отдалечено имение, където щеше да доживее дните си в безмълвен мрак. Ехнатон и дворът му стриктно спазиха предписанията на седемдесетдневния траур. Бяха вдигнати паметници, възхваляващи покойния фараон, но те бяха по-скоро акт на уважение към овдовялата сивокоса царица. Тийи се премести в града на сина си, където бе съграден скромн сенчест дворец специално за нея. Тя беше все така внимателна и любезна към мен, но най-вече я занимаваше мисълта да продължавам да се грижа за безопасността на сина ѝ. Престана да следи стъпките ми и да ме пази,

защото Джарка бе поел това. За нея бях кама, чието острие трябваше винаги да е добре наточено и в готовност. Избягваше Нефертити, но често се усамотяваше с Ай, за да обсъждат задълбочаващите се проблеми в отдалечените провинции из крайнините на империята.

След това Ай обикновено идваше да вечеряме заедно. Когато разбра, че държа неголям арсенал от лъкове и стрели на втория етаж на дома, в който живеех, първо се сепна, а после понечи да вдигне тревога. Припомних му нападението на Чакалите и кървавата битка в Долината на сенките. Той ме увери, че вече нямало да има такива инциденти, че се подготвяли съглашения за вечен мир с всички съседни царства и държави. Ала усетих, че е твърде угрижен, и със сигурност си имаше достатъчно значима причина за това.

Ехнатон и Нефертити основаха нов Некропол и започнаха изграждането на собствените си гробници. За себе си избрах една от скалите в южния дял с подземна кухня, за да заблудя осквернителите на гробове. Влезте в моята гробница и я огледайте внимателно. Рисунките не са много и всички молитви към Атон са изписани погрешно: това беше моят начин да ритам срещу ръжена. После влезте в останалите гробници и разгледайте подробно всички рисунки и надписи. Ехнатон лиши ритуала на Озирис от законната му сила и основание. Няма да има никакво церемониално Отваряне на устата и подготовка за пътуване през отвъдното, където човешката душа да бъде претегляна на везните на Тот и да получи справедливост от Озирис. О, не: Ехнатон промени всичко това! Направи го много по-просто. Всичко, което се очаква, е да умрете с отправената към вас усмивка на фараона (която, разбира се, не ще успеете да видите, понеже главата ви е обърната надолу, а задникът ви стърчи нагоре) и всичко ще бъде наред. Некрополът на Слънчевия диск го доказва. Във всяка гробница са представени Ехнатон и Нефертити със семейството им — как раздават подаръци, яздят, хранят се, играят, пият, спят и се целуват под зора на Атон.

Както става след смъртта, така е и в живота. На всички ни раздаваха молитвеници с текстове и химни в чест на Атон и ни караха да се съревноваваме кой ще поднесе по-цветисти хвалебствия и ласкателства към Атон и царската двойка. Това може да е забавно, оригинално и провокиращо мисълта известно време. Ала когато ден и нощ сте заобиколени от подобни „състезания“, когато ви налагат как да

украсите собствената си гробница, със сигурност ще поискате да се противопоставите.

А защо останах ли? Ами къде можех да отида? Онези, които ме разпитваха, искаха да им кажа защо не съм избягал. Мисля от дълго време. Припомням си онези събития и отговорът е съвсем прост:

Усмивката на Нефертити!

СЕДЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

Маху — началник на полицията на Ехнатон.

Надпис от гробницата на Маху в
Ел Амарна — в Града на Атон

*Онази, чиято усмивка възрадва сърцето —
с прекрасно лице, с възхитително тяло.*

О, да, това бе истината. Нефертити бе самата хубост, но тя доказва и друга истина в Града на Атон: и хубостта може да породии страх. В нея започна да се забелязва физическа промяна: лицето ѝ отслабна и стана по-строго, скулите ѝ поизпъкнаха, главата ѝ оставаше постоянно наклонена леко назад, а погледът на онези примамващи очи се промени в подчертано властен. Смахът ѝ се запиля нанякъде, последван от изблиците ѝ на момическа дяволитост и склонност към загадъчното. Тя сякаш заживя във внезапно лумнала ярка светлина и възприе излъчването на недосегаема богиня, като че искаше да се слее със съпруга си както във външен вид, така и като символ на власт и сила. Започна да носи торбеста нубийска перука, оставяща тила открит, с две спуснати от страни плитки, имитирайки прическата на войниците от свитата ѝ. Обличаше свободно падащи великолепно роби, достойни за царица; често се появяваше и в безцветна тясна пола, подобна на войнишките, само че по-дълга, която стигаше до коленете ѝ. Замени короната на Хатор с роговете и китката дълги пера с малка переста корона в синьо, която беше почти еднаква с царската бойна корона на владетеля на Египет. Рисунките и резбованите изображения често представят сега Нефертити като унищожителка на враговете, следвайки ритуалната стилистика, типична за фараона победител, който въздава полагащото се на неприятелите си. Тя се

появяваше навсякъде като жена воин — богиня на войната. По същото време Ехнатон започна да се облича в цветни дрехи и да носи перуки, обилно напоени с благоухания; робите му бяха като на жена — леки и свободно падащи. Тази смяна на горните дрехи и на ролите приличаше на срещата на две сили. Питам се дали няма да се стигне до пълното им преливане и окончателно уеднаквяване. Или едната сила щеше да погълне другата? Ако Ехнатон действително виждаше себе си като възплъщение на Атон, каква роля би могла да бъде предоставена на Нефертити? Дали пък не се възприемаха като мъжкото и женското изражение на божествената същност?

Царският харем в Града на Атон със своите Царски украшения се разшири, включвайки благороднички от различни части на империята и на онези царства, които даваха израз на своята лоялност, като изпращаха най-представителните и хубави свои принцеси с една-единствена цел: да доставят удоволствия на фараона на Египет. Обаче Нефертити все така силно владееше сърцето на Ехнатон. Или поне за всички изглеждаше така, защото само аз долавях скритото напрежение. Най-вече заради това, че Нефертити така и не успя да го дари със син, за когото той копнееше като за бъдещ преносител на животворящото му семе. Понякога Ехнатон разговаряше с мен насаме, но не за държавни дела или за сигурността на града, а за неща и случки от миналото, когато той беше Забуления и живееше „в пълна святост и чистота“ според думите му. Питам се дали не жадуваше за онези дни. Дали бе против засилващата се мощ и властническите тежнения на Нефертити? Междувременно влиянието на царица Тийи бе намаляло чувствително. След смъртта на Великолепния тя бе изгубила онова излъчване на безмилостна сила и воля, все едно че възкачването на помалкия ѝ син на престола и построяването на Града на Атон са само продължение на един сън. Подозирам, че тя също предугаждаше надвисналите неприятности. По време на церемонии и шествия напрежението в царската двойка понякога ставаше очевидно, сякаш господарят ми искаше да бъде сам пред Атон, неспособен и нежелаещ да споделя с никого божествения си статут.

— Никога — говореше ми той — не съм се кланял на друг бог, не съм танцувал, пял и оглупявал пред фалшиви идоли, подобни на този на Мин в Ахмин...

Тези настроения идваха и отминаваха. Изпадаше в състояние на унес, което явно се дължеше на илачите на Нефертити. Друг път, когато ме призоваваше в спалнята си или в градината, седеше небръснат, затворен в себе си и с много уморен вид, сякаш бе махмурлия. Веднъж го чаках в приемната и дочух звуци на разгорещен спор откъм царската спалня — съпрузите се караха за предстоящата церемония в Слънчевия олтар. Веднъж бях повикан в царската резиденция, където Ехнатон ме заговори с уморен и отнесен тон:

— Чаках достатъчно дълго, Маху. Какво докладва твоят шпионин в Ахмин?

— Ваше величество — отвърнах сепнат. — Какъв шпионин? За какво става дума?

— Знаеш много добре — изгледа ме заплашително той. Чак тогава видях, че има нездрав вид на лицето, очите му приличаха на черни кладенци. След миг той тръсна глава и смотолев: — Прощавай, Павиане, нещо се обърках... — и ме отпрати бързо.

А слънцето на Нефертити продължаваше да грее все така ярко и жарко, макар че сигурно бе доловила разочарованието на съпруга си от липсата на наследник от мъжки пол. След раждането на шестата си дъщеря тя организира честване в голямата градина под Зелената зала. Бяха поканени и чедата на Кап. Всичко беше както преди. Ехнатон се смееше и бърбеше с Ай. Нефертити приемаше поздравления със спокоен вид, когато Пентжу, явно прекалил с виното, пусна шега, че дали ще се роди момче или момиче, е Божя работа. Нефертити го чу.

— Какво? — извика гневно тя. Шумното празненство притихна. Царицата скочи, стиснала бастунчето си с изрязани символи на Атон. Раждането на последното ѝ дете бе продължително и болезнено; тя не се чувстваше добре, но гневът ѝ даде сили — тя мина покрай дългата редица на гостите и закова бесен поглед в Пентжу. — Човече на скорпиона! — изсъска. — Какво искаш да кажеш? Че Атон е отвърнал лицето си от мен ли? Че не съм благословена от Единствения ли? Той ме ощастливи с шест хубави дъщери. Да не би да е моя грешката, че няма принц?

Гостите около Пентжу се изнизаха, а той коленичи с дълбок поклон, треперейки от страх.

— Божествена — каза той умолително, — пошегувах се.

— Пошегувал се! Аз за шеги ли съм!

Тя заизсипва удар след удар по превития гръб на Пентжу. Той залитна. В бъркотията горната му дреха се свлече встрани и препасникът му се смъкна, оголвайки бедрата му. Нефертити се разсмя и го заудря точно там. Гостите гледаха ужасени. Тя продължи да размахва бастуна като боздуган. Пентжу се опита да се измъкне с пълзене. Ехнатон се навъси, ала не рече нищо. Тийи покри лице. Ай гледаше уплашен. Рамзес сведе ухилен взор. По тревата пръсна кръв. Тогава аз скочих и дръпнах Пентжу, клякайки пред него, за да поема евентуален следващ удар. Коленичех пред Нефертити и повтарях умолително:

— Ваше величество, ваше величество...

Бастунът отново се спусна надолу, но аз го хванах и го задържах. Гневът ѝ започна да утихва, сякаш си даде сметка къде се намира и какво бе сторила. Пентжу бе избягал в ъгъла. Тя извика:

— Павиане? Махай се! А оня със скорпионите да не се появява в мое присъствие! От днес ще се грижи само за семейната маймуна и за митанийката.

Пуснах бастуна. Нефертити се обърна рязко и си тръгна. Празненството свърши.

Желаех и се надявах Красавицата да изпрати някого със заръка да отида при нея. Мечтаех да се срещнем в някоя хладна градина, тя да ми се извини, да се оправдае и да потърси посредничеството ми... Уви! От този ден насетне тя си спечели един достоен враг; направи и ужасна грешка, като отхвърли Пентжу и (дано боговете ми простят дързостта!) не потърси помощта ми, за да уредя нещата.

След този инцидент дните се заредиха постарому. Градът на Атон процъфтяваше. Войските, завардили всички сухопътни и речни подстъпи, осигуряваха спокойствието и безопасността ни. Рядко се случваше някое битово престъпление и Джарка погваше нарушителя, а на мен се падаше отговорността да залавям онези, които Ай бе назвал „душевно злодеи“, защото боготворяха не Атон, а други божества. И все пак: какво се очакваше от мен? Да арестувам всеки възрастен жрец, който с носталгия оплаква хубостта на Озирис, скрил малък негов наос в кухненския си долап? Да бичувам всяка жена, която тайно се моли на Изидата за успешното раждане на дете? Да глобявам всеки неук роб, който е попитал как душата му ще странства след смъртта без помощта на Анубис? Джарка и аз бяхме по-скоро в ролята на

мирови съдии, отколкото на полицейски служители, защото се налагаше да отсъждаме за случаи, засягащи граждански въпроси, семейни спорове и вещни права. Изпитвах все по-голямо удоволствие, когато влизах в досег с живота на други хора, като особено ме интересуваха сложните взаимоотношения, добродетели и пороци. Понякога се измъквахме от задълженията си, като излизахме на лов в Червените земи с песа Карнак. Така се спасявах за няколко дни от протокола и официалните ограничения в двора на Ехнатон.

В края на деветата година от царуването на Плашилото Джарка се влюби в Некмет, единствена дъщеря на проспериращия готвач Махре, който притежаваше изискана гостилница в южните крайнини. Некмет трябва да бе видяла най-много двацетина лета. Баща ѝ се бе прочул, че и от трици може да направи вкусен хляб. Забъркваше манджите според вкуса на клиентите и с това ме спечели за редовен клиент. Още щом зърна Некмет, Джарка не свали поглед от нея. Сетне вече нито виждаше нещо друго, нито усещаше вкуса на гозбите. Мечтата на Махре бе да го вземат на работа в двореца. Аз уредих въпроса и Ехнатон остана предоволен. Джарка прекарваше все повече време с дъщеря му. Беше ми мъчно, че може би скоро ще се разделим. От време на време се замислях дали да не последвам примера му: да се ожения за някое приятно момиче и да пусна корен веднъж завинаги. Вярно, че около мен се въртяха не една и две приятелки, но когато оставах сам, виждах единствено лицето на Нефертити и тялото ѝ, спомняйки си за уханието му. Но не: бил съм заченат в болка, родил съм се в недоверие и детството ми премина без обич. Не забравих нито един от греховете си. Лъгал съм и съм предавал, но един грях не бих допуснал за нищо на света — да погледна някоя друга и да я излъжа, като ѝ кажа „Обичам те“. Затова се върнах към задълженията си: слушах и наблюдавах, преструвах се на съдия, посещавах двора, произнасях монотонно молитви и пеех химни, а когато бе възможно, излизах, без да се двоумя, в Червените земи.

През пролетта на десетата година от царуването на Ехнатон останалите чедра на Кап често ме навестяваха, но колкото повече излизахме, толкова по-малко време ми оставаше за лов. Заедно отсядахме в някой отдалечен оазис, приготвихме си храна и пиехме вино. Бяхме всички: Хоремхеб и Рамзес, Хюйи, Пентжу, аз и дори Майа, който все се оплакваше, че прахолякът цапа робите му, а жегата

съсипва грима по лицето му. Липсваше само Мерире. Нашият Върховен жрец бе попаднал в капана на собствената си святост, изгубвайки се във виденията на Атон, за да се превърне в нещо като куче на господаря си Ехнатон. А и ние не го искахме — всеки от нас осъзнаваше истинската причина, заради която се събирахме. Бяхме заговорници без заговор, предатели, но без вина за предателство, а и мърморковци, които не успяваха да облекчат с нищо терзанията си. В един вещаещ лоша прокоба ден всички се бяхме събрали в един оазис. Два дни преди това Майа бе изчезнал мистериозно. Обсъждахме къде ли може да се е запилял, но не се тревожехме много, тъй като се бе случвало да се забави при пътуванията си в Тива. Бяхме наклали огън. Хоремхеб печеше пълпъдъци, а останалите отпивахме от виното и бърбяхме за началото на дните в Кап. В качеството на стража този път с нас бе и Джарка: той вдигна тревогата. Завзирахме се през маранята и видяхме облак от прах.

— Колесници — прецени Хоремхеб.

— Не, само една е — извика Джарка и свали лъка.

Отдъхнахме си, когато в колесницата видяхме Майа с развени от вятъра пищни роби. До него имаше още някого — в кожен шлем, препасан меч и къса, набрана кожена пола. Когато наближиха, познах Собек. С рязък завой той успя да спре конете едва на метър-два от нас. Майа слезе, а Собек направо скочи от колесницата и тръгна към нас, сваляйки шлема си. Ухили се при вида на зяпналите го от изненада. Хоремхеб го разпозна първи, а Рамзес отсече сухо, поглеждайки ме с крайчеца на окото си:

— Мислех, че си умрял в Червените земи, макар и да имахме едно наум...

Собек взе меха с вода, който му предложих. Подаде го първо на Майа, след което намокри лицето и гърдите си, вдигна го и загълта жадно. Не се бе променил особено много: лицето му бе поотслабнало и се виждаха още няколко нови белега по гърдите и ръцете му. Майа застана до него с ослепителна усмивка.

— Е, и? — примигна Собек към слънцето. — Приятел ли съм, или враг? Ще ме държите ли на този пек, както постъпва Ехнатон с дошлите при него пратеници, или ще ме поканите на сянка с един от тези чудно ухаещи пълпъдъци и чаша вино?

— Бих могъл да ти взема главата — подразни го Рамзес. — Все още има награда за нея.

— Не става, Рамзес. Би могъл да *се опита*ш, но след миг ще си мъртъв.

— Само се пошегувах — ухили се Рамзес.

— А аз — не. Е? Приятел или враг?

— Винаги приятел — мина напред Хоремхеб и му стисна ръката, последван от останалите.

— Маху, пак си се събрал със странна компания — рече ми тихо Собек, когато дойде моят ред. — Липсваше ми в Тива — и ме целуна по бузите.

— Реших, че ще е най-добре — започна Майа, когато накрая седнахме около огъня, разделяйки си месото и виното, — ако Собек... Ами ако го видим отново. Казах му за Мерире...

— Е, който е бил светец, ще си остане светец — бе коментарът на Собек.

Известно време прекарахме в спомени за Големия дом и за нощта, когато Хоремхеб загуби джуджето си. Собек ни напомни за Уени и предложи да пием за него.

— Нали знаеш, че бе убит? — погледна към мен Собек. — Маху, и двамата знаем, че Уени бе убит.

— И аз се усъмних — обади се Хюйи, — че такъв стар воин се е удавил в някаква си локва...

— Уби го Ехнатон — продължи спокойно Собек, — вероятно с благословията на майка си.

— Също както Хотеп се опита да очисти всинца ни — добавих аз.

— Какво? — изреваха всички в един глас.

Съобщих им за предишните си подозрения и за последното признание на Хотеп, а Хоремхеб и Рамзес потвърдиха някои части от моя разказ.

— Така, така, така — пресуши на един дъх чашата си Собек, грабна меха с вино и я напълни догоре.

— Собек, защо дойде? — попита Рамзес. — Обзалагам се, че не само за да видиш пак физиономииите ни?

Собек избягна прекия отговор. Започна да усуква, че се препитава като търговец и бил дошъл само заради настояванията на

Майа, а накрая попита дали искаме чедата на Кап да бъдат отново заедно. Известно време продължи да парира въпросите ни, дразнейки ни с контравъпроси. Но когато се нахранихме, приседна по-удобно, отхапа резенче пъпеш и запита:

— Сигурни ли сте, че на всинца ви може да се вярва?

— Ако някой от нас беше издайник — отговори му Хоремхеб, — щеше да си го разбрал досега.

— В Тива цари голяма тревога — продължи Собек.

— Знаем — поде Хюйи, — и не само в Тива, а и в Мемфис, Абидос и Делтата, да не говорим за войната между съюзниците ни в Ханаан. Хетите струпват военни части по границата. Разбрали са, че Египет не защитава с предишната жар интересите си в Синай.

— Да, вълненията са неоспорими — потвърди Собек, — но има още нещо. Маху, чувал ли си за сехметите?

— О, да. Извършиха редица убийства в Тива. Професионалисти са, обикновено действат с нож или с отрова, но поразяват и от разстояние с лък и уреждат съмнителни нещастни случаи. И винаги оставят опознавателен знак: малък амулет на богинята Сехмет.

— Колко точно и изчерпателно! — ухили се Собек. — В Тива имам познати... Ами това са мъже и жени, които гледат да си нямат вземане-даване с хората на Маху — спря, докато стихна общият смях. — Ушите им са отворени за всички клюки и слухове. И сега, пак според тях, някой търси усилено сехметите. Очевидно — кимна ми той с усмивка — поръчката, която ще им възложат, няма да е на територията на Тива...

— Значи, ако вече са наети, предстои да извършат кървавото си дело в Града на Атон? — попитах.

— Умни ми Павиане! — ухили се Собек. — Да. Със сигурност са набелязали или някого от вас, или всинца ви, или пък някого от Царския кръг...

— Ами ако целта е да ударят право в сърцето на двора? — подхвърлих тихо. — Ако посегнат на фараона и Нефертити?

— Че кой би могъл да ги наеме? — попита Рамзес. — Кой може да им плати толкова много?

— Жреците на Амон — предположи Собек.

— А защо именно сехметите? — продължи Рамзес.

— Защото си ги бива — отвърнах на свой ред. — Те са толкова коварни, че жертвата им почти никога няма шанс...

— И още нещо — отпи от чашата си Собек. — Всички те имат вид на порядъчни и уважавани люде. Могат да пътуват нагоре и надолу по Нил като жреци, търговци или пратеници от други царства. С една дума, да са такива, каквито пожелаят.

— Значи си се загрижил за нас толкова много — подразни го Рамзес, — че си бил целия път дотук с единствената цел да ни предупредиш ли?

— Не. Снощи попаднах на стражи от предната линия.

— Където си завързал нови познанства ли?

— Съвсем вярно, Хоремхеб. На масата ми седнаха неколцина офицери от действащата армия. Как си представяш, че ще мога да дойда с колесница?

— Помислих си, че добрият ти приятел Майа... — гласът на Рамзес заглъхна под хладния твърд поглед на Собек.

— Ще ви кажа защо дойдох — намести се по-удобно той. — Майа ми разказа за малките ви излизания из пустинята. Трябва да сте по-внимателни — той се огледа. — На лов сте, а какво сте уловили? Няколко пъдпъдъка? На Ай положително му се струва съмнително. По цели дни из Червените земи само за да ядете печено месо? Или пък... За подготовка на предателство?

— Продължавай — вдигнах ръка, за да спра Рамзес.

— Дошли сте тук, за да споделите онова, което говори цял Египет. А някои са по-напред от вас и вече планират следващите си действия. Говорят за Ехнатон като за побъркания, Еретика — обърна се към Хоремхеб: — Офицерите в щаба и цялото военно командване. Добре го знаеш! Имало ли е смутове в Мемфиския гарнизон? — Хоремхеб сдъвка отговора. — Знам добре какво си приказвате — продължи Собек. — Всеки от вас държи да е в леглото си през нощта, питайки се какво следва на другия ден. Но задавали ли сте си въпроса какво *наистина* може да се случи? Питали ли сте се какво ще стане, ако Ехнатон умре? Той няма наследник: липсва престолонаследник. Мислите ли, че генералите и висшите жреци в Египет ще позволят глупотевината за Атон да продължи дори и ден? Рамзесе, не виждаш ли надигащата се буря? Рано или късно и Ехнатон ще потегли към Далечния хоризонт. Мнозина в Египет желаят той вече да е там и искат

от боговете да ускорят заминаването му. Кажете ми — Собек почука по ръба на чашата си. — Никой не дръзва да вдигне ръка срещу свещената плът на фараона. Е, поне не открито и на показ пред всички. Той може и да се изживява като бог, но е смъртен! А колко време след смъртта му ще са живи онези, които сега го подкрепят и седат на една маса с него?

Следях внимателно Рамзес. Той погледна бързо към Хоремхеб. Крадешком, но достатъчно красноречиво. Двамата амбициозни военачалници бяха вече говорили по въпроса. И лицата на останалите ми казваха недвусмислено, че въпросът стои и пред тях.

— Е, Маху? — не се забави Хоремхеб.

— Има два проблема — отговорих бавно. — Първият е... Ами първият е в непосредственото бъдеще: защитата на Ехнатон от сехметите или от когото и да е.

— А вторият? — запита Рамзес.

— Знаеш го съвсем добре — измърморих. — Всички трябва веднага да обърнем мислите си към идващото.

— Идващото може само да се погрижи за себе си — засмя се Пентжу и ми намигна.

Тогава възприех думите му като цинична реакция. Но сега, когато се връщам в спомените си, осъзнавам, че това е било началото на края. Когато се върнахме в Града на Атон, двамата с Джарка се заровихме в полицейските архиви в запечатаните гърнета, подредени по годините на царската власт. Никой от писарите не разбра какво търсехме и защо. В началото бе трудно. Открих следи от сехметите през четвъртата и петата година от властването на Ехнатон, когато все още пребиваваше в двореца на Атон в Тива. Сехметите се разпознават единствено по амулета, който оставят в непосредствена близост до жертвите си, най-често влиятелни хора — търговци и армейски офицери, а също един жрец от параклис в храма на Хор. Събраните доказателства говореха винаги за наличието на врагове на жертвите, но тъй като бяха ползвани професионални убийци, отговорност за смъртта им не можеше да се търси от никого. Полицейски служител бе разследвал убийството на търговец от Улицата на бакърджиите в източната част на Тива и бе написал следното: „Мнозина са желаели смъртта му, но всеки от тях успя да докаже къде е бил и с какво се е занимавал по време на самото убийство.“ Ето още подробности: една

от жертвите загинала по време на лов по Нил, уцелена със стрела от близко разстояние; други двама бяха отровени; трети се препънал и паднал при оглед на строяща се сграда, четвърти бил намерен с прерязано гърло досами сергията си. Нататък следваха още и още дръзки убийства. Стигнах до заключението, че между петата и десетата година от царуването на Ехнатон, поне според сведенията, с които разполагах, сехметите или бяха ограничили съзнателно дейността си, или се бяха преместили другаде. Разширих територията и времевия отрязък и с изненада открих, че са работили на пълни обороти и през предшестващите десет години.

— Вече повече от петнайсет години! — възкликнах. — Убийците са работили активно повече от петнайсет години! После почти са изчезнали, а непосредствено преди сърегентството на Ехнатон са възобновили дейността си. Защо ли?

— Какво ни гарантира, че са били същите хора? — поклати глава Джарка. — Всеки може да се нарече сехмет и да си купи торба евтини амулети...

— Не, не и не! — възразих разпалено. — Явно са били хора, които са могли да се движат безпроблемно из цяла Тива. Приличат ми много на бандата на Чакалите. Напомнят ми на нещо като семеен бизнес. Възможно ли е да са били търговци? Семейство или цял род, който пътува нагоре-надолу по Нил?

— Но би следвало някой да поддържа връзка с тях. Някой, който да оставя съобщения с имената на жертвите, документ за заплатената цена и събраните средства... Някой, който е можел да бъде посредник.

Джарка ми бе поставил неразрешима задача. Проводих куриери в Мемфис, Тива и Абидос. Поставих същия въпрос на Ушите и очите на фараона. Отговорът не закъсна. Сехметите бяха отговорни за десетки убийства, ала никой не можеше да улови дирите им, нито да посочи поръчителите. Липсваха данни къде се крият и как получават възнаграждението си. Проблемът прикова цялото ми внимание. Ехнатон също прояви интерес, така че бях призован на среща в Царския кръг. Нефертити седеше до мъжа си, който бе в очевидно добро настроение.

— Приятелю Маху — започна той, потропвайки с дългите си пръсти по облегалката на трона. — Разбрах, че напоследък си бил твърде зает. Ще бъдеш ли любезен да уведомиш Царския кръг защо

моят шеф на полицията и Надзорник в Дома на тайните работи и след залез-слънце, а маслените лампи светят чак до разсъмване? Каква е причината за полагането на толкова много извънреден труд? — плесна той рязко, при което Хюйи подскочи, а седящият от лявата му страна Ай продължи да мълчи дълбокомислено, прикрил с пръсти изражението на лицето си.

— Ваше величество — бях решил този път да не крия нищо. — Получих сведение, че група наемни убийци, назоваващи се сехмети, са пристигнали в Града на Атон — умишлено не обърнах внимание на шумните възклицания и викове на членовете на Царския кръг.

— Защо не сме били уведомени — прокънтя гласът на Нефертити. — Какви са тези хора? Защо не са арестувани? И как са били допуснати в свещения град?

— Простете — разперих ръце, — получих тази информация от мои хора в Тива. Може да се окаже пълна безсмислица и празен слух. Всеки може да влезе в Града на Атон, стига да представи доказателство за почтените си намерения и занимание тук. Божествения оповести на цял Египет, че всеки вярващ, който се прекланя пред Атон, е добре дошъл. Сехметите засега са неуловими. Не разполагаме с никакви сведения или пък следа към тях, ала допускам, че е възможно един или неколцина от тях да се намират в тази стая, да сноват като прислужници из коридора, да са отвън сред войниците ни и дори да са във вашия двор.

— Пък и да са тук — обади се Хюйи, решил да ме подкрепи, — не знаем какво ще предприемат. Може да гонят личен карез или да мъстят за извършена неправда — млъкна и затвори очи, осъзнал грешката си.

— Хюйи — свали Ай дланите от устата си, — искаш да кажеш, че дори да са в Града на Атон, убийците може и да не са заплаха за Божествения? Но в такъв случай — продължи с кадифен глас той — ти наистина затулваш или пренебрегваш вероятността убийците да са част от зловещ заговор за удар в самото сърце на Египет.

Страх присветна за миг в очите на Ехнатон, но изчезна бързо, когато той даде воля на гнева си. В началото заудря с юмрук по подлакътника на трона си. После се облегна и изрита масата пред себе си, разпръсквайки по пода ръкописи, мастилници и подложки и приспособления за писане. Той не погледна към никого, но очите му

искряха и устните му се движеха, сякаш разговаряше с някого, когото не можехме да видим или да чуем. Нефертити се опита да го успокои, но той се дръпна рязко. Ай пошепна нещо в ухото му, но Ехнатон замахна и скочи от мястото си. Всички трябваше да отмерим веднага почтителен поклон: бутнахме назад възглавниците и притиснахме чело о студения под. Когато погледнах нагоре, видях, че Ехнатон и Нефертити бяха напуснали помещението. А ние трябваше да останем коленичили. Ехнатон не се появи цели два дълги часа, но никой, включително Ай, не се осмели да помръдне: заседанията на Царския кръг продължаваха, докато самият Ехнатон не обяви края им. По някое време през полуотворената врата зад трона влезе куриер с тревожно изражение на лицето и едва тогава Ай излезе с бърза крачка. Хоремхеб изпъшка високо и прилекна на пети, а Рамзес придърпа възглавницата зад себе си и се разположи възможно най-удобно. Найсетне шамбеланите обявиха връщането на Божествения, който влезе стремително в стаята, придружен от Нефертити и Ай. Ехнатон едва изчака да заемем местата си и обяви царски указ с незабавно действаща сила за цялата територия на Египет — пълното и повсеместно унищожаване на култа към Амон. Статуите му трябваше да бъдат свалени и разрушени. Всяко споменаване на този бог подлежеше на премахване по възможно най-кратката процедура. Всеки възразил или противопоставил се щеше да се смята за предател и подлежеше на разправа. Царската заповед трябваше да стигне до Голямата зелена вода на Север, отвъд Третия праг на Юг и в Синай. Седяхме стъписани, докато гласът на Ехнатон изпълваше цялото помещение. Накрая той посочи към Хоремхеб и Рамзес и постанови:

— Вие носите отговорност за изпълнението му с незабавен ефект! Маху, за теб остава да издириш сехметите. Трябва да ги арестуваши и да ги унищожиши до крак. Такава е волята на фараона и казаното ще бъде извършено!

Насама Хоремхеб и Рамзес ругаха и се противиха, ала на дела светкавично изпълниха указа. Единствено царица Тийи се опита да внуши известно благоразумие у сина си, но Ехнатон и Нефертити не отстъпиха, твърдо убедени, че сехметите са наети от жреците на Амон. Ехнатон се перчеше, че след година от Амон няма да е останала и следа! Той постъпи много хитро и умно същевременно, като не нанесе удар върху останалите богове — Озирис, Птах и Изиди, а се обяви

само срещу Амон. Другите жреци и храмове окайваха това грозно попълзновение, но тайно в себе си бяха доволни, че върховенството на Тиванския бог бе отхвърлено веднъж завинаги с поругаване на храмовете и разпръскване на неговите жреци. Разбира се, имаше бунтове и безредици, особено в Карнак и Луксор, но сирийските стрелци и кушитските наемници под командването на Хоремхеб се справиха бързо и брутално с всичко.

А на мен ми предстоеше да неутрализирам сехметите. Тихомълком се разпоредих за постоянна охрана на всички входи в двореца. Храните и виното за Божествения минаваха през строга проверка с дегустиране. Продължих издирването и денем, и нощем. Открих нещо наистина важно. Сехметите бяха оставили гибелна диря след себе си в градовете по поречието на Нил, с изключение на Ахмин — дома на Нефертити, Ай и останалите от техния род. Защо ли? Нима бяха от този град? Дали пък не бяха и в свитата от Ахмин? Но кои от тях? Имането на Ай и Нефертити, без да споменавам богатствата на царица Тийи, бе обвързано съвсем тясно с Ехнатон и големите му религиозни видения и блянове. Разбира се, можеше и да греша. Имаше и други градове, които не съобщаваха нищо за сехметите. Стори ми се странно съвпадението, че Ахмин изпъкна сред тези градове. Преглеждах внимателно полицейските доклади един по един.

— Изглежда — споделих с Джарка, — сехметите са заможни и уважавани хора. Движат се безпрепятствено по Нил. Възможно е двойки от тях да са съпрузи...

Отново щателно прерових всичко и се натъкнах на още нещо. Вниманието ми привлече едно семейство, което се бе преместило от Тива и с години неуморно бе атакувало централата на писарите с молби за наемане на работа в двореца. Бяха мъж, жена и трима отраснали синове. Постанових постоянен надзор над дома им и съумях да подкупя един от прислужниците. Той ни разказа нещо съвсем различно. Въпросните синове не били от семейството, а жреци писари от храма на Амон в Тива. Нахлухме в къщата им, арестувахме всички и иззехме документите им. При мъченията един от младите не издържа и направи признания. Били принудени да напуснат Тива след затварянето на храма на Амон. Взели подходящ папирус и заплатили на фалшификатор да им изготви документи, с които дошли в Града на Атон, петимни да бъдат наети на служба. Докладът ми отиде веднага в

Големия дом. Лично Ехнатон, придружен от Нефертити и Ай, слезе в подземните помещения за разпита на задържаните. Придружаваха ги Тату (сигурен бях, че именно той донасяше на Ехнатон за всички мои действия) и Мерире, чието изражение на самодоволно благочестие беше по-отблъскващо от всеки друг път.

Ехнатон, подкрепян горещо от Ай, бе убеден, че бях разкрил сехметите. А всъщност сред вещите им не намерих нито амулети, нито някакво друго пряко доказателство за принадлежност или връзка със сехметите, но Ехнатон отказа да ме чуе. Самата гледка на заловените врагове и дребната им лъжа бяха достатъчни доказателства. Той отхвърли протестите им, че били обикновени писари и жреци на Амон, които се опитвали да си намерят нова работа. Ай също не пожела да се вслуша във възраженията им. Лично Ехнатон произнесе присъдата. Жената, която беше съпруга на по-възрастния от жреците, бе осъдена да изгние в Червените земи. Четиримата мъже бяха изведени в пустинята и екзекутирани по кратката процедура. А моя милост бе отново поздравена като герой: получих нова златна огърлица и вино от личната изба на Ехнатон. Челото ми бе помазано със свещен елей. Ехнатон ме призова официално пред Прозореца на появата, където Нефертити ме засипа собственоръчно с ароматизирани розови венчелистчета.

— Тези хора не са сехмети — опитвах се да убедя поне Ай, — сигурно имат други грехове, но само боговете знаят...

— Моля? Боговете? — извика високо Ай.

Ударих се силно по гърдите и продължих:

— Само Единствения, който вижда всичко, знае какво са таили в сърцата си, но не мисля, че са сехмети.

— И защо да не са?

— Твърде неловки са: много лесно бяха уличени. И още нещо: прекарали са по-голямата част от живота си в Тива, а от полицейските доклади знаем, че сехметите са били най-активни в Мемфис и в Абидос.

— Лъжат — контрира ме Ай. — Убийците винаги лъжат в своя защита. Маху, бъди доволен. Фараонът те награди с усмивка и ти спечели отново благоволенieto му. Защото изпълни възложената ти задача.

Взрях се в лукавото му лице и в очите, които не издаваха нищо. Дали пък той не бе наел сехметите? Не бе ли това причината той да нарочи с такова пристрастие жреците на Амон? Точно Ай, с неговото умение да разпитва и да претегля внимателно всичко в непроницаемостта си сърце? Защо ли бе избързал да посочи някого с пръста на обвинител? Поклоних се и си тръгнах бързо, за да се върна към разследванията си. Почти бях изгубил надежда и се канех да оставя нещата на собствения им ход, преценявайки донесеното от Собек като празен брътвеж, когато една нощ забележката на Джарка накара сърцето ми да подскочи. Съвсем неочаквано бях попаднал на следа, която водеше право към сехметите.

ОСЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

*Облегнат на жезъла си, Маху слуша новината:
разкрито е местопребиваването на някакъв злосторник.*

Сцена от гробницата на Маху в
Тел ел Амарна^[1] — Града на Атон

Хоремхеб и Рамзес подгониха с ловна страст култа към Амон, така че последователите му не се чувстваха в безопасност нито в храмовете, нито по улиците на Тива. Дори в частните гробници не намираха убежище и сигурност. Агентите на Ехнатон чупели печатите на гробници, влизали вътре и заличавали по стените рисунките на свещената гъска на Амон. Войниците претърсваха безразборно домове, магазини и складови помещения с цел да открият и да унищожат статуи или изображения на който и да е друг бог. Провинилите се пред Атон бяха публично осмивани: качваха ги на магарета с лице към опашката и ги развеждаха по улиците. В Града на Атон бяха обявени за престъпни възхвалата към друг бог и честването на друго божество. Плъзна растящо безпокойство, за което не помагаха нито пусканите нощем стрели към звездите, нито смразяващите сърцето слухове за върлуващата чумна епидемия отвъд Синай. А аз продължавах да търся сехметите. Още ме глождеше въпросът, как шпионите на Собек бяха научили, че някой търси сехметите из Тива? Може би този, за когото работеха, нарочно бе разпространил слуха за тях, за да хвърли обвинението пред вратата на Амон, което пък бе прието с особено доволство и готовност от страна на Ехнатон. Не се осмелявах да се доверя на нито един от моите агенти и шпиони, нито пък успях да уведомя Джарка, така че се наложи сам да свърша всичко.

Продължителните ми бдения само потвърдиха подозрението ми. Така че приех със задоволство поканата на Махре и Некмет към

Джарка и мен за вечеря — менюто включваше великолепно ястие от риба в специален сос. Гостилницата бе затворена за други посетители. Седнахме да се храним върху покрива на къщата с гледка към елегантно подредения вътрешен двор. Месото бе превъзходно, сосът — свеж и пикантен, а виното се оказа от най-добрите ханаански сортове. Внимавах какво ям и пия, докато оглеждах тази много специална двойка — Махре в бяла роба, с лъщяща от ароматизирано масло глава и лице и Некмет с мека кожа и очи на кошута. Държах се малко високомерно и надменно, макар и да не знаех цялата истина, която в крайна сметка щеше да срути в прахта толкова много и толкова красиви сънища и мечти. И все пак в мига мислех само за Джарка и за обичта му към младата жена. Накрая реших да нанеса удара си първо към нея. Тя тъкмо ми сервираше маруля, гарнирана с масло и подправки, а Джарка я закачаше, че тя флиртува съзнателно с мене. Махре се смееше. Не можах да издържа. Вместо да поема съдината с храната, която Некмет ми поднасяше, я стиснах за китката толкова здраво, че тя се намръщи.

— Ти от Ахмин ли си?

— Не — отвърна вместо нея Махре с бдителен поглед.

— Но онзи ден си се изпуснала пред Джарка, че си оттам!

— Какво? — извърна се Махре към дъщеря си, която поклати глава отрицателно.

— Но ти ми го каза! — каза с тревога в гласа Джарка.

Пуснах ръката на Некмет.

— Да, от Ахмин си — натъртих. — Казала си на Джарка, че си родена там. Сигурно неволно си допуснала грешка. Но ако е така, баща ти и майка ти също трябва да са от този град. Защо лъжеш сега?

Пиршеството приключи. Лицата на Махре и Некмет говореха издайнически за положението, в което се оказаха: за първи път някой ги изненада с вестта за действителната им самоличност.

— От Ахмин сте — повторих самодоволно. — Доколкото знам, сте роднини на Ай, доверения приятел и тъст на фараона. Тогава защо идвате тук така, сякаш не познавате никого? Защо се налага да омайвате Джарка? За да имате достъп до двореца ли? Та Ай може да го уреди само с едно кимване!

— Грешите — обърка се Махре. — Наистина грешите, не се познаваме с Ай. Виждали сме го само отдалеч. Аз...

— Лъжец! Не говориш с гласа на истината, защото тази истина ти е съвсем чужда.

— Маху! — предупредително се намеси Джарка.

— Лично наблюдавах къщата ви и видях Ай да влиза и да излиза от тук късно през нощта. Защо сте тук? Кого дебнете? Мен? Джарка? Или самия Ехнатон?

Некмет си взе парче нар. Задъвка го внимателно, използвайки възможността да погледне към баща си.

— Наричате се сехмети — продължих. — Фамилия на наемни убийци. От Ахмин сте. Работите само за Ай. Махре, преди години си работил със съпругата си, но тя е починала. Сега го правите двамата с хубавата ти дъщеря. Очистили сте някои хора в Тива непосредствено преди Божествения да напусне този град. Давали сте гласност на убийствата, за да ги вземат хората за разправа между конкуренти или за отмъщение. Но всичките ви жертви в Тива имат нещо общо: до един са били неприятели на Ай. Същото важи и за жертвите ви по поречието на Нил — част от думите ми беше истина, а останалото — просто предположения и блъф. — Тук ви е довел господарят ви Ай. С наша помощ, особено от страна на Джарка, сте си осигурили свободен достъп в двореца.

— Не сме сторили никому нищо — възпротиви се Некмет.

— Все още не — блъснах встрани чашата си с вино. — Първо е трябвало да се погрижите да бъдете приети тук, да станете част от всекидневието. Пък и за какво да бързате. Която и да е била жертвата, сте чакали заповед от господаря ви Ай, преди да нанесете удара...

— Имаш ли доказателства? — бе започнал да мисли Махре.

— Не си въобразявай, че сме дечурлига, започнали двубой с пръчки — озъбих му се. — Ще преровя цялата ви къща: сигурен съм, че ще намеря онова, което ми трябва.

— Къде са полицаите ти? — попита Некмет.

— И двамата знаете много добре онова, което никой друг не знае. Божествения е приел, че сехметите са изобличени и екзекутирани. Но ако разбере, че истинските наемни убийци са били подпомагани и са получили достъп до двореца благодарение на помощника ми, на Джарка също ще му се наложи да изпита силата на гнева му.

— Нека да отидем при господаря Ай — предложи Махре.

— И той ще отрече всичко — срязах го. — Ще ме изкара луд, но бедата ще бъде вече сторена. Дори и да се измъкнете, Джарка ще остане в сянката на подозрението до края на живота си.

— Мисля... — започна Махре и внезапно блъсна масата.

Но преди да се изправи, го забелязах да свива ръката си в лакътя, и бях готов, когато замахна. Спотайваният досега нож в ръката му бе насочен право към гърлото ми; Некмет също се хвърли към Джарка със скрита кама. Той се оказа по-бърз от мен и парира атаката ѝ с удар в стомаха. Ножът на Махре докосна съвсем леко врата ми отстрани. Успях да пробода оголената му шия и не се поколебах да направя срез със завъртане на острието. Той падна на възглавниците, явно изненадан; кръвта му заизскача на тласъци от устата и от раната му. Затрепери като при силен пристъп на треска; от устата му се разнесоха ужасяващи звуци. Погледнах вдясно. Джарка бе обвил с ръка тила на Некмет и продължаваше да я притиска към камата, забита в горната част на корема ѝ; устните ѝ бяха полуотворени, а клепачите ѝ потрепваха бързо-бързо, сякаш искаше да му каже нещо важно или да го целуне. Лицето на Джарка напомняше маска със страховито изражение: с дълбоката мъка и болка на човек, решил твърдо да не отпусна хватката си. Очите му се взираха съвсем отблизо в нейните. След малко лицето ѝ помръкна, а раменете ѝ се отпуснаха. Махре също притихна. Дръпнах Джарка встрани, освобождавайки трупа на Некмет, който се строполи върху възглавниците. После напълних с вино чашите ни. Докато седях и отпивах, Джарка хълцаше — една от най-сърцераздирателните сцени, на които съм присъствал в целия си живот. Той прекара така сигурно цял час, докато двата трупа продължаваха да ни гледат с изцъклените си очи. Около и над къщата закръжаха птици; нощта се спусна, тъмна и мека като кадифе. Най-после Джарка изтри сълзите от очите си.

— Защо не ми каза? — осъдително попита.

Младият ми приятел внезапно бе остарял. Лицето му бе загубило маслинения си цвят и мекота, под очите му имаше червени кръгове, а встрани от устата му се бяха вдълбали бръчки. Приличаше ми на старец, повален от тежка болест.

— Нямахме и за миг да ми повярваш. Познавам те добре. Щеше да поискаш обяснение от Некмет. И двамата щяха или да те убият, или да те излъжат и да избягат.

— Защо? Защо тя ме излъга?

— Не знам.

— Ще убия и Ай — закани се той.

— Не, няма — изправих се с натежало и напрегнато тяло. — Хайде, Джарка, чака ни много работа, трябва да претърсим къщата.

Мислех, че Джарка няма да приеме, но сгреших: той затършува с удвоено настървение за улики, които да докажат, че съм сбъркал, макар да знаеше вече истината. Преровихме всичко от избата до покрива. В началото не намерихме нищо; само пролича, че Махре и дъщеря му са пътували много из цялото царство. Бяха натрупали значително състояние. Избата бе превърната в склад за вино. Забелязах, че е потясна, отколкото етажът над мазето. Взрях се в стената и открих, че е лека преграда от дъски, измазана с гипс. Открихме и врата в одяланите греди. Отворихме я и се озовахме в тайна стаичка между истинската и фалшивата стена. И там намерихме търсеното доказателство — ракла с медальони и амулети с изображения на богинята Сехмет, сирийски лъкове, три колчана със стрели, мечове, ками и палитри за писане. И още нещо, което бе по-важно: скривалището имаше много добре оформена медицинска аптечка с подходящо разпределение; съдържаше съдинки и гърненца, грижливо запечатани и с четливи надписи. Изнесохме всичко на светлината на маслените лампи.

— Не съм лекар, но предполагам, че са отрови и други опасни илачи, които са напълно достатъчни да се затрие цяло село.

Намерихме и документи; те бяха с официални печати, на различни имена и с разнообразни подробности. Имаше съдинки с грим, перуки и дрехи, така че Махре и Некмет да могат да се дегизират при нужда. Открихме и няколко кесии със злато и сребро, както и неголямо ковчеже с драгоценни камъни.

— Непрекъснато са имали пълна готовност за бягство — отбелязах. — Подготвени да потънат в неизвестност веднага след като изпълнят поставената им задача.

Джарка бе успял да се овладее напълно. Върнахме се на покрива при труповете, потънали в кръв и събрали вече първите мухи.

— Какво ще правим? — попита той.

— Колцина знаят, че сме били поканени на вечеря?

Джарка, чието лице бе още белязано от сълзи, направи отрицателен жест с глава. Казах му, че трябва да ми помогне. Увихме

двата трупа с парчета от овчи кожи, овързахме ги здраво с въже, разчистихме тайното помещение и ги сложихме там. Намерих една кожена торба и събрах в нея всичко ценно. С кофи вода от фонтана отмихме кървавите следи от терасата, след което изчакахме да съмне, за да видим резултатите. Покривът не се различаваше с нищо от всеки друг покрив. Измихме подносите, чиниите и чашите в големи съдове с вода в кухнята; после слязохме в избата, върнахме по местата им тежките греди и окачихме вратата на мястото ѝ. Огледах най-внимателно цялата къща. Тръгнахме си едва когато нищо не можеше да издаде престоя ни тук. Джарка попита:

— Защо? Защо трябваше да заличим следите си?

— Защото просто няма друг начин — отговорих предизвикателно. — Нямам доверие на Ехнатон и никак не ми се нравят внезапните му настроения и гневните изблици на Нефертити. А пръстът на подозрението ще бъде насочен право към тебе.

Когато се прибрахме, той се съблече и хвърли дрехите си към мен.

— Изгори ги — извика ми.

После слезе в единия вътрешен двор, изми се и се върна в стаята си. Последвах го. Той се стягаше за път, обувайки походни сандали; един комплект от кожени панери бе вече готов. Джарка праметна през рамо лък и колчан със стрели, пхна кинжал в пояса си и взе яка тояга в ръка.

— Джарка, какво става? — попитах.

— За известно време изчезвам от полезрението на Ай — измърмори той.

После стисна ръката ми и изчезна. Прекара четирийсет дни и нощи в Червените земи. Когато се върна, лицето му бе потъмняло до черно, косата му имаше сиви нишки, а тялото му бе загрубяло. Не каза почти нищо за дългия си престой на открито, а се върна веднага към обичайните си задължения. Бях доста зает, докато отсъстваше. Първо пуснах мълвата за внезапното заминаване на собственика на гостилницата и хубавата му дъщеря. Ай бе поставен пред свършен факт и трябваше да приеме предложената история, макар че се бе досетил за истинския развой на нещата. Пресрещнах го сам в една от градините на двореца. Отначало той симулираше недоверие и

отхвърли обвиненията ми. Тогава му разказах какво точно се бе случило и къде са скрити трупите на двамата убийци.

— Оставям нещата в твои ръце — предупредих го. — Трупите трябва да бъдат извадени и погребани така, както е редно. Но не вярвам, че ще го сториш.

— Накрая ще се размиришат — опита се да парира с достойнство думите ми той, но очевидно се безпокоеше за евентуален подслушвач. — Е, нали телата им са плътно овързани в...

— Защо ги нае — прекъснах го рязко — и кого бе набелязал този път?

Ай мина встрани, за да помирише едно цвете. Откъсна го и го стисна с пръсти.

— Господарю Ай — прошепнах дрезгаво, — не ме ли назоваваше свой приятел и съюзник?

Ай вдигна глава и поднесе смачкания цвят към носа си, но за да прикрие устните си, преди да попита:

— Маху, какво виждаш, като ме гледаш в очите?

— Страх — отвърнах искрено.

— Наистина е страх. Скоро ще разбереш причината.

— Само това ли е било възможно?

— Стига, Маху — замахна той с унищожения цвят и кимна. — Всичко свърши. Виното не е вече толкова пивко и храната — все така вкусна. Трябваше да разпространим култа и преклонението към Атон, а не да преследваме хората, които рисуват гъски по стените на гробниците си или държат статуйка на Изиди в някой шкаф. Никога не съм и помислял да оставяме Тива да погине или съюзниците ни от Синай да се ваят в прахта, защото сме ги лишили от помощта си. Още по-зле... — поклати глава. — Не — хвърли встрани цвета и отсече: — Ще видиш! Сехметите щяха да бъдат по-лесното разрешение на въпроса...

Ай не отрони и дума повече.

Споходи ни дванайсетата година от царуването на Ехнатон и в чест на големия юбилей — годишнината от коронацията му, царят потъна в празненствата. В Тива бяха поканени пратеници от други царства. Отприщиха се чествания и тържествени шествия; военни части дефилираха с парадна крачка, на всевъзможни тържества се раздаваха подаръци и лакомства. Ехнатон се появи пред обществото в

пълното си величие, окичен с всички славни атрибути на фараонската власт. Приемаше пратениците от Куш, Ханаан и Либия, както и митанийските и хетските посланици, поучаваше ги и ги посвещаваше в добродетелите на Атон, представяше им Нефертити и ѝ се усмихваше, ала по време на церемониите не криеше подчертано хладното си отношение към нея. Бях потънал толкова дълбоко в служебните си занимания, че през изтеклите месеци не бях забелязал честите отсъствия на Ехнатон, а господарката Хийа като че бе изчезнала безследно от двора. И всичко това се оказа предвестник на бурята, която се разрази след края на юбилейното празненство, когато Ехнатон и Нефертити проведоха поредната среща на Царския кръг. Бяха поканени само Благодетелите и чедата на Кап. Започна се според установения официален протокол. Мерире каканижеше безкрайна молитва към Атон. Хоремхеб потупваше с длан една татуировка на коляното си, а Рамзес си бе дал вид, че дреме. Останалите изглеждаха потиснати. Пентжу го нямаше, разбира се, тъй като все още нямаше право да се появява в присъствието на царицата. Два-три дни преди честванията го бях зърнал и се бях изненадал от потайното изражение на лицето му и от червените кръгове около очите му — сякаш бе плакал съвсем скоро, и то продължително. На срещата присъстваха и три от дъщерите на Ехнатон — Мекетаатон, Меритаатон и Анхеспаатон. Близначките бяха миловидни, а Анхеспаатон сияеше в младостта си. Бе наследила част от смайващата хубост на майка си; очите ѝ бяха твърде изразителни, а в движенията ѝ прозираше изискана женственост. Вече умело подчертаваше извивките на загърнатото ѝ в благоуханни роби тяло, което привличаше и задържаше мъжките погледи. И трите дъщери бяха коленичили на възглавници в нозете на Нефертити. Близначките изглеждаха леко смутени, но Анхеспаатон, чиято коса бе прибрана с великолепно златна панделка, оглеждаше надменно присъстващите. Когато Мерире привърши отегчителното си молебствие, Ехнатон вдигна глава. Нефертити понечи да го докосне по ръката с обичаен жест, но той я отблъсна. Нефертити сякаш не усети обидата, а единствената ѝ реакция бе съвсем леко накланяне на главата. Тя ме загледа с поглед, изпълнен с покруса. Дадох си сметка, че изтеклите години бяха оставили видим белег върху нея: възрастта ѝ личеше, бузите ѝ не бяха

вече толкова гладки и тялото ѝ беше наедряло. Ехнатон прокара ръка по лицето си и заговори мъчително:

— Всички вие сигурно...

Спомням си толкова добре онези негови думи, защото бурята се разрази именно с изричането им.

— ... сигурно сте се питали какво ще стане, когато се върна при моя Отец, за да се слея с него отвъд Далечния хоризонт. Кой ще седне тук и ще носи короната на Египет? Кой ще държи камшика и жезъла? Кой ще се застъпва за вас.

Стъписана, Нефертити извърна лице. Обичайното бърбене и клюките из двора гласяха, че най-голямата дъщеря на Ехнатон ще заеме мястото му. Нефертити реагира с причудливо движение на ръцете, като че даваше знак на стоящите прекалено близо до нея царедворци да се отдръпнат.

— Ваше величество има дъщеря — изрече смаян Туту.

— Но сега имам и син — отгърмяха думите на Ехнатон през помещението.

— Господарю! — изпъшка Туту със зяпнала уста.

— Имам син — повтори Ехнатон. — Плът от плътта ми и кръв от кръвта ми. Синът ми Тутанкатон е роден от жена ми Хийа! Той не е първото...

Така и не разбрах защо Ехнатон избра точно този миг и ден, за да съобщи това на света. Навярно цялото му негодувание и разочарование, таени отдавна, се бяха смесили и сега се разтекоха като пихтия.

— ... първото ни дете — продължи фараонът. — Имахме и дъщеря, която умря след преждевременно раждане. Но принцът е здраво и силно дете. Той е моят наследник: благословеното семе на Атон и дъхът на Бога. И той ще ме наследи и продължи!

Царският кръг бе вцепенен от ужас. Не можех да не оценя по достойнство коварството на Ехнатон, макар че ме огорчи публичното унижение на Нефертити. Тя си бе позволила голям, ужасен пропуск. Хийа отдавна бе едно от Царските украшения и всички бяха свикнали да се отнасят към нея снизходително. Нефертити също бе пропуснала да отбележи продължителното отсъствие на митанийската принцеса и дългите ѝ усамотявания из безредно построените дворци в чест на Атон. Наистина ли се бе оказало толкова трудно да се види, че

маймунката Хийа я няма? Явно Пентжу имаше пръст в цялата история. Изражението на Нефертити бе сърцераздиращо: с напълно объркан поглед в лудешки разширените ѝ очи, внезапно погрозняла и срината, тя скочи, отстрани децата и коленичи на възглавницата пред Ехнатон с гръб към нас.

— Господарю — прозвуча силен и съвсем овладян гласът ѝ, — господарю, умолявам те да ме изслушаш — Ехнатон се видя принуден да погледне към нея: — Аз съм твоята царица и Велика съпруга. Мога ли да разчитам, че потомството на митанийската принцеса няма да носи никога Двойната корона на Египет?

Ехнатон не отговори. Лицето му бе напрегнато, а тялото му се изпъна до краен предел. Бе принуден да пресрещне влудяващия гняв на Нефертити. Тя се премести напред на колене с изправено тяло, за да постави ръце на коленете му — класическата поза на молителя.

— Вече казах. А онова, което фараонът е изрекъл, ще бъде изпълнено!

Нефертити остана на колене, но отдръпна ръце.

— Защо, господарю? И защо сега? Защо тук? Не би ли могъл да ми го кажеш в самотата на нашата спалня?

— Вече казах. Волята ми е проявление на върховната ми власт. И моята воля ще бъде изпълнена!

Близначките се разплакаха и коленичиха до майка си, но Анхеспатон обърна хубавото си лице към нас и ни изгледа с хладен поглед, сякаш държеше да запомни изражението върху лицето на всеки от нас.

— Вие ме предадохте! — изправи се Нефертити с умолителен призив към Царския кръг, но каква ли подкрепа и утеха би могла да получи оттам? — Вие ме предадохте — повтори.

— Господарката Хийа бе вярна и законна съпруга на Божествения — изговори набързо Туту, а застаналият до него Мерире закима енергично.

— Замълчете! — изкрещя внезапно Нефертити. После се извърна отново към съпруга си: — Ти също ме предаде! А се закле! — Ехнатон вдигна ръка, приканвайки я да замълчи, но Нефертити отказа да се подчини: — Изрече клетва за вечни времена. Само нашите деца, в които има от плътта на Слънцето, ще наследят Двойната корона!

— Предал ли? — смени курса Ехнатон. — Ти ли ще ми говориш за предателство? — и посочи към Ай, чиято глава се сведе ниско.

— Къде е изтърсакът? — озъби му се Нефертити.

— В безопасност е.

— А маймуната?

— Мъртва е — възрях се онемял в Ехнатон: шепотът от гласовете на останалите присъстващи замря. — Съпругата ми Хийа е мъртва — повтори той. — Замина към Далечния хоризонт. Вече се намира отвъд нашите грижи и сълзи, но не и отвъд паметта ни. Лекарят... — мигом ми направи впечатление единственото число на съсловната титла, — лекарят не успя да спре кръвотечението...

— Тогава дано тялото ѝ изгние! — изкрещя Нефертити. — И дано отрочето ѝ я последва бързо!

Ехнатон скочи и силно я зашлеви. Ай направи опит да я задържи, но ударът бе толкова силен, че Нефертити се просна на пода. Близначките се разпищяха. Анхеспаатон остана неподвижна. Царедворците се понадигнаха, без да знаят как да постъпят. Нефертити се изправи полека, попивайки кръвта в ъгълчето на устата си. Тя пошепна нещо на Ай, който напомняше пречупена тръстика, но той успя само да се отпусне тежко на възглавниците, без да знае в страха си докъде можеше да стигне гневът на Ехнатон. Последните задръжки на Нефертити паднаха. Тя се разкрещя на Ехнатон, който ѝ отговори със същото. Дрехите и на двамата бяха раздърпани и в окаяно състояние, а единият чехъл на Ехнатон се бе изхлузил. Царският кръг бе изпаднал в абсолютен шок, докато гледаше как фараонът и великата му царица си крещят един на друг като някой селянин и жена му в крайните улички на Тива. Рамзес прикри усмивката си. Хоремхеб следеше сцената с глуповато изражение. Мерире бе затулил уши с длани. Цялото негодувание, таило се през последните няколко години, сега изскочи на повърхността в ужасно състезание по надвикване. Капитанът на стражевата гвардия се втурна в стаята, разтревожен от страшната шумотевица, но аз го отпратих с успокоителен жест. Раменете на Рамзес подскачаха от беззвучен смях, тъй като кавгата между фараона и неговата царица продължи, след като те изгубиха и последното зрънце от обичайното си приличие и достойнство. Ехнатон се огледа, но едва ли различи нещо около себе си. А може би умоляващото ми изражение бе пробilo най-сетне през маранята на

гнева му, защото той прибра робата около себе си и се върна на трона, сякаш оглушал внезапно за крясъците и проклятията на съпругата си. После ми направи знак да приближа. Коленичих на възглавниците пред него и се поклоних дълбоко. Когато вдигнах глава, Анхеспатон продължаваше да ме гледа с неразгадаема усмивка. Гневът бе разкривил лицето на Ехнатон. Следа от слюнка бе засъхнала по брадичката му; издутият му гръден кош се надигаше бързо и високо, сякаш той бе тичал отдалече, а бялата му роба бе прогизнала от пот. Той се приведе напред и ме плесна по рамото. Заговори едва когато Нефертити млъкна от изтощение.

— Съпругата ми ме засипа с обидни думи. Осмели се да заплашва престолонаследника. Ето защо ще бъде оставена в уединение в Северния дворец. Вече не ще има възможността да вижда лика ми. Маху, погрижи се за изпълнението на волята ми.

Отправих се към Нефертити с протегнати ръце. Тя бе остаряла с десет години през този един час. Гримът ѝ бе размазан на петна и се бе стекъл с потта и сълзите ѝ. Едната ѝ обеща я нямаше, а в гнева си бе скъсала огърлицата си от злато и сребро от врата си; скъпото украшение лежеше в краката ѝ.

— Господарке — казах съвсем тихо, — последвайте ме.

Тя понечи да възрази.

— Повикай стражата! — изкрещя Ехнатон.

Нефертити въздъхна дълбоко; тялото ѝ трепереше. Стори ми се, че се задушава, но след миг се отпусна. Все пак остана права с наведена глава, свила ръце на корема. После явно призова цялото останало ѝ достойнство и тръгна към вратата. Опита се да се обърне, но аз побързах да я хвана за лакътя.

— Господарке — прошепнах, — безсмислено е.

Очевидно Ехнатон бе предвидил развоя на събитията. Отвън бе струпана голяма група либийски наемници — специално подбрани войници и офицери, които ни оградиха мигом. Минахме по коридорите, пресякохме вътрешните дворове и градините и поехме по Царския път към Северния дворец. Нямаше съмнение, че решението на Ехнатон е било обмислено грижливо по-рано. Посрещна ни подсилена стража, а по коридорите и в помещенията на царските особи се суетяха прислужници с изопнати от уплаха лица, както и почетни дворцови дами, готови да услужат на своята господарка.

Покоите на Нефертити тук не се различаваха почти никак от обстановката в Двореца на Атон, където бе отраснал Ехнатон. Войници в пълно бойно снаряжение пазеха всяка порта, врата и място за достъп. В кухните вече приготвяха храна. Нефертити спря и се огледа с натъжен поглед.

— Маху, нищо не ме изненадва — каза тихо. — Прилича ми на връщане назад във времето. Това е новият ми дом. Нали?

На входа на спалнята си тя освободи суетящите се придворни дами и помоли да доведат дъщерите ѝ. После ме подкани с жест да я последвам. Затворих вратата след себе си и се облегнах на нея. Тя прекоси стаята и седна на края на малък диван. Известно време остана там, хлипайки тихо. Отидох до масата, сипах в чаша от охладеното за случая вино и ѝ го занесох. Тя грабна чашата от ръката ми и отпи жадно. Понечих да си тръгна, но тя ме спря, хвърли няколко възглавници в краката си и ми посочи да седна. После вдигна лицето си към мене; беше бледо, с изопнати черти, но очите ѝ бяха същите: все така хубави, дори още по-привлекателни след изплаканите сълзи.

— Ти знаеше ли, Маху?

— Не, кълна се в името на всичко свято.

— Маху, Маху, просто не бях обърнала внимание на отсъствието ѝ — тя ми върна чашата. — Дори мислех, че са я върнали в Тива. Къде е била?

— Доколкото знам, има малък дворец на свое разположение. А защо питаш мен, нима не си усетила сама?

— И да, и не — каза уморено тя. — След раждането на последната ни дъщеря Ехнатон престана да идва в спалнята ми, охладня и се отчужди от мен. Често ме питаше за времето, което бях прекарала в Ахмин, както и за отношенията ми с баща ми... А миналото ми си е лично мое, не го засяга... Понякога разговаряше грубо с мен. Не пропускаше да ми напомня, че е син на Атон. А това не е вярно! Нали знаеш истинското положение на нещата? Ала Ехнатон вярва, че лично *той* е Атон. Въплътен Бог и Притежател на цялата Мъдрост. И стигна дотам, че възневидя самото ми присъствие около себе си.

Дадох си сметка защо Ай бе потърсил услугите на сехметите и защо Хоремхеб и Рамзес бяха толкова угрижени. Градът на Атон, бленуван от моя господар, се олюляваше на ръба на своята гибел.

Нефертити, която сякаш разговаряше със себе си, бе подхванала молитва за успокояване на болката от всички неправди на този свят. Запазих мълчание. Не я попитах нищо за илачите, които бе давала на Хийа, нито пък споменах името на Пентжу, макар и да подозирах какво се бе случило. Най-после, надвита от изпитото вино и нервното изтощение, Нефертити легна на дивана, придърпа една възглавница под хубавите си бузи и заспа. Известно време останах на колене, възрях в онова изящно лице, обрамчено от великолепната ѝ червена коса. След това се наведох по-близо и я целунах съвсем леко по полуотворените устни, запазили сладостта на изпитото вино. Изправих се и тръгнах към вратата.

— Маху — извика тя, но аз не се обърнах, а само спрях с ръка на резето, — сгреших, подведена от собствената си гордост и надменност.

Отправих се към представителното жилище на господарката Хийа — дворцова резиденция с прилежащи градини. Посрещна ме Пентжу с посивяло лице и хлътнали очи с безизразен поглед. Разказах му какво се бе случило. Той се усмихна и кимна доволно. Когато го ударих по лицето, той нито протестира, нито повика стражата, а само се изправи бавно, обърса кръвта от носа си и кротко се усмихна на себе си. Ударих го още веднъж, въпреки че чувах от къщата тъжна песен: оплакваха смъртта на Хийа, чието тяло бе подготвяно за погребалната церемония в една от гробниците в стръмните скални грамади на изток.

— Ще ме удариш ли отново?

— Защо? — попитах рязко.

— Защо ли? — присви усмивка очите на Пентжу. — Да се отнася с мене като с куче пред очите на целия съвет! Да ме удря по голия задник, като че ли съм непослушен ученик! Да не чуя и дума за извинение! Да ме уединят, като че ли съм заточеник! Същото важи и за Хийа. Забременя преди около осемнайсет месеца, но бебето се роди преждевременно.

— Но как?

— А ти как мислиш, че се зачеват бебета? — изрече ядно.

Вдигнах ръка заплашително.

— Маху, Маху — хвана той китката ми. — Хийа бе лукава като маймуна. Тя подозираше, че във виното и храната, пращани като подаръци от Нефертити, има всевъзможни неща, които или ще ѝ

попречат да зачене, или ще унищожат плода. Предупредих я да се храни само с това, което идва от мен. Божествения идваше често тук. Подслушвах как ѝ разказва, че Нефертити му е омръзнала, че го дразни с твърденията си, че се вижда като равна с него, че също се смята за божествена... И най-вече страданието му, че няма син — сви рамене Пентжу. — Когато Хийа забременя отново, Ехнатон ме накара да се закълна, че няма да споделям това с никого. Поиска това от всички тук. Готвачите и прислужниците, които са до един от Митани, се задължиха да бъдат предани единствено на Хийа. А на нея ѝ бе внушено да не излиза от градината. Портите бяха завардени, но най-важното бе, че никой не подозираше нищо.

— С изключение на Ай. Прав ли съм?

— Да, с изключение на Ай. Той научил по някакъв начин новината, но не се осмелил да я сподели с дъщеря си или да уведоми фараона. Преди десет дни детето се роди напълно здраво и силно. Горката Хийа се почувства зле. Порази я родилна треска и почина. Заповедите на фараона не се обсъждаха: никой не можеше да влезе тук и никому не се разрешаваше да излезе от двореца без писмено нареждане.

— С изключение на мен, нали?

— Хийа имаше слабост към теб. Наистина те харесваше. Ти бе от малцината, които се отнесоха с уважение към нея. Намираше те за чудак. Как те описваше ли? — притвори очи. — Ето така: той не е човек, който е изгубил душата си, а човек, който я търси. Преди да издъхне, бе потънала в пот; тресеше я и я изгаряше огън, също като камък, напичан от слънцето. По някое време спомена шепнешком името ти и поиска думите ѝ да стигнат до теб — усетих как ме побиха тръпки. — Маху, разпоредих се да те пуснат само заради нея — сниши се до тих шепот гласът му. — Защото има послание за тебе: „Кажи на Маху, — заръча ми тя, — че говоря съвсем малко, преди да умра, но ще продължа да говоря и отвъд гроба си.“

Спомних си каква е голямата, истинска клетва за митанийците.

— Какво ти каза? — попитах развълнуван.

— „Кажи на Маху да бди над сина ми. Кажу му да стане негов водещ дух и да го пази така, както пазеше някога Забуления. Кажу му, че може би моят син е Оня, който трябва да дойде: Месията, Осветения от Бога.“ — Пентжу бе стиснал китките ми толкова силно, а гласът му

прозвуча толкова убедително, че повярвах напълно в истинността на думите му.

— Не мога.

— Маху, трябва. Тя изрече свещената клетва. Назова те и те призова по име. Независимо дали ти харесва, ти си обвързан с това дете. Остани тук.

Пентжу се отдалечи, а след малко се върна, следван от млада жена, която носеше бебе, което сучеше от щедрата ѝ гръд. Тя ме погледна, засмя се и избърбори нещо на непознат език. Пентжу ѝ отговори и тя положи внимателно пеленачето в ръцете ми. За първи път в живота си държах бебе. Дръпнах ленената качулка от главичката му. Видях издължения откъм тила череп, но личицето му беше много миловидно и приятно: малки немигащи очички, топчести бузки и устенца, които се отваряха и затваряха, жадни за гръдта и зърното ѝ с животворното мляко. Очаквах да се разплаче, защото някой току-що му бе попречил да продължи да бозае, но то само ме гледаше съсредоточено. Усетих топлината на телцето му през ленените завивки. Пъхнах пръст в малката ръчичка и се засмях, когато усетих съвсем леко стискане. Пентжу каза още нещо на дойката, която се дръпна встрани. Известно време се вирах в мъничкото същество, предизвикало такива вълнения и хаос във върховната власт на Египет.

— Тутанкатон — казах много тихо, — престолонаследникът Тутанкатон.

Черните очички продължаваха да се взират в мен малко глуповато. Казвах ми, че бебетата не се усмихват, а изражението на лицата им се определя само от глада и жаждата. Но това малко човече ми се усмихна изведнъж, макар и за миг, сякаш бе доволно от нечия шега. Подадох го обратно на Пентжу.

— Наистина ли е здраво?

— Да, съвсем добре е — потвърди Пентжу. — Здрав е и няма никакви деформации по тялото.

Стори ми се, че иска да добави още нещо, но се отказа и повика дойката. Не спомена повече за клетвата, а ме съпроводи обратно до изхода. Помислих си, че има нещо неизговорено и ненаписано, което гласеше, че предсмъртната клетва на Хийа ме обвързва завинаги независимо от обстоятелствата.

През следващите няколко седмици всичко бе обзето от смут и потъна в пълен хаос. Царският кръг престана да се събира. Царица Тийи посещаваше както сина си, така и Нефертити, но стана очевидно, че разрывът в царската двойка е толкова дълбок, че не би могъл да се преодолее по никакъв начин. Ехнатон изглеждаше погълнат без остатък от своя току-що появил се син, докато Нефертити се превърна в истинска отшелница в жилището си в Северния дворец. Никому не бе разрешено да ходи при нея. Дори когато поисках позволение да отида, Туту ме посъветва да не го правя никога. Ехнатон също се усамоти. Животът в града забави своя ход и постепенно ставаше все по-хаотичен и лишен дори от най-елементарната организираност. Работата по царската гробница спря внезапно. Всичко се променяше така, че глупавата грешка на сляпата съдба не закъсня да се появи, както обикновено става в човешките дела.

[1] Още: Ахетатон — Хоризонтът на Атон. — Бел.прев. ↑

ДЕВЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Текстът на всичко, изписано в тази гробница, е пълен с възможно най-чудатите грешки и в немалко от случаите е съвсем неразгадаем.

Коментар на Н. дьо Ж. Дейвис
на „Химн на Атон“, както е намерен в
гробницата на Маху.

Чумата връхлетя в Града на Атон в разгара на горещините през тринайсетата година от царуването на Ехнатон. Дошла толкова скоро след разрива между фараона и Великата царица, тя бе доказателство, че боговете са обърнали озъбения си лик срещу Египет. Чумата тръгна към кейовата част на града и запълзя по улиците от двете страни на Нил. Наметната като невидим воал, изтъкан от смърт и разруха, тя порази всички слоеве на населението. Симптомите — неистово изпотяване, подутини в слабините и под мишниците, повръщане и мъчителни стомашни болки — бяха на острието на хорските разговори. Познавам ги много добре, защото станах тяхна жертва. Оживях само благодарение на Джарка — той ме завлече при някакъв шаман, който ми даваше да гълтам смес от изсушен мъх и престояло мляко. Джарка се измъкна невредим, но аз престоях цели седмици на прага на отвъдното — тогава ме спхождаха видения за ужасяващи зверове, мъже в причудливи доспехи и лица, покрити с грозни маски. Сегиз-тогиз от мрака изплуваха лица на познати мъртъвци, сякаш петимни да ме включат в някаква тържествена сбирка в пъкъла — леля Изития, Инети, Уени, Некмет, Снефру, Махре. Оживях, но хиляди други се разминаха с този късмет. През по-голямата част от четиринайсетата година от царуването на Ехнатон останах слаб и безпомощен. Не можех да стоя изправен по-дълго време, изтощаваше ме и най-кратката разходка. Силата ми се върна едва с появата на

Сириус, отбелязващ Нова година. Джарка ми позволи да видя лика си в излъскано огледало.

— Дръглив си като хрътка.

Косата ми бе посребряла тук-там, бузите ми бяха хлътнали. Вгледах се в очите си и бутнах огледалото.

— Какво има? — попита Джарка.

— Приличам на павиан, но по-лошото е, че очите ми са като очите на Собек.

— Вината е в чумата. Напролет ще си в пълна форма.

Едва тогава той ми разказа за истинските размери на бедствието и за броя на жертвите. Чумата бе помела великата царица Тийи, принцеса Мекетаатон, двете най-малки дъщери на Ехнатон и много знатни личности, писари и жреци. Пентжу бе оцелял, както и невръстният наследник на престола, останал под ключ в строга изолация. Хоремхеб и Рамзес бяха избягали в Червените земи, последвани от Ай, Майа и Хюйи.

— Горкият Карнак също се спомина! Ял е...

— Не ми кавай — прошепнах. — По-нататък! Мерире?

— Демоните се погрижиха за своя повелител, който все още е издут от разкош и гной.

— А Ехнатон?

— Жив е, но в строго отшелничество — погледнах треперещите си ръце. Джарка клекна пред мен. — Господарю, често говореше за нея... За Великата царица Нефертити! А нощем плачеше пак за нея!

— Е, и? — попитах с пресекаващ глас.

— Оцеля, още е затворничка в Северния дворец. Хайде, ставай! Трябва да ти покажа града.

Джарка се върна с колесница от царските обори. Поехме из града. Улиците бяха безлюдни, а къщите — изоставени, със заковани на кръст дъски. Всевиждащото око Уаджет бе изрисувано навсякъде по стените. По кръстовища и по ъгли бяха запалени безброй клади за пречистване на въздуха. Натоварени догоре с вонящи трупове коли следваха пътя до стръмните скали на изток, където свистяха огромни огньове, изгарящи покойниците. Големи групи въоръжени наемници стояха готови за действие; самото им присъствие налагаше безмълвие и мъртвешко спокойствие.

— Град на мъртвите — продума тихо Джарка. — Господарю, в разгара на чумата тези улици приличаха повече на пътищата в света на отвъдното. Навсякъде горяха огньове, сякаш цялата земя бе пламнала.

— Кой бдеше за реда? — попитах.

— Хоремхеб и Рамзес, разбира се. Обявиха военно положение. Лекарите твърдят, че чумата е вече отминала, но хората бягат надалеч.

Стигнахме до Големия храм на Атон. Жреците се бяха събрали на малки групички. Нямаше и помен от поклонници; от местата на жертвените огньове не се разнасяше мирис на тамян. Градините от широкия път към сградата на храма бяха занемарени и буренясали. Стените бяха издраскани с пасквилни изображения на Ехнатон.

Излизането ми явно е било забелязано веднага, тъй като след три дни ме повикаха с писмено нареждане в царския дворец. По пустите коридори зърнахме само наемници и малки групички от дворцовата военна част. Придружаващият ни шамбелан ни уведоми с полушепот, че такова било желанието на Божествения:

— Той освободи цялата прислуга, защото не вярва на никого от нас.

Стражата на Тронната зала ни претърси и настоя Джарка да изчака вън. Влязох в затъмненото помещение. Миришеше на застояло, а по-голямата част от залата бе потънала в мрак. Сякаш цялата светлина се бе събрала около трона, където Ехнатон седеше прегърбен, отпуснат и гол — само с тясно парче плат около слабините, с искрящо като огън гръдно украшение на врата. Момичешки глас ми нареди да се приближа. Заковах се прав пред трона толкова смаян, че не отмерих полагаемия се поклон. Цялата глава на Ехнатон бе обръсната; брадата му бе набола, а хлътналите му безизразни очи ме фиксираха като маслени лампи. Анхеспаатон се бе разположила в скута на баща си и слагаше в устата му череша, а Меритаатон — най-голямата му дъщеря, се бе изтегнала върху възглавници с чаша вино в ръце. И двете станаха, когато влязох. Бяха бременни, с видимо наедрили корем и гърди. Бяха облечени като хесети с прозирни набрани поли, препасници на слабините и бродирани шалове на раменете. След още миг се осъзнах и коленичих върху най-близките възглавници. Зърнах необичайно дългите мръсни нокти по ръцете и краката на Ехнатон, а той вонеше на пот. Ехнатон продължаваше да мълчи. Дъщерите му застанаха някак си боязливо встрани. Меритаатон направи срамежлив

опит да придърпа шала около себе си, докато Анхеспаатон позираше нагло и предизвикателно в голотата си. Подаде на баща си дълбок бокал с вино, той го пое с трепереща ръка и отпи няколко глътки, шумно премлясвайки. Едва тогава се размърда на трона си.

— Маху, всички си тръгнаха.

— Кои всички, господарю?

Погледът му бе размазан, а по отпуснатите му устни имаше следи от вино. Ехнатон отпи отново от бокала.

— Духът си отиде. Моят Отец скри лицето си. Толкова много мъртъвци — той погали издутите коремни на дъщерите си. — Но семето ми е все така плодовито. Ще гледам да населя цялата земя със семето си, макар че Ай и другите продължават да ме безпокоят. Доклади за това, доклади за онова... Маху, мислех, че си си отишъл. Реших, че вече си мъртъв.

— Все още съм болен...

— Колко са хубави — запя Ехнатон. — Колко са хубави твоите лъчи — изсекна се той с пръсти. — Какво ще ме посъветваш, Песоглавецо от Юга?

— Първо да се почистят улиците, да се дезинфекцират тържищата и градините, да се върнат работниците и търговците, за да живнат пазарищата. А вие излезте, за да ви видят всички.

— Какво друго?

— Да се върне вярната ви царица.

— О, тя се върна — замахна с пиански жест Ехнатон и се удари по главата. — Тук е.

— Баща ми ще продължи да управлява — разпалено обяви Анхеспаатон със светнали от яд очи. — Нашата кръв, посятото семе и неговата слава ще ни водят напред в идните времена! — въпреки черната ѝ като нощ коса в очите ѝ запламтя духът на Нефертити — явно бе твърдо решена да брани неговите и своите интереси.

— А синът ви, ваше величество?

Откъм Анхеспаатон проехтя недоволено изсъскване досущ като на разфучала се котка.

— В безопасност е! Павиане...

— Върнете Великата си съпруга.

— Ще помисля и за това, Маху, но вече е време да си тръгваш. Защото семето ми — той посочи слабните си — иска да изскочи.

Изправих се.

— Не съм казвал да си тръгваш веднага!

Отпуснах се тежко обратно върху възглавниците.

— Ще събера Царския кръг — заговори Ехнатон, преплитайки език. — Ще ги събера, но ще оставя на Ай да води разговора, докато реша какво да сторя с главата му. Не, не и не, засега главата му остава на мястото си. Нужен ми е. Мерице ще го следи — извърна очи и захлипа. — И ще наредя да се върнат всички — продължи приглушено, облян в сълзи. — Павиане, бих искал да мога да се върна на юг, в онази дъбрава, а изгряващото слънце да залее пак лицето ми със светлина. Не беше честно: няхах никакъв шанс. Разбираш ли, Маху? Няхах никаква възможност за избор.

— Кога, господарю?

— В храма на Амон. Знаех, че виното е отровно. Подмамих брат си Тутмос и той излезе. Казах му да ме почака в спалнята ми, за да му разкрия голяма тайна за майка. Разбра ли, Маху? Знаех, че виното е отровно. Аз... Аз... — отново запелтечи. Погледна към Меритаатон. Тя продължаваше да стои с наведена глава. Но Анхеспатон знаеше добре за какво говореше баща ѝ. — Е, Маху, после се върнах в спалнята си. Видях отровното вино в каната и в чашата до нея.

— Господарю — трудно си поех дъх в опит да сподавя страха, чиито тръпки почувствах по цялото си тяло. Сърцето ми се качи в гърлото. Не можах да продължа.

— Ай и Нефертити ме бяха предупредили, че виното ще е отровно — Ехнатон се наведе напред като каещ се грешник, който се изповядва пред жрец. — Не биваше нито да го пия, нито да ям от храната. Почувствах голяма слабост. Те ми бяха казали всичко за предстоящите събития и се оказаха напълно прави.

Спомените ме заляха като река: Шишнак, който твърдеше, че е невинен, но заради болката се призна за виновен; Хотеп, който ми се хилеше в онази градина и ме насочи нагло по невярна следа малко преди да умре. Едва сега разбрах къде бе прикрил капаните си. Бе целял да съм близо до Ай и Нефертити, за да съм подходящото сечиво за постигане на стремежите им. Кого още бе използвал? Пентжу, изпълнения с жажда за мъст Пентжу, комуто Хотеп бе плащал от самото начало. Както и на Хийа, която бе посещавала Великолепния в Дома на любовта, но не за да получи маков сок, а за да предаде онова,

което бе успяла да научи. Хотеп я бе въвел там. Той бе подготвил тихомълком отмъщението си дори след падането си от власт!

Хотеп и Ай — две кобри, преплетени в смъртен двубой към властта. Дали Хотеп бе подтикнал Великолепния да проводи Хийа като отмъщение? Дали Хотеп бе убедил Хийа да приеме самотата и снизходителните забележки на Нефертити, за да дочака своя миг? Едва тогава — толкова години по-късно — зърнах плодовете на лукавия му мозък. Сигурно и това бе прозрял — че един ден Ехнатон ще се нахвърли срещу Нефертити. Хийа и Пентжу бяха верните му оръжия. Превъзходният конспиратор Ай бе постигнал незначителен успех в контролирането или възпрепятстването на Хотеп; той бе преследвал осъществяването на собствените си планове, ускорявайки своя бяг непосредствено преди финала — убийството на Тутмос и успеха на Ехнатон. Можех да разбера поведението на Хийа. Но на Пентжу? Тогава се сетих за сляпото му увлечение към благородната дама Тенбра, която, ако се погледне реално, едва ли би трябвало да обърне по-специално внимание на някакъв си лекар. Разбира се, Хотеп бе помогнал и тук на Пентжу. А отровата, която бе убила Тутмос? Това бе дело не на Шишнак и жреците на Амон, а на групата от Ахмин. Ай и Нефертити са имали шпиони сред жреците на Амон. Не е било никак трудно да се внесе съд с вино в една спалня, а Ехнатон да бъде предупреден да не яде и да не пие нищо там. Погледнах към господаря и видях замаяното му изражение. Дали е бил напълно наясно със заговора срещу брат му? Мислите ми се тълпяха една след друга. Какво беше например поканата в храма на Амон — дело на Шишнак или лукаво подсеждане на Ай за мястото му в жреческата йерархия в Карнак? Амбициозна игра, но толкова фина, че жреците в Карнак се видяха принудени да поемат отговорността.

— Господарю Маху?

Откъснах се от обзелия ме унес. Анхеспаатон се бе навела към мен.

— Онова, което чу тук, е колкото свещено, толкова и поверително. Баща ми вярва на своя Песоглавец от Юга.

— А ти, господарке?

— Исканото от баща ми е и мое желание.

Погледнах към Меритаатон. Тя ми отговори с хитровата усмивка, но инак лицето ѝ беше толкова безизразно, че веднага поставих под

въпрос умствените ѝ възможности.

— Маху! — Ехнатон ми подаваше запечатан свитък, който очевидно бе държал скрит между възглавниците на трона си. — Ако ми се случи нещо...

— Нищо няма да се случи...

— Когато се върна при моя Отец — прозвуча съвсем твърдо гласът му, — развий този свитък. Той е запечатан три пъти. Маху, обещавай ми — сълзи напълниха очите му — заради всичко, което е било между нас, заради приятелството, което имахме, че ще го пазиш, както трябва. А сега се закълни! — вдигнах ръка и изрекох клетвата. Той ми подаде свитъка. — Хайде, приятелю Маху, тръгвай си.

Тръгнах си, а Ехнатон и двете му дъщери подеха с глухи гласове едно заклинание от „Книга на мъртвите“:

*За мен на изток всичко е противно.
В разрухата, царяща там, не ще пристъпя,
защото няма приношения за милостта на боговете.*

През втория месец от сезона перет и в петнайсетата година от царуването на Ехнатон чумната епидемия отшумя окончателно. Градът на Атон се нормализира донякъде, но силното му някога сърце пулсираше едва-едва. Ехнатон се появи, съпроводен от двете си дъщери, които бяха безкрайно доволни от предоставената им титла на царици. Родиха дъщери, всяка от които получи името на майка си с наставката „Ташери“, но и двете бебета не живяха и един месец. Хората засушукаха, че боговете са отсъдили да стане така. Отшелничеството на Нефертити не бе отменено и никому не бе разрешен достъп до нея. Градът мина под административното управление на малък съвет, който бе наречен „Благочестивите“ и включваше Ай и Хоремхеб. Ай остана незасегнат от чумата. Двамата си разменяхме шеги както преди, но вече имах едно наум. Той продължи да бъде съюзник, но престана да е приятел. Скрих свитъка, който ми даде Ехнатон. Дълги дни обмислях това, на което станах свидетел при последната ни среща. Изчезнаха както мечтите и предишните видения, така и появите на Атон. Може би царица Тийи е имала съвсем чисти помисли, но аз се чувствах като в леговище на

кобри. Борбата се водеше заради властта и славата, а аз бях част от нея независимо от цената, която трябваше да платя.

В края на лятото Царският кръг бе събран на тържествена среща. Присъстваха всички, включително Пентжу, който бе сдържан и спокоен, сякаш знаеше какво го очакваше, но то никак не го интересуваше. Останалите продължаваха да се радват на благоденствие: напредваха в кариерата си, поддържаха сфери на влияние, създаваха клики и изграждаха нови съюзи. Хоремхеб се издигна до главен военномандващ, а Рамзес го последва като първи негов заместник. Хюйи се разпореждаше с всички дела отвъд държавните граници на Египет. Майа отговаряше за всяко късче злато и сребро в египетската хазна. Мерире, залутан в своя рай на глупците, продължаваше да мечтае за славата на върховен жрец на една религия, която да владее огромните пространства от река Ефрат до земите отвъд Третия праг. Ай седеше спокоен и усмихнат най-отпред и оглеждаше самодоволно всички. Останалите седяхме, като че не се бе случило нищо, но всеки от нас обмисляше ходовете и плановете си за бъдещето. Градът на Атон, царуването на Слънчевия диск и самата идея за върховното величие на Единствения се бяха сринали в прах и пепел. Сега трябваше бързо да се заличат следите, а властта да се преразпредели. Покрит с маска на лицемерие и фалш и подкрепян от чедата на Кап, Ай съумя да заблуди Туту, Мерире и останалите, като им нахвърля такава картина, която дори аз оцених като достоверна и убедителна: как Ехнатон да си върне обичайната форма и мощ, как градът да преуспее, как Хоремхеб да преустрои и да реорганизира войската така, че Египет да предприеме тотално настъпление с бойните си знамена от единия до другия край на огромната империя, воден от Атон и под сияйното му покровителство. Туту, Мерире и останалите налапаха вдицата на приказките му като лакомичурлига. По-късно Ай проведе второ съвещание — само с чедата на Кап, включително Пентжу, в усамотена част на собствената си градина. Разпита най-подробно лекаря за здравословното състояние на малкия принц. Пентжу му предостави изчерпателен и правдив разказ, но подчерта изрично, че момченцето е под негово лично наблюдение и грижи, а той ще го повери единствено на човек, посочен от самия Ехнатон. Ай стисна устни, обяви задоволството си от отговора и премина към други текущи въпроси. Бяхме се разположили на сянка,

отпивахме вино и разкроявахме цялата империя. От срещата на Царския кръг не бе минало много време, а вече никой не поставяше под въпрос решенията на Ай, нито възропта срещу заложения в основата на нещата принцип, че е дошъл краят на царуването на Ехнатон, че мечтите му за революционно обновление са толкова вълнуващи, колкото пресъхналото корито на река. Хюйи и Майа направиха грубо и сбито, но много съдържателно описание на нещата и събитията, за които отговаряха — че цяла Тива кипи от вълнения, че съкровищницата е празна, а лоялността на съюзниците ни извън границите на Египет се топи с всеки изминал месец. От своя страна Хоремхеб не ни спести още по-страшна новина — че висшето командване на египетската войска в Мемфис е пред бунт: без продоволствие, годно оръжие и попълнение на личния състав командващите не могат да изпратят военни части през Синай, за да подкрепят съюзниците на Египет или да защитят мините за скъпоценни камъни и търговските пътища.

Стигнахме до вземане на решения: Хюйи и Майа да се върнат в Тива, да сформират свой Дом на писарите и да изготвят секретен план за бъдещето. Хоремхеб и Рамзес веднага да се заемат с гарнизона в Мемфис. Ай подчерта колко важна е пълната секретност. Разбира се, никой не се осмели да попита или дори да намекне за онова, което Ехнатон би могъл да помисли или да каже. Ай се бе постарал да вземе нещата в свои ръце. На всички бяха връчени служебни печати и документи с царския картуш на Ехнатон. Когато Ай приключи, се заклехме в преданост, истинско съюзничество и приятелство и си стиснахме ръцете.

Няколко седмици по-късно говорих с Ай за здравето на Ехнатон. Устоях на изкушението да му опонирам рязко. Вярвах или най-малкото мислех, че двамата сме сродни души. Ай бе опасен — хитър и лукав като мангуста. Искях да види в мен съюзник, а не носител на собствената му съвест. Той ме изслуша и сложи пръст на устните си:

— Маху, ти си много схватлив и проникателен. Винаги водиш събеседника си към същината на проблема.

— Не се отнасяй покровителствено и снизходително към мен — възроптах. — Не ме подценявай!

— Ще видим. Ще говоря с Божествения и с този, с когото той регентства.

Споделих всичко с Джарка, който — оказа се — знаеше за повечето неща или ги бе подозирал, но най-много го впечатли споменатото от Ай съвместно регентство. Недоумяваше как Ай бе съумял да възстанови близостта си с Ехнатон дотолкова, че да бъде въздигнат до ранга и титлата на фараона.

— Направо е невъзможно — поклати глава той, — никой не би го приел.

— А какво ще кажеш за престолонаследника Тутанкатон?

— Та той е невръстен.

В деня на оповестения прием Ай ме взе, след като се убеди, че съм с пълното церемониално одеяние на висш царедворец. В Двореца на Атон портите, коридорите, вътрешните дворове и градините бяха задръстени от хората на Нахтмин в пълно бойно снаряжение и с готови копия и вдигнати щитове. При вратата на Тронната зала гъмжеше от шамбелани и всякакви служители. Разнесе се тръбен зов. Отекнаха гонгове. Отвсякъде се понесоха валма от тамянов дим. Мерире, издокаран в изящни роби, ни въведе в Тронната зала. Помещението беше променено. Имаше подиум, върху който бяха поставени два блестящи трона. Зяпнах от изненада, заковавайки се намясто. Анхеспаатон и Меритаатон седяха на неголеми столове с възглавници в двата края на подиума. Ехнатон носеше двойната корона на Египет; на гърдите му искреше украшението с образа на богинята лешояд Нехбет; ослепително бяла пола покриваше глезените му. А до него блестеше още една човешка фигура. Останах като поразен от гръм. Защото и тя носеше всички отличителни знаци на фараона, включително камшика и жезъла, но не можех да не разпозная Великата царица Нефертити. Великолепната ѝ коса бе обръсната и веждите ѝ бяха оскубани, а лицето ѝ бе гримирано умело и също като на съпруга ѝ. Първото впечатление бе, че не е остаряла нито с ден, но когато се приближих, забелязах приведените рамене, напълнените ръце, наедрелите длани, леко отпуснатите бузи и вдлъбнатите линии около устата, които дори гримът не бе успял да прикрие. Развеселен от изненадата ми, Ай коленичи върху възглавниците в задължителния дълбок поклон до земята. Аз сторих същото, допирайки пода с чело. Не чухме позволение да се изправим. Гласът на Ехнатон изпълни помещението:

— А сега нека да го научи цялото царство на Двете земи. Отвъд Третия праг да стигнат думите ми, че аз, намирайки се в пълно умствено здраве и напътстван от моя Отец, обявявам за управляваща с мен моята Велика съпруга и Велика царица Нефернефруатен-Нефертити, която приема името Анхеперуре-Сменхкаре^[1]-Нефернефруатен. Да се знае, че нейният път е белязан с волята на Бога и да бъде изпълнявана повелята, изричана от гласа на Сменхкаре — той продължи в същия дух, обявявайки върховната важност на Нефертити с новото ѝ име Сменхкаре. Сравни я с някогашната славна царица фараон Хатшепсут — дъщеря на великия Тутмос I.

Когато той млъкна, ни позволиха да вдигнем очи. Взрях се в онова лице, което винаги бе разпалвало смут в душата ми. Очите ѝ се раздвижиха и се появи съвсем бегла усмивка само за миг, след което маската на върховната власт се върна на предишното място. Ехнатон заговори отново: обявена бе поредица от укази, всеки от които потвърждаваше взетите вече от Ай решения. После ни наредиха да се оттеглим. Ай ме поведе към една от малките градини.

— Откога знаеше? — го попитах.

— Отскоро — ухили се Ай.

— Защо? Защо е всичко това?

— Защо ли, Маху? Защото ти го поиска от Ехнатон. Не го ли помоли да върне неговата Велика царица? Така де — засмя се подигравателно, — виждам циничната ти усмивчица — Ай се отправи към слънчевия павилион, където се настани върху възглавниците и ме подкани с жест да седна до него. — Най-верният отговор е, че Ехнатон успя да събере отново акъла си. Нефертити е онази жизнена сила, която движи душата му. Фактически, а тук навлизам в съвсем друга област, тя е неговата Ка и неговата Ба^[2], тоест самата му същност като човешко същество. Той едва ли не постави Нефертити вън от закона, но какво се случи? Три от децата му умряха. Децата от собствените му дъщери не оцеляха, Градът на Атон издъхна от жестока чумна епидемия. Не е особено трудно да се разчитат мисловните ходове на Ехнатон, когато търси отговор на въпроса: защо млякото е вкиснало? Разбира се, Маху, той наистина я обича. Почувствал е остро липсата на сладкия ѝ дъх и очарователната ѝ усмивка.

— И сега всичко ще дойде на мястото си. Лотосът ще цъфти, папирусът ще расте, слънцето ще свети ярко, дъждовете ще ваят и

всичко ще е по мед и масло.

— Нещо подобно. А ти отказваш да го повярваш, нали?

Не отговорих, а станах, поклоних се и си тръгнах.

Занизаха се последните дни на Ехнатон. Фараонът отново стана омекнала глина в ръцете на Ай, който се представяше за негов спасител, а всъщност го упойваше и дрогираше. Голямата промяна бе отбелязана с показни шествия. Ехнатон приличаше повече на дървен идол от омразните му храмове, изваден за показ пред тълпите. Истинската власт беше в ръцете на Ай и Нефертити, която сега ликуваше с новото си тронно име Сменхкаре.

И двамата полагаха неистови усилия, за да компенсират поне част от пораженията. От двореца бълваха разпореждания, прокламации, декларации и писмени обещания. Двойните врати на Големия и Велик дом бяха отворени постоянно за просители и молители от всички градове и краища на Египет, а картушът на Сменхкаре не липсваше в долната част на всеки документ. „Сменхкаре“ получи всички царски права и привилегии, дължими на върховната власт в империята. Именно тя се превърна в носител на цялата слава и величие; казаното от нея се приемаше за върховна истина и тя издаваше заповеди и разпореждания, докато Меритаатон я придружаваше като височайша особа. Така се роди бързо илюзията, според която Нефертити се възприемаше все повече и повече като мъжа владетел, докато дъщеря ѝ изпълняваше ролята на царица.

Двамата с Джарка продължихме обичайната си работа, но следяхме отблизо какво става в града. Получавахме указания за издирване на злосторници, задържане на крадци и хващане на грабители в Червените земи. Само два пъти срещнах Нефертити в новото ѝ амплоа: бе студена и твърда като мъртвец. Втория път я видях в Главното управление по записванията. С нея остана само Манетхо — водачът на телохранителите ѝ, който бе дошъл от Ханаан; той следеше всяко нейно движение със сляпата привързаност и преданост на вярно куче. Нефертити-Сменхкаре ме бе поканила да изнеса лекция за потребността от по-строго спазване на законите и правилата за реда по улиците на града в нощните часове. Дори намекна за евентуалното ми освобождаване от заемания пост; бе се разположила на стол с облежала и се държеше като съдия, който произнася присъда над човек с доказана вина. Все още бе красива, но тялото ѝ бе наедряло и лицето

— напълняло; бузите ѝ вече не бяха толкова гладки, а устата ѝ бе леко отпусната, но сините ѝ очи продължаваха да излъчват познатата светлина и жажда за живот. Отпрати ме като куче.

Краят дойде без драматични сътресения. Течеше поредното повикване в двореца, на което присъстваше и Ай. Нефертити-Сменхкаре бе седнала на трона си в дъното на Голямата зала; Меритаатон седеше на нисък стол вдясно, а Анхеспаатон — вляво от нея. Въоръжен и с шлем на главата, Манетхо стоеше зад трона. Когато забързах към нея, зърнах из нишите групи от корпуса на Манетхо с изтеглени мечове, по които играеха отражения от светлината. Застанал в сянка, Мерире ни нареди да се изправим, но да останем на колене. Ай наблюдаваше всичко най-спокойно, защото очевидно знаеше най-точно какво предстоеше.

— Маху, приятно ли ти е да гледаш лицето ми? — сепна ме гласът на Нефертити.

— О, Божествена, светлината на твоя лик ми дава сила и е наслада за сърцето ми. Радвам се на благоразположението ти и моля за покровителството ти — отговорих според ритуала.

— Тогава слушай, Маху, сине на Сеострис. Възванията следва да бъдат само от мое име, защото аз съм фараонът и господар на Двете земи: Сменхкаре-Анхеперуре — Нефертити втренчи в мен студен поглед, очаквайки да чуе отговора ми.

— А Божествения? — попитах.

— Многообичания фараон Ехнатон-Уаенре го няма.

— Мъртъв ли е?

— Жив е — бе отговорът ѝ. — Върна се при своя Отец. Сега той и неговият Отец са едно цяло.

В главата ми зажузаха куп въпроси. Отворих уста, но чух тихото изкашляне на Ай и зърнах погледа на Нефертити — властен и непреклонен. Замълчах. Тогава Нефертити изреди укази, но вече от своето ново име и титли. След това ми разреши да се оттегля. Въпросите си изсипах върху Ай. Попитах го за истината и поисках да видя трупа на мъртвия:

— Какви приготовления са направени за погребението? В коя гробница ще бъде погребан?

Ай сви рамене и не ми отговори по същество.

— Местата за погребения в скалите на изток — заяви той — са пълни с ковчези и саркофази. Виновна е чумата.

Останах безмълвен. Светлината сякаш заля и проясни цялата картина на това, което бе казала Нефертити. Върна се вълната на спомените: Забуления, седнал в своя павилион или на разходка из градините, увлечен в разговор с мен, или унесен във виденията си за сегашното и бъдещето... Нима него вече го нямаше? Усетих, че Ай ме наблюдава внимателно.

— Знам защо съм тук — рекох и отпъдих досадна муха.

— И защо си тук, Маху?

— За да ме използваш.

— Какво искаш да кажеш? — присви очи той.

— Дали мислиш, драги ми Ай — отвърнах с непочтителен тон, — че всичко ще свърши по този начин? Ехнатон умря. Да живее Сменхкаре, която впрочем не е Сменхкаре, а дъщеря ти Нефертити. Наистина ли вярваш, че хората ще го приемат? Че оня Велик фараон си е тръгнал, но никой не знае накъде?

— Добре, но никой не пита — положи пръсти на устните си той. — Слушай, казвам ти самата истина: преди три седмици Божествения, Ехнатон, просто изчезна.

— Да разбирам ли от думите ти, че е бил убит... или отвлечен?

Нещо в изражението на лицето на Ай ме накара да съжаля за въпроса си. Съвсем бегла промяна в погледа, която обаче говореше за неподправена мъка и болка.

— Той наистина изчезна, Маху. Остана в покоите си, но на сутринта, когато прислугата влязла в спалнята му — разтвори ръце Ай, — не намерила никого. Започнахме незабавно претърсване на двореца, околността и целия град.

Думите му сякаш дръпнаха струна в паметта ми, която звънна на мига. Преди по-малко от месец Джарка ми бе докладвал, че наемниците на Манетхо претърсват града и че се изпращат ескадрони от колесници в Червените земи. Тогава реших, че това са били рутинни мерки за сигурността на Ай и Нефертити, които винаги настояваха за допълнителни мерки.

— Но къде? Как? И защо?

— Не знам, Маху. Постепенно Ехнатон се превърна в истински отшелник: все по-често настояваше да остава сам. От време на време

вземаше колесница и коне от царската конюшня и отиваше до гробницата си или излизаше в Червените земи. Обличаше се като обикновен царедворец или служител от редовия персонал, като скриваше лицето и главата си с качулка. Понякога дори покриваше лицето си с воал, както правеше в момчешките и младежките си години.

Спомних си за пьянското бърборене на Ехнатон. С какъв копнеж говореше за доброто старо време, за уединението и чистотата на младостта си.

— Но хората ще поискат да видят тялото му! Особено Хоремхеб, Рамзес и другите...

— И ще чуят онова, което току-що ти казах. Ехнатон не вярваше в ритуала на Озирис. Ще им кажем истината: че тялото и душата на Ехнатон са се върнали при своя Отец. И че само духът му е останал при нас.

— Но какво ще стане, ако той се върне? Какво ще се случи, ако нашият велик фараон излезе някъде откъм Червените земи пречистен и непоколебим?

Ай поклати глава:

— Подобни неща вече са му чужди.

— Никога ли не е споменава ли или поне намеквал, че ще стори нещо подобно?

— Постоянно беше навъсен и затворен в себе си — сви рамене Ай. — Дъщеря ми, аз, Мерире и Туту ще се закълнем с най-свещените клетви, че не знаем нищо. Претърсихме навсякъде.

— А какво според теб е станало в действителност?

— Да ти кажа ли, Маху? — придърпа съвсем близо до мен столчето си Ай. — Надви го умората и всичките му илюзии се изпариха. Отишъл е в Червените земи, за да умре там или за да остане наистина сам. Може и да е вече убит. Възможно е и да е умрял или пък да живее в някоя пещера, също като онези свети мъже, които не разговарят с никого освен с пустинните духове, вятъра и небето. Маху, решението му е било взето: той не може и няма да се върне никога.

— Няма да се върне, така ли? Ай, ти имаш ли пръст в тази работа?

— Не, Маху, но наистина имам нещо общо със спасяването на Египет. С връщането към старите порядки, казано най-точно. Това ме

засяга и трябва да е основна грижа на всинца ни. Стига вече с мечтите и бляновете! Никакви видения и прозрения! Без нови градове и нови богове. В края на краищата може би още пролетта ще се върнем в Тива, където Хюйи и Майа подготвят вече възкръсването на Египет. Хоремхеб и Рамзес правят същото в Мемфис. Маху, задавам ти един-единствен въпрос: ти с нас ли си? Защото онези, които не са с нас, са против нас.

— Колко хора ще научат за това?

— Само чедата на Кап. Никой друг.

— С изключение на теб и на дъщеря ти, така ли?

— Маху, ти пак пропусна да отговориш на въпроса ми: с нас ли си, или си против нас? — подаде ми ръката си Ай, така че не ми остана нищо друго, освен да я стисна.

Прибрах се у дома и казах на Джарка да дойде с мен в градинския павилион, където шпионите и осведомителите на Ай щяха да бъдат доста затруднени, ако са решили да ни дебнат и послушват. Казах му за станалото.

— Мъртъв ли е? — попита Джарка също като мен.

— Възможно е. Може и да е бил убит или отведен в Червените земи, които сега обикаля.

— Ще кажа на хората ми да поразпитат. А възможно е вече всичко да е свършило. И мен ме посетиха хора от двореца — засмя се Джарка. — Получихме указания да заличим и да премахнем гробница, гроб или всяко друго нещо с надпис за господарката Хийа. Очаква се да приключим към края на месеца. Впрочем какво мислиш? — попита настойчиво той. — Възможно ли е Ехнатон да се е почувствал прекалено уморен и изтощен?

Притворих очи и се върнах към образа на младия човек, живял съвсем скромно и пестеливо преди толкова години. Тъкмо щях да отговоря, когато почти влетя един от служителите ми.

— Господарю, имаш посещение: мъж и малко момче.

Пентжу почти избута човечеца и влезе в стаята. До него пристъпи хлапе на не повече от пет години. Беше със среден ръст; причудливо издължената му глава с яйцеобразна форма бе гладко избръсната, бе останал само един кичур покрай лявото му ухо. Тъмните му очи искряха; устните му бяха пълни, но устата не бе

голяма. Имаше стройна фигура и деликатно телосложение; беше облечено с бяла роба, дълга до глезените, и обуто със здрави сандали.

— Знаете ли кой е това? — попита Пентжу.

Казах на офицера да затвори вратата след себе си и да застане на пост. После вдигнах малкото човече от земята. То дори не мигна, а ме загледа внимателно. Целунах го по двете бузи и го оставих долу. Малката му ръчичка потъна веднага в моята длан.

— Синът на Хийа — каза Джарка, — принц Тутанкатон.

Коленичих на пода и се поклоних дълбоко. Джарка стори същото.

— Не бива да го правите — потупа ме малката ръчичка по главата. — Не, не бива да го правите — повтори то с детска гримаса и наклонена на една страна глава, като продължи да ме гледа. — Той ми каза — посочи детето към Пентжу. — Никой не бива да го прави, поне засега.

Сипах на Пентжу голяма чаша вино и попитах момчето дали иска да хапне или пийне нещо. Принцът поклати глава. После седна досущ като възрастен човек на столчето, което Джарка донесе, и ни загледа с цялата си детинска сериозност. Приличаше на Ехнатон, особено в очите и устните, но нежността му и позата, която бе заел неволно, напомняха много за Хийа.

— Защо го доведе, Пентжу?

Лекарят ми подаде малък резбован хипопотам, увит в доста дебел папирус.

— Всяка седмица — обясни Пентжу, — с изключение на времето на чумната епидемия, Ехнатон пращаше на сина си малък резбован подарък, например скарабей, някакъв амулет или пръстен, увит в къс от папирус — обърнах листа. На външната му страна се виждаха думите „Енк Хетер“, които означават: „Доволен съм.“ А от другата страна бе изписана с йероглифи думата „целувам“ — една стрела над глава, гледаща надолу към леко развълнувана водна повърхност. — Ехнатон поиска от мен да обеща — продължи Пентжу, — че ще следя дали пристига подобен подарък на втория ден от всяка седмица. От външната страна са думите „Доволен съм“, а от вътрешната — йероглифният надпис „целувам“. Ако не получа такъв подарък три поредни седмици, трябва да приема, че той вече не е сред нас, а неговият единствен син се намира в много голяма опасност. Тогава съм

длъжен да отворя запечатания документ, който той ми даде. Изтекоха три седмици след последния подарък. Днес сутринта счупих печата. Указанията в документа бяха съвсем прости. Трябваше да доведе принца при теб и да ти го предам, за да се погрижиш по-нататък за него.

Вгледах се в момченцето и усетих, че ме връхлита силна тъга, горчива и сладка едновременно, защото осъзнах, че независимо от всичко, което се бе случило, в края на краищата Ехнатон бе вярвал на мен повече, отколкото на всички останали. Заръчах на Джарка и на Пентжу да ме почакаат. Отидох вкъщи и взех документа, който ми бе поверил Ехнатон. Счупих трите печата и развих свитъка. Когато прочетох думите, изписани грубо с йероглифи, сърцето ми се сви. „Хайнеках Ахифе: Поздравявам теб, който си по-значим от баща му. Мем сен джей: Не се безпокой. Ра мем пет: Слънцето е на небето. Хекет Небет Неферт, Маху: Всичко хубаво за тебе, Маху.“ Отдолу бе изписано по-четливо: „Направи онова, което трябва, за да опазиш сина ми. Сенб ти: Довиждане.“ Унищожих ръкописния документ и се върнах в павилиона. Вече знаех кои са били подбудите, накарали Ай да ме заведе в двореца: той не само е искал да ме провери, но и правилно бе предположил, че съм един от малцината, на които Ехнатон би поверил невръстния си син. Ай бе искал да съм близо до него. Затворих вратата след себе си и се облегнах на нея.

— Пентжу, знаеш ли какво стана?

— Не, освен онова, което Джарка сподели с мен.

— Наемниците са оградили дома ти. Може ли да им се вярва?

— Те положиха клетва за вярност лично пред фараона. И никой не я е отменял.

— Но може да ги подкупят, да ги убият или да ги преместят другаде. Джарка и ти, Пентжу, трябва да изведете веднага момчето от Града на Атон. Отведете го в Тива и го предайте на Собек. Джарка, ти знаеш къде и как да го намериш. Кажи на Собек, че доколкото ме обича и иска да върне дълга си към мен, трябва да се грижи и да се отнася към това дете като към свой син, осигурявайки му пълна безопасност, докато аз или ти не му го поискаме обратно — наведох се и прегърнах момчето, което ухаеше на мед и на още нещо приятно. Целунах го по бузите. — Бъди смел, малкият. Изпълнявай всичко, което поискат от тебе тези мъже.

Пентжу и Джарка взеха храна и малки торбички със злато, сребро и драгоценни камъни и се измъкнаха по страничните улици към кея. Ай дойде по-късно същия ден, придружен от капитана, който командваше наемниците му.

— Маху, мислех, че си с нас. Прав ли съм?

— Разбира се, че съм с вас, Ай.

— Тогава къде е момчето?

— На сигурно място и в безопасност.

Ай се огледа над рамото ми и попита:

— Къде са Пентжу и Джарка?

— И те са на сигурно място и в безопасност.

Ай подсвирна през зъби и повтори:

— Къде е принц Тутанкатон?

Капитанът на наемниците изтегли меча си.

— На сигурно място — потретих. — Слушай, Ай, наемниците ми чакат в тъмното с опънати лъкове и насочени стрели. Хайде, приятелю — добавих с подигравателен тон. — Аз съм с теб както тогава, когато избавих принц Ехнатон от храма на Амон — той примига и погледна встрани. — И още нещо — добавих съвсем тихо. — Ако умра, с теб е свършено. Дори да оцелееш, никога няма да научиш къде е момчето.

Ай отстъпи, размахвайки пръст към лицето ми.

— Маху, лукави Песоглавецо от Юга — възкликна той, протягайки рязко ръката си с приятелски жест. Стиснах я с равнозначна сила. — Приятелю и съюзнико мой! — обърна се кръгом и напусна дома ми.

Повече никой не ме попита къде са Тутанкатон, Пентжу и Джарка. Градът остана спокоен няколко седмици. Бях зает: събирах имуществото си — вещи и всичко останало, — изпращах го на друго място и изгарях документи. И други от чедата на Кап посетиха Града на Атон. Приличаха ми на лешояди. Пристигаха като люде, заети с важни дела, но в действителност напомняха повече хиени в пустинята, които ръфат нечий труп. Външно се удивяваха на необяснимото изчезване на Ехнатон, но думите от циничната забележка на Рамзес са събрали всички техни мисли: „Няма го и да благодарим на боговете за това! Ако се върне, ще го пратим отново там.“

Всички бяха на едно мнение и по още нещо.

— Нефертити няма да бъде приета никога — озъби се Хоремхеб. — Свободна е да се нарича, както си иска: Сменхкаре-Анхеперуре! Може да се превъзнася като Божествената дъщеря и дори като Сина на Хор, но в жилите ѝ не тече кръвта на Тутмос. Тя няма царско потекло. И двамата с Ехнатон са симптомите близнаци на една и съща болест. Командваните от мен войски няма да я търпят дори за миг, каквито и приятни думи да отправя към тях или към силните в Тива. Каквото и да става, тя трябва да слезе от мястото, където се е покачила.

Ай приемаше тези негови думи спокойно и невъзмутимо или поне оставяше такова впечатление. В първия месец на летния сезон той проводи съобщения до всички чеда от Кап, че е насрочена важна среща на Царския кръг в Големия дворец на Атон. Бе посочено недвусмислено, че никой не бива да отсъства.

Предложих удобството на дома си на Хоремхеб, Рамзес, Майа и Хюйи, като се разпоредих слугите ми да се погрижат за пищно угощение. Направих го по личната молба на Ай, когото титулувах „мой почетен гост“. Всички бяха загрижени за това, което предстоеше през идващия ден. Хоремхеб и Рамзес пристигнаха със свити, които останаха на лагер около кея, а Майа и Хюйи бяха съпроводени при пътуването им по реката от две транспортни баржи, претъпкани с наемници. Ай пристигна последен — не бе бръснат и носеше всекидневни роби и тъмен плащ. Чух дрънченето на брони, когато наемниците му устройваха лагера си съвсем близо в градината. Змията бе видимо превъзбуден: той отказа да приеме венеца на почетния гост, а поиска да затворя капациите на прозорците и да заключи вратите. Събрахме се около него. Известно време Ай остана седнал на възглавниците; бе затулил лицето си с длани, а когато ги свали, бузите му бяха мокри.

— Царският кръг... — изхлипа той, опитвайки се да се овладее, — вие не бива да присъствате на срещата на Царския кръг утре сутрин. Всички познавате протокола. Никому не е позволено да влиза с оръжие или да въвежда въоръжени свои хора в свещения периметър.

— Какво? — попривдигна се Рамзес.

— Дъщеря ми, Великата царица Нефертити — облиза пресъхналите си устни Ай — е подготвила план за убийството на всички вас.

Думите му бяха посрещнати с пълното мълчание на хора, вцепенени от изненада.

— Имаш ли доказателства? — едва успя да изрече Хюйи.

Ай заопипва отвътре горната си роба и извади малък папирусен свитък.

— Вече знаете — добави глухо, с уморен глас, — че тя нареди да се заличи името на Хийа от всички паметници. Дори гробът ѝ беше поруган и преровен. Решила е да разчисти всичко с един удар.

— Как разбра? — попита Хоремхеб и натисна Рамзес, който понечи да стане.

— Само благодарение на увереността ѝ, че съм изцяло на нейна страна. Твърди, че има подкрепата на Мерире, Туту и останалите. А най-вече пълната и безрезервна помощ и лоялност на Манетхо и наемниците му. Помещенията, където ще се проведе срещата на съвета, ще бъдат заключени под надзора на стража. Членове на Царския кръг, между които и вие, са нарочени за умъртвяване с отрова или чрез отсичане на главата.

Сграбчих свитъка.

— Посочени са имената на онези, които трябва да умрат — обясни Ай.

Развих папируса. Не съм съвсем сигурен дали присъстващите чуха стона ми. Почувствах много силна болка и вцепеняващ хлад, последван от почти неистово желание да се разкрещя и да вия. Никой не бе пропуснат: Хоремхеб, Рамзес, Майа, Хюйи, Пентжу, принц Тутанкатон, Собек, Джарка и още много други. Но онова, което стисна като студена ръка гърлото ми, беше моето име, оглавило списъка.

— Онзи ден тя ми разкри какви планове крои — продължи Ай. — Разчита, както сама се изрази, на светкавична и тотална разправа. Ще ви изобличи като най-опасните поддръжници на Ехнатон и яхнала гребена на вълната, ще отиде с най-голямата си дъщеря в двореца Малгата в Тива. Атон ще стане само един от многото богове. Този град ще бъде изоставен, за да пустее в забвение, като се възстанови култът към Амон.

— Защо? — попитах. — Защо предаваш собствената си дъщеря?

— Маху, отговорът ми е много прост: защото тя предава Египет. О, да, всички вие може и да умрете, но попитайте Хоремхеб, който ще

ви каже, че след по-малко от месец в града ще се вихри гражданска война.

— Ще очистя кучката! — озъби се Рамзес, скочи и грабна нож от масата.

Хоремхеб го принуди да седне на мястото си и да замълчи.

— Ай, какво предлагаш? — попита Майа.

— Вече не е важно какво мисли той — обяви кротко Хоремхеб. — Господарю Ай, нали имаш войници в готовност. Ние също имаме, а Маху разполага с наемници. Частите ни са долу, до реката — изправи се и отиде до прозореца. — Довечера Манетхо и дружината му ще бъдат обезоръжени. Меритаатон ще бъде задържана. Кажи ни, тя виновна ли е?

Ай кимна, едва преглъщайки едно изхлипване.

— Тогава господарката Меритаатон ще бъде приканена да глътне отрова — постанови Хоремхеб.

Никой не възрази. Съдбата на Мерире и на Туту породиха кратък спор, който приключи със съгласие: да им се даде възможност да изкупят вината си.

— А Нефертити? — попитах най-последно. Едва сдържах сълзите си. Мислех единствено за красивото ѝ лице и искрящите ѝ сини очи.

— Ще трябва да отговаря за престъпленията си — обяви отчетливо Хюйи.

— Да изпие отрова — оформи присъдата Майа.

Започнах да треперя. Ай бе вторачил в мен едновременно насмешлив и озадачен поглед, а Хоремхеб взе някакъв шал и покри раменете ми.

— Съгласни ли са всички? — попита Ай.

Присъстващите вдигнаха ръка един по един, след което се загледаха в мен.

— Принасям в жертва дъщеря и внучка — обади се Ай с тих дрезгав глас. — Онези, които не са с нас, са против нас. А ти, Маху, какво ще кажеш?

Бях готов да не давам съгласието си, но погледът ми падна върху списъка на масата: моето име бе най-отгоре, следвано от имената на Джарка, Собек, принц Тутанкатон... Макар и съвсем бавно, ръката ми се вдигна нагоре. Хоремхеб се пресегна към вещите си, извади познатите ни ашици, изчисти масата с един замах и обяви твърдо:

— Всеки ще хвърля. Както някога, когато бяхме хлапетата на Кап.

Моят сбор се оказа най-малък. Всички ме загледаха мрачно.

— Падна се на теб да й дадеш отровата! — каза Хоремхеб.

Стиснах ашиците с такава сила, че те сякаш ухапаха мекото на дланта ми. Рамзес сипа по малко вино, преди да продължим със следващите въпроси — разгръщането на войските и по-нататъшните ни действия.

— Ще бъде обявено — подхвана Ай, — че Ехнатон, Нефертити и Меритаатон са поели на запад. Всичко, което бе свързано с Атон, бе издигнато върху пясък и затова се оказа нетрайно. Ще се върнем в Тива, понесли славата и величието на Амон. До всяко кътче на Двете земи ще бъдат пратени послания, че властта и мощта на Египет са същите както преди. Ще принудим хората с Деветте лъка да тръпнат от ужас под нозете ни.

— Ай, ти ли ще си фараон? — попитах.

— Принц Тутанкатон ще бъде обявен за законния продължител и наследник на своя баща — отговори бързо Ай, — като бъде сгоден за принцеса Анхеспаатон, а имената им ще бъдат свидетелство за промените, които предстоят и ще засегнат цял Египет. От днес те се наричат Тутанкамон и Анхсенамон. Обаче — добави той със студено ироничен тон, без да сваля поглед от мен — не бива да забравяме, че и двете деца са несведущи в държавните дела. Затова, докато принцът навърши пълнолетие, цялата власт ще бъде поверена на Държавен съвет. Всеки от присъстващите тук ще бъде пълноправен и действащ член на...

В това неголямо помещение, в което маслените лампи припламваха неравномерно, сенките играеха по стените, а поднесената храна изстиваше, докато чашите с вино бяха редовно допълвани, цялата слава на Ехнатон и цялото магично великолепие на Нефертити се сринаха в прахта. Всеки от нас положи свещената клетва с ръка на сърцето, докато останалите, събрани в кръг, държаха протегнати напред ръцете си към центъра — знак на пълно съпричастие със заклеващия се от групата. Накрая се разотидоха. А моя милост се запи, носен от прииждащите спомени. Заспал съм, долавяйки смътно шума от преминаващи колесници и движение на въоръжени мъже по улиците долу. Рамзес ме срита да ставам малко преди да съмне.

Удостои ме с полуподигравателна усмивка и ми бутна в ръцете малко самунче хляб, поръсен със семена от рожков. Накара ме да го изям и да изпия студеното пиво, което бе донесъл със себе си. После се измих, наметнах една роба и го последвах по улицата.

Хоремхеб и Рамзес се бяха постарали да организират всичко като по учебник. Редовни войскови части и наемници държаха под контрол всички улици и входовете на всички обществени сгради, включително храмовете и двореца. Обявено бе военно положение. Всички граждани останаха принудително по домовете си под заплахата от незабавно смъртно наказание. Само от време на време някое безстопанствено куче притичваше да търси мърша или да лочи от бързо съхнещите локви кръв. И дворецът бе опустял. Офицери от силите на Хоремхеб и Рамзес пазеха всички входове и патрулираха наоколо. Минах покрай един от вътрешните дворове, където извършваха екзекуциите. Главата на Манетхо беше вече набучена на кол. Други глави се търкаляха встрани, а обезглавените трупове бяха струпани на камари по ъглите на двора, преди да ги нахвърлят в каруци. Рамзес ми каза, че освен на наемници имало и тела на царедворци, писари и служебни лица, включително на няколко почетни дами, които дръзнали да се съпротивяват. От някои стаи на двореца също извличаха трупове. Докато прекосяхахме една от градините, видях как наемниците на Ай блъскат и малтретират пленниците, изправени до градинската стена.

Нефертити ме чакаше в малка стая. Бе облечена в обикновена бяла рокля и седеше върху купчина възглавници в средата. В ъгъла се бе сгушила една от почетните дами, която бе затулила лицето си с длани и плачеше. Преди да вляза, Майа ми подаде чаша със златни инкрустации и ме погледна тъжно:

— Маху, представям си как се чувстваш, но отровата действа много бързо. Меритаатон вече си замина.

Поисках да изведат другото момиче и коленичих пред Нефертити, стиснал чашата в една ръка. Вярно е, ще ви кажат, тя бе вече остаряла, лицето ѝ бе доста сбръчкано, видимо бе напълняла и главата ѝ бе обръсната, за да прилича повече на мъж. Не мога да си спомня нищо подобно. Седях лице в лице с Красавицата, коленичила в ухання плодова градина; лицето ѝ бе тревожило непрестанно сънищата ми и не ми дава покой и до днес. Тя бе успяла да смири вече душата

си: сините ѝ очи гледаха спокойно, макар и с бледочервени кръгове от изплаканите сълзи.

— Маху — чух я да изрича, шепнейки името ми. — Знам защо си тук. Спомняш ли си, че гадателката ми го бе казала? Че ще погина от ръцете на приятел.

Не можех да помръдна. Стиснах още по-здраво чашата и се опитах да се приближа до нея, но не се получи: стоях като прикован, гледах я право в очите и чувствах само страховитата болка в сърцето си. Огънят в мангала гореше ярко, но на мен ми беше много студено, сякаш мъртвешки хлад бе обхванал тялото ми.

— Маху — усмихна се тя, — поне умирам в присъствието на приятел.

— Ехнатон? — отговорих с въпрос. — Господарке моя, къде е Ехнатон?

— Не знам — стана по-ясно видима усмивката ѝ. — Дори да знаех, нямаше да кажа нито на теб — помръкна погледът ѝ, — нито на другите хиени.

Преди да успея да я спра, тя измъкна чашата от ръката ми, вдигна я към мен с жеста на наздравицата и изпи на един дъх всичко, сипано от нечия ръка. Гледах как няколко пурпурни капки се стичат по брадичката ѝ надолу към тази толкова прекрасна шия. Тя въздъхна дълбоко и пусна чашата встрани.

— *Сенебти*. Сбогом — замълча за миг, свела глава, а когато я вдигна, очите ѝ бяха пълни със сълзи. Започна да трепери. — Маху, моля те, не ме оставяй да умира сама.

Стиснах протегнатата ѝ ръка и я притеглих съвсем близо до себе си. Треперенето ѝ се усили; цялото ѝ тяло се разтърсваше, когато ръцете ми я обгърнаха здраво; после притиснах главата ѝ към рамото си.

— Защо? — пошепнах. — Защо моето име...

Тя вдигна глава.

— Не съм правила никакви списъци — изрече с мъка. — Дори да бях го сторила, твоето име никога нямаше да бъде в тях — понечи да се измъкне от ръцете ми, но аз я притиснах още по-силно, без да мога да произнеса и дума повече.

Тя въздъхна още веднъж-дваж, изкашля се, сякаш искаше да очисти гърлото си, след което тялото ѝ се отпусна отведнъж.

Освободих я внимателно от прегръдката си. Бях доволен, че очите ѝ са затворени; бялото ѝ лице, станало вече владение на смъртта, изглеждаше по-младолико. Положих я грижливо върху възглавниците, изправих се и изритах чашата към стената. После отворих вратата. Ай и чедата на Кап, наредени в полукръг, ме гледаха напрегнато в лицето.

— Отиде си — обявих. Затворих вратата след себе си с ритник и добавих: — Всичко свърши!

[1] Според други източници — Семнехкара, Семнехаре и т.н. — Бел.прев. ↑

[2] Ба е понятие за второто проявление на душата — то най-много се доближава до съвременната идея за човешката душа. — Бел.прев. ↑

ИСТОРИЧЕСКА БЕЛЕЖКА

*Възвеличават те войските ти една след друга, Теб,
Повелителю, за да живееш вечно.*

Надпис от гробницата на Маху в
Тел ел Амарна — Града на Атон

Знаем достатъчно много за Маху благодарение на незаетата му гробница в Тел ел Амарна (Града на Атон), оформена надълбоко в местния скален масив като предпазна мярка срещу осквернителите и грабителите на гробове. Живописните изображения в нея са изпълнени набързо, но са сериозно свидетелство за голямото дело на Маху — осуетяването на много опасен заговор срещу Ехнатон. Археолозите намират не само дома му, но и работното му място и дори установяват наличието на неголям оръжеен арсенал, който Маху е държал в непосредствена близост. Личността, разкошът и залезът на Аменофис III, както и голямата му любов към царица Тийи са документирани добре и са описани точно от историчката Джоана Флечър във великолепната ѝ книга „Слънчевият цар на Египет: Аменофис III“. Рязкото издигане и успехите на прослойката от Ахмин са анализирани в ясна картина редица историци, включително Боб Брайъс и Николас Рийвс, както и аз в книгата ми „Тутанкамон“, Лондон, 2002. А голямото влияние на царица Тийи в Египет, преди всичко върху външните работи на страната, е видно от познатото днес като „Писания от Амарна“.

Самоубийството на големия приятел на фараона (Амон) Хотеп, внезапното изчезване на принц Тутмос (Маху твърди, че причината е отравяне, а не някакво ненадежно заболяване), както и също толкова рязкото издигане на по-малкия му брат Ехнатон до върха не се оспорват като исторически факти. Указите на Ехнатон за построяването на съвсем нов град, изоставянето на Тива и

настойчивото подчертаване на факта, че се е случило нещо неочаквано и страховито, са все още запазени и валидността им може да се потвърди от наличния материал във всички общоприети учебници и помагала, които са свързани с неговото царуване. Същите източници описват точно полагането на основите на новия град на Големия еретик, а също така случилото се там, като се набляга постоянно върху личностите на Ехнатон и Нефертити, както и върху култа към Атон. В книгата „Нефертити“ на Ивлин Уелс се споменава и за по-мрачни дела, включително за намирането на останки от човешко тяло, погребано в стените на къща в същия град!

Крахът на Ехнатовото царуване, разгледан встрани от избухването на много жестока чумна епидемия, остава обаче забулен в мистерия. В Берлинския музей се пази прочутата статуя на Нефертити, от която е видна смайващата ѝ красота, макар че там се намира и друга статуя, показваща я като по-възрастна, когато хубостта ѝ е започнала да повяхва. Повечето историци настояват, че между Ехнатон и Нефертити се стига до сериозен разрыв, възможната причина за който поне според Маху е раждането на Тутанкатон — единствения син на Ехнатон, роден от митанийската принцеса Хийа. Николас Рийвс цитира в книгата си „Ехнатон: Фалшивият пророк на Египет“ други източници и създава своя теория, според която Нефертити се връща във властта, управлявайки като регент със съпруга си, и дори „създава отново“ себе си като тайнствената Сменхкаре, но само за да се срути от върха внезапно и необяснимо.

Това нейно сгромолясване не повлича Ай, Хюйи, Майа, Хоремхеб и Маху: техните гробници са превъзходна илюстрация за успешна кариера дълго време след Нефертити. А Маху може наистина да се окаже прав: той и останалите оцеляват единствено защото стават причина за нейния окончателен провал. Тези ключови участници в голямата игра в империята остават, както го доказва по-нататъшната изповед на Маху, за да се включват отново и отново в порочния смъртоносен политически въртоп, който е отличителен белег на края на величавата Осемнайсета династия на Древен Египет.

Издание:

Пол Дохърти. Възходът на Атон

Английска, първо издание

Редактор: Милена Трандева

Художник: Виктор Паунов

ИК „Труд“, 2008 г.

ISBN: 954-528-526-5

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.